

Π Ρ Ο Τ Α Σ Ι Σ

Περί αναθεωρήσεως μή θεμελιωδών διατάξεων του Συντάγματος

Π ρ ό ς

Τήν Βουλήν τών Ἑλλήνων

Ὁ κοινωνικός καί πολιτικός βίος τῶν λαῶν, μετά τήν δοκιμασίαν τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὑπέστη βαθείας μεταβολάς, τόσον κατά τήν διάρθρωσιν ὅσον καί κατά τόν τρόπον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Ἄνετράπησαν αἱ παλαιαί ἀναλογίαι τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων καί νέα βιοτικά καί ἀνάγκαι προέκυψαν. Ἄρδην δέ μετεβλήθη ἡ ἱεραρχία τῶν κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων.

Ἡ τεραστία κοινωνική πρόοδος ἀφ' ἑνός καί αἱ μεταπολεμικῶς δημιουργηθεῖσαι νέα οἰκονομικά συνθήκαι ἀφ' ἑτέρου, καί πέραν αὐτῶν ἡ προϊούσα διεθνοποίησις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἐπέβαλον τήν ἀνάπτυξιν τῆς κρατικῆς δραστηριότητος εἰς τόν κοινωνικόν καί οἰκονομικόν τομέα καί προσέθεσαν νέας περιπτώσεις ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτείας πρὸς ἐπωφελεῖς ρύθμισιν τῶν βιοτικῶν σχέσεων ἢ πρὸς προστασίαν τῶν ἀδυνάτων. Κατέστη, ὡς ἐκ τούτου, ἀναγκαία ἡ διεύρυνσις καί ἡ ἐπέκτασις τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων, ὡς καί ἡ ταχεῖα λειτουργία τῆς κρατικῆς μηχανῆς, εἰς τρόπον ὥστε νά δύναται νά ἀνταποκρίνεται εἰς τήν γοργῶς ἐπεκτεινομένην δραστηριότητα αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλάς, ἐξ αἰτίας τῶν γνωστῶν πολεμικῶν καί μεταπολεμικῶν περιπετειῶν, δέν ἠδυνήθη νά προσεγγίση τήν στάθμην τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀνεπτυγμένων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἰς ὃ μέτρον θά ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον διὰ νά καταλάβῃ τήν ἦν θά ἐδικαιοῦτο θέσιν εἰς τήν διεθνή πλεονομορφήν προσλαβοῦσαν οἰκονομικήν ζωὴν τῶν κρατῶν. Οὕτω δέ εὐρέθη μοιραίως ἐνώπιον μεγίστων δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς οὐδεμίαν ἴσως ἄλλην χώραν ἐμφανίζονται. Διότι ἡ ταχεῖα μετάβασις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως, ὑφ' ἣν ἐτέλει μέχρι πρό τινος ἡ Ἑλλάς, εἰς τήν ἀνάπτυξιν, πρὸς τήν ὁποῖαν ὀδεύει σταθερῶς ἀπὸ τινος χρόνου, ἐπιβάλλει, κατ' ἀπαράβατον κανόνα, μέτρα ριζοσπαστικά καί δυσχερῶς συμβιβαζόμενα πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος προδιαγραφόμενας νομοθετικὰς καί διοικητικὰς διαδικασίας.

Ἄλλαι χῶραι, εὕρισκόμεναι καί αὐταί εἰς τό στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως, τελοῦσαι ὅμως ὑπὸ πολιτεύματα μή δημοκρατικά, εἶναι εἰς θέσιν νά ἐπιτελέσουν εὐχερέστερον τό ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως,

ἀγνοῦσαι τὰς πολιτικὰς ἀντιδράσεις καὶ περιορίζουσαι ἢ καὶ καταλύουσαι τὰς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων. Ἡ Ἑλλάς, ὅμως, χώρα πολιτικῶς ὄριμος καὶ βαθύτατα ἐμποτισμένη ἀπὸ δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις δέν δύναται νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰς αὐτὰς μεθόδους. Καλεῖται, ἐν τούτοις, νὰ ἐπιτύχῃ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἐνῶ, ὅμως, εἶναι εὐχερῆς ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐντὸς δημοκρατικοῦ πλαισίου, ὅταν ἤδη ἔχει ὑπερβληθῆ τὸ στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως, καὶ εὐχερῆς εἶναι ἐπίσης ἡ γοργὴ μετάβασις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν εἰς χώρας μὴ δημοκρατικὰς, ἀποτελεῖ αὐτόχρομα ἄθλον ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων παραγόντων, τῆς Δημοκρατίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ταχείας μεταβάσεως ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἑτέρου. Αὐτὸν τὸν ἄθλον ἐπετέλεσεν ἐν μέρει, καλεῖται δὲ νὰ ὁλοκληρώσῃ ἡ Ἑλλάς εἰς τὸ προσεχές μέλλον.

Αἱ σκιαγραφηθεῖσαι εἰς γενικὰς γραμμὰς δυσχέρειαι ἐπιτείνονται εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκ τῆς συνδρομῆς ἄλλων περιστατικῶν, τὰ ὅποια παρακωλύουν τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας καὶ γενικώτερον τὴν πρόοδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἡ πίεσις τῶν κομμουνιστῶν, μὲ τριπλὴν ἐντὸς εἰκοσαετίας ἀπὸ πειραν ὅπως βίβη καταλάβουν τὴν ἐξουσίαν, κατέστησε τὸ πρόβλημα τοῦ κομμουνισμοῦ ἰδιαιτέρως ὀξύ καὶ ἐπομένως διάφορον ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ἀντιμετωπίζουν αἱ χῶραι, αἱ ὅποια δέν ἐγνώρισαν παντάπασιν ἢ δέν ἐδοκίμασαν, εἰς ὃ μέτρον καὶ ἡμεῖς, τὴν ἔνοπλον δρᾶσιν του. Καὶ μόνον τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς τὰ σύνορα τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ, ὁπόθεν καὶ ἐξεπορεύθησαν αἱ ἔνοπλοι ἐναντίον τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς γαλήνης τῆς ἐπιδρομαί, θά ἤρκει νὰ προσδώσῃ ἰδιαιτέραν μορφήν εἰς τὸ παρ' ἡμῖν πρόβλημα τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἐκ παραλλήλου ὅμως δέν πρέπει νὰ παραβλέπεται ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῆς κομμουνιστικῆς ἀπειλῆς συντελεῖ συγχρόνως εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἀντιρρόπων δυνάμεων, ἀντιγραφουσῶν τὰς ὁλοκληρωτικὰς μεθόδους τοῦ κομμουνισμοῦ, δυνάμεων αἱ ὅποια ἀποτελοῦν ἐξ ἴσου σοβαρὸν κίνδυνον διὰ τὴν Δημοκρατίαν καὶ τοὺς ἐλευθέρους θεσμούς της.

Ἐξ ἄλλου, παλαιὰ καὶ ἔξοχα, αἱ ὅποια ἔχουν τὴν ρίζαν αὐτῶν εἰς τὴν ψυχολογίαν τοῦ Λαοῦ μας καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀπαιτουμένης πολιτικῆς ἀγωγῆς, προκαλοῦν προσθέτους δυσχερείας εἰς τὴν εὐτυχῆ ἐξέλιξιν τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων. Οἱ δημοκρατικοὶ θεσμοὶ γίνονται ἀδιαλείπτως ἀντικείμενον καταχρήσεων. Ἡ δημοκρατία, ἡ ὅποια εἶναι κατ' ἐξοχὴν τὸ πολίτευμα τοῦ μέτρου, τῆς διαλλαγῆς καὶ τοῦ ἀμοι-

βαίου σεβασμοῦ τῶν διεστώτων, ταλαιπωρεῖται ἄνευ διακοπῆς ἀπό τήν ἀχαλιναγώγητον ἔκρηξιν τῶν πολιτικῶν παθῶν καί τήν ἀσυγκράτητον ροπὴν πρὸς διαβολήν.

Ἡ κοινοβουλευτικὴ μηχανή, εἰδικιώτερον, πλημμελῶς λειτουργοῦσα, ἀπέβη τροχοπέδη εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐποχῆς. Τὰ δικαίωματα τῶν βουλευτῶν ἀσκοῦνται ἐνίοτε κατὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος καί τοὺς θεσμούς μας καί ὁ ὁποῖος κλονίζει τήν πρὸς τὸν κοινοβουλευτισμὸν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἡ ἀκρίβεια τῶν διαπιστώσεων τούτων δέν ἀμφισβητεῖται σοβαρῶς ἀπό τοὺς ἐν νηφαλιότητι συζητητὰς τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητος, οἱ ὁποῖοι ἀναγνωρίζουν ὅτι εἶναι ἐπιτακτικὴ καί ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη προσρμογῆς τῶν συνταγματικῶν διατάξεων πρὸς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνικῆς καί τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Κατὰ συνέπειαν, ἐντὸς τοῦ εὐρέος πλαισίου, τὸ ὁποῖον ἡ δημοκρατία ἐπιτρέπει, ὀφείλομεν νὰ θεσπίσωμεν διατάξεις, αἱ ὁποῖαι προσιδιάζουν εἰς τὰς ἀνάγκας, τὰ συμφέροντα καί τήν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Διὰ τῆς προτάσεως περὶ ἀναθεώρησης ὠρισμένων μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποβλέπομεν. Μὲ ἀπόλυτον σεβασμὸν πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καί τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, διατηροῦντες πλήρως τοὺς θεμελιώδεις θεσμούς καί τὰς θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, ἀποβλέπομεν εἰς τήν, κατὰ τήν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρου ΙΟΒ, ἀναθεώρησιν τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀναφερομένων κατ' ἰδίαν διατάξεων, ὡς καί εἰς τήν συμπλήρωσιν τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος διὰ νέων, οὐχὶ δέ θεμελιωδῶν, ἐπίσης, διατάξεων.

Εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον γνωστὰ τὰ σημεῖα τοῦ συνταγματικοῦ μας Χάρτου, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦν σήμερον προβλήματα εἰς τήν πολιτικὴν ζωὴν τῆς Χώρας. Καί τὰ θέματα ταῦτα ἐπισημαίνομεν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον ΙΟΒ τοῦ Συντάγματος, καθορίζοντες ποῖα εἶναι, καθ' ἡμᾶς, αἱ ἀναθεωρητέαι μὴ θεμελιώδεις διατάξεις. Τὸ νέον περιεχόμενον τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων δέν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τοῦ πρώτου σταδίου τῆς διὰ τοῦ ἄρθρου ΙΟΒ τοῦ Συντάγματος διαγραφομένης διαδικασίας. Περὶ τούτου θά ἀποφασίσῃ ἡ μέλλουσα νὰ συνέλθῃ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ ἐφ' ὅσον κατ' ἀρχὴν ἀποφασισθῇ νῦν ἡ ἀναθεώρησις. Καί ὑπὸ τήν προϋπόθεσιν ταύτην ἐλπίζομεν ὅτι καί ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστῆμη θά θελήσῃ νὰ συμβάλῃ εἰς τήν

έπωφελεστέραν επίλυσιν τῶν συνταγματικῶν προβλημάτων τῆς χώρας, ἐρευνῶσα ἀντικειμενικῶς καί φωτίζουσα τὰς θέσεις τῶν κομμάτων καί τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν.

Ἐν ὄψει τῶν δεδομένων τούτων, ἔχομεν τήν τιμήν νά θέσωμεν ὑπό τήν κρίσιν τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας τήν κατωτέρω πρότασιν πρός ἀναθεώρησιν τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος καθ' ὅρισμένας μή θεμελιώδεις διατάξεις αὐτοῦ, συμφῶνως τῷ ἄρθρῳ 108 παραγρ. 3 τοῦ Συντάγματος, ἐπί τῷ τέλει τῆς ἀρτιωτέρας λειτουργίας τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος, παρακαλοῦντες τήν Βουλὴν ὅπως περιβάλη διὰ τῆς ἐκρίσεώς της τό ἀκόλουθον Ψήφισμα:

Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Διαπιστοῦσα τήν ὁσημέραι πραγματοποιουμένην διεύρυνσιν καί επέκτασιν τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων, ὑπό τήν ἐπίδρασιν τῶν ἀγὰ τόν ἐλεύθερον κόσμον διαμορφουμένων κατὰ τήν μεταπολεμικήν περίοδον νέων κοινωνικῶν καί οικονομικῶν συνθηκῶν,

Λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τήν ἀνάγκην προσαρμογῆς τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος πρός τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ζωῆς ἐντός τοῦ πλαισίου τῶν ἀρχῶν τῆς Δημοκρατίας καί τῆς πολιτικῆς καί ἀτομικῆς ἐλευθερίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀείποτε ὑπῆρξε καί παραμένει προσηλωμένον τό Ἑλληνικόν Ἔθνος,

Κρίνουσα δέ ἐντεῦθεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πρός τὰς δημιουργηθείσας συνθήκας ἀναθεώρησις τῶν ἐν συνεχείᾳ παρατιθεμένων μή θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, ἦτοι:

1) Τῶν εἰς τό κεφάλαιον "περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων" περιεχομένων διατάξεων, διὰ τῆς προσθήκης νέων τοιούτων, δι' ὧν α) νά τίθενται ὑπό τήν προστασίαν τοῦ Κράτους ὁ γάμος, ἡ οἰκογένεια, ἡ ἐργασία καί ἡ οικονομική δραστηριότης, προβλεπομένου ὅμα ὅτι ἡ τελευταία αὕτη δέον νά ἀναπτύσσεται κατὰ τρόπον συμβάλλοντα εἰς τήν καθόλου ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, καί β) νά ἀπαγορεύεται ἡ κατάχρησις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων εἰς βάρος τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καί τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν.

2) Τῶν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καί περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπεργίας αὐτῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου II, διὰ τόν ἀκριβέστερον καί πλέον ἀνταποκρινόμενον πρός τὰς

συγχρόνους απαιτήσεις καθορισμόν τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν.

3) Τῶν περί προστασίας τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14, ὅσον ἀφορᾷ ἰδίᾳ εἰς τὰ ἀξιούμενα διὰ τοὺς ἐκδότας ἐφημερίδων προσόντα καὶ τὰ κατασταλτικὰ τῶν παραβάσεων μέτρα, ἐν ἀπολύτῳ σεβασμῷ πρὸς τὰς ἀρχάς τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν προληπτικῶν μέτρων.

4) Τῶν περί ἐλευθερίας τῆς ἐκπαιδεύσεως διατάξεων τοῦ ἄρθρου 16, πρὸς δημιουργίαν πλέον οὐσιαστικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς Παιδείας, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης.

5) Τῶν περί αναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως διατάξεων τοῦ ἄρθρου 17, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἀξιοποίησιν ἔργων ἐξυπηρετούντων τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, τηρουμένης ἀπολύτως τῆς ἀρχῆς τῆς προηγουμένης καταβολῆς πλήρους ἀποζημιώσεως ὀριζομένης διὰ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων.

6) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περί τῆς συντάξεως τῆς Πολιτείας" διατάξεων, πρὸς κατοχύρωσιν τῆς οὐσιαστικῆς προστασίας τῆς δημοκρατικῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος, διὰ τῆς προβλέψεως τῆς ἐκτός νόμου θέσεως, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ οὐτινος προτείνεται ἡ σύστασις Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου, πολιτικῶν κομμάτων, ἢ ὀργάνωσις τῶν ὀποίων, οἱ σκοποὶ των ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμενα μέσα κατατείνουσι εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτεύματος.

7) Τῶν εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον ἐν ἄρθρῳ 21 διατάξεων, διὰ τὸν προσδιορισμόν τῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τῆς διεθνοῦς κοινότητος καὶ τὴν διατράνωσιν τῆς προσηλώσεως αὐτῆς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν μεταξὺ τῶν Κρατῶν εἰρηνικῶν σχέσεων.

8) Τῶν περί ἐκδόσεως παρὰ τοῦ Βασιλέως διαταγμάτων νομοθετικοῦ περιεχομένου διατάξεων τοῦ ἄρθρου 35, ἵνα καταστήθῃ συνταγματικὸς θεσμὸς ἢ δυνάμει συνταγματικοῦ ἐθίμου καθιερωμένη ἔκδοσις νομοθετικῶν διαταγμάτων κατ' ἐξουσιοδότησιν τυπικοῦ νόμου, εἰσαγομένου οὕτω κατὰ τρόπον συντηρητικόν τοῦ ἀλλαχοῦ εὐρύτατα χρησιμοποιουμένου θεσμοῦ τῶν νόμων-πλασιῶν.

9) Τῶν περί τοῦ τρόπου τῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας διατάξεων τῶν ἄρθρων 54, 56 καὶ 57, ἵνα προσδοθῇ ὁ ἐπιβαλλόμενος ρυθμὸς εἰς τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Βουλῆς, συνεδριαζούσης ἐν

όλομελεία και εις τμήματα (κατ' αναλογία πάντοτε της δυνάμεως των κομμάτων), καθιερουμένης και της λειτουργίας ειδικού τμήματος κατά την περίοδον των διακοπών, προσδιορισθῆ δέ ἡ νομοθετική πρωτοβουλία ἐπὶ σχεδίων νόμων ἀναφερομένων εἰς τὴν κατάστασιν τῶν κρατικῶν καὶ συναφῶν ὀργάνων καὶ διασφαλισθῆ ὁ εἰς τὰς σημερινὰς δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις ἀνταποκρινόμενος ρυθμὸς εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν διαδικασίαν.

I0) Τῆς περὶ ἀμέσου εἰσπράξεως τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν ἅμα τῇ καταθέσει τοῦ σχετικοῦ σχεδίου νόμου εἰς τὴν Βουλὴν διατάξεως τοῦ ἄρθρου 59 παρ. I, πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης καὶ ἐπὶ ἐξαγωγικῶν δασμῶν (ὡς προεβλέπετο κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1927) ὡς καὶ ἐπὶ φόρων καταναλώσεως.

II) Τῆς περὶ ἀνευθύνου τῶν βουλευτῶν διὰ γνώμην ἢ ψῆφον διατάξεως τοῦ ἄρθρου 62, ἵνα προσδιορισθῶσιν αἱ προϋποθέσεις τῆς, πέραν τῶν μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπεκτάσεως τοῦ ἀνευθύνου.

I2) Τῆς περὶ βουλευτικῆς ἀσυλίας διατάξεως τοῦ ἄρθρου 63, δεδομένου ὅτι ἔχει ἤδη διαμορφωθῆ οὐσιαστικῶς καθεστῶς ἀποκλεισμοῦ τῆς ἄρσεως τῆς ἀσυλίας ἀνευ τινὸς διακρίσεως, ἐπὶ ζημίᾳ δέ τοῦ κύρους τοῦ Κοινοβουλίου καλλιεργεῖται παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευομένων τὸ ἐλεύθερον πολίτευμα ἢ ἐντύπωσις περὶ ἀσυδοσίας δῆθεν τοῦ βουλευτοῦ ἔναντι τοῦ νόμου.

I3) Τῆς περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν διατάξεως τοῦ ἄρθρου 66, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ ἀνάδειξις περιωρισμένου ποσοστοῦ βουλευτῶν, βάσει τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων, ἐξ ἰδιαιτέρων καταλόγων ὑποψηφίων, πρὸς διεύρυνσιν τοῦ κύκλου τῶν εἰσερχομένων εἰς τὴν Βουλὴν προσώπων.

I4) Τῶν περὶ μὴ ἐκλογιμότητος κλπ διατάξεων τοῦ ἄρθρου 7I, διὰ τὴν προσθήκην περιπτώσεων τινῶν κωλύματος ἐκλογῆς ἢ ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα.

I5) Τῶν περὶ διαδικασίας συζητήσεως τῶν προτάσεων ἐμπιστοσύνης καὶ δυσπιστίας διατάξεων τοῦ ἄρθρου 78, διὰ τὴν ἀρτιωτέραν καὶ λυσιτελεστέραν διαμόρφωσιν αὐτῶν πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου δι' αὐτῶν σκοποῦ.

I6) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ τῆς Κυβερνήσεως" ὀρισμῶν ,

συμπληρουμένων δια τῆς προσθήκης διατάξεως ἀναγνωρίζουσης εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως Πράξεων νομοθετικοῦ περιεχομένου, πρὸς ἀντιμετώπισιν ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντων θεμάτων, ἡ διάρκεια τῆς ἰσχύος τῶν ὁποίων θὰ εἶναι περιορισμένη, ἐξαρτωμένη καὶ ἐκ τῆς ἐντός βραχείας καὶ τακτικῆς προθεσμίας κυρώσεως αὐτῶν παρὰ τῶν ὀργάνων τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας.

17) Τῶν περὶ ἰσοβιότητος καὶ ἀσυμβιβάστου δια τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διατάξεων τοῦ ἄρθρου 84, πρὸς ἐπέκτασιν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς παρέδρους τοῦ Δικαστηρίου τούτου.

18) Τῶν περὶ ὀρκωτῶν καὶ μικτῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων διατάξεων τῶν ἄρθρων 94 καὶ 95, παρεχομένης τῆς δυνατότητος τῆς διὰ νόμου μεταβολῆς, ἐνδεχομένως δέ καὶ τῆς καταργήσεως τῶν περὶ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν καθιερωμένων.

19) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας" περιεχομένων διατάξεων, διὰ τῆς συστάσεως Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου, ἀπαρτιζομένου ἐκ μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπιφορτισμένου δέ, κυρίως, μέ τὴν ἀποστολὴν τῆς ἐξελέξεως τοῦ κύρους τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, τῆς θέσεως ἐκτὸς νόμου καὶ τῆς διαλύσεως πολιτικῶν κομμάτων ἐπιδιωκόντων τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος, τῆς διαπιστώσεως τῆς καταχρήσεως τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, τῆς ἄρσεως τῶν συγκρούσεων κατὰ τὰ νῦν ἰσχύοντα καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος τῆς νομολογίας μεταξὺ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ Ἀρείου Πάγου.

20) Τῶν περὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων τοῦ ἄρθρου ΙΙΙ, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως, εἰς τὸ πλαίσιον τῆς μονιμότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, παρασχεθῆ ἡ εὐχέρεια τῆς διὰ νόμου ἐπιτυχεστέρας διαρθρώσεως τῆς διοικήσεως καὶ διασφαλίσεως τῆς ἀνανεώσεως τῶν στελεχῶν αὐτῆς.

21) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Κράτους" διατάξεων, διὰ τὴν ἀναγωγὴν τοῦ κατὰ τὸν Ὑπαλληλικὸν Κώδικα Ἀνωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν εἰς συνταγματικὸν θεσμόν.

22) Τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 35 παρ. 2-5 περὶ ἐκδόσεως νομοθετικῶν διαταγμάτων ἀπούσης τῆς Βουλῆς, 65 περὶ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς, 68 περὶ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν, 73 περὶ Ἐκλογοδικείου καὶ

- 8 -

85 περί Δικαστηρίου Συγκρούσεων, διά τήν προσαρμογήν αὐτῶν πρός τὰς μετὰ τήν ἀναθεώρησιν διαμορφωθησομένης διατάξεως τοῦ Συντάγματος περί ἐκδόσεως διαταγμάτων εἰς ἐκτέλεσιν νόμων-πλαισίων, περί λειτουργίας τῆς Βουλῆς εἰς τμήματα, περί τρόπου ἀναδείξεως ἀριθμοῦ τινος βουλευτῶν κατὰ τήν ἐπί τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἄρθρου 66 ὑποβαλλομένην πρότασιν καί περί συστάσεως τοῦ Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου.

Ἀποφασίζει

Τήν διά τῆς συγκληθησομένης νέας Βουλῆς, συμφώνως πρός τὰ ἐν ἄρθρῳ 108 τοῦ Συντάγματος ὀριζόμενα, ἀνεθεώρησιν πασῶν τῶν παρατεθεισῶν διατάξεων τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Φεβρουαρίου 1963

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
Βουλευτής Σερρῶν

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής Ἀχαΐας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ
Βουλευτής Κορινθίας

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΔΑΚΗΣ
Βουλευτής Κυκλάδων

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ-ΑΒΕΡΩΦ-ΤΟΣΙΤΣΑΣ
Βουλευτής Ἰωαννίνων

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Βουλευτής Κορινθίας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ
Βουλευτής Ἀθηνῶν

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ
Βουλευτής Ἀθηνῶν

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΘΕΟΤΟΚΗΣ
Βουλευτής Κερκύρας

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ
Βουλευτής Φλωρίνης

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΠΟΥΡΝΙΑΣ
Βουλευτής Χίου

ΣΟΛΩΝ ΓΚΙΚΑΣ
Βουλευτής 'Αθηνών

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής 'Αθηνών

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΙΑΣ
Βουλευτής Βοιωτίας

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΤΣΟΣ
Βουλευτής Β. Περι-
φερείας 'Αθηνών

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΩΤΙΑΔΗΣ
Βουλευτής Δωδεκανήσου

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής 'Αθηνών

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΤΟΣ
Βουλευτής Μεσσηνίας

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
Βουλευτής Λασηθίου

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΑΒΑΚΗΣ
Βουλευτής Λακωνίας

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ
Βουλευτής Πειραιώς

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής 'Αχαΐας

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΑΛΙΑΔΟΥΡΟΣ
Βουλευτής Καρδίτσας

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΣ
Βουλευτής Θεσσαλονίκης

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής Αιτωλοακαρνανίας

ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΡΕΑΣ
Βουλευτής Μεσσηνίας

=====

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ^[2-1]

Υπόρ εῡ αλλαγῆς

ἀρδρων του συντάγματος

(1952)

Α

28-12-1962

Ο κοινωνικός και πολιτικός βίος των λαών, μετά την δοκιμασίαν του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, υπέστη βαθείας μεταβολάς, τόσο κατά την διάρθρωσιν, όσο και κατά τον τρόπον της λειτουργίας αυτού. Άνετράπησαν αἱ παλαιαὶ ἀναλογίαι τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων καὶ νέα βιωτικά ἀνάγκαι προέκυψαν. Ἄρδην δέ μετεβλήθη ἡ ἱεραρχία τῶν κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων.

Ἡ τεραστία κοινωνικὴ πρόοδος ἀφ' ἑνὸς καὶ αἱ μεταπολεμικῶς δημιουργηθεῖσαι νέα οἰκονομικὰ συνθήκαι ἀφ' ἑτέρου καὶ πέραν αὐτῶν ἡ προϊούσα διεθνοποίησις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἐπέβαλον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κρατικῆς δραστηριότητος εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν τομέα καὶ προσέθεσαν νέας περιπτώσεις ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτείας πρὸς ἐπωφελεῖς ρύθμισιν τῶν βιωτικῶν σχέσεων ἢ πρὸς προστασίαν τῶν ἀδυνάτων. Κατέστη, ὡς ἐκ τούτου, ἀναγκαία ἡ διεύρυνσις καὶ ἡ ἐπέκτασις τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων, ὡς καὶ ἡ ταχεῖα λειτουργία τῆς κρατικῆς μηχανῆς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν γοργῶς ἐπεκτεινομένην δραστηριότητα αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλάς, ἐξ αἰτίας τῶν γνωστῶν πολεμικῶν καὶ μεταπολεμικῶν περιπτώσεων δέν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ τὴν στάθμην τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀνεπτυγμένων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἰς ὃ μέτρον θά ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ἣν θά ἐδικαιοῦτο θέσιν εἰς τὴν διεθνή πλέον προσλαβοῦσαν μορφήν οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν κρατῶν. Οὕτω δέ εὐρέθη μοιραίως ἐνώπιον μεγίστων δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς οὐδεμίαν ἴσως ἄλλην χώραν ἐμφανίζονται. Διότι ἡ ταχεῖα μεταβάσις ἀπὸ τῆς ὑποανάπτυξεως, ὑφ' ἣν ἐτέλει μέχρι πρό τινας

ἡ Ἑλλάς, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν, πρὸς τὴν ὅποσαν ὀδεύει σταθερῶς ἀπὸ τινος χρόνου, ἐπιβάλλει κατ' ἀπαράβατον κανόνα μέτρα ριζοσπαστικά καὶ δυσχερῶς συμβιβαζόμενα πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος προδιαγραφομένας νομοθετικὰς καὶ διοικητικὰς διαδικασίας. Ἄλλαι χῶραι, εὐρισκόμεναι καὶ αὐταὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως, τελοῦσαι ὅμως ὑπὸ πολιτεύματα μὴ δημοκρατικά, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιτελέσουν εὐχερέστερον τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀγνοοῦσαι τὰς πολιτικὰς ἀντιδράσεις καὶ περιορίζουσαι ἢ καὶ καταλύουσαι τὰς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ομάδων. Ἡ Ἑλλάς, ὅμως, χώρα πολιτικῶς ὥριμος καὶ βαθύτατα ἐμποτισμένη ἀπὸ δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις, δέν δύναται νὰ χρησιμοποίησιν τὰς αὐτὰς μεθόδους. Καλεῖται, ἐν τοῦτοις, νὰ ἐπιτύχη τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Ἐνῶ, ὅμως, εἶναι εὐχερῆς ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐντὸς δημοκρατικοῦ πλαισίου, ὅταν ἤδη ἔχει ὑπερβληθῆ τὸ στάσιον τῆς ὑποαναπτύξεως καὶ εὐχερῆς εἶναι ἐπίσης ἡ γοργή μεταβάσις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν εἰς χώρας μὴ δημοκρατικὰς, ἀποτελεῖ αὐτόχρημα ἄθλον ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων παραγόντων, τῆς Δημοκρατίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ταχείας μεταβάσεως ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἑτέρου. Αὐτὸν τὸν ἄθλον ἐπετέλεσεν ἐν μέρει, καλεῖται δέ νὰ ὀλοκληρώσῃ ἡ Ἑλλάς εἰς τὸ προσεχές μέλλον.

Αἱ σκιαγραφηθεῖσαι εἰς γενικὰς γραμμάς δυσχέρειαι ἐπιτείνονται εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκ τῆς συνδρομῆς ἄλλων περιστατικῶν, τὰ ὅποτα παρακλύθουν τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας καὶ γενικώτερον τὴν προόδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἡ πῆσις τῶν κομμουνιστῶν, μὲ τριπλὴν ἐντὸς εἰκοσαετίας ἀπόπειραν ὅπως βίᾳ καταλάβουν τὴν ἐξουσίαν, κατέ-

στησε τό πρόβλημα τοῦ κομμουνισμοῦ ἰδιαιτέρως ὀξύ καί ἐπομένως διάφορον ἀπό ἐκεῖνο, τό ὅποτον ἀντιμετωπίζουν αἱ χῶραι, αἱ ὅποται δέν ἐδοκίμασαν, εἰς ὃ μέτρον καί ἡμεῖς, τήν ἔνοπλον δρᾶσιν του. Καί μόνον τό γεγονός, ὅτι ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς τά σύνορα τοῦ ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ, ὁπόθεν καί ἐξεπορεύθησαν αἱ ἔνοπλοι ἐναντίον τῆς ἀνεξαρτησίας καί τῆς γαλήνης της ἐπιδρομαί, θά ἤρκει νά προσδώσῃ ἰδιάζουσαν μορφήν εἰς τό παρ' ἡμῖν πρόβλημα τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἐξ ἄλλου, παλαιά κακαί ἔξεις, αἱ ὅποται ἔχουν τήν ρίζαν αὐτῶν εἰς τήν ψυχολογίαν τοῦ λαοῦ μας καί εἰς τήν ἔλλειψιν πραγματικῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς, προσθέτουν καί ἄλλας ἐπί πλέον δυσχερείας εἰς τήν εὐτυχῆ ἐξέλιξιν τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων.

Οἱ δημοκρατικοί θεσμοί γίνονται ἀδιαλείπτως ἀντικείμενον καταχρήσεων. Ἡ δημοκρατία, ἡ ὅποια εἶναι κατ' ἐξοχήν τό πολίτευμα τοῦ μέτρου, τῆς διαλλαγῆς καί τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ τῶν διεστώτων, ταλαιπωρεῖται ἄνευ διακοπῆς ἀπό τήν ἀχαλιναγώγητον ἔκρηξιν τῶν πολιτικῶν παθῶν καί τήν ἀσυγκράτητον ροπήν πρός κατασυκοφάντησιν παντός ἀντιπάλου.

Ἡ κοινοβουλευτική μηχανή, εἰδικώτερον, πλημμελῶς λειτουργοῦσα, ἀπέβη τροχοπέδη εἰς τήν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐποχῆς. Τά δικαιώματα τῶν βουλευτῶν ἀσκοῦνται συχνάκις κατά τρόπον, ὁ ὅποτος εἶναι ἀντικρυς ἀντίθετος πρός τό πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος καί τοῦς θεσμούς μας καί ὁ ὅποτος κλονίζει τήν πρός τόν κοινοβουλευτισμόν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ἐνῶ ὅμως πάντα τά γεγονότα ταῦτα ἔχουν καταστή κοινή συνείδησις καί ἀποσιωπῶνται μόνον ἀπό ἀσύγγνωστον τάσιν ὑποκρισίας, ἡ μετά τήν ἀπελευθέρωσιν, ἐν ἔτει 1952,

γενομένη ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος περί οὐδενὸς τῶν ἐκτεθέντων προβλημάτων ἠσχολήθη. Οὕτω, σήμερον, ἐμφανίζεται ἐπικίνδυνος διάστασις μεταξύ τῶν ὑφισταμένων κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἀναγκῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ συνταγματικοῦ μας Χάρτου ἀφ' ἑτέρου.

Ἀποτελεῖ, ἐπομένως, ἐπιτακτικὴν καὶ ἐπείγουσαν ἀνάγκην ἡ ἄρσις τῆς διαστάσεως καὶ ἡ προσαρμογὴ τῶν συνταγματικῶν διατάξεων πρὸς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ἡ δημοκρατία, μεταξύ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων, ἔχει καὶ τὸ προνόμιον νὰ εἶναι τὸ εὐχερέστερον ἐξελοσσομένον πολίτευμα καὶ τὸ πλέον ἐπιτυχῶς προσαρμοζόμενον εἰς τὰς ἐκάστοτε κρατούσας συνθήκας, τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ἡ πολυμορφία τῆς ζωῆς καὶ τῶν λαῶν. Ἐντὸς τοῦ εὐρέως πλαισίου, τὸ ὅποτον ἡ δημοκρατία ἐπιτρέπει, ὀφείλομεν ἤδη νὰ ἐκλέξωμεν τὰς νέας μορφάς, αἱ ὁποῖαι προσδιάζουσιν εἰς τὰς ἀνάγκας, τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Διὰ τῆς ὑποβαλλομένης προτάσεως περί ἀναθεωρήσεως ὠρισμένων μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποβλέπομεν. Διατηροῦντες ἀκεραίας τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, διατηροῦντες πλήρως τοὺς θεμελιώδεις θεσμούς καὶ τὰς θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, ἐπιδιώκομεν, κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ ἄρθρου 108, τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀναφερομένων κατ' ἴδαν διατάξεων ὑπὸ τὸ ἐκτεθὲν πνεῦμα καὶ διὰ τοὺς ἐν συνόψει ἐκτεθεμένους ἀντιστοίχως λόγους ὡς καὶ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος διὰ νέων, οὐκ ἔθιμοις θεμελιώδους ἐπίσης σημασίας, διατάξεων.

Ἡ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας ὑποβαλλομένη πρότασις διαπνέεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως

κατοχυρωθῆ ἀσφαλέστερον τὸ ἐλεύθερον δημοκρατικὸν ἡμῶν
καθεστῶς καὶ ὅπως προσαρμοσθῆ πληρέστερον πρὸς τὰς νέας
συνθήκας ἢ λειτουργία τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους.

Εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον γνωστά τὰ σημεῖα τοῦ Συν-
ταγματικοῦ μας Χάρτου, τὰ ὅποια δημιουργοῦν σήμερον προ-
βλήματα εἰς τὸν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου. Καὶ τὰ θέματα
ταῦτα ἐπισημαίνομεν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 108 τοῦ Συν-
τάγματος, καθορίζοντες ποταὶ εἶναι, καθ' ἡμᾶς, αἱ ἀναθεω-
ρητέαι μὴ θεμελιώδεις διατάξεις. Καὶ εἰς τοῦτο περιορίζε-
ται ἢ πρὸς τὴν παροῦσαν Βουλὴν πρότασις ἡμῶν.

Τὸ νέον περιεχόμενον τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων δέν εἶναι
ἀντικείμενον τοῦ πρώτου σταδίου τῆς διὰ τοῦ ἄρθρου 108
διαγραφομένης διαδικασίας, Περὶ τούτων θά φάποφασίσῃ ἡ
μέλλουσα νά συνέλθῃ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ, ἐφ' ὅσον ἤθελε
κατ' ἀρχὴν ἀποφασισθῆ νῦν ἢ ἀναθεώρησις.

Καὶ ἐπὶ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην εἶναι βέβαιον ὅτι
μέχρι τοῦ χρόνου ἐκεῖνου τὰ κῶμματα καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες
θά εὔρουν τὴν εὐκαιρίαν νά διατυπώσουν τὰς ἀντιλήψεις των
περὶ τῆς ἐπιβαλλομένης ρυθμίσεως τῶν διὰ πράξεως τῆς παρού-
σης Βουλῆς προσδιορισθησομένων ὡς ἀναθεωρητέων διατάξεων.
Καὶ ἐπὶ πλέον, ἐλπίζομεν ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη
θά θελήσῃ νά συμβάλῃ εἰς τὴν ἐπιφειλεστέραν ἐπίλυσιν τῶν
συνταγματικῶν τούτων προβλημάτων τῆς χώρας. —

Η ΒΟΥΛΗ

Λαμβάνουσα υπ' όψιν τήν παρουσιαζομένην ανάγκην συγχρονισμού του ισχύοντος Συντάγματος διά τής αναθεωρήσεως μή θεμελιωδών διατάξεων αυτού καί θεωρούσα ότι:

1) 'Η περί ισότητος διάταξις του άρθρου 3 χρήχει αναμορφώσεως χάριν άρτιωτέρου προσδιορισμού του περιεχομένου αυτής,

2) 'Η περί του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι καί άπαγορεύσεως τής άπεργίας των Δημοσίων 'Υπαλλήλων διάταξις του άρθρου 11 έχει ανάγκην διασαφήσεων πρός ακριβέστερον καθορισμόν των υποκειμένων εις αυτήν καί περισσότερον άνταποκρινόμενον εις τās συγχρόνους απαιτήσεις,

3) 'Η περί τής έλευθερίας του τύπου διάταξις του άρθρου 14 καταλείπει ώρισμένα κενά, 'Επιβάλλονται ^{δι ώς εις τον} ώρισμένα συμπληρώσεις, μή περιορίζουσαι τό παράπαν ^{των} τής έλευθεροτυπίας,

4) 'Η περί έλευθερίας τής εκπαιδεύσεως διάταξις του άρθρου 16 χρήζει συμπληρώσεως ώστε τό Κράτος νά αναλάβη ούσιαστικώτερας υποχρεώσεις διά τήν προαγωγήν τής Παιδείας καί τής 'Επιστήμης,

5) 'Η περί άπαραβιάστου τής ιδιοκτησίας καί των περιπτώσεων καθ' ας επιτρέπεται αναγκαστική άπαλλοτρίωσις διάταξις του άρθρου 17 δέον νά συμπληρωθῆ πρός διευκόλυνσιν τής εκτελέσεως δημοσίων έργων άπαραιτήτων διά τήν ανάπτυξιν τής χώρας,

6) 'Η δημοκρατική μορφή του πολιτεύματος πρέπει νά τύχη ούσιαστικής προώτασις διά τής προσθήκης διατάξεων παρεμποδίζουσών τήν επιδίωξιν ανατροπής των θεμελιωδών αρχών του πολιτεύματος καί τήν κατάχρησιν των άτομικών δικαιωμάτων εις βάρος του έλευθέρου πολιτεύματος καί των λαϊκών έλευθεριών. Προς τουτο απαιτεῖται ή προσθήκη νέου άρθρου εις τό Κεφάλαιον περί Δημοσίου Δικαίου των 'Ελλήνων,

7) Πρέπει νά θεσμοθετηθοῦν διατάξεις προστατευτικά του γάμου, τής οίκογενείας, τής εργασίας καί τής οίκονομικῆς δρα-

στηριότητα των ατόμων,

8) 'Επιβάλλεται η προσθήκη διατάξεως υπογραμμίζουσας τήν προσήλωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τήν ιδέαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν μεταξύ τῶν Κρατῶν εἰρηνικῶν σχέσεων,

9) εἶναι σκόπιμος ἡ συνταγματική ἀναγνώρισις τῆς ἐκδόσεως νομοθετικῶν διαταγμάτων κατ' ἐξουσιοδότησιν τυπικοῦ νόμου διὰ νά ~~εἶναι~~ ἀπαλλαγῆ ἡ νομοθετική λειτουργία, ἀπό περιττόν φόρτον ὅστις τῆ καθιστᾷ πλέον τοῦ δέοντος δυσκίνητον,

10) Χάριν τῆς ταχυτέρας προόδου τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας τῆς Βουλῆς θά πρέπει νά τροποποιηθοῦν αἱ σχετικαί διατάξεις ὥστε νά καταστή δυνατή ἡ κατὰ τμήματα ἄσκησις μέρους τοῦ ἔργου τῆς Ἑθνικῆς Ἀντιπροσωπείας καί νά καταπολεμηθῆ ἡ κωλυσιεργία, ^{δε} πρὸς τοῦτο /^{δε} χρήζουσιν ἀναθεωρήσεως τὰ ἄρθρα 54 καί 55, καθ' ὅλας τὰς διατάξεις αὐτῶν καθὼς καί τὸ ἄρθρον 56 τὸ ρυθμίζον τήν ἀπαρτίαν διὰ τήν συζήτησιν καί τήν λήψιν ἀποφάσεων ἐν τῇ Βουλῇ,

11) θά ἦτο σκόπιμον νά προβλεφθῆ δι' εἰδικῆς διατάξεως προστιθεμένης εἰς τὸ ἄρθρον 57 ὅτι σχέδια νόμων ἀφορῶντα τήν κατάστασιν τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους μόνον ἐκ τῆς Κυβερνήσεως δύνανται νά προέρχωνται,

12) Ἡ περί ἀμέσου εἰσπράξεως τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν διάταξις τοῦ ἄρθρου 59 δεόν νά ἐπεκταθῆ καί εἰς τοὺς ἐξαγωγικούς δασμοὺς καί τοὺς φόρους καταναλώσεως λόγῳ τῆς ταυτότητος τῆς αἰτίας,

13) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 62 περί τοῦ ἀνευθύνου τοῦ βουλευτοῦ θά εἶναι σκόπιμον νά περιορισθῆ ὑπὸ τήν ἔννοιαν ὅτι τὸ ἀνεύθυνον τοῦτο δέν εἶναι δυνατόν νά καλύπτῃ καί τήν ὑπὸ τρίτων διάδοσιν βουλευτικῶν κειμένων περιεχόντων παραβάσεις τῶν νόμων,

14) Ἡ περί ἀουλίας διάταξις τοῦ ἄρθρου 63 θά πρέπει

νά διαρρυθμισθῆ κατά τρόπον μή παρέχοντα λαβὴν εἰς καταχρήσεις,

15) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 65 περὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς θά πρέπει νά συμπληρωθῆ, ὥστε νά προσαρμοσθῆ πρὸς τὴν ἐνδεχομένην διαίρεσιν τῆς Βουλῆς εἰς τμήματα,

16) Ἡ διάταξις περὶ τοῦ τρόπου ἐκλογῆς τῶν βουλευτῶν τοῦ ἄρθρου 66 ἔχει ἀνάγκην συμπληρώσεως ὥστε μικρὸν ποσοστὸν βουλευτῶν νά ἀναδεικνύεται καὶ ἐξ ἰδιαιτέρων καταλόγων ὑποψηφίων τῶν κομμάτων βάσει τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεως αὐτῶν,

17) Αἱ διατάξεις περὶ μή ἐκλογιμότητος τοῦ ἄρθρου 71 χρήζουσι συμπληρώσεως,

18) Πρέπει νά δημιουργηθῆ Ἀνώτατον Συνταγματικὸν Δικαστήριον, εἰς τὸ ὅποτον νά ἀνατεθοῦν, καὶ αἱ ἀρμοδιότητες τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 73 Ἐκλογοδικείου, τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 85 Δικαστηρίου Συγκρούσεως Καθηκόντων, ἡ ἀρμοδιότης τῆς ἄρσεως ἀντιφάσεων ἐν τῇ νομολογίᾳ τῶν Ἀνωτάτων Δικαστηρίων ὡς καὶ ἡ τήρησις τῶν περὶ ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν διατάξεων,

19) Ἡ διάταξις περὶ τῶν προνομίων τῶν βουλευτῶν τοῦ ἄρθρου 75 χρήζει ἀναμορφώσεως πρὸς περιστολὴν καταχρήσεων,

20) Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 78 περὶ τῶν προτάσεων ἐμπιστοσύνης καὶ δυσπιστίας χρήζουσι ἀρτιωτέρας διαμορφώσεως ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ τάχύτερου τερματισμοῦ τῶν τοιούτων συζητήσεων,

21) Τὸ θέμα τῶν Πράξεων τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Συμβουλίου πρέπει νά ἀντιμετωπισθῆ συνταγματικῶς διὰ τῆς προσθήκης εἰδικῆς διατάξεως, ὥστε νά μὴν εἶναι δυνατὴ ἡ ἔκδοσις τοιούτων πράξεων παρά μόνον ἐφ' ὅσον συντρέχουν ὠρισμένοι σαφῶς καθοριζόμενοι ὅροι,

22) Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 84 περὶ ἰσοβιότητος τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ περὶ ἀσυμβιβάστου τῶν

καθηκόντων αὐτῶν πρὸς ἕτερα δέον νὰ ἐπειταθοῦν καὶ εἰς τοὺς παρέδρους,

23) Αἱ περὶ δικαστῶν διατάξεις τοῦ ἄρθρου 88 χρῆζουσι ἀναθεωρήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὄριον ἡλικίας τῶν *εφορμῶν* *καὶ* *συμβολαιογράφων*,

24) Αἱ διατάξεις περὶ ὀρκωτῶν δικαστηρίων εἶναι σκόπιμον νὰ ἀναμορφωθοῦν ἐπὶ τῷ τέλει τῆς δυνατότητος ἐνδεχομένης καταργήσεως αὐτῶν διὰ νόμου,

25) Ἐνδείκνυται ἡ προσθήκη εἰδικῶν διατάξεων καθιστωσῶν τὸ Ἄνωτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν συνταγματικὸν θεσμὸν,

26) Αἱ περὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων διατάξεις τοῦ ἄρθρου 101 χρῆζουσι ἀναμορφώσεως, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως παρασχεθῇ εἰς τὴν διοίκησιν ἡ εὐχέρεια τῆς ἐπιτυχεστέρας διαρθρώσεως αὐτῆς,

27) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 104 δέον νὰ καταργηθῇ κατὰ μείζον αὐτῆς μέρος ὡς καταστᾶσα πλέον ἄνευ ἀντικειμένου,

28) Αἱ διατάξεις περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ περιεχομένου ἀρθροδιαθήκης ἢ δωρεᾶς τοῦ ἄρθρου 106 χρῆζουσι ἀναπροσαρμογῆς ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως αὗται καταστῶσι εὐκαμπτότεραι,

Ψ Η Φ Ι Ζ Θ Ι

Νὰ ἀναθεωρηθῶσι κατὰ τὰ ἀνωτέρω πᾶσαι αἱ διατάξεις *αὐταὶ* τοῦ Συντάγματος δι' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς .-

Νὰ ἀναθεωρηθῶσι κατὰ τὰ ἀνωτέρω πᾶσαι αἱ διατάξεις τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος καὶ τῶν ἐλευθερίων αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀποτίθειν ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων,

Νὰ ἀναθεωρηθῶσι κατὰ τὰ ἀνωτέρω πᾶσαι αἱ διατάξεις τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος καὶ τῶν ἐλευθερίων αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀποτίθειν ἡ προσθήκη τοῦ ἄρθρου εἰς τὸ κεφάλαιον καὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων,

Ο κοινωνικός και πολιτικός βίος τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὴν δοκιμασίαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ὑπέστησαν βαθεῖας μεταβολάς τόσο κατὰ τὴν διάρθρωσιν ὅσον καὶ κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Ἄρδην δὲ μετεβλήθη ἡ Ἱεραρχία ὄλων τῶν κοινωνικῶν ἐπιδιωξεων. Αἱ κυριώτεραι ἐκ τῶν ἐπελθουσῶν μεταβολῶν θὰ ἠδύναντο, κατατασσόμεναι ἐπὶ τῆς εὐρείας κατηγορίας νά συνοψισθοῦν ὡς ἑξῆς.

1) Ἡ μέχρι καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος μας κρατοῦσα σχεδόν καθολικὴ σύμπτωσις τῶν ἀντιλήψεων ὄλων ἐπὶ ὠρισμένων βασικῶν κανόνων τοῦ κοινωνικοῦ ζεῖν καὶ τοῦ πολιτεύεσθαι ἐπὶ τῶν ὁποίων καὶ ἐθεμελιούτο ἡ καθιερωμένη μορφή τῆς Δημοκρατίας ὡς τὸ πολίτευμα τῆς μετριοπαθείας τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν ἀντιθέτων καὶ τῆς σταδιακῆς ἐξελιξέως ἔχει σχεδόν ἐξαφανισθῆ εἰς τὰς πλείστας τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Καὶ τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὰς χώρας αὐτάς, αἱ ὁποῖαι ριζικῶς δίστανται πρὸς αὐτούς τοὺς βασικούς κανόνας πᾶς τοῦ κοινωνικῶς ζεῖν καὶ πολιτεύεσθαι ἀπέκτησε ὑπολογίσιμον πολιτικὴν ἐπιρροήν.

Καθέπιν τούτου ἐδημιουργήθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξευρέσεως τρόπου ἐπιτρέποντος τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τῶν Δημοκρατικῶν αὐτῶν παραγόντων, τὴν παρουσίαν τῆς διασπαστικῆς αὐτῆς δυνάμεως, ἥτις ἐνσαρκώνεται κατὰ κανόνα εἰς τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα τῶν χωρῶν αὐτῶν ὑπὸ οἰανδήποτε ὀνομασίαν καὶ ἂν ἐμφανίζεται.

2) Εἰδικώτερον εἰς τὰ κόμματα ταῦτα μεταξύ ἄλλων μεθόδων τὰς ὁποίας χησιμοποιοῦν πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ἰδεολογίας αὐτῆς χησιμοποιοῦν καὶ τὴν μέθοδον τῆς πρὸς κτῆσιν πολιτικῶν ὠφελημάτων διὰ τῆς καταχρηστικῆς ἀσκήσεως τῶν πολιτικῶν αὐτῶν καὶ ἀτομικῶν δικαιωμάτων τῶν μελῶν αὐτῶν. Ἡ κατάκτησις τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, ἡ ὁποία καὶ ἂν δέν ἦτο θελητὴ ἦτο πάντως ἀκίνδυνος ὅσον

εἰς πολιτικὰς κοινωνίας ὅπου δέν ὑπῆρχε διάστασις ἐπὶ θεμελιωδῶν κανόνων τῆς πολιτικῆς συμβιώσεως κατέστη κίνδυνος θανάσιμος ἀφ' ἧς ἡ τοιαύτη ἰδεολογία ἐνδότητος ἐξέλιπεν.

Παραλλήλως πρὸς τὸ γεγονός τοῦτο ἡ ταχεῖα πρόδοδος ἀφ' ἑνὸς κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐδημιουργήθησαν μεταπολεμικῶς ~~κινηθῆσαν~~ οικονομικαί συνθήκαι καὶ πέραν αὐτῶν ἡ προϊούσα διεθνοποίησις τῆς οικονομικῆς ζωῆς ἐπέβαλον τὸν πολλαπλασιασμόν τῆς κρατικῆς δραστηριότητος εἰς τὸ κοινωνικὸν καὶ οικονομικὸν πολιτεύμα μας.. Τοῦτο εἶναι 1ον) ἡ διεύρηνσις καὶ αὔξησις τῶν κρατικῶν λειτουργιῶν. 2ον) ἡ ἀνάγκη τῆς ταχυτέρας λειτουργίας τῆς κρατικῆς μηχανῆς εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται τὸ κράτος νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν γοργῶς ἐπεκτεινομένην δραστηριότητα αὐτοῦ. 3ον) Εἰδικώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ δύο προρρημονευθέντες παράγοντες παρουσιάζουν μίαν ιδιάζουσαν μορφήν. Ἀφ' ἑνὸς ἡ κομμουνιστικὴ διείσδυσις μέ τὴν τριπλὴν ἀπόπειραν ὅπως βίβη καταληφθῆ ἡ ἐξουσία ὑπὸ τῶν ἐξόπλων Κομμουνιστικῶν Δυνάμεων κατέστησε τὸ πρόβλημα τοῦ Κομμουνισμοῦ ἰδιαιτέρως δεῦ καὶ διάφορον ἐπομένως ἀπὸ τὸ πρόβλημα τοῦτο ὅπως ἐμφανίζεται εἰς χώρας αἱ ὁποῖαι δέν ἐδοκίμασαν τὴν κομμουνιστικὴν ἐπιδρομήν. Πέραν τούτου τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλάς εὐρίσκειται εἰς τὰ σύνορα τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος ἐκ τῶν ὁποίων συνόρων ἐξεπορεύθη ἡ δύναμις αὐτῆ ἔνοπλος ἐπίθεσις ἐνισχύει τὴν ἄποψιν ὅτι εἶναι ἰδιάζουσα ἡ μορφή τὴν ὁποῖαν ἔχει παρ' ἡμῖν τὸ πρόβλημα τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ἐξ ἄλλου ἡ Ἑλλάς ἀνέκαθεν οικονομικῶς καθυστερημένη ἐνεφανίσθη κατόπιν μάλιστα τῆς μακρᾶς αὐτῆς δοκιμασίας τῆς κατοχῆς καὶ τοῦ συμμοριτοπολέμου ὡς ἐπικίνδυνος, ὑστεροῦσα τῶν ἄλλων χωρῶν ἐν τῇ οικονομικῇ αὐτῆς ἐξελίξει ἔπρεπε δὲ νὰ νὰ καταβληθῆ καὶ κατεβλήθη μέχρι σήμερον σύντονος προσπάθεια διὰ ν' ἀποκτήσῃ ἡ Ἑλλάς τὴν οικονομικὴν ἐκείνην στάθμην, ἡ ὁποῖα θὰ τῆς ἐπέτρεπε νὰ λάβῃ τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν εἰς τὸν καταστάνα ^{πλέον} διεθνήν οικονομικὸν βίον. Ἀλλὰ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἡ Ἑλλάς προσκρούει εἰς μίαν δυσχέρειαν ἡ ὁποία μόνον εἰς τὰ μεταξὺ ἄλλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου παρουσιάζεται. Καλεῖται ἡ Ἑλλάς ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν μέ ρυθμὸν ταχύτατον πρᾶγμα ὅπερ ἐπέβαλεν συνήθως τὴν λῆψιν δραστηκῶν καὶ συνηθέστατον ἀντιδημοκρατικῶν μέτρων. Αἱ ἄλλαι χῶραι αἱ εὐρίσκόμεναι εἰς τὸ στάδιον

τῆς ὑποαναπτύξεως καὶ διεπόμεναι ὑπὸ δημοκρατικὰ καθεστῶτα εἶναι εἰς θέσιν εὐκόλως, περιουρίζουσαι τὰς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου καὶ τὰς πολιτικὰς ἀντιδράσεις νὰ ἐπιτελέσουν τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ Ἑλλάς ὅμως χώρα πολιτικῶς ὄριμος καὶ ἐμποτισμένη ἀπὸ δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις δέν δύναται νὰ χρησιμοποιῇ τὰς αὐτὰς μεθόδους. Πρέπει ἐντούτοις νὰ ἐπιτύχῃ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Εἶναι εὐχερές ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος ὅταν ἤδη ἔχει ξεπερασθῇ τὸ στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως ἀντὶς δημοκρατικοῦ παλαιοῦ παρουσιάζει ὀλιγωτέραν δυσκολίαν ἢ φορτὴ μεταβάσεις ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν εἰς χώρας μὴ δημοκρατικὰς ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἄθλον ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων παραγόντων τῆς Δημοκρατίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ταχείας μεταβάσεως ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν. Αὐτὸν τὸν ἄθλον καλεῖται νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ Ἑλλάς.

Κατὰ ταῦτα τὸ διεθνῶς ἐμφανιζόμενον πρόβλημα ἐκ τῶν ἐπελθουσῶν μεταβολῶν μεταπολεμικῶς παρουσιάζεται πολὺ δεξιότερον εἰδικῶς ἐν Ἑλλάδι.

Ἐνῶ ὅμως τοιαύτην δυσκολίαν παρουσιάζουντὰ προβλήματα ταῦτα ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ συμμοριτοπολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἐν τούτοις ταῦτα δέν ἀντιμετωπίσθησαν κατὰ τρόπον ριζικόν. Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ζητημάτων αὐτῶν δέν νοεῖται χωρὶς τὸν προσηρμοσμένον βασικὸν θεσμὸν πρὸς τὴν νέαν κατάστασιν, χωρὶς δηλονότι, μεταβολὴν βασικῶν κανόνων δικαίου ὁρεπόντων τὸν δημόσιον ἡμῶν βίον.

Παρά ταῦτα ἡ λαβοῦσα χώραν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος κατέληξε ἐν ἔτει 1952 εἰς ἕν κείμενον τὸ ὁποῖον ἀγνοεῖ παντελῶς τὰ νέα προβλήματα καὶ τὰς νέας ἀνάγκας τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς. Ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι ὅτι μεταξὺ τῶν ὑφθσταμένων ἀναγκῶν καὶ τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ διὰ τοῦ βασικοῦ μόνον νόμου νὰ παρουσιάζεται ἐπικίνδυνος διάστασις.

Τὸ ἰσχυρὸν Σύνταγμα πρῶτον δέν προστατεύει ἐπαρκῶς τὸ πολίτευμα τὸ Ἔθνος ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴν ἀπειλήν καὶ

την από πολλούς Βουλευτές.

1.- 'Η 'Αντιπολίτευσις ούδέν νέον στοιχείον προσεκόμισε κατά τήν συζήτησιν αὐτήν ἀπό ὅσα κατ' ἐπανάληψιν συνεζητήθησαν εἰς τήν αἴθουσαν ταύτην. 'Επαναλαμβάνει διότι ἐλπίζει ὅτι ἡ ἐπανάληψις θά δημιουργήσῃ τό κατάλληλον κλίμα καί θά ἐπηρεάσῃ τοὺς ἀφελεστεροὺς δέκτας.

Μέ αὐτήν τήν μέθοδον ἄλλωστε ἀγωνίζονται νά πείσουν ἑαυτοὺς καί ἀλλήλους οἱ πολιτικολογοῦντες τῆς 'Αντιπολιτεύσεως ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς παρούσης αἰθούσης ὀφείλεται εἰς νοθεύαν καί ὀφείλω νά ὁμολογήσω ὅτι ἡ μέθοδος αὐτήν εἰς τήν ἀρχήν ἐντυπωσίασε τοὺς ἀφελεῖς. 'Ἐντός ὅμως ὀλίγων μηνῶν τήν ἀπάντησιν εἰς ὅλην αὐτήν τήν ἐκστρατείαν περὶ νοθείας θά δώσουν οἱ ἀριθμοί ἐκ τῆς ἀνανεώσεως τῶν 'Ἐκλογικῶν Βιβλιαρίων τοῦ ἔτους 1961 καί τότε θά ἀποδειχθῇ ὅτι κανέν Κόμμα δέν ἠδίκηθη ἀπὸ τὰς 'Αρχάς καί ὅτι ὁλόκληρος αὐτή ἡ προσπάθεια τῆς ἀνανεώσεως τῶν ἐκλογικῶν βιβλιαρίων, διὰ νά μὴ τὰ ἀνανεώσουν οἱ κακῶς ψηφίζοντες, ἐγένετο μόνον διὰ νά καταταλαιπωρηθοῦν οἱ 'Ἐθνικόφρονες Πολῖται καί μέ τήν ἐλπίδα, τήν ματαίαν ἐλπίζω ἐλπίδαν νά βαρεθοῦν νά ἀνανεώσουν τὰ βιβλιάρια τους.

Ὅσα ἐλέχθησαν περὶ σκανδαλίων κατὰ τήν συζήτησιν αὐτήν ἀνεπτύχθησαν ἤδη διὰ μακρῶν καί ἐδόθησαν αἱ δέουσαι ἀπαντήσεις. Ὅσα ἐλέχθησαν καί διὰ τὰ θέματα τῆς Παιδείας καί διὰ τὰ θέματα τοῦ Στρατοῦ δέν εἶναι νά.

Εἰς κανέν Κοινοβούλιον ὅπου ἡ πρόθεσις τῶν Μελῶν του εἶναι νά στηρίξουν τόν Κοινοβουλευτισμόν, δέν λαμβάνει χώραν ἡ ἀδιάνοπος ἐπανάληψις εἰς πολλάς συζητήσεις τῶν ἰδίων πραγμάτων κατὰ τήν αὐτήν συζή-

τησιν ἀπό πολλούς Βουλευτάς.

Ἀπορεῖ τις διατί ἐτέθη πολιτικόν θέμα. Εἶναι προφανές ὅτι δέν ἐτέθη δι' ὄν σκοπόν ἐθεσπίσθησαν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου . . . τοῦ Συντάγματος. Ἐλπὶς νά φανῆ ἔστω καὶ μειουμένη ἡ Κυβερνητικὴ πλειοψηφία δέν ὑπάρχει. Ἐλέχθη ὅτι ἐτέθη τὸ πολιτικόν ζήτημα διὰ νά δυνηθῆ νά ἀσκηθῆ κρητικὴ ἐπὶ τῶν κυρίων Πολιτικῶν προβλημάτων. Καὶ μέχρι τοῦδε δέν συνεζητήθησαν παρά τὰ ἴδια θέματα τὰ ὅποια ἤδη ἔχουν ἐξαντλητικῶς συζητηθῆ. Πολλά ἀπὸ τὰ θέματα τὰ ὅποια συνεζητήθησαν κατ' αὐτὰς τὰς πέντε ἡμέρας θά συζητηθοῦν ἐκ νέου βάσει ἐπερωτήσεων κεχωρισμένως ἐνώπιον τοῦ Σώματος.

Ἡ μόνη ἐξήγησις ἡ ὅποια ἀπομένει εἶναι ἡ ἀκόλουθος. Εἶναι ἐξήγησις ἡ ὅποια ἀντιστοιχεῖ πλήρως εἰς τὰς θεωρίας τοῦ Δελιτισμοῦ τὰς ὅποιας πρεσβεύει καὶ ἡ Ε.Δ.Α. Τὸ Κοινοβούλιον διὰ τὴν Ε.Δ.Α. δέν ἔχει τὸν σκοπόν διὰ τὸν ὅποτον εἰς τὸ παρελθόν ἐδημιουργήθησαν τὰ Κοινοβούλια, εἶναι ἓνα μέσον προπαγάνδας, ἓνα μέσον διὰ τοῦ ὅπου ὀλόκληρος ὁ Τύπος διαδίδει τὰς ἀπόψεις τοῦ Κόμματος, εἶναι ἐπομένως μέσον ἐπικοινωνίας πρὸς τὰς μεγάλας μάζας καὶ ὄχι χῶρος συζητήσεως μεταξύ τῶν ἡγετῶν.

Κατ' οὖν τούτου ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὅποτον τίθενται τὰ προβλήματα ἢ καὶ τὸ εἶδος τῶν τιθεμένων προβλημάτων δέν ἀποβλέπει εἰς τὴν διὰ τῆς συζητήσεως ἐξεύρεσιν τοῦ ὀρθοῦ, ἀποβλέπει εἰς τὴν πρόκλησιν λαϊκῆς συγκινήσεως μαζικῶν παθῶν. Διεξάγεται δηλαδὴ ἡ συζήτησις μὲ τὰ μέσα μὲ τὰ ὅποια ὑποδαυλίζονται συμφέροντα καὶ πάθη καὶ οὐχὶ μὲ τὰ μέσα μὲ τὰ ὅποια ἐκκαθαρίζονται σκέψεις καὶ ἰδέαι.

Ποία φθορὰ καὶ εἰς τὴν Δημοκρατίαν καὶ τὸν

Κοινοβουλευτισμόν δημιουργεῖ αἰτῆ ἢ τακτικὴ νομίζω ὅτι εἶναι καλόν νά τό ἀντιληφθῆ τις.

Εἶναι βαρυτάτη ἡ εὐθύνη τῆς Ε.Δ.Α. διότι ἐκτρέπει τό πολίτευμα ἀπό τόν φυσικόν του ροῦν ἀλλά καί βαρυτάτη ἡ εὐθύνη ὄλων ἐκείνων οἱ ὅποιοι παρασυρόμενοι ἀπό τά πάθη των εἰς αὐτό τό σημεῖον ὑποσκύπτουν τό Πολίτευμα ὅπως ἡ Ε.Δ.Α. Χωρίς τήν συνδρομήν Τμήματος τοῦ Ἐθνικοφρονος Πολιτικοῦ Κόσμου ἡ Ε.Δ.Α. θά ἦτο ὑποχρεωμένη νά ὑποταγῆ πλήρως εἰς τήν Κοινοβουλευτικὴν τάξιν καί νά μὴ μεταχειρίζεται ὅλας τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος καί τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς διὰ νά κωλυσιεργῆ κατὰ τρόπον ἀντικοινοβουλευτικόν διὰ νά μὴ δημαγωγῆ ἀπό τοῦ Πολιτικοῦ Βήματος καί νά ^{νά} μὴ ἀλοιῶντῃ τήν οὐσίαν τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ. Τοῦτο συμβαίνει διότι εἰς τά σημεῖα αὐτά δέν εὕρισκει ἀραγές τό μέτωπον τῶν Ἐθνικοφρόνων Κομμάτων.

Ἡ Ε.Δ.Α. οὕτως δρῶσα καί κινουμένη εἶναι συνεπής πρὸς τὰς ἀρχάς της καί συγκαλύπτουσα τοὺς πραγματικούς σκοποὺς της μέ τόν Κοινοβουλευτικόν μανδύαν ἡλαιομένον ὅπως προηγουμένως ἐξήγησα καί εἰς τοῦτο εἶναι συνεπής.

Καθῆκον ἡμῶν εἶναι νά διαφωτίσωμεν τόν Ἑλληνικόν Λαόν ὥστε νά γνωρίζῃ ποῖα εἶναι ἡ πραγματικὴ θέσις τῆς Ε.Δ.Α. ἔναντι τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ καί ἔναντι τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ περίθαλψις τῶν πληγέντων εἰς ὀλόκληρον τήν Χώραν ἦτο τοιαύτη ὥστε νά μὴν ἔχουν ἐκδηλωθῆ οὐδαμῶθεν παράπονον. Ἡ Ε.Δ.Α. καταβάλλει προσπάθειαν τεχνιέντως νά τὰ δημιουργήσῃ. Ἐπιθυμεῖ νά δημιουργήσῃ τήν ψυχολογίαν τοῦ δυσηρεστημένου εἰς ἀν-

θρώπους οἱ ὅποιοι ἐπλήγησαν ἀπὸ μεγάλη δυστυχία καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι δυστυχῶς ψυχολογικῶς εὐκόλον. Παί-
ζουν μὲ τὴν δυστυχίαν αὐτῶν ἀνθρώπων . "Ὄπου ἔπεσεν
ἡ συμφορὰ καὶ ἔτυχον οἱ παθῶντες περιθάλψεως σπεύ-
δουν νὰ τοὺς ἐξηγήσουν ὅτι ἡ περίθαλψις αὐτῆ ἔπρε-
πε νὰ εἶναι μεγαλυτέρα καὶ φυσικὰ πῶς πάσχων ἄνθρω-
πος δέν ζητᾷ κάτι περισσότερον; τὸ παιχνίδι αὐτὸ
ὅμως εἶναι ἀνιαρόν. Σήμερον γίνεται εἰς βᾶρος τῶν
πασχόντων ὅπως ἐγένετο καὶ γίνεται εἰς βᾶρος τῶν
ἐργαζομένων. Ἡ Ε.Δ.Α. καὶ δυστυχῶς ὄχι μόνον ἡ Ε.Δ.Α.
ὑποστηρίζουν ὅλα τὰ αἰτήματα ὅλων τῶν τάξεων καὶ
ὑπερθεματίζουν εἰς αἰτήματα. Ἐάν ὅλα αὐτὰ μετεφρά-
ζοντο εἰς ἀριθμούς δέν θά ἦρηκε ὁλόκληρος ὁ Ἑλλη-
νικὸς προϋπολογισμὸς διὰ τὴν ἱκανοποίησίν των. Καὶ
τὸ γνωρίζουν ἄριστα ὅλοι οἱ συνήγοροι παντός αἰτή-
ματος ἀλλὰ δι' αὐτοὺς σκοπὸς εἰς μόνον ὑπάρχει νὰ
μειωθῇ ἡ λαϊκὴ βᾶσις τοῦ Κυβερνοῦντος Κόσμου. Καὶ
δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν καὶ τὰ πλέον ἐπικίνδυνα Κοινωνι-
κῶς μέσα θεωροῦνται ἐπιτρεπτά. Δέν σκέπτονται ὅμως
ὅλοι οἱ οὕτω δρῶντες ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέτουν
δυναμίτιδα ὄχι εἰς τὰς βᾶσεις τῆς οἰασδῆποτε Κυβερ-
νήσεως ἢ ὅποια κάποτε θά πέσῃ ἀλλὰ εἰς τὰς βᾶσεις
τοῦ Πολιτεύματος καὶ τῆς Δημοκρατίας.

Εἶναι ἡ τραγικὴ εἰρωνεῖα τῆς ἐποχῆς μας
νὰ ὁμιλοῦν περὶ Δημοκρατίας προπαντός ἐκεῖνοι οἱ
ὅποιοι τὴν ὑποσκάπτουν καὶ νὰ διεκδικοῦν ἐλευθερίας
προπαντός ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ τὰς πνίξουν.

Ἄλλὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θά
καταρρεύσουν ἐνώπιον τῆς Πολιτικῆς ὤριμότητος τοῦ
Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Μᾶς λέγουσθ οἱ πλέον συνετοὶ μετα-

ξύ τῶν ἀντιπάλων μας ἐπὶ τέλους καὶ καλοὶ νὰ εἴσθε
 καὶ τὴν πλειοψηφίαν νὰ ἔχετε τὸ ὅτι εἴσθε εἰς πῆν
 ἐξουσίαν τόσα ἔτη εἶναι κάτι τὸ ἀφύσιον. Εἰς τὸ
 παρελθόν αἱ Κυβερνήσεις ἐναλλάσσοντο συχνότερον. Μά-
 λιστα, εἰς τὸ παρελθόν τοῦτο ἐσυνέβαινε ἀλλὰ δέν
 ἀντιλαμβάνονται οἱ ἀντίπαλοί μας ὅτι εἰς τοὺς μετα-
 πολεμικοὺς χρόνους ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει
 τὴν συνεχῆ αὔξησιν τῆς μακροβιότητος τῶν Κυβερνή-
 σεων. Εἰς τὰς πλείστας τῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν, εἰς
 τὰς Σκανδιναυϊκὰς Χώρας, εἰς τὴν Ὑλλανδίαν, εἰς
 τὴν Γερμανίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν μέ τὴν συνεχῆ δια-
 κυβέρνησιν τῶν Χριστιανοδημοκρατικῶν Κομμάτων παντοῦ
 παρατηρεῖται μιὰ αὔξουσα Κυβερνητικὴ σταθερότης τὴν
 ὁποίαν ἐπιβάλλουν τὰ πράγματα. Ἡ ἴδια ἀνάγκη ὑπάρ-
 χει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς μείζονα μάλιστα βαθμὴν
 διότι εἶναι Χώρα ἡ ὁποία διανύει τὴν κρίσιμον περι-
 δον τῆς μεταβάσεως ἀπὸ τῆς ὑποἀναπτύξεως εἰς τὴν
 ἀνάπτυξιν. Δι' αὐτὸ εἶναι σταθερὰ ἡ Κυβέρνησις μας
 καὶ δι' αὐτὸ καλεῖται ἡ Ἀντιπολίτευσις ἐπερχομένη
 εἰς τὸν ὀρθόδοξον δρόμον τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ νὰ
 ἀσκήσῃ τὸ ἔργον τῆς ὄχι μόνον ἐντὸς τοῦ πλαισίου
 τῶν τύπων τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τοῦ Συντάγματος ἀλλὰ
 ἐν τῷ πνεύματι τῆς οὐσίας αὐτοῦ. — εἶναι ἡ πραγμα-

κή θέσις τῆς Β.Δ.Α. ἐναντι τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ καὶ
 ἐναντι τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ περίστασις τῶν πληγέντων εἰς ἀσκήσιον
 τὴν Χώραν ἦτο τοιοῦτη ὥστε νὰ μὴν ἔχουν ἐπιβλεπῆ
 εὐδαρδῶς παρέκκλιση. Ἡ Β.Δ.Α. καταβάλλει προσ-
 φεῖαν τεχνιέντως νὰ τὸ ἀπαιτηθῆ. Ἀπαιτηθῆ
 ἀπαιτηθῆ τὴν συλλογίαν τῶν δυσχερευμάτων εἰς τὴν

Ὁ κοινωνικός καὶ πολιτικός βίος τῶν λαῶν, μετὰ τὴν δοκιμασίαν τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ὑπέστη βαθεῖας μεταβολάς, τόσον κατὰ τὴν διάρθρωσιν, ὅσον καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Ἀνετράπησαν αἱ παλαιαὶ ἀναλογίαι τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων καὶ νέα βιωτικὰ ἀνάγκαι προέκυψαν. Ἄρδην δὲ μετεβλήθη ἡ ἱεραρχία τῶν κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων.

Ἡ τεραστία κοινωνικὴ πρόοδος ἀφ' ἑνός καὶ αἱ μεταπολεμικῶς δημιουργηθεῖσαι νέα οἰκονομικὰ συνθῆκαι ἀφ' ἑτέρου καὶ πέραν αὐτῶν ἡ προϋούσα διεθνοποίηση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἐπέβαλον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κρατικῆς δραστηριότητος εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ οἰκονομικὸν τομέα καὶ προσέθεσαν νέας περιπτώσεις ἐπεμβάσεως τῆς Πολιτείας πρὸς ἐκπωφελῆ ρυθμίσειν τῶν βιωτικῶν σχέσεων ἢ πρὸς προστασίαν τῶν ἀδυνάτων. Κατέστη, ὡς ἐκ τούτου, ἀναγκαία ἡ διεύρυνσις καὶ ἡ ἐπέκτασις τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων, ὡς καὶ ἡ ταχεῖα λειτουργία τῆς κρατικῆς μηχανῆς, εἰς τρόπον ὅστε νὰ δύναται νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν γοργῶς ἐπεκτεινομένην δραστηριότητα αὐτῆς.-

Ἡ Ἑλλάς, ἐξ αἰτίας τῶν γνωστῶν πολεμικῶν καὶ μεταπολεμικῶν περιπετειῶν δέν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ τὴν στάθμην τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἀνεπτυγμένων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, εἰς ὃ μέτρον θὰ ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν ἢν θὰ ἐδικαιοῦτο θέσειν εἰς τὴν διεθνή πλέον προσλαβοῦσαν μορφήν οἰκονομικῆς ζωῆς τῶν κρατῶν, οὕτω δὲ εὗρέθη μοιραίως ἐνόπιον μεγίστων δυσχερειῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς οὐδεμίαν ἔσως ἄλλην χώραν ἐμφανίζονται. Διότι ἡ ταχεῖα μετάβασις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως, ὑφ' ἣν ἐτέλει μέχρι πρό τινος ἡ Ἑλλάς, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν, πρὸς τὴν ὅποσαν ὀδεύει σταθερῶς ἀπὸ τινος χρόνου, ἐπιβάλλει κατ' ἀπαράβατον κανόνα μέτρα ριζοσπαστικὰ καὶ δυσχερῶς συμβιβαζό-

μενα προς τὰς τοῦ πολιτεύματος προδιαγραφόμενας νομοθετικὰς καὶ διοικητικὰς διαδικασίας. Ἄλλαι χῶραι, εὐρισκόμεναι καὶ αὐταὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως, τελούσων ὅμως ὑπὸ πολιτεύματα μὴ δημοκρατικά, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπιτελέσουν εὐχερέστερον τὸ ἔργον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἀγνοοῦσαι τὰς πολιτικὰς ἀντιδράσεις καὶ περιορίζουσαι ἢ καὶ καταλύουσαι τὰς ἐλευθερίας τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ὁμάδων. - Ἡ Ἑλλάς, ὅμως, χώρα πολιτικῶς ὕριμος καὶ βαθύτατα ἐμποτισμένη ἀπὸ δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις, δέν δύναται νὰ χρησιμοποιοῖται τὰς αὐτὰς μεθόδους καλεῖται, ἐν τούτοις, νὰ ἐπιτύχη τὸν αὐτὸν σκοπὸν. -

Ἐνῶ ὅμως εἶναι εὐχερῆς ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐντὸς δημοκρατικοῦ πλαισίου, ὅταν ἤδη ἔχει ὑπερβληθῆ τὸ στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως καὶ εὐχερῆς εἶναι ἐπίσης ἡ γοργὴ μετάβασις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν εἰς χώρας μὴ δημοκρατικὰς, ἀποτελεῖ αὐτόχρονα ἄθλον ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων παραγόντων, τῆς Δημοκρατίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ταχείας μεταβάσεως ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἀφ' ἑτέρου. Ἀ' υτὸν τὸν ἄθλον ἐπετέλεσεν ἐν μέρει, καλεῖται δὲ νὰ ὁλοκληρώσῃ ἡ Ἑλλάς εἰς τὸ προσεχές μέλλον. -

Αἱ σκιαγραφηθεῖσαι εἰς γενικὰς γραμμὰς δυσχέρειαι ἐπιτείνονται εἰδικῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκ τῆς συνδρομῆς ἄλλων περιστατικῶν, τὰ ὅποια παρακλύθουν τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας καὶ γενικώτερον τὴν πρόοδον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαθοῦ. -

Ἡ πίεσις τῶν κομμουνιστῶν, μέ τρικλῆν ἐντὸς εἰκοσαετίας ἀπόπειραν ὅπως βίῃ καταλάβουν τὴν ἐξουσίαν, κατέστησε τὸ πρόβλημα τοῦ κομμουνισμοῦ ἰδιαίτερον ὀξύ καὶ ἐπομένως διάφορον ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἀντιμετωπίζουν αἱ χῶραι, αἱ ὅποιαί δέν ἐδοκίμασαν, εἰς ὃ μέτρον καὶ ἡμεῖς, τὴν ἐνοπλον δρᾶσίν του. Καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς τὰ σύνορα τοῦ ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ, ὁπόθεν καὶ ἐξεπορεύθησαν αἱ

ένοπλοι έναντίον τής ανεξαρτησίας και τής γαλήνης της έπι-
αρομαί, θα ήρκει να προσδώση λαιάζουσαν μορφήν εις τό παρ'
ήμιν πρόβλημα του κομμουνισμού.

Έξ άλλου, παλαιά κακά έξεις, αι όποίαι έχουν τήν
ρίζαν αυτών εις τήν ψυχολογίαν του λαου μας και εις τήν
έλλειψιν πραγματικής πολιτικής άγωγής, προσθέτουν και άλλας
έπί πλέον δυσχερείας εις τήν ευτυχή εξέλιξιν των πολιτικων
μας πραγμάτων.-

Όι δημοκρατικοί θεσμοί γίνονται άδιαλείπτως αντικείμε-
νον καταχρήσεων. Η δημοκρατία, ή όποία είναι κατ'έξοχήν τό
πολίτευμα του μέτρου, τής διαλλαγής και του άμοιβαίου σεβα-
σμου των διεστώτων, ταλαιπωρείται άνευ διακοπής από τήν
άχαλιναγώγητον έκερξιν των πολιτικων καθων και τήν άσυγκρά-
τητον ροπήν προς κατασυκοφάντησιν παντός αντιπάλου.-

Η κοινοβουλευτική μηχανή, ειδικότερον, κλημμελώς
λειτουργοῦσα, απέβη τροχοπέδη εις τήν αντιμετώπισιν των
άπαιτήσεων τής έποχής. Τά δικαιώματα των βουλευτων άσκοῦνται
συχνάκις κατά τρόπον, ο όποιος είναι άντικρυς άντίθετος προς
τό πνεῦμα του πολιτεύματος και των θεσμων μας και ο όποιος
κλονίζει τήν προς τον κοινοβουλευτισμόν έμπιστοσύνην του
Έλληνικού λαου.-

Ενῶ όμως πάντα τά γεγονότα ταῦτα έχουν καταστή κοινή
συνείδησις και άποσιωπώνται μόνον από άσύγγνωστον τάσιν ύπο-
κρισίας, ή μετά τήν άπελευθέρωσιν, εν έτει 1952, γενομένη
αναθεώρησις του συντάγματος περι ουδενός των έκτεθέντων προ-
βλημάτων ήσυχολήθη. Οὔτω, σήμερα, έμφανίζεται επικίνδυνος
διάστασις μεταξύ των υφισταμένων κοινωνικων και πολιτικων
άναγκων άφ'ένός και του συνταγματικού μας χάρτου, άφ'έτέρου.

Αποτελεϊ, επομένως, έπιτακτικήν και έπείγουσαν ανάγκην
ή άρσις τής διαστάσεως και ή προσαρμογή των συνταγματικων
διατάξεων προς τάς συγχρόνους άπαιτήσεις τής κοινωνικής και

τῆς πολιτικῆς ζωῆς. Ἡ δημοκρατία, μεταξύ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων, ἔχει καί τό προνόμιον νά εἶναι τό εὐχερέστερον ἐξελισσόμενον κολίτευμα καί τό πλέον ἐπιτυχῶς προσαρμοζόμενον εἰς τὰς ἐκάστοτε κρατούσας συνθήκας, τὰς ὁποῖας δημιουργεῖ ἡ πολυμορφία τῆς ζωῆς καί τῶν λαῶν. Ἐντός τοῦ εὐρέως πλαισίου, τό ὁποῖον ἡ δημοκρατία ἐπιτρέπει, ὀφείλομεν ἤδη νά ἐκλέξωμεν τὰς νέας μορφάς, αἱ ὁποῖαι προσδιδάζουν εἰς τὰς ἀνάγκας, πᾶ συμφέροντα καί τήν ἰσιοσυγκρασίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.-

Διά τῆς ὑποβαλλομένης προτάσεως περί ἀναθεωρήσεως ὀρισμένων μῆθεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος, εἰς τόν σκοπόν τοῦτον ἀποβλέπομεν. Διατηροῦντες ἀκεραίας τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καί τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας, διατηροῦντες πλήρως τοὺς θεμελιώδεις θεσμούς καί τὰς θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος, ἐπιδιώκομεν, κατὰ τήν διαδικασίαν τοῦ ἀρθρου 108, τήν ἀναθεώρησιν τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀναφερομένων κατ'ἰδίαν διατάξεων ὑπό τό ἐκτεθέν πνεῦμα καί διά τοὺς ἐν συνόψει ἐκτιθεμένους ἀντιστοίχως λόγους.

*ἡν σημασιον τοι διεντα ιχνοειλα ἀντι
 δι νων ουρι η θερηκεν του σημασιον*

Α:

~~Κεφάλαιον~~ περί του Δημοσίου Δικαίου των Ελλήνων

1. Κατόπιν της εξέλιξεως της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, επιβάλλεται η αποσαφήνις της διατάξεως της παραγράφου 1 του άρθρου 3, καθ' ην οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου.

2. Οι υπό του νόμου τιθέμενοι εκάστοτε περιορισμοί του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι εις τά όργανα του Κράτους κατά τό άρθρον 11 εδάφ. γ' δεόν νά επέκταθουν καί επί των υπαλλήλων των δημοσίων επιχειρήσεων, ως καί των επιχειρήσεων κοινής ωφελείας. Η επέκτασις αύτη υπαγορεύεται εκ της σημασίας, τήν οποίαν απέκτησαν εν τή άσκήσει της κρατικής εξουσίας αι δημοσίοι επιχειρήσεις καί αι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας.

3. Αι εν τω άρθρω 14 περιεχόμεναι διατάξεις περί ελευθεροτυπίας κ.λ.π., χρήζουν συμπληρώσεως επί τω τέλει όπως, χωρίς τό παράπαν νά περιορισθῆ αύτη, καταστῶσιν ^{οποσδήποτε} αυστηρότεροι αι κυρώσεις κατά των καταχρωμένων του σημαντικού τούτου δικαιώματος. Είναί άναμφισβήτητον ότι εις ουδεμίαν χώραν γίνεται τοιαύτη κατάχρησις της ελευθεροτυπίας, όσον παρ' ημῶν καί εις ουδεμίαν πρό παντός χώραν η κατάχρησις αύτη επάγεται τόσον άσημάντους διά τόν ένοχον κυρώσεις.

Είναί, επομένως, επιβεβλημένον όπως τό εδάφ. γ' της παραγράφου 2 ^{του άρθρου 16} αναθεωρηθῆ επιτρεπομένης της κατασχέσεως μεταξύ άλλων περιπτώσεων καί ^{εάν} τό περιεχόμενον του δημοσιεύματος αποβλέπη εις τήν προβολήν καί διάδοσιν των απόψεων κομμάτων τεθέντων εκτός νόμου καί διαλυθέντων.

Επίσης προτείνεται όπως τά ένδिका μέσα ^{επιτρέπωνται} καί εις τόν Βίσαγγελέα. Προτείνεται, ^{επιτρέπωνται} ~~ακόμη~~, η επιβολή άυστη-

Επιβλή

οφρ

*Πιστο βούρει
μειών εν
κατασχίσει*

διδασκαλία κατ'εξουσίαν, μετὰ τὸ ἰσχυρὸν
ἀπολλοτρίωμα

ροτέρων κυρώσεων κατὰ τῶν διαπρατιτόντων ἀδικήματα διὰ
τοῦ τύπου. Τέλος, προτείνεται ὅπως ὄχι μόνον τῶν ἐφημε-
ρίδων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐντύπων πολιτικοῦ χαρακτήρος, ἡ
ἰδιοκτησία ἀνήκει εἰς φυσικά ἢ νομικά πρόσωπα ἑλληνικῆς
ἰθαγενείας, ἐπὶ ποινῇ ἀμέσου κατασχέσεως καὶ παύσεως αὐ-
τῶν, ἀπαγγελλομένης ὑποχρεωτικῶς κατὰ τῶν ἐκδοτῶν αὐτῶν,
πέραν πάσης ἄλλης διὰ νόμου καθορισθεσομένης ποινῆς καὶ
τῆς ποινῆς τῆς προσκαίρου ἢ ἰσοβίου ἀπαγορεύσεως τῆς ἀσκή-
σεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος. Αρθρ. 95

ἀπαλλοτρίωση
κατ'εξουσίαν

4. - Εἰς τὸ περὶ παιδείας ἄρθρον 16 προτείνεται
ὅπως προστεθῶσι διατάξεις, καθ' ἃς τὸ Κράτος ἐπιδιώκει
τὴν προαγωγὴν αὐτῆς, παρέχεται δέ αὕτη δαπάνη ὄχι μόνον
τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ ὀργανισμῶν· ἡ Τέχνη καὶ ἡ Ἐπιστή-
μη καὶ ἡ διδασκαλία των εἶναι ἐλεύθεραι καὶ τὸ Κράτος μετέ-
χει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν των, ἐνθαρρύνει δέ
τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν ἔρευναν· τὸ Κράτος ὑποβο-
ηθεῖ εἰς τὴν μέσσην καὶ τὴν ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν τοὺς δια-
κρινομένους καὶ ἀξιόλους προστασίας ἀπόρους σπουδαστάς.
Προτείνεται, ^{ἐπισημ} ἀκόμη, διατάξεις, καθ' ἣν οἱ ἱστορικοὶ καὶ
καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ τῆς Χώρας καὶ τὸ τοπικόν τίθεται
ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους.

5. - Εἰς τὸ περὶ προστασίας τῆς ἰδιοκτησίας ἄρθρον
17 κρίνεται ἐπιβεβλημένη ἡ προσθήκη διατάξεως, διὰ τῆς
ὁποίας θά παρέχεται ἡ δυνατότης ἐπεκτάσεως τῆς ἀναγκαστι-
κῆς ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτων καὶ πέραν τῆς ἐκτάσεως τῆς
ἀμέσως ἀναγκαίουσας διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ δι' ὄν
ἡ ἀπαλλοτριώσεως (σκοποῦ) ἐπὶ τῇ τέλει ὅπως (τὸ κοινωνικόν
σύνολον - καὶ οὐχὶ μεμονωμένοι ἰδιοκτῆται - ἐπωφεληταὶ τῆς
ὑπεραξίας, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ἐκτελέσεως δημοσίων ἐρ-
γῶν] ^{κατὰ} τὴν ἐφαρμοστικὴν τοῦ δια τῆς ^{αὐτοῦ} ~~κατὰ~~
~~ἐπισημ~~ ἐπισημ. ἐπισημ. ἐπισημ. ἐπισημ.

X

λεγὶν ὅτι
ἀναγκαστικὴ

Ὁμοίως κρίνεται ἐπιβεβλημένη ἡ εὐχέρεια ἀπαλλοτριώσεως καὶ προκειμένου περὶ τῆς προστασίας τῶν ἀρχαιολογικῶν μνημείων καὶ τῆς αἰσθητικῆς τοῦ τοπίου. Ἐχει καταστῆ συνελθῆσαι ὅτι τὰ μεγάλα αὐτὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα πλεονάζουν παρ' ἡμῖν, πρέπει, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας χώρας, νὰ τύχουν πλήρους προστασίας, ἥτις δέν δύναται νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ παρὰ μόνον ὅταν θά διαθέτῃ ἡ πολιτεία τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλοτριώσεως.

X 6. ~~Περαιτέρω~~, προτεινόμεν ὅπως προστεθῆ διατάξεις, διὰ τῆς ὁποίας θά εἶναι δυνατόν διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως Ἀνωτάτου Δικαστηρίου νὰ διαλύωνται πολιτικὰ κόμματα, ἢ ὀργανώσεις τῶν ὁποίων, οἱ σκοποὶ ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμενα μέσα, ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος.

Ἡ διατάξις αὕτη δέν ἀποτελεῖ νέον τι διὰ τὴν ἐλληνικὴν νομοθεσίαν. Περιλαμβάνεται ἤδη εἰς τὸν Α.Ν. 509(1948) ὅστις μεταγενέστερον ἐκυρώθη διὰ τοῦ ΜΗ/1947 ψηφίσματος καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ΕΑ /1948 ὁμοίου. Αἱ σημερινὰ συνθήκαι ὑπαγορεύουν, ὅπως περιληφθῆ εἰς τὸ Σύνταγμα διατάξεις, ἡ ὁποία θά ἐπιτρέπη τὴν ἐκτὸς νόμου θέσιν καὶ τὴν διάλυσιν κομμάτων καὶ ὀργανώσεων, οἱ σκοποὶ τῶν ὁποίων ἀποβλέπουν εὐθέως ἢ συγκεκαλυμμένως εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν καὶ διατάξεων τοῦ Συντάγματος, καὶ δὴ κατὰ τρόπον ἀδιάβλητον, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς κρίσεως Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, ἐνῶ ὁ ἰσχύων νόμος ἔχει ἐμπιστευθῆ τὸ ἔργον τοῦτο εἰς πολιτικὸν σῶμα, οἷαν τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

7.- Ἐνώπιον τῆς συνεχοῦς καταχρήσεως ὠρισμένων ἀτομικῶν δικαιωμάτων παρ' ἡμῖν, δεόν νὰ καθορισθῆ ὅτι ἡ κατάχρησις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων ἀπαγορεύεται καὶ ὅτι συνεπάγεται κυρώσεις, ἀπαγγελλομένας δι' ἀποφάσεως Ἀνωτάτου Δικαστηρίου, περὶ οὗ κατωτέρω.

σύγχρονα προλήπται δὲ /.

Συνοψισμός

8.- Προτείνονται, περαιτέρω, νέαι διατάξεις, καθ' ἃς ὁ γάμος, ὡς θεμέλιον τῆς οἰκογενείας καί τῆς συντηρήσεως καί προαγωγῆς τοῦ ἔθνους, τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, τὸ ὅποῖον λαμβάνει εἰδικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς μητρότητος καί τῆς νεότητος.

9.- Ἐπίσης, ἐν ὄψει τῆς σημαντικωτάτης ἀξίας τοῦ παράγοντος "ἐργασία", προτείνεται ἡ προσθήκη νέας διατάξεως, καθ' ἣν ἡ πνευματικὴ καί σωματικὴ ἐργασία τελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, τὸ ὅποῖον μερίμνῃ διὰ τὴν ἠθικὴν καί ὕλικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐργαζομένου ἀγροτικοῦ καί ἀστικοῦ πληθυσμοῦ καί διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ.

10.- Εἶναι γνωστὸν ὅτι, ὑπὸ τὰς κρατούσας νῦν κοινωνικὰς ἀντιλήψεις, ἡ δραστηριότης τοῦ ἀτόμου δέν πρέπει νά ἀναπτύσσεται εἰς βάρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου καί πρὸς πραγματοποίησιν ἀτομιστικῶν μόνον σκοπῶν. Δι' ὃ ἐκρίθη ἐπιβεβλημένον νά προταθῇ προσθήκη νέας διατάξεως, καθ' ἣν ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομικὴ πρωτοβουλία δέν δύναται νά ἀναπτυχθῇ ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δημοσίου συμφέροντος ἢ εἰς βάρος τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐθνικῆς ἀσφαλείας ἢ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας. Ὅλοι δέ οἱ πολῖται ὀφείλουν νά ἀναπτύσσουν τὴν δραστηριότητά των, ἀποβλέποντες συγχρόνως καί εἰς τὴν ὕλικὴν καί πνευματικὴν προαγωγὴν τῆς Χώρας.

11.- Τέλος, προτείνεται προσθήκη νέας διατάξεως, προσδιορίζουσα τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τῆς διεθνούς Κοινότητος.

Β΄

Περὶ τῆς Νομοθετικῆς ἐνυγένει λειτουργίας

Εἶναι γνωστὸν πόσον πολλαπλᾶ καί πολύπλοκα εἶναι τὰ σύγχρονα προβλήματα ὥστε ἡ συνήθης νομοθετικὴ λειτουργία

να μην
~~α~~ δέν δύναται ἢ δέν *να μην* ἐπαρκεῖ διὰ νά τά ἀντιμετωπίσῃ
 πλήρως καί ἐπιφελῶς.

Υπολογισμοί εισοδήματος

1. Διό ^{μα} προτείνεται προσθήκη διατάξεως εἰς τό
 ἄρθρον 35 καθ' ἣν ὁ Βασιλεὺς θά δύναται νά ἐκδίδῃ νομοθε-
 τικά διατάγματα κατόπιν εἰδικῆς ἐξουσιοδοτήσεως θετοῦ-
 σης τὰς κατευθυντήριους γραμμάς τοῦ ὑπό ρύθμισιν θέματος
 καί παρεχομένης διὰ νόμου ψηφιζομένου ὑπό τῆς Βουλῆς.

Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης εἰσάγεται κατὰ τρόπον λίαν
 συντηρητικόν ὁ θεσμός τοῦ νόμου-πλαισίου, ὅστις καί ἀλ-
 λαχοῦ ἔχει ἤδη καθιερωθῆ. Ἡ διάταξις αὕτη θά ἀποτελέσῃ
 σημαντικὴν πρόοδον, διότι θά ἀπαλλάξῃ βαθμιαίως τὴν νο-
 μοθεσίαν μας ἀπὸ τό ἐλάττωμα τῆς διὰ νόμου, ὑπό τῆς Βου-
 λῆς ψηφιζομένου, θεσπίσεως ἀσημάντων λεπτομερειῶν, αἱ ὁ-
 ποταί, διὰ νά τροποποιηθοῦν, ἀπαιτοῦν πάλιν νόμον, ^{καὶ} οὕτω
σοφιστικὰ ἐπιχειρήματα
 δέ ~~αυξάνει~~ ἀφορήτως ἢ πολυνομίαν.

Ἡ Βουλὴ θά ἔχῃ πάντοτε τὴν δυνατότητα ἀναλόγως
 τῶν θεμάτων, νά καθορίσῃ εὐρύτερα ἢ στενότερα πλαίσια.

Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὰ ἀντικείμενα τῆς φορο-
 λογίας, αἱ ἀπὸ τῆς φορολογίας ἀπαλλαγαί καί ἐξαιρέσεις,
 ἢ ἀπονομή συντάξεων, διὰ ρητῆς διατάξεως θά πρέπει νά
 ἀποκλεισθοῦν ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐξουσιοδοτήσεως.

2. Εἰς τό περὶ Βουλῆς κεφάλαιον καί ἐπὶ σκοπῆ
 ἀποδοτικωτέρας λειτουργίας αὐτῆς, προτείνομεν οὐσιώδεις
 μεταρρυθμίσεις. Αὗται ἀποβλέπουν εἰς τὴν ταχεῖαν ἄσκησιν
 τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας, χωρὶς τὰ παράπαν νά παραβλά-
 πτεται ἡ πληρότης τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου. Πρὸς τοῦτο:

I) εἶναι ἀνάγκη νά ἀναθεωρηθῇ τό ἄρθρον 54 διὰ τῆς
 προσθήκης ἰδίᾳ ὠρισμένων νέων παραγράφων, ἢ νέων ἐν συνε-
 χείᾳ πρὸς τοῦτο ἄρθρων. Δι' αὐτῶν θά προβλέπεται ὅπως ἡ
 Βουλὴ συνεδριάζῃ ἐν ὀλομελείᾳ, ἀλλὰ καί εἰς τμήματα (ἄρθρ.
 54). Καί ἐν ὀλομελείᾳ μὲν ἡ Βουλὴ θά ἀσκῇ τὸν κοινοβου-

λευτικόν ἔλεγχον καί θά συζητή τά πολιτικά θέματα, θά ψηφίσῃ δέ ὠρισμένους βασικούς νόμους ῥητῶς καθοριζομένους ἐν τῷ Συντάγματι.

Τό ὑπόλοιπον νομοθετικόν ἔργον θά ἀσκήται ὑπό τῆς Βουλῆς, διηρημένης εἰς ~~ἑξ~~ τμήματα. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον, διά τῆς λειτουργίας παραλλήλως τῆς ὀλομελείας καί ~~ἑξ~~ τμημάτων θά καθίσταται δυνατή ἡ ἀνετος ἀντιμετώπισις τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου. Αὐτονόητον εἶναι ^{οἱ} τά τμήματα θά συντίθενται κατ' ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων.

II) Κατά τήν διάρκειαν τῶν διακοπῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς θά λειτουργή εἰδικόν Τμήμα μέ τās ἀρμοδιότητας τῆς Βουλῆς συνεδριαζούσης εἰς Τμήμα (ἄρθρον 54). Ἡ ὑπαρξίς Εἰδικοῦ τμήματος καθιστᾷ περιττήν τήν λειτουργίαν τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 35, ~~ἥτις καί καταργεῖται~~. Ἐν ἄρθρῳ 36 θά ἀπαιτηθῇ προσθήκη, σχετιζομένη μέ τό Εἰδικόν τοῦτο Τμήμα.

III) Περαιτέρω πρὸς ἐπιτάχυνσιν τοῦ ἔργου τῆς Βουλῆς προτείνεται ἡ τροποποίησις τοῦ ἄρθρου 56 ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως μή ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία ὠρισμένων ^{κρίτων} βουλευτῶν διά τήν συζήτησιν, ἀλλά μόνον διά τήν λήψιν ἀποφάσεως, ^{ἡ ἐπιτροπὴ}

IV) Εἰς τό ἄρθρον 57, μετά τήν δευτέραν παράγραφον προτείνεται ἡ προσθήκη διατάξεως, καθ' ἣν σχέδια νόμου ἀναφερόμενα εἰς τήν ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν καί τήν ἐξέλιξιν τῶν δημοσ. ὑπαλλήλων κ.λ.π. ὑποβάλλονται μόνον παρά τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ πετρα ἐδίδαξε ὅτι ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν τήν νομοθετικὴν πρωτοβουλίαν πρέπει νά ἔχη ἀποκλειστικῶς ἡ Κυβέρνησις, ἡ ἔχουσα καί τήν εὐθύνην τῆς καλῆς λειτουργίας τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

V) Περαιτέρω προτείνεται ὅπως περιορισθῇ ἡ ἔκτασις τῶν συζητήσεων εἰς τά τμήματα τῆς Βουλῆς, τῆς ὀλομελείας

οὐκ ἔστιν ἐπιτρεπτόν
οὐκ ἔστιν ἐπιτρεπτόν
100 βουλευτῶν

δυναμένης νά περιορίση καί τήν ἔκτασιν τῶν ἐνώπιόν ^{αὐ}της συζητήσεων, τροποποιουμένων πρός τοῦτο τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 57.

VI) Εἰς τό ἄρθρον 59 προτείνομεν προσθήκην, δι' ἧς θά ἐπιτρέπεται ἡ ἀπό τῆς καταθέσεως τοῦ σχετικοῦ σχεδίου νόμου εἰς τήν Βουλὴν εἴσπραξις ὄχι μόνον τῶν εἰσαγωγικῶν, ἀλλά καί τῶν ἐξαγωγικῶν δασμῶν καί τῶν φόρων καταναλώσεως.

VII) Περαιτέρω, προτείνεται μέτρον ἀποβλέπον εἰς τήν βελτίωσιν τοῦ ποιοῦ τοῦ ^{κομμοδίμου} ἐκλογικοῦ σώματος διὰ προσθήκης τρίτης παραγράφου εἰς τό ἄρθρον 66, καθ' ἣν μέρος τῶν βουλευτῶν, μή δυνάμενον νά ὑπερβῇ τό ἕν εἰκοστόν τοῦ συνόλου, θά ἐκλέγεται ἐκ καταλόγου ἀνακοινουμένου παρ' ἐκάστου κόμματος συγχρόνως πρός τήν κατάρτισιν τῶν συνδυασμῶν. Ἐκαστον κόμμα θέλει λαμβάνει ἐκ τῶν οὕτως ἐκλεγομένων βουλευτῶν τόσους ὅσοι ἀναλογοῦν εἰς τό σύνολον τῶν ψήφων, τὰς ὁποίας ἔλαβε καθ' ὅλην τήν Ἐπικράτειαν.

Ἡ πρότασις ἐνῶ διαφυλάσσει τήν ἀρχήν τοῦ ἀμέσου τῆς ἐκλογῆς, προάγει τήν ποιότητα τοῦ Κοινοβουλίου, διότι παρέχεται εἰς ~~τοὺς ἡγέτας ὅλων τῶν κομμάτων~~ ἀναλόγως τῆς δυνάμεώς των, ἡ εὐχέρεια ^{οὐ} νά ἐξασφαλίσουν τήν ἐν τῇ Βουλῇ παρουσίαν τῶν κυρίων στελεχῶν των ~~καί ἀπαλλάσσει τὰ τελευταῖα αὐτά ἀπό τὰς ταλαιπωρίας τῶν ἐκλογικῶν ἀγώνων.~~

VIII) Διὰ προσθήκης εἰς τήν πρώτην παράγραφον τοῦ ἄρθρου 71 προτείνεται ἡ ἐπέκτασις τῆς μὴ ἐκλογιμότητος καί ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας καί τῶν κεκτημένων προνόμια ἐμμεταλλεύσεως.

IX) Θεωρεῖται σκόπιμον, ὅπως, μεταξύ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων, περιληφθῇ καί ἡ πρώτη παράγραφος τοῦ ἄρθρου 75 ἵνα ἐπανεξετασθοῦν ὑπὸ τῆς μελλούσης ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς αἱ πρός τοὺς βουλευτάς παρεχόμεναι διευκολύνσεις,

αναγνωριζόμενα διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου
 αὐτῶν.

Χ) Ἐπὶ σκοπῷ περιορισμοῦ τῶν παρατηρηθεισῶν
 1) καταχρήσεων προτείνεται ἐν ἄρθρῳ 62 ὅπως ὀρισθῇ ὅτι τὸ
 ἀνεύθυνον τοῦ βουλευτοῦ δέν καλύπτει πάντα τρίτον,
 ὅστις, πρὸ τῆς ἐνώπιον τῆς Βουλῆς συζητήσεως, δημοσιεύ-
 2) εἰ ἢ ὀπωδῆποτε διαδίδει τὸ κείμενον κατατεθείσης ἀνα-
 ἢ ἐπιφορᾶς, ἐρωτήσεως ἢ ἐπερωτήσεως.

XI) Τέλος, ἐπιβάλλεται ἡ ἀναθεώρησις τοῦ ἄρθρου
 63 ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν ἄρσεως τῆς βουλευτικῆς ἀσυ-
 3) λίας ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τεθῇ τέρμα εἰς τὸ σημερινόν
 καθεστῶς τῆς οὐσιαστικῆς ἀρνήσεως τῆς ἄρσεως τῆς ἀσυ-
 λίας εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καὶ καθιερωθῇ ὅτι αὕτη ἐπέρ-
 χεται αὐτοδικαίως ἂν μὴ ἀποφασίση ἀντιθέτως ἡ Βουλή
 ἐντὸς βραχείας προθεσμίας.

ἡμέρων ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως των πρὸς κέρωσιν εἰς τὴν βου-
 λήν, ἐντὸς δὲ 3 μηνῶν ἡ δημοσιεύσειν οἱ κυροῦντες αὐτῆς
 νόμοι, εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἄλλως ἀποβάλλου
 τὴν ἰσχὸν αὐτῶν.

Πρὸς τὸ κεφάλαιον περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας καὶ διοικητι-
 κῆς δικαιοσύνης, ἐπιτείνουμεν

- 1) τὴν διὰ προσθήκης εἰς τὸ ἄρθρον 84 ἐκτέλεσιν τῆς ἰσο-
 βιότητος καὶ τῶν διὰ τοῦ Συμβουλίου ἀσυμβιβῆτων καὶ εἰς
 τοῦς περιόδους τοῦ Συμβουλίου ἑκικρατείας.
- 2) τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 85 ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως καταρ-
 γηθῇ ἡ διάταξις, δι' ἧς τὸ ὄριον ἡλικίας τῶν συμβουλευτῶ-
 νων ὀρίζεται εἰς τὸ 75ον ἔτος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιτρέπεται
 ἡ ἐξέτασις καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς γραμματείας τῶν δι-

Γ'

Κείμενον περί Κυβερνήσεως

Διαπνεόμενοι από τήν αὐτήν πάντοτε σκέψιν ὅπως λειτουργῆ γοργώτερον ἢ κρατική μηχανή, προτείνομεν:

- 1) ὅπως ἐπενταθῆ ὁ χρόνος, καθ'ὄν ἀποκλείεται ἡ ὑποβολή προτάσεως δυσπιστίας κατά τῆς Κυβερνήσεως, μετά τήν ἀπόρριψιν προηγουμένης τοιαύτης.
- 2) ὅπως συντομευθῆ ὁ χρόνος τῶν περί προτάσεως δυσπιστίας ἢ ἐμπιστοσύνης συζητήσεων, δοθέντος ὅτι ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι αἱ συζητήσεις αὗται, μετά τήν δευτέραν ἡμέραν, οὐδέν προσθέτουν εἰς τά ἤδη λεχθέντα.
- 3) ὅπως ρυθμισθῆ τό περίπυστον ζήτημα τῶν πράξεων τοῦ Ἵπουργοῦ Συμβουλίου.

Διά τῆς προσθήκης ταύτης ^{προβλεπόμενον} ὁρίζεται ὅτι ἡ ἔκδοσις πράξεων, Ἵπουργικοῦ Συμβουλίου, νομοθετικοῦ περιεχομένου, ~~ἔπι~~ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς περιπτώσεις ἐξαιρετικῶς ἐπείγουσας ἀνάγκης, ἀλλά ὑπό τόν ὅρον ὅτι αὗται θά κατατεθῶσιν ἐντός δέκα ἡμερῶν ἀπό τῆς δημοσιεύσεώς των πρὸς κύρωσιν εἰς τήν Βουλὴν, ἐντός δέ 3 μηνῶν θά δημοσιευθῶσιν οἱ κυροῦντες αὐτάς νόμοι εἰς τήν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἄλλως ἀποβάλλουν τήν ἰσχὺν αὐτῶν.

Δ'

Εἰς τό Κεφάλαιον περί δικαστικῆς ἐξουσίας καὶ διοικητικῆς δικαιοσύνης ~~ἄρθρον~~ ^Π προτείνομεν:

- 1) Τήν διά προσθήκης εἰς τό ἄρθρον 84 ἐπέκτασιν τῆς ἰσοβιότητος καὶ τῶν διά τοὺς Συμβούλους ἀσυμβιβάστων καὶ εἰς τοὺς παρέδρους τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας.
- 2) Τήν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 88 ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως καταργηθῆ ἡ διάταξις, δι' ἧς τό ὄριον ἡλικίας τῶν συμβολαιογράφων ὁρίζεται εἰς τό 75ον ἔτος, ἀφ' ἑτέρου δέ ἐπιτρέπεται ἡ ἐπέκτασις καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς γραμματείας τῶν δι-

καστηρίων τῆς παραγρ. 6 τοῦ ἄρθρου 101, περί τῆς ~~ἐπιπέρας~~ κατωτέρω.

3) Τὴν δυνατότητα ὅπως ὁ νόμος καθορίσῃ τὰς ἀρμοδιότητας τῶν ὀρκιωτῶν καὶ μικτῶν ὀρκιωτῶν δικαστηρίων, μὴ ἀποκλειομένης καὶ τῆς καταργήσεως αὐτῶν (ἄρθρον 94).

4) ^{ἐπὶ ἀνωτέρω ὑποθέσει} Περαιτέρω, προτείνομεν ὅπως τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸ δημόσιον βλον, λόγω τῆς σπουδαιότητος τῆν ὅποιαν ἐνέχουν διὰ τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας, διακρίνονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἀνωτέρων Δικαστηρίων, τὰ ὅποια παρέχουν πᾶσαν δυνατὴν ἐγγύησιν ἀρτιωτέρας κρίσεως.

5) ~~Πᾶσι~~ προτείνομεν ὅπως τὸ ἐν ἄρθρῳ 85 προβλεπόμενον Δικαστήριον Συγκροτήσεων λάβῃ ὅλως νέαν μορφήν: Ἀφ' ἑνὸς νὰ διευρυνθῇ ἡ σύνθεσις του καὶ νὰ παύσῃ προεδρευόμενον ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης, προεδρεύεται δὲ ἀντ' αὐτοῦ ὑπὸ Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἀρμοδιότης του ἐπὶ τῶν ἐξῆς θεμάτων, ἦτοι:

α) τῆς ἐξελέξεως τοῦ κύρους τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, β) τῆς ἐπιλύσεως τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 70 ἢ 2 ἀμφισβητήσεων γ) τῆς θέσεως ἐκτὸς νόμου καὶ διάλυσης ^{ἐπὶ} πολιτικῶν κομμάτων δ) τῆς διαπιστώσεως τῶν ἐν ἄρθρῳ 209 παραβάσεων. ε) τῆς ἄρσεως συγκροτήσεων μεταξὺ ὠρισμένων ἀρχῶν καὶ στ) τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνδότητος τῆς νομολογίας ^{ἐπὶ} Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ἀρείου Πάγου.

Ε'

Κεφάλαιον περὶ διοικήσεως τοῦ Κράτους.

Προτείνομεν:

- 1) Τὴν προσθήκην ἄρθρου, δι' οὗ καθίσταται τὸ ΑΣΔΥ συνταγματικὸς θεσμὸς, χωρὶς μεταβολὴν τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτοῦ.
2. Εἰς τὸ ἄρθρ. 101 προτείνονται.

I) Προσθῆναι καὶ τροπολογίαι, αἱ ὅποιαι, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ θίγουν τὴν ἀρχὴν τῆς μονιμότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, παρέχουν εἰς τὴν ἐπιπέρας πολιτικὴν ἐξουσίαν τὴν

Τὰ κατὰ
τὴν ἀνωτέρω

εὐχέρειαν προσλήψεως, προκειμένου περὶ ἀνωτάτων καὶ ἀνωτέρων θέσεων προσώπων ἐκτός τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας, ἐπιθετεία ἢ συμβάσει. Νομίζομεν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ παρέχεται ἡ εὐχέρεια αὕτη εἰς τὴν ~~ἐπιθετεία~~ Κυβέρνησιν ἵνα χρησιμοποιῆ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς χώρας, προκειμένου νὰ καταστήσῃ τὴν διοίκησιν πλεον ἀποδοτικὴν.

II) Ἐπίσης, προτείνομεν ὅπως περιληφθοῦν εἰς τὰς ὑπὸ ἀναθεώρησιν διατάξεις αἱ παραγρ. 2, 4 καὶ 8 πρὸς ἀρτιωτέραν νομοτεχνικὴν διαμόρφωσιν αὐτῶν.

III). Διὰ τὴν ταχυτέραν ἀνανέωσιν τοῦ ἐμφύχου ὑλοκοῦ τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, προτείνομεν ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ διὰ νόμου θέσπισις τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐξόδου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας τοῦ παρέχοντος δικαίωμα πλήρους συντάξεως.

Στ'

Μεταβασικαὶ διατάξεις

~~Προτείνεται ἡ κατάργησις τοῦ ἄρθρου 104, πλὴν τῆς τελευταίας παραγράφου.~~

Προτείνεται, ~~επίσης~~, προσθήκη διατάξεως εἰς τὸ ἄρθρ. 65, καθ' ἣν κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογὴν τῶν νέων διατάξεων ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς καὶ τῶν τμημάτων αὐτῆς καταρτίζεται παρ' ἐπιτροπῆς ἐκ βουλευτῶν συγκροτουμένου κατ' ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων καὶ ψηφίζεται παρὰ τῆς ὀλομελείας κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τῆς διαδικασίας ~~τῶν κωδικῶν.~~

Ζ'

Γενικαὶ διατάξεις

Τέλος, εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ γενικῶν διατάξεων προτείνεται ὅπως ἡ παράγρ. 2 τοῦ ἄρθρου 106 ^{καταστήσῃ} ελαστικωτέρα, ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταστή ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ πραγματοποιήσις τῆς θελήσεως τοῦ δωρητοῦ ἢ διαθέτου ἵνα διατίθεται τὸ διατιθέμενον εἰς παρεμφερεῖς σκοπούς.

"Απασαι αι ανωτέρω προτάσεις διαπνέονται από την επιθυμian ὅπως κατοχυρωθῆ ^{απορρογ} ~~πλεονεξτερον~~ τὸ ἐλεύθερον δημοκρατικὸν ἡμῶν καθεστῶς καὶ ὅπως προσαρμοθῆ ~~πλεονεξτερον~~ κληρέστερον πρὸς τὰς νέας συνθήκας ἢ λειτουργία τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους. Δέν διεκδικοῦν αι προτάσεις αὐταὶ τὸ ἀλάνθαστον ὡς πρὸς τὰς δοτέας λύσεις. Τὰ σημεῖα τοῦ συνταγματικοῦ μας Χάρτου, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦν σήμερον προβλήματα, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον γνωστά.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 108 τοῦ Συντάγματος, ἐπισημα- νομεν ταῦτα καθορίζοντες ποῖαι εἶναι, καθ' ἡμᾶς, αι ἀναθεωρητέαι μὴ θεμελιώδεις διατάξεις. Εἰς τοῦτο περιορίζεται ἡ πρὸς τὴν παροῦσαν Βουλὴν πρότασις ἡμῶν.

Τὸ νέον περιεχόμενον τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων δέν εἶ- ναι ἀντικειμένον ^{των ὁριζων σταθμων} ~~τῆς παρούσης~~ συζητήσεως. Αἱ ἐπὶ τούτου τυ- χόν διαφωνίαι θά λυθοῦν ἀπὸ τὴν μέλλουσαν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν.

Μέχρι τοῦ χρόνου ἐκεῖνου εἶναι βέβαιον ὅτι τὰ κόμματα καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες θά εὔρουν τὴν εὐκαιρίαν νά διατυ- πώσουν τὰς ἀντιλήψεις των περὶ τῆς ἐπιβαλλομένης ρυθμίσε- ως τῶν διὰ πράξεως τῆς παρούσης Βουλῆς προσδιορισθησομένων ὡς ἀναθεωρητέων διατάξεων. Καὶ ἐπὶ πλέον, ἐλπίζομεν ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιστῆμη θά θελήσῃ νά συμβάλῃ εἰς τὴν ἐπω- φελεστέραν ἐκλύσιν τῶν συνταγματικῶν τούτων προβλημάτων τῆς χώρας.

Handwritten notes:
 Ηδη κατε
 το αρθρ. 108
 οὐκ
 εἰς τὴν Βουλὴν

Handwritten notes:
 Τὰς
 ἐπισημασθῶν

1. Πρὸς τὴν προσηκουμένην ἐρώτησιν, εἰ ὁ ἐπὶ καθύστεται τὸ ΔΙΑΤ. συνταγ- ματικὸς θεσμὸς, χωρὶς μεταβολῆς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ.
 2. Εἰς τὸ ἄρθρ. 101 προτείνονται.
 1) Προσθήκαι καὶ τροπολογίαι, αἱ αἰτοῦνται, πρὸς τὸ καθύ- παν, νά ἐγγύουν τὴν ἀρχὴν τῆς μονιμότητος τῶν ἀρμοδιῶν ἐπι- κείων, ἀρδεχόμεν εἰς τὴν ἐπισημασθῶν πολιτικὴν ἐξουσίαν τῶν

Η ΒΟΥΛΗ

Λαμβάνουσα υπ' όψιν τήν παροισιαζομένην ανάγκην συγχρονισμού του ισχύοντος Συντάγματος διά της αναθεωρήσεως μή θεμελιωδών διατάξεων αυτού καί θεωρούσα ότι:

1) 'Η περί ισότητος διάταξις του άρθρου 3 χρηχει αναμορφώσεως χάριν άρτιωτέρου προσδιορισμού του περιεχομένου αυτής,

2) 'Η περί του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι καί άπαγορεύσεως της άπεργίας των Δημοσίων 'Υπαλλήλων διάταξις του άρθρου 11 έχει ανάγκην διασαφήσεων προς ακριβέστερον καθορισμόν των υποκειμένων εις αίτην καί περισσότερον άνταποκρινόμενον εις τας συγχρόνους άπαιτήσεις,

3) 'Η περί της έλευθερίας του τύπου διάταξις του άρθρου 14 καταλίπει ώρισμένα κενά, ^{δε} 'Επιβάλλονται ^{ως έκ τούτου} ώρισμένα συμπληρώσεις, μή περιορίζουσαι τό ^{τήν άρχήν} παράπαν / της έλευθεροτυπίας,

4) 'Η περί έλευθερίας της εκπαιδεύσεως διάταξις του άρθρου 16 χρηζει συμπληρώσεως ώστε τό Κράτος νά αναλάβη ούσιαστικώτερας υποχρεώσεις διά τήν προαγωγήν της Παιδείας καί της 'Επιστήμης,

5) 'Η περί άπαραβιάστου της ιδιοκτησίας καί των περιπτώσεων καθ' ας έπιτρέπεται αναγκαστική άπαλλοτρίωσις διάταξις του άρθρου 17 δέον νά συμπληρωθῆ προς διευκόλυνσιν της εκτελέσεως δημοσίων έργων άπαραιτήτων διά τήν άνάπτυξιν της χώρας,

6) 'Η δημοκρατική μορφή του πολιτεύματος πρέπει νά τύχη ούσιαστικής προάσας διά της προσθήκης διατάξεων παρεμποδίζουσών τήν επιδίωξιν ανατροπής των θεμελιωδών αρχών του πολιτεύματος καί τήν κατάχρησιν των άτομικών δικαιωμάτων εις βάρος του έλευθέρου πολιτεύματος καί των λαϊκών έλευθεριών. Προς τουτο άπαιτεῖται ή προσθήκη νέου άρθρου εις τό Κεφάλαιον περί Δημοσίου Δικαίου των 'Ελλήνων,

7) Πρέπει νά θεσμοθετηθοῦν διατάξεις προστατευτικά του γάμου, της οίκογενείας, της εργασίας καί της οικονομικής δρα-

στηριδότητος τῶν ἀτόμων,

8) Ἐπιβάλλεται ἡ προσθήκη διατάξεως ὑπογραμμίζουσης τὴν προσήλωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν μεταξὺ τῶν Κρατῶν εἰρηνικῶν σχέσεων,

9) εἶναι σκόπιμος ἡ συνταγματικὴ ἀναγνώρισις τῆς ἐκδόσεως νομοθετικῶν διαταγμάτων κατ' ἐξουσιοδότησιν τυπικοῦ νόμου διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν ἢ νομοθετικὴν λειτουργίαν, ἀπὸ περιττὸν φόρτον ὅστις τὴν καθιστᾷ πλέον τοῦ δέοντος δυσκίνητον,

10) Χάριν τῆς ταχυτέρας προόδου τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας τῆς Βουλῆς θὰ πρέπει νὰ τροποποιηθοῦν αἱ σχετικαὶ διατάξεις ὥστε νὰ καταστή ἢ δυνατὴ ἢ κατὰ τμήματα ἄσκησις μέρους τοῦ ἔργου τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ νὰ καταπολεμηθῇ ἢ κωλυσιεργία, πρὸς τοῦτο ^{δέ} χρῆζουσι ἀναθεωρήσεως τὰ ἄρθρα 54 καὶ 55, καθ' ὅλας τὰς διατάξεις αὐτῶν καθὼς καὶ τὸ ἄρθρον 56 τὸ ρυθμίζον τὴν ἀπαρτίαν διὰ τὴν συζήτησιν καὶ τὴν λήψιν ἀποφάσεων ἐν τῇ Βουλῇ,

11) θὰ ἦτο σκόπιμον νὰ προβλεφθῇ δι' εἰδικῆς διατάξεως προστιθεμένης εἰς τὸ ἄρθρον 57 ὅτι σχέδια νόμων ἀφορῶντα τὴν κατάστασιν τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους μόνον ἐκ τῆς Κυβερνήσεως δύνανται νὰ προέρχωνται,

12) Ἡ περὶ ἀμέσου εἰσπράξεως τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν διάταξις τοῦ ἄρθρου 59 δέον νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς ἐξαγωγικοὺς δασμοὺς καὶ τοὺς φόρους καταναλώσεως λόγῳ τῆς ταυτότητος τῆς αἰτίας,

13) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 62 περὶ τοῦ ἀνευθύνου τοῦ βουλευτοῦ θὰ εἶναι σκόπιμον νὰ περιορισθῇ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι τὸ ἀνεύθυνον τοῦτο δέν εἶναι δυνατὸν νὰ καλύπτῃ καὶ τὴν ὑπὸ τρίτων διὰδοσιν βουλευτικῶν κειμένων περιεχόντων παραβάσεις τῶν νόμων,

14) Ἡ περὶ ἀσυλίας διάταξις τοῦ ἄρθρου 63 θὰ πρέπει

νά διαρρυθμισθῆ κατὰ τρόπον μὴ παρέχοντα λαβὴν εἰς καταχρήσεις,

15) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 65 περὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς θὰ πρέπει νά συμπληρωθῆ, ὥστε νά προσαρμοσθῆ πρὸς τὴν ἐνδεχομένην διαίρεσιν τῆς Βουλῆς εἰς τμήματα,

16) Ἡ διάταξις περὶ τοῦ τρόπου ἐκλογῆς τῶν βουλευτῶν τοῦ ἄρθρου 66 ἔχει ἀνάγκην συμπληρώσεως ὥστε μικρὸν ποσοστὸν βουλευτῶν νά ἀναδεικνύεται καὶ ἐξ ἰδιαιτέρων καταλόγων ὑποψηφίων τῶν κομμάτων βάσει τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεως αὐτῶν,

17) Αἱ διατάξεις περὶ μὴ ἐκλογιμότητος τοῦ ἄρθρου 71 χρῆζουσι συμπληρώσεως,

18) Πρέπει νά δημιουργηθῆ Ἄνωτατον Συνταγματικὸν Δικαστήριον, εἰς τὸ ὅποτον νά ἀνατεθοῦν, καὶ αἱ ἀρμοδιότητες τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 73 Ἐκλογοδικείου, τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 85 Δικαστηρίου Συγκρούσεως Καθηκόντων, ἡ ἀρμοδιότης τῆς ἄρσεως ἀντιφάσεων ἐν τῇ νομολογίᾳ τῶν Ἀνωτάτων Δικαστηρίων ὡς καὶ ἡ τήρησις τῶν περὶ ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν διατάξεων,

19) Ἡ διάταξις περὶ τῶν προνομίων τῶν βουλευτῶν τοῦ ἄρθρου 75 χρῆζει ἀναμορφώσεως πρὸς περιστολὴν καταχρήσεων,

20) Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 78 περὶ τῶν προτάσεων ἐμπιστοσύνης καὶ δυσπιστίας χρῆζουσι ἀρτιωτέρας διαμορφώσεως ἐπὶ τῇ τέλει τοῦ τάχύτερου τερματισμοῦ τῶν τοιούτων συζητήσεων,

21) Τὸ θέμα τῶν Πράξεων τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Συμβουλίου πρέπει νά ἀντιμετωπισθῆ συνταγματικῶς διὰ τῆς προσθήκης εἰδικῆς διατάξεως, ὥστε νά μὴν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκδόσις τοιούτων πράξεων παρὰ μόνον ἐφ' ὅσον συντρέχουν ὠρισμένοι σαφῶς καθοριζόμενοι ὅροι,

22) Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 84 περὶ ἰσοβιότητος τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ περὶ ἀσυμβιβάστου τῶν

καθηκόντων αὐτῶν πρὸς ἕτερα δέον νὰ ἐπεκταθοῦν καὶ εἰς τοὺς παρέδρους,

23) Αἱ περὶ δικαστῶν διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 88 χρήζουσι ἀναθεωρήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὄριον ἡλικίας τῶν φυλάκων ὑποθηκῶν καὶ συμβολαιογράφων,

24) Αἱ διατάξεις περὶ ὀρκωτῶν δικαστηρίων εἶναι σκόπιμον νὰ ἀναμορφωθοῦν ἐπὶ τῷ τέλει τῆς δυνατότητος ἐνδεχομένης καταργήσεως αὐτῶν διὰ νόμου,

25) Ἐνδείκνυται ἡ προσθήκη εἰδικῶν διατάξεων καθιστωσῶν τὸ Ἄνωτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν συνταγματικὸν θεσμὸν,

26) Αἱ περὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 101 χρήζουσι ἀναμορφώσεως, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως παρασχεθῇ εἰς τὴν διοίκησιν ἡ εὐχέρεια τῆς ἐπιτυχεστέρας διαρθρώσεως αὐτῆς,

27) Ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 104 δέον νὰ καταργηθῇ κατὰ μείζον αὐτῆς μέρος ὡς καταστῆσα πλέον ἄνευ ἀντικειμένου,

28) Αἱ διατάξεις περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ περιεχομένου διαθήκης ἢ δωρεᾶς τοῦ ἀρθροῦ 106 χρήζουσι ἀναπροσαρμογῆς ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως αὗται καταστῶσι εὐκαμπτότεραι,

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Νὰ ἀναθεωρηθῶσι κατὰ τὰ ἀνωτέρω πᾶσαι αἱ διατάξεις αὗται τοῦ Συντάγματος δι' Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς .-

7) Πρέπει νὰ θεσμοθετηθοῦν διατάξεις προστατευτικαὶ τοῦ νόμου τῆς οἰκογενείας, τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνα-

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω γενικῶν σκέψεων, εἰσηγοῦμεθα τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος καθ' ὁρισμένας μὴ θεμελιώδεις αὐτοῦ διατάξεις ἐπὶ τῇ τέλει τῆς ἀρτιωτέρας λειτουργίας τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς φήμισιν τὸ κατωτέρω σχέδιον πρῶτος τῆς Βουλῆς, συνφθὰ τῷ ἄρθρῳ 108 | 3 τοῦ Συντάγματος:

Ἡ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Διαπιστοῦσα τὰς δημιουργηθείσας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνά τὸν ἐλεύθερον κόσμον νέας κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνθήκας καὶ τὴν ἐν τοῦτων ὁσμῆραι ἐπερχομένην μελζονα διεύρυνσιν καὶ ἐπέκτασιν τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων,

Λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἀνάγκην προσαρμογῆς τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συγχρόνου ζωῆς, διαφυλαττομένων τῶν ἀρχῶν τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ ἀτομικῆς ἐλευθερίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀειποτε ὑπῆρξε καὶ παραμένει προσηλωμένον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος,

Κρίνουσα ὅτι ὡς ἐν τοῦτων ἐπιβάλλεται ἡ ἀναθεώρησις ὀρεσμένων μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος καὶ ὁ ἐμπλουτισμὸς αὐτοῦ διὰ νέων διατάξεων ἀνταποκρινομένων πρὸς τὰς δημιουργηθείσας συνθήκας,

Ἀποφασίζει

Ὅπως διὰ συγκληθησομένης Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 108 τοῦ Συντάγματος πραγματοποιηθῇ ἀναθεώρησις τῶν κάτωθι μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος:

- 1) Τῆς περὶ ἰσότητος διατάξεως τοῦ ἄρθρου 3 διὰ τὴν ἀποσαφήνισιν τῆς ἀκριβοῦς αὐτῆς ἐννοίας,
- 2) Τῶν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι καὶ περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπεργίας τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 11 διὰ τὸν ἐκριβέστερον καὶ πλέον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις καθορισμὸν τῶν ὑποκειμένων εἰς αὐτὴν,
- 3) Τῶν περὶ προστασίας τῆς ἐλευθερίας τοῦ τόπου διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14, ὥστε αὗται νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ὁρισμένας τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις μὴ περιοριζούσας τὸ παράπαν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθεροτυπίας.

4) Τῶν περὶ ἐλευθερίας τῆς ἐκπαιδεύσεως διατάξεων τοῦ ἄρθρου 16 διὰ νὰ δημιουργηθοῦν οὐσιαστικώτεροι ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους ὡς πρὸς τὴν προαγωγὴν τῆς Παιδείας, τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τέχνης,

5) Τῶν περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν ἔργων κοινῆς ὠφελείας διατάξεων τοῦ ἄρθρου 17, ὥστε νὰ διευκολυνθῇ ἡ ἐπιτέλεσις ἔργων διὰ τὴν καθόλου προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς χώρας καὶ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια νὰ περιέρχεται πρῶτα εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον.

6) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων" περιεχομένων διατάξεων διὰ τῆς προσθήκης νέων τοιούτων δι' ὧν α) νὰ προστατεύεται οὐσιαστικῶς ἡ δημοκρατικὴ μορφή τοῦ πολιτεύματος, προβλεπομένου ὅτι θὰ εἶναι δυνατόν δι' ἀποφάσεως τοῦ κατωτέρω προτεινομένου Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου νὰ διαλυθῶνται πολιτικὰ κόμματα, ἡ ὀργανώσεις τῶν ὁποίων, οἱ σκοποὶ των ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμενα μέσα κατατείνουν εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτεύματος, β) νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ κατάχρησις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων εἰς βάρος τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, καὶ γ) νὰ τίθενται ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους ὁ γάμος, ἡ οἰκογένεια, ἡ ἐργασία καὶ ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης, προβλεπομένου ἅμα ὅτι ἡ τελευταία αὕτη δεόν νὰ ἀναπτύσσεται κατὰ τρόπον κατατείνοντα εἰς τὴν καθόλου ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

7) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ τῆς συντάξεως τῆς Πολιτείας" περιεχομένων διατάξεων διὰ τῆς προσθήκης νέας τριαύτης προσδιοριζούσης τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τῆς διεθνούς κοινότητος καὶ ὑπογραμμίζουσης τὴν προσήλωσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως τῶν μεταξὺ τῶν Κρατῶν εἰρηνικῶν σχέσεων,

8) Τῶν περὶ ἐκδόσεως παρὰ τοῦ Βασιλέως διαταγμάτων νομοθετικοῦ περιεχομένου διατάξεων τοῦ ἄρθρου 35, ὥστε ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ καταστήθῃ συνταγματικὸς θεσμὸς ἡ δυνάμει συνταγματικοῦ ἐθίμου καθιερωμένη ἐκδοσις νομοθετικῶν διαταγμάτων κατ' ἐξουσιοδότησιν τυπικοῦ νόμου (εἰσαγομένου οὕτω κατὰ τρόπον συντηρητικὸν τοῦ ἄλλαχού εὐρύτατα χρησιμοποιουμένου θεσμοῦ τῶν νόμων-πλασιῶν), ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ καταργηθῇ ὁ θεσμὸς τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 35 || 2-5^ο νομοθετικῶν διαταγμάτων, ὅστις ἀποβαίνει περιττός ἐφ' ὅσον υἱοθετηθῇ ἡ ἑτέρα πρότασις ἡμῶν περὶ συνεχοῦς παρουσίας τῆς Βουλῆς ἢ τμήματος αὐτῆς ἀρμοδίου διὰ τὴν φήμισιν νόμων.

9) Τῶν περὶ τρόπου ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας διατάξεων τῶν ἄρθρων 54, 56 καὶ 57 διὰ νὰ προσδοθῆ γοργότερος ρυθμὸς εἰς τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Βουλῆς, συνεδριαζούσης ἐν ὁλομελείᾳ καὶ εἰς τμήματα (κατ' ἀναλογίαν πάντοτε τῆς δυνάμεως τῶν κοιμιμάτων) καὶ προβλεπομένης τῆς λειτουργίας εἰδικοῦ τμήματος κατὰ τὴν περίοδον τῶν διακοπῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ θεσμοθετηθοῦν διατάξεις τείνουσαι εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς κωλυσιεργίας καὶ τὴν ἐκ τῆς κυβερνητικῆς ἀποικειοστικῶς πρωτοβουλίας προέλευσιν τῶν σχεδίων νόμων τῶν ἀφορούντων εἰς τὴν κατάστασιν τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους.

10) Τῆς περὶ ἀμέσου εἰσπράξεως τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν ἅμα τῇ καταθέσει τοῦ σχετικοῦ σχεδίου νόμου εἰς τὴν Βουλὴν διατάξεως τοῦ ἄρθρου 59, ὥστε αὕτη νὰ ἐπεκταθῆ καὶ εἰς τοὺς ἐξαγωγικοὺς δασμοὺς (ὡς προεβλέπετο κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1927) καὶ εἰς τοὺς φόρους καταναλώσεως, λόγῳ τῆς ταυτότητος τῆς αἰτίας.

11) Τῆς περὶ ἀνευθύνου τῶν βουλευτῶν διὰ γνώμην ἢ φήσομ διατάξεως τοῦ ἄρθρου 62, ὥστε αὕτη νὰ μὴ καλύπτῃ καὶ τρίτους ὀχυρουμένους ὀπισθεν τοῦ τοιοῦτου ἀνευθύνου.

12) Τῆς περὶ βουλευτικῆς ἀσυχίας διατάξεως τοῦ ἄρθρου 63, ὥστε νὰ τεθῆ τέρμα εἰς τὸ παρὸν καθεστῶς τῆς οὐσιαστικῆς ἀρνήσεως τῆς ἄρσεως αὐτῆς ὡσάντις παρίσταται ἀνάγκη καὶ νὰ μὴ δημιουργηθῆ κατὰ τῆ Κοινῆ Γνώμην ἢ εἰς βάρος τοῦ κύρους τοῦ Κοινοβουλίου ἐντύπωσις ὅτι οἱ βουλευταὶ ἀπολαμβάνουν πλῆρους ἀσυδοσίας.

13) Τῆς περὶ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 65, ὥστε αὕτη νὰ προσαρμοσθῆ ἀναλόγως ἢν πραγματοποιηθῆ/ἢ εἰς τμήματα διαίρεσις τῆς Βουλῆς.

14) Τῆς περὶ ἀναδείξεως τῶν βουλευτῶν διατάξεως τοῦ ἄρθρου 66, διὰ νὰ καταστῆ δυνατόν ὥστε μικρὸν ποσοστὸν βουλευτῶν νὰ ἀναδεικνύεται, βάσει τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεως τῶν κοιμιμάτων, ἐξ ἰδιαιτέρων καταλόγων ὑποψηφίων αὐτῶν.

15) Τῆς περὶ ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν διατάξεως τοῦ ἄρθρου 68 διὰ τὴν προσαρμογὴν αὐτῆς πρὸς ἐκείνην τοῦ ἄρθρου 66 ἐφ' ὅσον υἱοθετηθῆ ἢ περὶ τῆς τελευταίας ταύτης πρότασις ἡμῶν.

16) Τῆς περὶ μὴ ἐκλογιμότητος διατάξεως τοῦ ἄρθρου 71 διὰ νὰ διευρυνθῆ ὁ κύκλος τῶν μὴ ἐκλογίμων βουλευτῶν.

17) Τῆς περί ἐξελέγξεως τοῦ κύρους τῶν βουλευτικῶν ἐπιλογῶν διατάξεως τοῦ ἄρθρου 73 ἐφ' ὅσον υἱοθετηθῆ ἢ περί συστάσεως Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου, περιβεβλημένου τῆς ἀρμοδιότητος καὶ τοῦ Ἐπιλογοδικείου, πρότασις ἡμῶν.

18) Τῆς περί τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς βουλευτὰς διευκολύνσεων διατάξεως τοῦ ἄρθρου 73, ὥστε αὐταὶ νὰ παρέχονται διὰ τὴν ἐμπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῶν καὶ νὰ μὴ εἰδούν λαβὴν εἰς καταχρήσεις.

19) Τῶν περί διαδικασίας συζητήσεως τῶν προτάσεων ἐμπιστοσύνης καὶ δυσπιστίας διατάξεων τοῦ ἄρθρου 78, ὥστε νὰ διαμορφωθοῦν αὐταὶ κατὰ τρόπον ἄρτιώτερον.

20) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ τῆς Κυβερνήσεως" περιεχομένων διατάξεων διὰ τῆς προσθήκης νέας τοιαύτης ἀντιμεταπιζούσης τὸ ζήτημα τῶν Πράξεων Ἐπιφυλακῆς Συμβουλίου νομοθετικοῦ περιεχομένου, ἢ ἢ ἐκδοσις θὰ πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται μόνον εἰς περιπτώσεις ἐξαιρετικῶς ἐπείγουσας ἀνάγκης, ἢ ὁ ἐπιφυλακῆς τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν νὰ εἶναι περιορισμένη, ἐξαρτημένη ἐκ τῆς ἐντός ταυτῆς προθεσμίας κυρώσεως παρὰ τῆς Βουλῆς.

21) Τῶν περί ἰσοβιότητος καὶ ἀσυμβιβάστου διὰ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διατάξεων τοῦ ἄρθρου 84, ὥστε αὐταὶ νὰ ἐπεκταθοῦν καὶ εἰς τοὺς παρόντας.

22) Τῶν περί Δικαστηρίου Συγκροτήσεων Καθηκόντων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 85, ὅπερ πρέπει νὰ καταργηθῆ ἐφ' ὅσον υἱοθετηθῆ ἢ πρότασις ἡμῶν περί συστάσεως Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου περιβεβλημένου καὶ τῆς ἐν ἄρθρῳ 85 προβλεπομένης ἀρμοδιότητος.

23) Τῶν περί δικαστῶν καὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 88, τὸ μὲν διὰ νὰ καταργηθῆ τὸ ὄριον ἡλικίας τῶν φυλάκων ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν καὶ τῶν συμβολαιογράφων, τὸ δὲ διὰ νὰ ἐπεκταθοῦν καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς γραμματείας τῶν δικαστηρίων ὀρισμέναι προτεινόμεναι τροποποιήσεις τοῦ ἄρθρου 101.

24) Τῶν περί ὀριστῶν καὶ μικτῶν ὀριστῶν δικαστηρίων διατάξεων τῶν ἄρθρων 94 καὶ 95, ὥστε νὰ δύναται ὁ νομοθέτης εἴτε νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν, εἴτε, ἐνδεχομένως, νὰ τὰ καταργήσῃ.

25) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας" περιεχομένων διατά-

ξων, διά τῆς προσθήκης νέας τοιαύτης συνιστώσης Ἐνώπιον Συνταγματικῶν Δικαστηρίων ἀπαρτιζόμενον ἐκ μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἔχοντος, μεταξύ ἄλλων, ὡς ἀρμοδιότητος τὴν ἐξέλεξεν τοῦ κέρους τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, τὴν θέσιν ἐκτὸς νόμου καὶ τὴν διάλυσιν πολιτικῶν κομμάτων ἐπιδιωκόντων τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος, τὴν διαπίστωσιν τῆς καταχρήσεως τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, τὴν ἔρσιν τῶν συγκρούσεων μεταξὺ ὀρισμένων ἀρχῶν καὶ τὴν ἐποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῆς νομολογίας μεταξὺ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ Ἀρείου Πάγου.

26) Τῶν περὶ διοικητικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 101, ὥστε νὰ παρέχεται εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἡ ἐσχέρεια τοποθετήσεως εἰς ὀρισμένας ἀνωτέρας θέσεις μὴ μονίμων ὑπαλλήλων, χωρὶς νὰ θίγεται ἡ μονιμότης τῶν ἤδη ὑπηρετούντων, καὶ νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐξοδος ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας τῶν συμπληρούντων χρόνον ὑπηρεσίας παρέχοντα δικαίωμα εἰς πλήρη σύνταξιν.

27) Τῶν εἰς τὸ κεφάλαιον "περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Κράτους" περιεχομένων διατάξεων διά τῆς προσθήκης νέας τοιαύτης ἀναγοῦσης τὸ κατὰ τὸν Ἐπισημογραφικὸν Κώδικα Ἐνώπιον Συμβούλιον Δημοσίων Ἐπηρεσιῶν εἰς συνταγματικὸν θεσμὸν.

28) Τῶν μεταβατικῶν ἐπιπέμων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 104, αἱ ὅποια, καταστῆσαι πλέον ἄνευ ἀντικειμένου, χρήζουσιν καταργήσεως.

29) Τῆς περὶ τροποποιήσεως τῶν ὄρων διαθήκης ἢ δωρεᾶς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 106, ὥστε νὰ καταστῆ πλέον ἐλαστικὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς.

1) Τῆς περὶ ἐπιπέμων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 2 καὶ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀπορρίψεως εἰς τὴν ἐνότητα.

2) Τῶν περὶ τοῦ ἀπορρίψεως τοῦ ἀπορρίψεως καὶ περὶ ἀπορρίψεως τῆς ἀπορρίψεως τῶν ὄρων ἐπιπέμων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 11 καὶ τῆς ἀπορρίψεως καὶ πλέον ἀπορρίψεως τῆς ἀπορρίψεως ἀπορρίψεως τῶν ἀπορρίψεως εἰς τὴν ἐνότητα.

3) Τῶν περὶ ἀπορρίψεως τῆς ἀπορρίψεως τοῦ ἀπορρίψεως τοῦ ἄρθρου 14, ὥστε εἶναι νὰ ἀπορρίψεως εἰς ἀπορρίψεως ἀπορρίψεως καὶ ἀπορρίψεως μὴ ἀπορρίψεως τὸ ἀπορρίψεως τῆς ἀπορρίψεως.

Πρίν δημοσιευθῇ ἡ πρότασις περὶ ἀναθεώρησης τοῦ Συντάγματος ἔσπευσεν ἡ μείζων μερίς τῆς Ἀντιπολιτευσεως νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀποβλέπει εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς Δημοκρατίας.

Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῆς προτάσεως μὴ ἔχουσα πλέον ἐρείσματα διὰ νὰ στηρξῇ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς χρησιμοποιοῦν δύο μεθόδους, τὴν γνωστὴν μέθοδον τῶν ἀορίστων κατηγοριῶν καὶ τὴν δολίαν προσπάθειαν παραποιήσεως τοῦ νοήματος τῆς κατατεθείσης προτάσεως.

Δέν διστάζουν νὰ ὁμιλοῦν ἀκόμη περὶ ἐπικειμένης καταλύσεως τῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν ἐνῶ γνωρίζουν πλέον καλῶς ὅτι ἡ πρότασις περὶ ὁριζομένη εἰς τὴν ἀναθεώρησιν μόνον μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων οὔτε δύναται οὔτε θέλει νὰ θίξῃ τὰς διατάξεις καὶ τὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι συναπαρτίζουσι τὴν ἔννοιαν τῆς Δημοκρατίας.

Ἐνῶ ρητῶς δηλοῦται ὅτι δέν προτείνεται οἰοσδήποτε οὐσιαστικὸς περιορισμὸς τῆς ἐλευθεροτυπίας θορυβοῦν μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι δευτερευούσης φύσεως προσδιορισμὸς τῆς σχετικῆς διατάξεως σχετιζομένη μὲ τὰς κυρώσεις κατὰ τῶν παραβιαζόντων τὸν νόμον δημιουργοῦν κινδύνους διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκδηλώσεως τῶν στοχασμῶν τοῦ Ἕλληνοῦ ἐλευθέρου πολίτου. Κάνουν ὅτι δέν ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ζητοῦν δέν εἶναι ἡ ἐλευθεροτυπία ἀλλὰ ἡ ἐλευθερία τοῦ παρανομεῖν καὶ αὐτὴ ἡ ἐλευθερία οὐδέποτε ἐπροστατεύθη ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καὶ οὔτε σχέσιν ἔχει μὲ τὴν πραγματικὴν Δημοκρατίαν.

Υποκρίνονται ὅτι ἀνησυχοῦν διὰ τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον καὶ δὲν ἔχουν τὴν καλὴν πίστιν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ἡ ἴδρυσις του ἀποτελεῖ ἔμπρακτον διάφευσιν ὅλων τῶν ἰσχυρισμῶν των περὶ ἐπιβουλῆς τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν.

Εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο ἀποτελούμενον ἀπὸ τοὺς ἀνωτάτους δικαστικοὺς τῆς Χώρας θὰ ἀνήκη νὰ κρίνουν ποῖοι καταχρῶνται τῶν δικαιωμάτων τὰ ὅποια παρέχει τὸ Σύνταγμα εἰς τοὺς Ἕλληνας πολίτας/καὶ εἰς πάντα εὐρισκόμενον ἐν Ἑλλάδι. Εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον θὰ ἀνήκη νὰ κρίνῃ ποῖοι ἐπιβουλεύονται τὸ δημοκρατικὸν πολιτεύμα τῆς Χώρας κινούμενοι ἀπὸ ὀλοκληρωτικῆς δοξασίας εἴτε τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς εἴτε τῆς ἄκρας δεξιᾶς.

Διὰ νὰ δώσουν περιεχόμενον εἰς τοὺς ἀστηρικτοὺς ἰσχυρισμοὺς των ἀποσιωποῦν τὸ γεγονός ὅτι ἡ πρότασις δὲν θίγει ἀπλῶς τὸν τρόπον τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐλέγχου εἰς τὴν Βουλὴν ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἀναθεωρήσῃ μόνον τὴν διαδικασίαν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας τῆς Βουλῆς κατὰ τρόπον μάλιστα ὁ ὅποτος ἐπροτείνετο καὶ ὑπεστηρίζετο εἰς τὸ πρόσφατον παρελθόν ἀπὸ ἐπίλεκτα στελέχη τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Καὶ αὐτὰ λέγονται πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ κοινοῦ μὲ τὸν ψευδῆ ἰσχυρισμὸν ὅτι περιορίζονται τὰ δικαιώματα τοῦ ἐλέγχου τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

Δὲν ὑπάρχεισημεῖον εἰς τὴν πρότασιν περὶ ἀναθεωρήσεως τῆς Κυβερνητικῆς προτάσεως τὸ ὅποτον σκοπίμως νὰ μὴ παρερμηνεύῃ ἢ ἔξαλλος μερὶς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ ἡ διάταξις ἀκόμη δι' ἧς προτείνεται ὅπως διατρανώσῃ ἡ Ἑλλάς τὴν προσήλωσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἰδέαν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς διεθνούς συνεργασίας τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς μέλλουσας ἀντιπολι-

τεύσεως τὴν ἐρμηνεύει ὡς ἀποβλέπουσαν εἰς δέσμευσιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Χώρας καὶ ὡς ἀντάλλαγμα τὸ ὅποτον προσφέρει ἡ Κυβερνητικὴ παράταξις πρὸς ὠρισμένας Μεγάλας Δυνάμεις. Δέν ὑπάρχει ἐν τούτοις καμμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ δημοσιογραφικὸν ὄργανον γνωρίζει ἄριστα ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἀποτελεῖ ἀπλήρῃ ἐπανάληψιν ὁμοίων διατάξεων ὑπαρχουσῶν εἰς τὰ μεταπολεμικά Συντάγματα καὶ δὴ τὸ Ἰταλικόν, Γαλλικόν καὶ Γερμανικόν καὶ ὅτι πανταχοῦ ἐρμηνευθῆ ὑπὸ τῆς Ἐπιστήμης καὶ οὐδαμοῦ νοεῖται ὡς δημιουργοῦσα οἰανδήποτε δέσμευσιν. Ἐνῶ ὅμως τὰ γνωρίζει αὐτὰ παραποιεῖ τὸ νόημα τῆς προτάσεως ἀπλῶς πρὸς κατασκευοφαντίαν τῶν προτεινόντων.

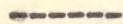
Διατί κινεῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ μείζων ἀντιπολίτευσις; Λογικὴ ἐξηγήσις δέν χωρεῖ καμμίαν. Τὴν ἀναθεώρησιν τὴν θέλει ὅσον καὶ ἡ Κυβέρνησις. Εἶναι βέβαιον ὅτι εἰς τὰ πλεῖστα τῶν σημείων συμφωνεῖ μὲ τὴν Κυβέρνησιν. Καὶ ἐάν δέν συμφωνεῖ εἰς τὰς λύσεις, συμφωνεῖ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν σχετικῶν διατάξεων. Συμφωνεῖ ἐπομένως εἰς τὸ θέμα τὸ ὅποτον τίθεται εἰς τὴν παρούσαν Βουλευτικὴν περίοδον. Μετὰ τὰς μελλοντικὰς ἐκλογὰς ἡ μείζων ἀντιπολίτευσις εἰς τὴν νέαν Βουλὴν ἐάν ὡς ἰσχυρίζεται ἔχῃ τὴν πλειοψηφίαν θὰ ἀναθεωρήσῃ τὸ Σύνταγμα κατὰ τὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐάν δέν τὴν ἔχῃ ὅπως τὸ πιστεύομεν ἡμεῖς ὀφείλει νὰ ὑποταγῇ εἰς τὴν θέλησιν τῆς πλειοψηφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἄλλ' αὐτὸ ἀφορᾷ τὸ ἀπώτερον μέλλον εἰς τὸ παρὸν στάδιον δέν ὑπάρχει περιθώριον διαφωνίας ἐφ' ὅσον μάλιστα κατ' ἀρχὴν γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναθεωρήσεως, ἐφ' ὅσον συνομολογεῖται ὅτι τὴν ἐπιβάλλει τὸ ἐθνικόν.

κόν συμφέρον καί ἐφ' ὅσον τέλος ἡ οὐσία τῆς ἀναθεωρή-
 σεως δέν θά εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τῆς σημερινῆς πλειο-
 ψηφίας τήν ὅποσαν ἀμφισβητοῦν ἀλλά τῆς μελλοντικῆς
 τήν ὅποσαν δέν δύνανται σοβαρῶς νά ἀμφισβητήσουν.

Ἐφ' ὅσον καμμία λογική ἐξήγησις δέν μπορεῖ νά
 δοθῆ εἰς τήν στάσιν τῆς μερίζοντος ἀντιπολιτεύσεως θά
 ἀναζητήσωμεν τήν ἐξήγησιν τῆς στάσεως ταύτης εἰς τήν
 σφαῖραν τῶν παραλογισμῶν.

Ἡ μερίζων ἀντιπολίτευσις κατεχομένην ἀπό ἀνέν-
 δοτον πάθος ἔπαυσεν νά σκέπτεται καί νά κρίνῃ. Φωνασκεῖ
 καί ἀρνεῖται. Ἀρνεῖται πᾶν ὅτι προέρχεται ἀπό τήν
 Κυβέρνησιν. Ἀρνεῖται ἀκρόμη καί ἐνεργείας τῆς Κυβερνή-
 σεως αἱ ὅποται θά ἠδύναντο νά τήν ὠφελήσουν ἐάν ἦσκη
 σοβαράν ἀντιπολίτευσιν. Δέν ἐνδιαφέρεται ποῦ ὀδηγοῦν
 αἱ ἐνέργειαι τῆς. Ἡ μερίζων ἀντιπολίτευσις κάνει τόν
 τρελόν, αὐτήν εἶναι ἡ πολιτική τῆς. Καί μέ αὐτήν τήν
 πολιτικὴν φαντάζεται ὅτι ὑπηρετεῖ τήν ἰδέαν τῆς ἐλευ-
 θερίας καί τῆς δημοκρατίας. Φαντάζεται ὅτι τὰς ὑπηρε-
 τεῖ, ἀπαθλιώνουσα τήν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος.

Ὁ Ἑλληνικός λαός βεβαίως δέν ἀνησυχεῖ μέ
 αὐτά τὰ καμώματα διότι γνωρίζει ὅτι δύναται νά στηρί-
 ζεται εἰς τήν ἀρραγῆ δύναμιν τοῦ κόμματός τῆς πλειο-
 ψηφίας. Δέν πρέπει ὅμως αὔριον νά ἀποροῦν οἱ φωνασκοῦν-
 τες ἐάν πάλι εὐρεθοῦν ὀλιγάριθμοι ἐντός τῆς αἰδοῦσης
 τοῦ Κοινοβουλίου. Καί τότε πλέον χωρίς καμμίαν δικαιο-
 λογίαν. Διότι τὰ παραμύθια περί βίας καί νοθείας μίαν
 φοράν λέγονται.—

Εἰς τό κατώφλιον μιᾶς μεγαλειώδους προσπαθείας ἀναπροσαρμογῆς τῶν οἰκονομικῶν ὄρων τῆς ζωῆς της εὐρισκομένη ἢ Ἑλλάς, εἶναι ὑποχρεωμένη ἐξ ἀδηρίτου ἀνάγκης τῶν πραγμάτων νά ἀναπροσαρμόσῃ καί τās συνθήκας τοῦ πολιτικοῦ της βίου. Καλεῖται νά διανύσῃ ἐντός βραχείου σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος τήν ἀπόστασιν ἢ ὅποια χωρίζει ἕνα λαόν οἰκονομικῶς καθυστερημένον ἀπό τοὺς πλέον προηγμένους λαούς τῆς Εὐρώπης. Τοῦτο δέ οὐ μόνον διότι αὐτή εἶναι ἡ δικαία ἀξίωσις τῆς δεινῶς δοκιμασθείσης γεννεᾶς μας, ἀλλά καί διότι ἄλλως κινδυνεύομεν νά καταστῶμεν οἰκονομικῶς ὑποτελεῖς τῶν εἰς γοργόν ρυθμόν διαμορφουμένων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

Χώρα πολιτικῶς ὠριμος καί ἐμπεποτισμένη ἀπό δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις ἢ Ἑλλάς δέν ἔχει ἐν τούτοις ἄλλην ἐκλογὴν παρά νά ἐπιχειρήσῃ τήν προσπάθειαν αὐτήν διά μεθόδων δημοκρατικῶν.

Τοῦτο ἀκριβῶς ἐπιβάλλει μιαν πλήρη προσαρμογὴν τοῦ δημοκρατικοῦ της μηχανισμοῦ εἰς τās ἀδηρίτους ἀνάγκας τῆς σημερινῆς πραγματικότητος.

Εἶναι εὐχερῆς ἡ οἰκονομική πρόοδος ἐντός δημοκρατικῶν πλαισίων ὅταν ἔχει ἤδη ξεπερασθῇ τό στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως ὅπως εἶναι ἐπίσης εὐχερῆς ἡ γοργή μετάβασις ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τήν ἀνάπτυξιν ἐπὶ θυσίᾳ τῶν ἀγαθῶν ἅτινα ἐξασφαλίζει ἡ δημοκρατικὴ ζωὴ. Ἀλλ' ἡ μετάστασις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τήν ἀνάπτυξιν διά μεθόδων δημοκρατικῶν ἀποτελεῖ προσπάθειαν ἰδιαιτέρως ἐπίμοχθον ἀπαιτοῦσαν πλήρη ἀνασύνταξιν δυνάμεων καί μεθόδων.

Ἡ χρῆσις τοῦ δημοκρατικοῦ μας πολιτεύματος εἶχεν ἤδη ἀπὸ μακροῦ καταδείξῃ ὠρισμένης ἀδυναμίας του εἰς δημεῖον ὥστε ἡ περὶ τούτου συνειδήσις νά εἶναι σήμερον γενική. Αἱ δημιουργούμεναι ἀπὸ τινος ἐν Εὐρώπῃ νεώτεραι οἰκονομικαὶ καταστάσεις, ἐπόμενον εἶναι νά καθιστῶσιν ἀκόμη πλέον ἐμφανεῖς τās ἀδυναμίας αὐτάς καί νά ὑπαγορεύωσι ταχύτεραν τήν ἀπαιτουμένην προσαρμογὴν.

Ἡ ὀξύτης, ἥν ἀπό τινος προσέλαβον οἱ πολιτικοὶ ἀγῶνες, ἀπότοκος τοῦ ταραχώδους χαρακτήρος τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων καὶ τῶν κακῶν ἔξεων, αἵτινες προεκλήθησαν ἐξ αὐτῶν, κατέστησαν ἐξόχως δύσχρηστον τὴν κοινοβουλευτικὴν μηχανήν. Ἡ ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων παρατείνεται πέραν παντός χρησίμου χρονικοῦ ὀρίου καὶ ἡ ἀδικαιολόγητος σπατάλη χρόνου καὶ ἐνεργείας καθυστερεῖ ἐπὶ μακρὸν τὴν υἱοθέτησιν σοβαρῶν καὶ ἐπειγόντων νομοθετικῶν μέτρων. Οὕτω εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου αἱ ἀναγκαῖαι οἰκονομικαὶ ἀναπροσαρμογαὶ ἀπαιτοῦσι γοργὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ μηχανισμοῦ ἡ χρῆσις του ἔχει καταστῆ δυσχερεστάτη. Ἀδιάφειστος τοῦτου ἀπόδειξις εὕρηται εἰς τὸ ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας διεξάγεται διὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 35 τοῦ Συντάγματος καὶ τὸ ὅτι πολλὰκις ἐξ αἰτίας ἀκριβῶς τοῦ δυσχρήστου τῆς κανονικῆς διαδικασίας γίνεται ἀναγκαστικῶς προσφυγὴ εἰς τὰς πράξεις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νομοθετικοῦ περιεχομένου.

Ἡ ἀσυμβίβαστος πρὸς πᾶσαν ἐνηρμονισμένην δημοκρατικὴν πολιτείαν ἐμπάθεια ἐν τῇ ἐνασχῆσει τῆς δημοσίας κριτικῆς παρεμόρφωσε τὸν χαρακτήρα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου μεταβάλλουσα ἐνίοτε αὐτόν, ὡς συμβαίνει ἀπὸ τινος, εἰς ἀπλοῦν ὄργανον ἀσκήσεως δημαγωγίας καὶ ἀχρηστεύσεως τοῦ κυβερνητικοῦ μηχανισμοῦ. Αἱ ἰσχύουσαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου διατάξεις διευκολύνουν ἐν πολλοῖς τὴν τακτικὴν ταύτην ἀντὶ ὡς ἔδει νὰ ἀποτελῶσιν ἀνασχετικὸν κατ' αὐτῆς φραγμόν. Ἡ κατάχρησις δημιουργίας θεμάτων ἐμπιστοσύνης κατέστη ἐμφανής.

Ἡ διὰ τοῦ τύπου συμμετοχῆ τῆς κοινῆς γνώμης εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας - ἡ ὑψίστη αὕτη ἐγγύησις τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν - παραβιάσασα καὶ ἀχρηστεύσασα ἐν τῇ πράξει πάντα περιορισμόν ἐξασφαλίζοντα τὸν δημιουργικὸν ἔλεγχον ἅμα δέ καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ πολίτου, ἀφῆκε τελείως ἀπερίσπαστον τὸ ἔργον τῆς δημαγωγίας· ἐνθαρρύνει πᾶσαν ἀπαίτησιν ὀργανωμένων ομάδων

καί συμφερόντων κατά τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Δημιουργεῖ τεχνητόν ἐρεθισμόν εἰς τὰς ποθοῦσας γαλήνην λαϊκὰς μάζας καί ἀποτρέπει ἐν τέλει διά τοῦ ἀδιστάκτου διασυρμοῦ πολλοῦς φιλοτίμους πολίτας ἀπό τῆς συμμετοχῆς εἰς τόν δημόσιον βίον.

Ἡ ὑπό τήν προστασίαν καί τὰς ἐγγυήσεις τοῦ συντάγματος συνέχισις τῆς κομμουνιστικῆς κατά τῆς χώρας μας πιέσεως διά τῆς μεθόδου τῆς διαβρώσεως καί τῆς νομιμοφανείας, ἐδημιούργησε νέα προβλήματα ἀσφαλείας τῆς Ἑλλάδος, ἰδιαιτέρως ἐκτεθειμένης εἰς τήν πίεσιν ταύτην ὡς εὕρισκομένης εἰς τὰ σύνορα ἀκριβῶς τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος. Ὑπό ἄλλας συνθήκας ὁ ἑλληνικός λαός κατά τήν μέγιστην πλειονοψηφίαν του, ἀποστέρων τὰ κομμουνιστικά κηρύγματα θά ἠδύνατο ἀνέτως νά ἀντιμετωπίσῃ αὐτήν. Ὑπό τὰ συνθήκας ὅμως τοῦ ἀχαλινώτου κομματικοῦ ἀγῶνος τῆς σήμερον καί τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς ἡ πολιτική ἀντιδικία ᾤθησεν ὠρισμένα ἐκ τῶν ἐθνικῶν κομμάτων εἰς ἀθεμίτους ἐκλογικὰς συνεργασίας εἶναι προφανές ὅτι ὁ κίνδυνος τῆς ἔνδοθεν διαβρώσεως καί ἐξασθενήσεως τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ κατέστη σοβαρότερος. Ἡ χρησιμοποιοῦσι καί ἡ κατάχρησις τῆς συνταγματικῶς κατοχυρωμένης ἐγγυήσεως ὑπέρ ὀργανωμένων πολιτικῶς δυνάμεων εὐθέως ἢ συγκεκαλυμμένως ἀποβλεπουσῶν εἰς τήν ἀνατροπήν τοῦ κοινωνικοῦ καί πολιτικοῦ καθεστώτος κατέληξεν οὕτω νά ἀποτελῇ δημόσιον σκάνδαλον ὀδηγοῦν πολλοῦς εἰς ἀπαισιοδόξους κρίσεις περί τῆς διατηρήσεως τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν.

Ἡ ἔντασις ἀφ' ἑτέρου τῶν πολιτικῶν παθῶν κατά τὰς τελευταίας δεκαετίας καί ἡ συμπαρομαρτοῦσα τάσις πρὸς αὐτοδικίαν καί πάσης φύσεως κατάχρησις ἐξουσίας, κατέδειξε τήν ἀνάγκην ἔτι μεγαλυτέρας κατοχυρώσεως τῆς συνταγματικῆς νομιμότητος διά τῆς συστάσεως ἀνωτάτου συνταγματικοῦ δικαστηρίου. Αἱ πρὸς προστασίαν τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν ἀναγκαῖαι κατοχυρώσεις καθιστῶσι ἔτι μᾶλλον

Ἡ Ἀναθεώρησις

Ἐπιπέδωτος κριτικὸς δὲν εἶναι ~~καὶ~~ ^{καὶ} ἐλαττώμα-
 "Ὅτι ὁ δημόσιος ἡμῶν βίος ~~ἔχει~~ ^{ἔχει} ~~σοβαρὰ~~ ^{καὶ} ~~ελατ-~~
~~τω~~ ^{καὶ} ~~ἀδυναμίας,~~ ^{καὶ} ~~τῶματα~~ ^{καὶ} ~~καὶ~~ ^{καὶ} ~~ἀδυναμίας,~~ αὐτὸ τὸ γνωρίζει καὶ ὁ τε-
 λευταῖος πολίτης. Διότι πρῶτος αὐτὸς τὰς πληρώνει.
 "Ἄλλων ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων καὶ ἀδυναμιῶν αὐτῶν
 ἡ θεραπεία ἐμπέπει εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἠθικῆς
 καὶ πολιτικῆς ἀγωγῆς. / ὅλων τῶν πολιτῶν
 "Ἄλλων ὁμως ἐξ αὐτῶν ἡ θε-
 ραπεία ἀνήκει ἀμέσως εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ νόμου,
 εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ὀργανώσεως τῶν κρατικῶν λει-
 τουργιῶν. Εἰς τὴν θεραπείαν τῶν τελευταίων αὐτῶν,
 δύναται ^{να} ἀποβλέπη μὲν εὐστοχος ἀναθεώρησις τοῦ
 Συντάγματος. Ἔσ' ἀπετέλη ὡς ἐκ τούτου ἡ πραγματο-
 ποιησίσ² αὐτῆς μέγα πολιτικὸν κατόρθωμα, μεγάλην
 διὰ τὸ ἔθνος εὐεργεσίαν.

Εἶναι δι' αὐτὸ πρὸς τιμὴν τοῦ ἰσχυροτέρου
 πολιτικοῦ κόμματος τῆς Χώρας καὶ τῆς ἡγεσίας αὐ-
 τοῦ ὅτι ἀπεδύθη εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν καὶ ἔ-
ταξεν ὡς ἓνα ἐκ τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς δράσεώς του
τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος.

Καὶ ἔτι πλέον. Προηλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐ-
 τὴν ὁ κ. Καραμανλῆς λείαν ἐπικαίρως. Καὶ διὰ
 νὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς προηλθε εἰς τὴν ἀπόφασιν
 αὐτὴν ὅταν εἶχεν ἐξαντληθῆ καὶ τὸ τελευταῖον
 περιθώριον τοῦ χρόνου.

Διότι ἡ κατάστασις ἔχει φθάσει εἰς τὸ ση-
 μεῖον ὅπου ^{τά} τιθέμενα προβλήματα δέν δύνανται πλέ-
 ον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἐπιτυχῶς, δέν δύναται νὰ
 λειτουργήσῃ τὸ κράτος μὲ πλήρη ἀπόδοσιν, ἂν δέν
 ἐπέλθουν ὠρισμένα βασικὰ ὀργανικὰ μεταβολαί
 τῆς ὀφθαλμικῆς τῆς ἐξουσίας τῆς πόλι-

είς τήν λειτουργίαν τοῦ κράτους.

Ἡ περὶ ἀναθεωρήσεως ὠρισμένων διατάξεων τοῦ Συμβουλίου πρότασις δὲν εἶναι ἔμπνευσις τῆς σιγῆς. Εἶναι τὸ καταστάλαγμα μιᾶς μακροῦς δοκιμασίας, μιᾶς πείρας τὴν ὅποισιν ἐσώρευσεν ὁ χρόνος ἐπὶ τῶν ὤμων ἐκείνου ὁ ὅποτος ἀπὸ ἐπτά καὶ πλέον ἔτη φέρει τὰ βάρη τῆς ἐξουσίας.

Τὸ Σύνταγμα μας ἀνήκει εἰς τὸν 19ον αἰῶνα.

Ὅτε ἀνεθεωρήθη τὸ 1952, διὰ λόγους ποῦ εἶναι περιττὸν τώρα πλέον νὰ ἐρευνηθοῦν, ἠγνόησε τὰ νέα προβλήματα ποῦ ἔθετεν εἰς τὸ Ἔθνος καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὀλοκλήρον, ἡ ἱστορία.

ἠγνόησε τὸν ταχύν ρυθμὸν τῆς συγχρόνου ζωῆς καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ παρακολουθῆ ἡ κρατικὴ μηχανὴ τὸν ρυθμὸν αὐτόν. ἠγνόησε τὴν εὐρείαν κοινωνικὴν ἀποστολήν τοῦ Κράτους, τὴν συνεχεὴ καὶ ἀναγκαστικὴν ἐπέκτασίν του. ἠγνόησε τὴν ὑφὴν, τὴν ἔντασιν καὶ τὰς νέας μεθόδους τῶν πολιτικῶν καὶ ἰδεολογικῶν συγκρούσεων τοῦ καιροῦ μας. Εἰς τοὺς κυβερνήτας τῆς χώρας ἔδιδε ἕναν ἀραμπᾶ διὰ νὰ παρακολουθῆσῃ τὸ αὐτοκίνητον τῶν συναγωνιστῶν της καὶ ἕνα καρποφύλλι τοῦ 21 διὰ νὰ πολεμήσῃ τὰ ἀτομικὰ ὄπλα τῶν ἐχθρῶν της.

Ἐντὸς τῶν εἴκοσι προσεχῶν ἐτῶν καλεῖται ἡ Ἑλλάς νὰ κἀνῃ ἄλματα οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου. Ὅφείλει πάσῃ θυσίᾳ νὰ τὰ κἀνῃ διὰ νὰ ἐπιζῆσῃ μέσα εἰς ἕνα περιβάλλον γοργῶς ἀνερχομένων κρατῶν. Κατὰ τὰ εἴκοσι αὐτὰ ἔτη καὶ πέραν αὐτῶν καλεῖται ἡ Ἑλλάς νὰ προστατεύσῃ τὴν ἐθνικὴν της ἀσφάλειαν τὴν ἐσωτερικὴν της τάξιν τὴν πολι-

τικήν καί νομισματικήν σταθερότητα, τας άπαραιτή-
τους αύτας προϋποθέσεις διά τήν ταχέαν πρόδο-
της.

βεβαίως
Πάντοτε/σκοπός κτής πολιτείας είναι ή πρό-
δος. Άλλά σήμερα συμβαίνει κάτι διάφορον. Σή-
μερον έπιτάσσεται ή πρόδος επί τακτῆ προθεσμίας.
Οί καιροί έπομένως ού μενετοί. Τά περιθώρια εί-
ναι στενά. Είς αύτά μέσα δέν χωροῦν αναβλητικό-
τητες. Δέν χωροῦν τά κοινοβουλευτικά παιχνίδια
του παληού καλού καιρού. Δέν χωροῦν τά ανεβοκα-
τεσβάματα τών πρωθυπουργών καί τών κυβερνήσεων
διά νά ικανοποιηται ή πληθώρα τών φιλοδοξιῶν.
Χρειάζεται συνέχεια έργασίας καί ταχύτης αποφά-
σεων.

Είς όλα αύτά δύναται άποφασιστικῶς νά συμ-
βάλη ή αναθεώρησις του Συντάγματος. Καί είναι
χρέος, καί περισσότερον από χρέος, είναι ανάγκη
ή αναθεώρησις αύτή νά αποφασισθῆ.

'Αποτελεῖ εὐχάριστον οίωνόν ὅτι καί τά
δύο κόμματα τῆς ἐθνικόφρονος ἀντιπολιτεύσεως
ἀναγνωρίζουν τήν ἀνάγκην αὐτήν. Φυσική συνέ-
πεια του γεγονότος τούτου είναι ή ἀπροφάσιτος
συμμετοχή των εἰς τό ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως, τό
ἔργον τό ὅποτον αὐτήν τήν στιγμήν ἐπιβάλλουν
τά ὑψιστα συμφέροντα του λαοῦ. "Αρνησις συμμε-
τοχῆς θά ἐσήμαινε ὅτι ὑπεράνω τών ὑψίστων αὐ-
τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων τίθενται πρόσκαιροι
κομματικά βλέψεις. Καί αὐτό ὁ λαός θά τό ἐκτι-
μήσῃ δεόντως. Θά τό θεωρήσῃ ὡς ἄρνησιν ὑπηρε-

σίας, χωρίς καμμίαν ἄλλαν σοβαράν δικαιολογίαν, ἀπό τῆς κομματικῆς ἐμπάθειαν.

Τά κόμματα, δύνανται νά διατηρήσουν ἀνεπάφους καί τās ἐπιφυλάξεις καί τās ἀπόψεις των ἐπί ὅλων τῶν ἐπί μέρους θεμάτων, καί νά συμβάλλουν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀναθεωρήσεως. Ἐάν δέν θέλουν ἐξ ὀρισμοῦ νά κωλυσιεργοῦν, ἂν δέν θέλουν νά ἀποδειχθοῦν ἔρμαια τοῦ πάθους τῆς ἀρνήσεως, αὐτῶ θά πράξουν.

Ἐάν δέν τὸ πράξουν, ἡ Ἐθνικὴ Ριζοσπαστικὴ Ἐνωσις θά ἀγωνισθῇ δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων ἵνα ἐπιτύχῃ τὸν μέγαν αὐτὸν διὰ τὸ ἔθνος σκοπὸν. Καί ἔχει κάθε λόγον νά πιστεῦῃ ὅτι θά τὸ ἐπιτύχῃ μέ τὴν συμπράξασιν τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τοῦ ἔθνους. Καί δέν θά σταματήσῃ τὸν ἐθνικὸν αὐτὸν ἀγῶνα πρὸ τοῦ τέρματος.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τὴν πρώτην φάσιν τῆς ἀναθεωρήσεως, ἐκεῖνην ποῦ ἀφορᾷ τὴν παροῦσαν Βουλὴν, καί αἱ τυχόν διαφωναί ἐπὶ τῆς οὐσίας τῶν ὑπὸ ἀναθεώρησιν διατάξεων, δέν εἶναι λόγος ἵνα μὴ συμπράξουν ὅλοι εἰς τὴν βελτίωσίν των. Διότι ἡ παροῦσα Βουλὴ δέν πρόκειται νά διατυπώσῃ καί νά θεσπίσῃ νέας διατάξεις. Αὐτὸ εἶναι ἔργον τῆς μελλούσης Βουλῆς. Ἡ παροῦσα θά εἴπῃ μόνον ποῦται ἐκ τῶν κειμένων διατάξεων πρέπει νά συζητηθοῦν ἀπὸ τὴν μέλλουσαν Βουλὴν καί οὐδὲν πλέον.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὰ κόμματα τῆς ἀντιπολιτεύσεως πιστεύουν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως, ὅπως ρητῶς τὸ ἐδήλωσαν πλειστάκις, ἀφοῦ περὶ τῆς ἀνα-

θεωρήσεως αὐτῆς θά ἀποφασίσῃ ἡ μέλλουσα Βουλὴ, εἰς τὴν ὅποσαν ἰσχυρίζονται ὅτι θά ἔχουν τὴν πλειοψηφίαν καὶ οὕτω θά δυνηθοῦν αὐτοὶ νά ἐπιβάλλουν τὰς ἀπόψεις των, μέ ποσαν δικαιολογίαν δύνανται νά μὴ συμφωνήσουν εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς μακρᾶς διαδικασίας περὶ ἀναθεωρήσεως; Μήπως ἐνδομύχως γνωρίζουν ὅτι καὶ εἰς τὴν προσεχῆ Βουλὴν ἄλλοι θά εἶναι οἱ πλειοψηφοῦντες;

Ἄλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, κατέναντι οἰασδῆποτε προφάσεως καὶ ἀρνήσεως, τὸ ἔργον πρέπει νά ἀρχίσῃ καὶ ^{νά} ἀχθῆ εἰς πέρας. Πρέπει νά ἀναθεωρηθῆ ταχέως τὸ Σύνταγμα μέσα εἰς τὰ πλαίσια τὰ ὅποια διαγράφει ἡ θεμελιώδης διάταξις τοῦ ἄρθρου 108.

Πρέπει ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἀπὸ κομματικούς φανατισμούς Ἕλληνας, ὅλοι, ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς παρατάξεως εἰς τὴν ὅποσαν ἀνήκουν, νά βοηθήσουν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀναθεωρητικοῦ αὐτοῦ ἔργου. Διότι ἀπὸ αὐτό κατὰ πολὺ ἐξαρτᾶται ἡ πρόοδος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Διότι ἀποτελεῖ ἀνάγκην ζωῆς, ἀμείλικτον αἶτημα τῶν καιρῶν μας. -

Κωνσταντῖνος Τσατσος

F^o Διότι εἶναι ἔργον ὑπερβατνον τὰ ὅρια τῶν κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν.

H. Andreopoulos

αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν βίον
 ἐκείνον ἔβλεπε ὡς ἑλληνογενῆ
 καὶ ἑδραίου, αὐτὸς δὲ
 ἠμπίστου καὶ ὀλιγαρχικοῦ
 σοφιστοῦ, δὲ οὐκ ἀπὸ τοῦ
 αὐτοῦ τοῦ ἀγροῦ.
 ἄλλοι μὲν ἔβλεπον ἑλληνογενῆ
 καὶ ἑδραίου αὐτὸν ὡς
 δεραίου ἐπὶ τὸν βίον
 τὸν ἄλλοι μὲν ἔβλεπον
 καὶ ἑλληνογενῆ ἄλλοι
 ἄλλοι δὲ ὡς αὐτὸν ὡς
 δεραίου ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν βίον
 ὡς τὸν ἄλλοι μὲν ἔβλεπον
 ὡς ἑλληνογενῆ ἄλλοι

opjansoro lvi upalun
 jeltoppun. E' hu dya
 arian lvi lyvokun
 avton, durala va avoban
~~pit & eoloxai~~
~~pa~~ aradropun lvi
 lvtapalo. E' avoban
 v' avoban v' avoban
 lvtapalo lvi pya avoban
 huos valopdora, pya avoban
 lvtapalo avoban avoban
 huos avoban avoban
 lvtapalo avoban avoban
 avoban lvi pya avoban
 lvtapalo avoban avoban
 avoban avoban avoban
 avoban avoban avoban

πελωροδοῦν ἐσλογῆς, ἐν
δουακῆ καὶ πελοπποῦν το
εἰπάτο με ὅτι ἀσσοδοῦν
ἐν δὲ ταυδοῦν ὠρεῖται
βασίλει

ὀργάνων πελοπποῦν ἔξ
ταῦν πελοπποῦν τοῦ κρεῖτος.

Ἄνθρωποι ὡς ἐπι-
νοῦ δαλεφῶν τοῦ δουλο-
πολοῦν δὲ εἰς ἄλλους

ἔξ ὀργῆν. ἕνα τοῦ νακ-
σῆσθαι μετὰ γαυρῆν δου-
ραῖον, μετὰ τριπλῆν

ὄσσοσαν εὐποροῦν ὁ χρῶν
ἰσὶν τῶν ὠρον εὐνοῦ ὁ

ὄσσοσαν εὐνοῦ εὐνοῦ ὁ
εὐνοῦ εὐνοῦ εὐνοῦ ὁ

εξ ης γαρ τε διαρρηξίς δι' εφο-
δου λογικήν τε εκτελεσθεῖσα δι' αὐ-
τοῦ κατ' ἀναγκαῖον

Τὸ διαρρηξίς γὰρ ἀνεῖται
ἐξ τῶν 1900 εἰσῶν. Οὐκ ἐπι-
δραμεῖται το 1952, διαρρη-
ξίς σου εἰς ἀρπάζον
καρπὸν ἁγίων καὶ ἐρωτησίων,
ἀφρονῶν τε καὶ ἀποβλεπῶν
σου ἰδίων ἐξ τοῦ ἴδου καὶ
ἐξ ἑκῆς ἀνδραγαθίας ἁγῶν
καρπὸν ἁγίων.

Ἐφρονῶν τοῖς λαοῖς ποδῶν
ἐξ ἀφρονῶν ποδῶν. καὶ δι' αὐ-
τῶν ἀφρονῶν ἀφρονῶν
καρπὸν ἁγίων. καὶ δι' αὐ-
τῶν ἀφρονῶν ἀφρονῶν

unyulu i' lye va uny
 apata amonony na
 noivony apoodo. Dya
 ju was, dooig va la
 nainy du va confu ay y cap
 ay ju va a p. bayo popyo
 avyopy ino upeli. ka
 to' cuos aobely trayi-
 ter i' lye va apooluwa
 by tin idumy by apyuan
 tur coolepny by by
 tur apolunni na voye
 yalunni stadpolata, by
 avapalulos aobely apoi
 aodras da tur layuan
 apoodo by

Partok moan ude so.
shig em 4' apoodo.

Aje mepor aybemi ual
hapor. Mepor uolao.
olao 4' apoodo so. laud
apodropi. bi uapoi' coo
yuo o. pueloi. Te dapi.
Dwpe em olu 4' ali
poo du ppoou ar bala
uolulo, du ppoou la'
uonoboy uhuq; ayndu
to wayuo uyso nepo
du ppoou k ar boualeba
pala to apodropoju
uastu uobprouwe, du
vi manou ~~olao~~ 4' oya

διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀνθρώπων
καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιτροφῆς
τοῦ σώματος.

Ὁ δὲ ἀλλόθις ἀνθρώπος
ἐπιθυμῶν τὴν ἐπιτροφήν
καὶ τὴν ἀνάγκην, καὶ ἀπο-
βλέπων εἰς τὴν ἐπιτροφήν,
ἀναγκάζει τὸν ἀνθρώπον εὐ-
δοχεῖν ἐν τῇ ἐπιτροφῇ.

*

Ἐπιθυμῶν τὴν ἐπιτροφήν
καὶ τὴν ἀνάγκην, καὶ ἀπο-
βλέπων εἰς τὴν ἐπιτροφήν,
ἀναγκάζει τὸν ἀνθρώπον εὐ-
δοχεῖν ἐν τῇ ἐπιτροφῇ.

ma 4' uropoia olo
 melop' hu e' lo epor ty
 areuopion, lo epor lo
 otioion avlin hu elyfin
 corbayou la o'fiola aygi
 porle loo ¹⁰⁰ (Arucas ay-
 melop' da compare sh
 uoyain ^{hu} (vifolov ^{awto} ^{conueno}
^{apocunpa}
 ayepoiole uoyale uoy-
 palmai epifey. hu awto
 o'jeos de lo culyney
 deortoy. De lo deupiaq
 uoy ayruon uoyepiaq p'p's
 uayruon ayruon obap in
 duayogran aoo lo uoy
 palmon aado
 Te uoypale, deuyte

va' de lupinon avca^{on}
 na li' conyis^{on} na li'
 eorfe^{on} du con qon to
 con p^{on}on dyelot, un
 va' orpajon q^{on} lo ep^{on}
 li' nadrop^{on}on. Can du
 dijou^{on} of op^{on}on va ll^{on}op^{on}
 j^{on}on, an du dyon va uso
 dyd^{on}on q^{on}on to ad^{on}
 li' ap^{on}on, o^{on}to da ap^{on}
 Can du lo ap^{on}on of
 D^{on}un P^{on}on^{on} duos
 da ap^{on}on di' q^{on}on tu va
 p^{on}on p^{on}on na con top^{on}
 to q^{on}on o^{on}to da to du
 on^{on}on. ka q^{on}on na p^{on}
 va o^{on}on o^{on}to da to con

λιγὴ μὲν τὴν ἀποσπασθεῖσαν
 τῆς γυναικὸς ἀνεμφυγίᾳ τῶν
 ἰδίων. καὶ δευτέρῳ ὁμοίᾳ
 τῆς τοῦ ἰδίου αὐτῶν
 ἐπιπρὸς τοῦ ἑαυτοῦ

*

Ἐάντις μὲν τὴν ἀποσπασθεῖσαν
 γυναικὸς τῆς ἀνεμφυγίᾳ τῶν
 ἰδίων ἀποσπασθεῖσαν ἀποσπασθεῖσαν
 ὁμοίᾳ, καὶ αἰετῶν ἀποσπασθεῖσαν
 καὶ τῆς οὐαίᾳ τῆς οὐαίᾳ
 ἀποσπασθεῖσαν ἀποσπασθεῖσαν, δευτέρῳ
 ὁμοίᾳ μὲν ἀποσπασθεῖσαν ὁμοίᾳ
 τῆς ἀποσπασθεῖσαν τῶν. καὶ
 αἰετῶν ἀποσπασθεῖσαν δευτέρῳ
 καὶ ἀποσπασθεῖσαν καὶ ἀποσπασθεῖσαν
 καὶ ἀποσπασθεῖσαν. καὶ ἀποσπασθεῖσαν

τῆς γενέσεως τοῦτον. Ἐπειδὴ οὖν
 ταῦτα ἐστὶν ἰσχυρὰ καὶ τὸ
 κενὸν ἀποδείξει ὅτι οὐ
 καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο ἢ
 γενέσεως τοῦτον καὶ οὐκ
 ἔστιν ἄλλο.

Ἐπειδὴ οὖν τὸ κενὸν
 τῆς ἀποδείξεως ἀποδείξει
 ὅτι τὸ κενὸν τῆς ἀποδείξεως
 ποῦ, οὐκ ἔστιν ἄλλο
 ἀποδείξει ὅτι οὐκ ἔστιν
 ἀποδείξει ὅτι οὐκ ἔστιν
 ἀποδείξει, ὅτι οὐκ ἔστιν
 ἀποδείξει ὅτι οὐκ ἔστιν
 ἀποδείξει ὅτι οὐκ ἔστιν
 ἀποδείξει ὅτι οὐκ ἔστιν
 ἀποδείξει ὅτι οὐκ ἔστιν.

Η' ομοίωσις διαφέρει ἡ δὲ
 ἰσότης διαφέρει τῶν ἀποδ. 108.
 Ἐπειὶ οὖν οἱ ἰσοδύναμοι εἰς
 νομοθετικὰς γενεαλογίας
 ἔχουσιν, ἡ δὲ ἰσότης, ἀνεφαρβύλο
 τῆς ἀποδείξεως ἀπελευθερωθῆναι
 τὴν ὁμοίωσιν ἀντικειμένην, ἐκ
 τῶν ἀποδείξεων, ἢ τῶν ἀποδείξεων
 ἀποδείξω τὸν ἀντικειμένον
 ἀποδείξω ἑαυτὸν. Ἐπειὶ οὖν
 καὶ ἀποδ.
~~ἐκ τῶν ἀποδ.~~ ἐφαρβύλο τῆς
 ἀποδείξεως
~~τῶν ἀποδ.~~ τῶν ἰσοδύναμων ἑαυτὸν
 ἰσότης ἀποδείξω ἀνεφαρβύλο
 ἀποδείξω ἀνεφαρβύλο τῶν
 ἀποδ. 108

Κωνσταντῖνος Τσάλος

Καθ' ἣν ὥραν ἀποδύεται ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν τεραστίαν προσπάθειαν ἀναπροσαρμογῆς τῶν οἰκονομικῶν ὄρων τῆς ζωῆς της ἀποτελεῖ ἀδήριτον ἀνάγκην ὅπως παραλλήλως ἀποφασίσῃ τὴν ἀναπροσαρμογὴν ὠρισμένων βασικῶν ὄρων τῆς πολιτικῆς της ζωῆς. Προκειμένου ἐντὸς βραχέος σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος νά διανύσῃ τὴν ἀπόστασιν ἡ ὁποία χωρίζει ἕναν λαόν οἰκονομικῶς ἀσθενέστερον πρὸς τοὺς πλέον προηγμένους λαούς τῆς Εὐρώπης τοιαύτη μεταβολή καθίσταται ἀπὸ τοῦδε ἐπιτακτικῆ εἰς τὸ Ἔθνος.

Εὐθύς ὁμως ἀμέσως βρίσκεται ἡ Ἑλλάς ἀπέναντι ὠρισμένων δυσχερειῶν, τὰς ὁποίας καλεῖται νά ὑπερνικήσῃ. Διότι εἶναι εὐχερῆς ἡ τοιαύτη ἀναπροσαρμογὴ τῶν οἰκονομικῶν ὄρων ὅταν ἔχει ἤδη ὑπερβληθῆ τὸ στάδιον τῆς ὑποαναπτύξεως χωρὶς οὐδαμῶς νά διαταραχθῆ τὸ ὑφιστάμενον πολιτικόν καθεστῶς μιᾶς πραγματικῆς δημοκρατίας. Ὅπως εἶναι ἐπίσης εὐχερῆς ἡ γοργή μετάβασις ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν εἴαν ἐπρόκειτο νά θυσιασθοῦν τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα ἕνα πραγματικό δημοκρατικό καθεστῶς ἐξασφαλίζει, ἀλλὰ ἡ μετάστασις ἀπὸ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τηρουμένου ἀπαρασαλεύτως τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν ἐνός πραγματικοῦ δημοκρατικοῦ καθεστῶτος ἀποτελεῖ προσπάθειαν ἰδιαιτέρως δυσχερῆ ἀπαιτοῦσαν, ἐν πολλοῖς, ἀναμόρφωσιν βασικῶν κανόνων τοῦ δημοσίου ἡμῶν βίου.

Ὁρισμέναί καίριαι ἀδυναμίαι τοῦ δημοκρατικοῦ μας πολιτεύματος ἔχουν ἀπὸ μακροῦ ἤδη καταστῆ ἔμφανεῖς.

Ἐξ ἄλλου, ἡ δξύτης τὴν ὁποίαν προσλαμβάνει ἡ πολιτικὴ ἀγῶνος τελευταίως ἐπεδείνωσεν τὴν κατάστασιν ταύτην προσθέσασα νεὰς δυσκολίας εἰς τὰς ὑπαρχούσας.

Αἱ δυσκολίαι αὐταὶ ἐμφανίζονται εἰδικώτερον εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς κοινοβουλευτικῆς μηχανῆς. Ἡ συζήτησις τῶν Νομοσχεδίων ἐν τῇ Βουλῇ παρατείνεται πέραν παντός παραδεκτοῦ ὁρίου. Ἐκ δέ τοῦ λόγου τούτου πλεῖστα σοβαρά καὶ ἐπείγοντα νομοθετικὰ μέτρα δέν συζητοῦνται ἀκριβῶς ἐπὶ μεγίστη ζημίᾳ τοῦ ἐθνικοῦ συνόλου καὶ ταύτην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλονται συνεχεῖς ἀναπροσαρμογαὶ καὶ εἰς τὸν οἰκονομικόν καὶ εἰς τὸν διοικητικόν τομέα.

Ἀλλά καὶ ὁ τρόπος καθ' ἣν ἀσκεῖται ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος ἀποτελεῖ πρόσκομμα ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Ἀφ' ἑνός ἡ αὐθαίρετος μακρυγορία συνεχῆς ἐπὶ ἀσημάντων θεμάτων τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος ματαιώνει τὴν συζήτησιν τῶν οὐσιωδῶν θεμάτων, ἀφ' ἑτέρου ὅμως αἱ χρησιμοποιουόμεναι κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐλέγχου μέθοδοι λόγῳ τοῦ κρατοῦντος παρ' ἡμῖν φανατισμοῦ ἀντὶ νὰ προάγουν τὰ ἐθνικὰ θέματα τὰ βλάπτουν, ὠθοῦνται δέ οὕτω τὰ πράγματα μοιραίως πρὸς τὴν ματαιώσιν πάσης τολμηρᾶς καὶ ταχείας ἐνεργείας, ἀλλὰ ἀκριβῶς τοῦτο σήμερον χρειάζεται ἡ πολιτικὴ ἡμῶν ζωὴ.

Ὁ Τύπος, ὅστις ἀσκεῖ τό ὑψηλὸν λειτούργημα τῆς διαφωτίσεως τῆς κοινῆς γνώμης εἶναι τόσον ἀπεριόριστος ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ λειτουργήματος αὐτοῦ,

ὥστε νά διατρέχη τόν κίνδυνον καθημερινῶς νά συσσωρευεῖ ζημίας εἰς τήν ἐθνικήν προσπάθειαν. Ἐνθαρρύνει πᾶσαν ἀπαίτησιν ἀδικαιολόγητον, εἴτε ὀργανικῶν τάξεων, εἴτε ἰσχυρῶν ἀτόμων. Δημιουργεῖ ἕναν τεχνητόν ἐρεθισμόν εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην πραγματικῆς διαφωτίσεως ἠρέμου καί ἀντικειμενικῆς καί ὄχι συνεχῶν προκλήσεων πρὸς ἀπειθαρχίαν καί ἐξέγερσιν.

Τέλος, ἡ συνεχιζομένη ὑπό τήν προάσπισιν τῶν νόμων κομμουνιστική πίεσις ἐπὶ τῆς χώρας μας, δημιουργεῖ προσθέτους δυσχερείας, ἂν καί τὰ κομμουνιστικά κηρύγματα ἐλαχίστους συγκινοῦν ἐν Ἑλλάδι, ὁ τρόπος κατὰ τόν ὁποῖον ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν μας ὠρισμένοι πολιτικά δυνάμεις τὰ ἀντιμετωπίζουν, δημιουργεῖ ἐπικίνδυνον κατάστασιν, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει ἐπείγουσαν ἀντιμετώπισιν.

Ἐν μέσῳ τῆς τοιαύτης ἐντάσεως διὰ νά διαφυλαχθῇ τό δημοκρατικόν ἡμῶν καθεστῶς ἐνδείκνυται ὅπως δι' ὠρισμένων θεμάτων συνταγματικῆς τάξεως εὐρεθῇ ὄργανον ἰστάμενον ἔξω τῶν πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν, ἵνα τέμνημερικά κρίσιμα θέματα. Ἡ σύστασις ἑνός ἀνωτέρου συνταγματικοῦ δικαστηρίου θά ἀπετέλει μίαν πρόοδον ἔναντι τῆς ὑφισταμένης καταστάσεως.

Εἶναι περιττόν νά σημειωθῇ ὅτι παραλλήλως πρὸς τήν ἀνάγκην τῆς βελτιώσεως τῆς κοινοβουλευτικῆς μηχανῆς ἐκ τῆς ἀσκήσεως γενικῶς τοῦ δημοσίου ἐλέγχου τῶν κυβερνώντων, παραλλήλως, ἐξ ἄλλου, πρὸς τήν ἀνάγκην τῆς πλήρους κατοχυρώσεως τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀσφαλείας ἔναντι τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου εἶναι ἀνάγκη ἡ λήψις σειρᾶς μέτρων ἀναφερομένων εἰς τήν

βελτίωσιν τῆς λειτουργίας τῆς διοικήσεως καί εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ αὐτῆς.

Ἐπὶ τὴν ὄψαν ἐποδύεται ἡ ἑλλάς εἰς τὴν τεραστίαν κριτικὴν ἀνατροσασμογῆς τῶν οἰκονομικῶν ὅρων τῆς ζωῆς, τῆς ἀποτελεῖ ἀδήρητον ἀνάγκην, ὅπως παραλλήλως ἀποφασίσῃ τὴν ἀνατροσασμογὴν ὁρισμένον βασικῶν ὅρων τῆς πολιτικῆς τῆς ζωῆς. Πρακτικῶν ἐντός βραγέος σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος καὶ διὰ τὴν ἐκόντασιν ἢ ὁποῖα γαίρει εἶναν λαὸν οἰκονομικῶς ἀσθενέστερον πρὸς τοὺς πλείον κινηθέντα λαοὺς τῆς ἐξέως τοιαύτη μεταβολὴ καθίσταται ἀπὸ τοῦ ἐπιτακτικῆ εἰς τὸ ἄνευ.

Ἐξούς ὅρα ἕλκεται ὁρισμένοι ἢ ἄλλοι ἀπὸ τῶν ἀριστέρων συστατικῶν, καὶ ὁποῖα καλεῖται τὴν ὑπερινήσῃ, καὶ εἶναι εἰρησὶ ἢ καὶ αὐτὴ ἀνακατασκευαζομένη τῶν οἰκονομικῶν ὅρων ὅταν εἶναι ἔξω ἀπὸ τῆς ἐπιτακτικῆς τῆς ἀποκαταστάσεως γαίρει εἰρησὶ καὶ ἀνακατασκευαζομένη τὸ ὁρισμένον ἀπὸ τῶν κατεστῶτος καὶ πρᾶγματικῆς δημοκρατίας. Ὅσα εἶναι ἐκείνη εἰρησὶ ἢ καὶ αὐτὴ κατὰ βραγέος εἰς τῆς ἀνακατασκευαζομένη εἰς τὴν ἀνάστασιν εἶναι ἐκδοκίμο εἰς τὴν ἀνακατασκευαζομένη τῶν ἀγαθῶν, τὸ εἶναι εἶναι πρᾶγματικῶς δημοκρατικῶς κατεστῶτος ἀποκατασκευαζομένη, ἀλλὰ ἢ κατὰ τῆς ἀποκατασκευαζομένη εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν ἀνακατασκευαζομένων τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν εἰς πρᾶγματικῶς δημοκρατικῶς κατεστῶτος ἀποκατασκευαζομένη ἰδιαιτέρως ἀποκατασκευαζομένη, ἐν πολλοῖς, ἀνακατασκευαζομένη βασικῶν κανόνων τοῦ δημοσίου ἢ πρὸν βίου.

Ἐπιτακτικῶν καίρια ἀδυναμία τοῦ δημοκρατικῶς καὶ πολιτικῶς ἔχουν ἀπὸ μακροῦ ἤδη καταστῆ ἐπιτακτικῶν.

Ἐν ὄψει τῶν ἀνωτέρω, εἰσηγοῦμεθα:

Α) Ὅπως περιληφθῶσιν εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ ἐν τέλει τοῦ κεφαλαίου "περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων" ὁρισμένοι κοινωνικοῦ χαρακτήρος διατάξεις διὰ τὴν προστασίαν τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, /καὶ τῆς ἐργασίας, σωματικῆς τε καὶ πνευματικῆς, ὡς καὶ διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς πρωτοβουλίας ὥστε αὐτὴ νὰ μὴ ἀναπτύσσεται εἰς βᾶρος τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Προτείνεται ἐπίσης ἡ προσθήκη διατάξεως προσδιορισμοῦ τῆν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τῆς διεθνοῦς κοινότητος.

Πέραν τούτου καὶ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαιῷ προτείνομεν τὴν ἀποσαφήνισιν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 3 καθ' ἣν οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων, ἐν ὄψει τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος ἐξελέξεως τῆς νομολογίας τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, τὴν ἐπέκτασιν καὶ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 11 προβλεπομένων περιορισμῶν ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τὴν συμπλήρωσιν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14 ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως, ἄνευ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθεροτυπίας, καταστάσιν ἀσθηρότεροι αἱ κυρώσεις κατὰ τῶν καταχωρημένων τοῦ σημαντικοῦ τούτου δικαιώματος καὶ ρυθμισθῶσιν ἀρτιώτερον τὰ τῆς ἰθαγενείας τῶν ἰδιοκτητῶν ἐφημερίδων καὶ ἐκδοτῶν ἐφημερίδων καὶ ἄλλων πολιτικοῦ χαρακτήρος ἐντύπων, τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 16 ἐπὶ τῷ τέλει νὰ ὑπογραμμισθῇ ἡ ἐλευθερία τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης, νὰ ληφθῇ μέριμνα διὰ τοὺς ἀπόρους σπουδαστάς καὶ νὰ τεθοῦν οἱ ἱστορικοὶ καὶ καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ τῆς χώρας ὡς καὶ τὸ τοπικὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους, τέλος δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 17 ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως καὶ πέραν τῶν ἐκτάσεων τῶν ἀναγκαιουσῶν διὰ συγκεκριμένον τι ἔργον ὥστε νὰ ὠφεληταὶ τὸ κοινωνικὸν σύνολον καὶ ὄχι μεμονωμένα ἄτομα ἐκ τῆς δημιουργουμένης ὑπεραξίας.

Ἐν τέλει τοῦ κεφαλαίου προτείνομεν τὴν προσθήκην διατάξεων δι' ὧν θὰ εἶναι δυνατόν δι' ἀποφάσεως Ἀνωτάτου Δικαστηρίου νὰ διαλύωνται πολιτικὰ κόμματα ἢ ὀργανώσεις ἀπβλέπουσαι εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου ἡ κατάχρησις τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων θὰ ἀπαγορεύεται

καὶ θὰ συνεπάγεται κυρώσεις ἀπαγγελλομένας δι' ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου.

Β) Εἰσηγούμεθα ἐπίσης τὴν συγκρότησιν Ἀνωτάτου Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου ἐκ μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, προεδρευομένου δέ παρ' ἀνωτάτου δικαστικοῦ, ὅπερ θὰ ἔχη ὡς ἔργον τὴν ἐξελεγεῖν τοῦ κύρους τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν καὶ τῆς ἐπιλύσειν τῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 70 § 2 ἀμφισβητήσεων, τὴν θέσειν ἐκτός νόμου καὶ τὴν διάλυσιν πολιτικῶν κομμάτων, τὴν διαπλῶσιν τῶν καταχρήσεων τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων, τὴν ἄρσιν τῶν συγκρούσεων μεταξὺ ὠρισμένων ἀρχῶν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος τῆς νομολογίας μεταξὺ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ Ἀρείου Πάγου.

Γ) Εἰσηγούμεθα ἐπίσης τὴν λήψιν μέτρων πρὸς διευκλυνσιν τῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας διὰ τῆς διαιρέσεως τῆς Βουλῆς εἰς τμήματα (τῆς ὀλομελείας ἀσχολουμένης μὲ ὠρισμένα μόνον νομοθετήματα καὶ τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον), τῆς δημιουργίας εἰδικοῦ τμήματος διακοπῶν (καταργουμένης τῆς ἤδη ὑφισταμένης κατὰ τὸ ἄρθρον 35 § 2 ἐπιτροπῆς), τοῦ καθορισμοῦ ἀπαρτίας μόνον διὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεως (ὡς προεβλέπετο καὶ κατὰ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1927), τῆς ὑποβολῆς παρὰ μόνης τῆς Κυβερνήσεως σχεδίων νόμων ἀναφερομένων εἰς τὴν ὑπηρεσιακὴν κατάστασιν καὶ ἐξέλιξιν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐκτάσεως τῆς συζητήσεως εἰς τὴν ὀλομέλειαν καὶ τὰ τμήματα πρὸς καταπολέμησιν τῆς κωλυσιεργίας, τῆς ἐπαθιερῶσεως ἐν περιορισμένῃ ἐκτάσει τῶν νόμων-πλασιῶν διὰ προσθήκης εἰς τὸ ἄρθρον 35, τῆς ἐπεκτάσεως τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 59 § 2 καὶ ἐπὶ τῶν ἐξαγωγικῶν δασμῶν καὶ τῶν φόρων καταναλώσεως, καὶ τῆς ρυθμίσεως τοῦ ζητήματος τῶν Πράξεων Ἰπουργικοῦ Συμβουλίου, αἵτινες νὰ ἐπιτρέπωνται μόνον ἐν περιπτώσει ἐπείγουσας ἀνάγκης καὶ νὰ εἶναι περιορισμένης χρονικῶς ἰσχύος.

Δ) Ὡς πρὸς τὴν συγκρότησιν τῆς Βουλῆς, εἰσηγούμεθα τὴν δυνατότητα ἐκλογῆς τοῦ ἐνὸς εἰκοστοῦ κατ' ἀνώτατον ὄριον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν ἐξ εἰδικῶν καταλόγων τῶν κομμάτων καὶ κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐκλογικῆς δυνάμεως ἐνὸς ἐκάστου, τὴν ἐπέκτασιν τῆς μὴ ἐκλογιμότητος καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφελείας καὶ κεντημένων προνόμια ἐκμεταλλεύσεως, τὴν

ρύθμισιν ώρισμένων θεμάτων τοῦ άνευθύνου ὥστε τοῦτο νά μή καλύπτη καί τρίτους πέραν τῶν βουλευτῶν, τήν αντιμετώπισιν θεμάτων σχετικῶν πρός τήν ἄρσιν τῆς ἀσυλίας ὥστε ἡ ἐπί τοιούτων αἰτήσεων ἀπόφασις νά μή χρονίζη νά ληφθῆ, τέλος δέ τήν ἐπανεξέτασιν τῶν κατά τό ἄρθρον 75 παρεχομένων βίς τοῦς βουλευτάς διευκολύνσεων διά τήν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποστολῆς των.

Ε) Διά τήν γοργότεραν λειτουργίαν τῆς κρατικῆς μηχανῆς προτείνομεν ἐπίσης τήν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 78 ὥστε νά συντομευθῆ ὁ χρόνος διεξαγωγῆς τῶν συζητήσεων ἐπί προτάσεων ἐμπιστοσύνης ἢ δυσπιστίας καί ἀντιστρόφως νά ἀυξηθῆ ὁ χρόνος καθ' ὃν δέν ἐπιτρέπεται ἡ ἐκ νέου θέσις ζητήματος ἐμπιστοσύνης ἢ δυσπιστίας.

ΣΤ) Ὡς πρός τήν δικαστικὴν ἐξουσίαν καί τήν διοικητικὴν δικαιοσύνην, προτείνομεν τήν ἐπέκτασιν καί εἰς τοῦς παρέδρους τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας τῆς ἰσοβιότητος καί τῶν ἀσυμβιβάστων τῶν Συμβούλων, τήν κατάργησιν τῆς διατάξεως περί ὄριου ἡλικίας τῶν συμβολαιογράφων, τήν δυνατότητα ἐπέκτασεως καί εἰς τοῦς ὑπαλλήλους τῆς γραμματείας τῶν δικαστηρίων τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐξόδου ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἅμα τῆ συμπληρώσει τοῦ χρόνου τοῦ παρέχοντος δικαίωμα πλήρους συντάξεως, τήν δυνατότητα τῆς διά νόμου τροποποίησεως τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ὀρκωτῶν καί τῶν μικτῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων ὡς καί τῆς ὀλοσχεροῦς καταργήσεως αὐτῶν, /καί τήν ἀνάθεσιν εἰς ἀνώτερα δικαστήρια τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἀδικημάτων τοῦ τύπου.

Ζ) Ὡς πρός τήν διοίκησιν τοῦ Κράτους καί τὰς Γενικὰς Διατάξεις προτείνομεν ὅπως τό ΑΣΔΥ καταστή συνταγματικὸς θεσμὸς διατηρουμένων τῶν ἀρμοδιοτήτων του, ὅπως ἐπενεχθῶν ὡρισμέναι τροποποιήσεις βίς τό ἄρθρον 101, αἱ ὅποσαι, χωρὶς νά θίγουν τήν μονιμότητα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, θά παρέχουν εἰς τήν ἐκάστοτε κυβέρνησιν τήν εὐχέρειαν προσλήψεως εἰς ἀνωτάτας καί ἀνωτέρας θέσεις προσώπων ἐκτός τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας κειμένων καί ὅπως ἐπιτραπῆ ἡ διά νόμου θέσπισις ὑποχρεωτικῆς ἐξόδου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἅμα τῆ συμπληρώσει τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας τοῦ παρέχοντος δικαίωμα πλήρους συντάξεως, ὅπως καταργηθῆ τό ἄρθρον 104 πλὴν τῆς τελευταίας παραγράφου αὐτοῦ, ὅπως καταστή ἐλαστικωτέρα ἡ παρ.2 τοῦ ἄρθρου 106 ὡς πρὸς τήν διάθεσιν τῶν κληροδοτημάτων ἣν ὁ σκοπὸς εἶναι ὀσχερές

νά πραγματοποιηθῆ καὶ ὅπως προστεθῆ διάταξις καθ' ἣν κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογήν τοῦ νέου Συντάγματος ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς καὶ τῶν τμημάτων καταρτισθῆ τῆς ~~καταρτισθῆ~~ παρ' ἐπιτροπῆς ἐκ βουλευτῶν κατ' ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων καὶ ~~ψηφισθῆ~~ ~~ψηφισθῆ~~ παρά τῆς Ὀλομελείας κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογήν τῆς διαδικασίας τῶν Κωδίκων.

Διὰ τῶν μεταρρυθμίσεων τούτων προσδοκᾶται ὅτι θά κατοχυρωθῆ πληρέστερον τὸ ἐλεύθερον δημοκρατικὸν ἡμῶν καθεστῶς καὶ ὅτι ἡ λειτουργία τῶν κρατικῶν ὀργάνων θά προσαρμοσθῆ ἀρτιώτερον πρὸς τὰς νέας συνθήκας.

Πέραν τούτων καὶ ἐν τῇ αὐτῇ μεγαλειᾷ προτείνωμεν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διατάξεως τοῦ άρθρου 8 καθ' ἣν οἱ ἄλλοις εἶναι ἰσοὶ ἐνώπιον τοῦ νόμου, ἐν ὅσῃ τῆς ἐκείνου θέματος ἐπιπέδου τῆς νομολογίας τοῦ κοινοβίου τῆς Ἑκικρατίας, τὴν ἐκτέλεσιν καὶ εἰς τοὺς ἀπολλομένους ἀπολλομένους ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς ἀνάγκης τῶν ἐκείνου καὶ ἐκείνου ἀπολλομένων περιορισμῶν ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ συνταξιοδοτηθῆναι, τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀπολλομένων τοῦ άρθρου 14 ἐκείνου τῆς ἐκείνου, ἐκείνου περιορισμοῦ τῆς ἐλευθεροτυπίας, κατεστῆσιν ἐκείνου ἐκείνου καὶ ἐκείνου κατὰ τὴν ἀπολλομένων τοῦ ἀπολλομένου ἐκείνου ἀπολλομένου καὶ ἀπολλομένου ἀρτιώτερον τὸ τῆς ἐκείνου τῶν ἐκείνου ἀπολλομένου καὶ ἐκείνου ἐκείνου καὶ ἐκείνου καλλιτεχνικῶν χαρακτηριστικῶν ἐκείνου, τὴν συμπλήρωσιν τοῦ άρθρου 16 ἐκείνου τῆς ἐκείνου ἢ ἐκείνου τῆς ἐκείνου καὶ τῆς ἐκείνου, καὶ ἀπολλομένων ἐκείνου διὰ τοὺς ἐκείνου ἀπολλομένου καὶ ἐκείνου οἱ ἐκείνου καὶ καλλιτεχνικῶν ἀπολλομένου τῆς ἐκείνου ὡς καὶ τὸ ἐκείνου διὰ τὴν ἀπολλομένου τοῦ ἐκείνου, τέλος δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ άρθρου 17 ἐκείνου τῆς ἐκείνου ὡς εἶναι ἐκείνου ἢ ἐκείνου τῆς ἀπολλομένου ἀπολλομένου καὶ ἐκείνου τῶν ἐκείνου τῆς ἀπολλομένου διὰ ἀπολλομένου τὸ ἐκείνου ἐκείνου τὸ κοινωτικὸν ἐκείνου καὶ ὅχι μεμονωμένα ἔκτα ἐκείνου τῆς ἀπολλομένου τῆς ἀπολλομένου.

Ἐν τῇ αὐτῇ μεγαλειᾷ προτείνωμεν τὴν προσθήκην διατάξεως ἐκείνου ὅτι εἶναι ἐκείνου ἐκείνου ἀπολλομένου ἀπολλομένου ἀπολλομένου καλλιτεχνικῶν κομμάτων ἢ ἀπολλομένου ἀπολλομένου εἰς τὴν ἀπολλομένου τοῦ καλλιτεχνικῶν ἐκείνου ἢ ἀπολλομένου ἢ ἀπολλομένου τῶν ἀπολλομένου ἀπολλομένου ἀπολλομένου.

Γ. Ἡ συγκρότησις τοῦ νομοθετικοῦ σώματος
εἶναι ἀποδεικτικόν ὅτι οὐδέν καθεστὸς δύναται νὰ ἔγῃ
εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν, ἐφ' ὅσῳ δὲν κατορθῶνται κατὰ τὸν

Ι. Βασικά χαρακτηριστικά τοῦ σχεδίου ἀναθεώρησης τοῦ
Συντάγματος δέον νὰ εἶναι ὁ ἐντοπιζόμενος τοῦ νομοθέτου
εἰς μεταρρυθμίσεις ἐκ τῶν ὀποίων εὐλόγως νὰ προσοδοῦνται
σημαντικὴ βελτίωσις τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς χώρας.
Ὁμως καὶ ἀφ' ἑτέρου αὗται δέον νὰ εὐρίσκωνται ἐντὸς τοῦ
πλασίου τῶν "μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων" τοῦ ἀρθροῦ 108
τοῦ συντάγματος ὑφ' ἧς ἀρκούντως εὐρεῖται ἔννοια ἔχει
καθορίση ἢ ἐπιστήμη.

Εὐρυτέρα διασκευὴ τοῦ συνταγματικοῦ χάρτου εἰς
ὅλας τὰς διατάξεις αἵτινες χρήζουν μεταρρυθμίσεως
θὰ ἐπεβάρυνεν, ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, τὴν ἀπαιτουμέ-
νην πρὸς ὁμαλήν διεξαγωγὴν τῆς, πολιτικῆν προσπάθειαν.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον παραλείπω πᾶν σχόλιον ἐπὶ
τῶν διατυπωμένων εἰσηγήσεων αἵτινες δὲν πληροῦσι τὴν
ἄνω προϋπόθεσιν ἀρκούμενος εἰς τὴν διαπίστωσιν ὅτι
εἶμαι σύμφωνα ὡς πρὸς περιεχόμενον τῶν διὰ τὴν ὁλο-
κληρῶν τῶν καταρτισθῶν τούτων ὑπῆρξε κατὰ κανόνα
τῆς σχεδόν αὐτῶν.

2. Τέσσαρες εἶναι, νομίζω, αἱ σπουδαιότεραι ἐστὶν τῆς
κρατοῦσης ἀρρυθμίας τοῦ πολιτικοῦ μας βίου :

Α. Τὸ καθεστὸς τοῦ Τύπου, ὡς ἀποφασιστικοῦ ὄρ-
γάνου ἀσκήσεως τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐλέγχου.

Ἐπὶ τούτου δὲν χρειάζονται προφανῶς ἐπεξηγήσεις.

Β. Ὁ μηχανισμὸς τῆς κοινοβουλευτικῆς διαδι-
κασίας συνεπαγόμενος ὑφ' ἧς συνθήκας σήμερον ἀσκειται
ἀπάρχει ἄλλος τρόπος ἀντιμετώπισης τῶν καταρτισθῶν
τεραστίαν σπατάλην χρόνου καὶ ἐνεργείας παρέχων συνά-
μα πρόσφορον ἔδαφος εἰς τὴν ἀσκήσιν ἀνευθύνου δη-
μοκρατικῶς κατοχυρωμένη ἢ νομιμότης.

μιουργίας.

Γ. Ἡ συγκρότησις τοῦ νομοθετικοῦ σώματος.

Εἶναι αὐταπόδεικτον ὅτι οὐδέν καθεστώς δύναται νά ἔχρ
εὐεργετικήν ἐπίδρασιν, ἐφ' ὅσον δέν κατορθώνει κατά τόν
ἕνα ἢ τόν ἄλλον τρόπον νά ἐντάσῃ εἰς τόν πολιτικόν
του ὀργανισμόν τά χρησιμότερα καί ὑγιέστερα στοιχεῖα
τῆς Χώρας. Αἱ συνταγματικά διατάξεις αὐ αἱ καὶ ἑαυτάς
δέν δύνανται βεβαίως νά ἐξασφαλίσουν τοῦτο, δύνανται
ὅμως καί ὀφείλουν νά συμβάλλουν διὰ παντός μέσου εἰς
τὴν ἐκानοποίησιν τῆς ἀνάγκης ταύτης.

καί Δ. Ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γραπτὰς καί
ἀγράφους νόμους τῆς δημοκρατικῆς διαδικασίας καί ἡ
μέχρι αὐτοδικίας ἐξικνουμένη πολλάκις κατάχρησις τῶν
δικαιωμάτων καί ἀρμοδιοτήτων τὰς ὁποίας τὸ σύνταγμα
ἀναγνωρίζει εἰς τὰς διαφόρους συντεταγμένας ἐξουσίας.

Ἡ κατάχρησις αὕτη ἐσημειούτο εἰς παλαιότερας ἐποχὰς
ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐκτελεστικῆς κυρίως ἐξουσίας σήμε-
ρον δέ ἔχει ἀναχθῆ εἰς ἀληθῆς σύστημα δολιοφθορίας ἐκ
μέρους τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἀφετηρία ἢ πρόσχημα
ἀμφοτέρων τῶν καταχρήσεων τούτων ὑπῆρξε κατὰ κανόνα
παρ' ἡμῖν ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὴν νομιμότητα ὀρισμένων
ἐνεργειῶν πολιτειακῶν ὀργάνων. Ἄν ὄχι ὡς ἀπωτέρα αἰ-
τία πάντως ὅμως ὡς ἄμεσον ἔναυσμα τοιοῦτου ἀκριβῶς
εἴδους ἀμφισβήτησεως ἀπετέλεσαν τὴν ἀφετηρίαν τῶν ἀπὸ
τοῦ 1915 καί ἐντεῦθεν ἀλλεπαλλήλων ἐσωτερικῶν ἀνατα-
ραχῶν.

Εἶναι ἀφ' ἑτέρου προφανές ὅτι εἰς τὰ πλαίσια
νομιμῶς συντεταγμένης δημοκρατικῆς πολιτικῆς, δέν
ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῶν καταχρήσεων
αὐτῶν παρά τὸ νά ἀντιταχθῆ εἰς τοὺς θιασῶτας τῶν ἀνω-
μαλιῶν ἀρμόδιως κατοχυρομένη ἢ νομιμότης.

Ἡ ἀναφορὰ τοῦ ἐπιγεγραμμένου (ἀρ. 361, 2 καί 3) εἶναι τελεσίως
./.

Εἰς τοῦτο ἀνάγεται ἡ ἀνάγκη συγκροτήσεως
"συνταγματικοῦ δικαστηρίου".

3. Τὸ ὑπ' ὄντιν μου σχέδιον δὲν παρέχει ἐπαρκεῖς λύσεις
παρὰ ἐν μέρει μόνον εἰς τὰ ἀνωτέρω τέσσαρα προβλήματα.
Τὸ περὶ τύπου ἄρθρ. 14 δὲν προβλέπει ἐν πρώ-
τοῦς, εἰδικὴν δικαιοδοσίαν διὰ τὰ ἀδικήματα τύπου
ἐξασφαλίζουσαν ταχύην καὶ ἀρμόζοντα κολασμὸν. Ἄνευ
αὐτοῦ εἶναι προφανές ὅτι πᾶσα ἐκ τοῦ συντάγματος ἢ τῶν
νόμων κατοχύρωσις, κινδυνεύει νὰ παραμείνῃ γράμμα κε-
νόν. Ἡ διὰ τῆς προτεινομένης διαγραφῆς τῶν ἄρθρων 94
καὶ 95 ἐπερχομένη κατάργησις τῶν μικτῶν περὶ τύπου δι-
καστηρίων προφανῶς δὲν ἀρκεῖ. Ἡ ὀρθότερα λύσις εἶναι,
κατὰ τὴν γνώμην μου, ἡ δι' εἰδικοῦ τμήματος τοῦ Ἄρειου
Πάγου ἐκδίκασις αὐτῶν. Τριμελῆ π.χ. δικαστήρια ἀνωτά-
των δικαστικῶν δικάζοντα ἀνεκκλήτως, παρέχουν νομίζω
τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν ἐγγύτησιν ταχείας ἐκδικάσεως
μακρὰν τῶν συνηθῶν ἐκ μέρους τῆς κοινῆς γνώμης ἐπιρ-
ροῶν.

Ἄλλ' ἀσχέτως τούτου ἡ κατὰ περιεχόμενον ἔκτα-
σις τῆς ἐννοίας τοῦ περὶ τύπου ἀδικήματος ἐπὶ τῇ βάσει
κυρίως τῶν ἄρθρων 181, 191, 361, 362 καὶ 363 τοῦ Ποι-
νικοῦ Κώδικος, ἔχει πολλαχῶς ὑπερμερασθῆ ἐκ τῶν πραγμά-
των διατηρουμένη δὲ ἀσφαλῶς δὲν πρόκειται νὰ συντελέσῃ
εἰς θεραπείαν τοῦ εἰς ἀληθῆ πληγῆν ἐξιχθέντος ἐκτραχυ-
λισμοῦ τῆς "κριτικῆς" τοῦ τύπου. Εἶναι ἀπαραίτητον ἡ
ἔννοια τοῦ ἀδικήματος νὰ διευρυνθῆ κατὰ τρόπον κα-
λύπτον ^{τα} αὐτὴν ταύτην τὴν ἀναγραφὴν ψευδῶν εἰδήσεων δυνα-
μένων νὰ προκαλέσωσιν ζημίαν. Ὁ συνδυασμὸς ἀναγραφῆς
ψευδῶν εἰδήσεων εἴτε πρὸς τὴν δημιουργίαν ἀνησυχίας
εἰς τοὺς πολίτας (ἄρθ. 191) εἴτε πρὸς τὴν τιμὴν ἢ ὑπό-
ληψιν τοῦ θιγομένου (ἄρ. 361, 2 καὶ 3) εἶναι τελείως

άνεπαρκής διά νά άντιμετωπίσῃ τό δημιουργηθέν καθεστώς
 άκινδύνου τῶν πάντων διασурμού. Προσφυής διατύπωσης
 θά ἦτο ἡ γενικωτέρα ^{εφαρμογή} τῶν διά τās άνωνύμους εταιρείας προ-
 βλεπομένων ^{εἰς} ~~κρίσεων~~ ^{π.κ.} τοῦ άρ. 364. Ἐάν προκειμένου περί
 άνωνύμων εταιρειῶν άρκει πρός συντέλεσιν άδικήματος ἡ
 άπλή διάδοσις γεγονότος "δυναμένου νά βλάνη τήν πρός
 τήν εταιρείαν έμπιστοσύνην του κοινου" διατί τοῦτο δέν
 θά ἔδει νά ίσχύσῃ καί προκειμένου περί ζημίας οίουδήποτε
 ιδιώτου πολλῶ μάλλον δέ πολιτικῶν άνδρῶν ;

Σημειωτέον ὅτι ἡ περί εὐθύνης διά τήν άκρίβειαν
 τῆς είδήσεως συνείδησις ὡς ἠθικου αξιώματος έν τῇ άσκή-
 σει τῆς "λειτουργίας του τύπου" έχει γενικῶς άναγνωρισθῆ
 (ὄρ. άπόφασιν τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν "περί "διεθνούς κώ-
 δικος ἠθικῆς τῶν δημοσιογράφων". Ἐν Ἄγγλιφ τά σχέδια
 τοῦ τύπου δέον άπαραιτήτως νά στηρίζωνται επί γεγονότων
 διά νά άπαλλάξουν τόν δημοσιεύοντα τῶν σοβαροτάτων συνε-
 πειῶν τοῦ LIBEL. Μέχρι πρό τινας μάλιστα έτῶν καί έν μό-
 νον μέρος τῶν σχολίων άν έστηρίζετο επί άνακριβείας ἤρκει
 πρός τοῦτο.) έν τῷ σχέδιῳ διά τοῦ άρ. 98α περί συν-
 ταγματικοῦ δικαστηρίου. Οὐχ ἦττον ὅμως ὡς έχει διατυ-

4. Ὡς πρός τήν λυσιτελεστέραν διεξαγωγήν τῆς άποτελεσμα-
 τικῆς εργασίας, νομίζω ὅτι αἱ εἰρηστείνόμεναι έν τῷ σχε-
 δίῳ προσθῆκαι καί τροπολογίαι τῶν άρθρῶν 54, 54α, 54β,
 56, 57 α καί 78 έξαντλοῦν πλήρως τό δυνατόν γενέσθαι έν
 τῷ πλαισίῳ τῆς κατά τό σύνταγμα άναθεωρητικῆς διαδικα-
 σίας.

5. Τά τῆς άριστετέρας συγκροτήσεως τῆς Βουλῆς εἶναι δυνατόν
 έν μέρει νά προβλεφθοῦν διά τοῦ έκλογικοῦ νόμου, έφ' ὃν
 δέ θά άφεώρων εἰς ριζικώτερα μέτρα θεραπειας θά προσέ-
 κρουον κατά πάσαν ποθανότητα εἰς θεμελιώδεις διατάξεις
 τοῦ συντάγματος. θά ἦτο ὅμως νομίζω δυνατόν συμφῶνως πρός
 ταγματικότητα τῶν νόμων ἡ τοῦ Συμβουλίου

τό άρθρον 67 του συντάγματος να παρασχεθῆ εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν κομμάτων ἡ δυνατότης ὅπως κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν ψήφων ὧν ἔτυχον ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐπικρατείας προσθέτουν κατ'οἰκείαν κρίσιν μικρὸν ἀριθμὸν βουλευτῶν (ἐνδεχομένως ^{καί}/ἀνευ ψήφου) μέχρι συνολικοῦ ἀριθμοῦ ἴσου πρὸς τὸ 1/20 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἐδρῶν. Ἡ πεῖρα ἔχει κομίζω καταδείξῃ ὅτι ὁ ἐμπλουτισμὸς τῆς Βουλῆς διὰ τοῦ χρησίων στοιχείων ἐπιζητεῖται συνηθέστερον καὶ ἐντονώτερον ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν ἐχόντων ἄλλως τε εὐλογον πρὸς τοῦτο συμφέρον, παρά ὑπὸ τῶν περιφερειακῶν κομματικῶν δυνάμεων. Δέν θά ἐπρόκειτο ἄλλως τε περί οὐσιαστικῶς διαφόρου θεσμοῦ πρὸς τὸν ἐν τῇ πράξει καὶ τώρα ἀκόμη ἰσχύοντα ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὴν μορφήν εὐνοουμένων τινῶν περιφερειῶν ἢ πρὸς τὸν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ καιροῦς ἰσχύσαντα θεσμόν τῶν TRIPLES DE LISTE τῶν συνδυασμῶν τῆς ἐκείνης ἐννοεῖται νὰ εἶναι νομικὸν περιεχόμενον.

6. Ἡ κατοχύρωσις τέλος τῆς συνταγματικῆς νομιμότητος καὶ τοῦ συναισθηματος τῆς οὐσιαστικῆς ἰσονομίας, ὁρθῶς ἐπιδιώκεται ἐν τῷ σχεδίῳ διὰ τοῦ άρθρου 98α περί συνταγματικοῦ δικαστηρίου. Οὐχ ἥττον ὅμως ὡς ἔχει διατυπωθῆ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐλάχιστα προσθέτει εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἐγγυήσεις. Τὸ συνταγματικὸν δικαστήριον θά ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἀνώτατον δικαστήριον συγκροούσων δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν εἰς ἃς θά προσετίθεντο καὶ αἱ ἐκ τῶν νέων περιορισμῶν του σχεδίου συντάγματος ἀπορρέουσαι ἀρμοδιότητες ὡς καὶ αἱ τοῦ ἐκλογοδικείου.

Εἶναι ὅμως προφανές ὅτι ἀμφισβητήσεις τοιαύτης μορφῆς δυσκόλως ὀδηγοῦσιν εἰς σοβαρωτέρας πολιτικὰς ἀνωμαλίας αἵτινες ἀντιθέτως συνηθέστατα ἀπορρέουσιν ἐξ ὑπερβάσεων - ἢ ἐξ εἰκαζομένων τοιούτων - ὀργάνων τοῦ κράτους. Ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων περί συνταγματικότητος τῶν νόμων ἢ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρα-

τείλας επί τῆς νομιμότητος τῶν πράξεων τῆς διοικήσεως, μέρος μόνον τοῦ χώρου τῶν δυνατῶν υπερβάσεων ἐξουσίας τῶν ὀργάνων τοῦ κράτους καλύπτει.

Ἡ πλέον προσήκουσα μορφή τοῦ δικαστηρίου τούτου θὰ ἔδει νομίζω νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ἀρ. 93 τοῦ γερμανικοῦ συντάγματος ἀναθέτοντος εἰς τὸ BUNDES-VERFASSUNGS GERICHT ἀρμοδιότητα "περὶ ἐρμηνείας τοῦ συνταγματικοῦ νόμου ἐξ ἀφορμῆς ἀμφισβητήσεων περὶ τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων ἐνὸς ἀνωτάτου ὀργάνου τῆς ὀμοσπονδίας ἢ ἄλλων φορέων εἰς τὸ ὑποκείμενον ὁ παρῶν συνταγματικὸς νόμος . . . ἔχει ἐκχωρήσει ἴδια δικαιώματα". Πᾶν ὄργανον τοῦ κράτους - ὑπὸ ὠρισμένης δὲ προϋποθέσεως καὶ τὸ 1/3 τῆς Βουλῆς - δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τοῦ Ἀν. Δικαστηρίου ὡς πρὸς τὴν νομικὴν βασιμότητα ἐνεργείας ἄλλου ὀργάνου. Ἡ ἀμφισβήτησις πρέπει ἐννοεῖται νὰ εἶναι νομικοῦ περιεχομένου καὶ ὄχι πραγματικοῦ. Ἀφ' ἐτέρου ἢ ἀντι συνταγματικότης τῆς ἐνεργείας ἐπιφέρει αὐτομάτως τὴν ἀκυρότητα της.

εἶναι σύμφωνα ὡς πρὸς περιεχόμενον τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιπέδου τῶν καταστάσεων τῶν ὀργάνων τῆς οὐδεὶς αὐτῶν.

2. Τέσσαρες εἶναι, νομίζω, εὐ-σπουδαιότεραι ἐπιπέδα τῆς κρατοῦσης ἀρρυθρίας τοῦ πολιτικοῦ μας βίου:

Α. τὸ καθεστὴς τοῦ Τύπου, ὡς ἀποασοκτικὸν ὄργανον ἐκκλήσεως τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου.

Ἐπὶ τούτου ὅν χρειάζονται προφανῶς ἐπεξηγήσεις.

Β. Ὁ μηχανισμὸς τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐξουσίας συνεκαγόμενος ὑφ' ἧς συνθήκας εὐρείαν ἀποκρίσιν τεραστίαν σταθμὴν χρόνον καὶ ἐνεργείας κατέχον ἔστωμα ἀρδύρονον ἔδαφος εἰς τὴν ἐκκλιτικὴν ἀρρυθρίαν μισοργίας.

- 1) Can you distinguish between
 - 2) Can you distinguish between ~~collaps~~ ~~collapse~~
 - 3) Can you distinguish between ~~collapse~~ ~~collapse~~
- α | β | γ | δ | ϵ (more examples)
- 3) ~~collapse~~

Can you distinguish between, 1) Can you distinguish between
 2) Can you distinguish between
 3) Can you distinguish between

Eftas overlappendulo vopos =
~~as~~ / karpus duoblo
 e/epi asyrolun doo Eot
 Sur
 f/okar apporan epi overlapp-
 endulo de day. - E.E. epi gla
 d/okar dayona, loto poros

Okar dayona jefi siomon y
 suastun;

vai

karpus epi poros ja rotulo vopogy.
 app y rotulo asyrolun y suast. Jan

Ne pui finlar n eftas overlappendulo
 of karpus loto vopogy - epu impid
 aso karpus

Eftas by overlappendulo un de epo
 by jupus to Eot. vopos

Indras

Ex: $\frac{1}{2} \sin 2x - \cos x$ — $\frac{1}{2} \sin 2x + \cos x$
 $\frac{1}{2} \sin 2x$;

O: $\frac{1}{2} \sin 2x + \cos x$; = $\frac{1}{2} \sin 2x + \cos x$
 $\frac{1}{2} \sin 2x$

Ex: $\frac{1}{2} \sin 2x + \cos x$

- ✓ Kaffis
- ✓ Βαρθολωμης
- ~~Karavafanis~~
- ✓ Νιχα.
- ✓ K. Pappas -
- ~~Alexandridis~~
- ~~Tzoungas~~
- ~~Makris~~
- ✓ Παπαγγελουσης
- ✓ Γιαννοπουλος
- ~~Georgidis~~
- ~~Konstantinos~~
- ✓ Νιχος
- ~~Μαστακος~~
- ✓ Μαρης
- ✓ Μπαλις

- ✓ Ραδοπουλος
- (Αδελφ)
- ~~Λεωνιδης~~
- ~~Σπυριδης~~
- ✓ Κορτογανουσης
- (Καρταλιου)
- ✓ Θεωρακτου.
- ✓ Τραλου
- ✓ Τουλμας
- ✓ Σολαφης
- ✓ Καρβουνης
- ✓ Κονιτορας
- ✓ Χριστοπουλος
- ✓ Μανουσουλης
- ~~Μαδουδης~~
- ✓ Στυλιανου

~~Ἀβέρωφ Ε.~~

Βαρβιτσιώτης Ι.

~~Βρανόπουλος Δημήτριος~~

~~Γεροκωστόπουλος Ἀχ.~~

Γόντικας Δημ.

Δερτιλῆς Λ.

Εὐταξίας Λ.

~~Θεοτόκης Σπ.~~

Καλατζῆς Ἀρ.

Καλλίας Κ.

Καμβύσης Ἀγγ.

~~Καμπύσης Γε.~~

~~Καρούλης~~ Κονίτσας Θ.

Κοντοβράκης Ἰ.

Λύχνος Γ.

Μακρῆς Δ.

Μακρόπουλος Στ.

Μάρτης Ν.

~~Μπουρνιάς Δ.~~

~~Μποῦτος Ι.~~

Παπακωνσταντίνου Κ.

~~Παπαληγοῦρας Π.~~

Παπαρηγόπουλος Β.

Πλατῆς Γ.

~~Πλυτῆς Γ.~~

~~Ράλλης Ρ.~~

Ράλλης Κ. \

Πολυζωγόπουλος Στ.

~~Σακελλαρόπουλος Γ.~~

~~Τρικούπης Κ.~~

~~Τριανταφυλλάκης Τρ.~~

Τσάτσος Κ.

Φαρμάκης Ν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

- 1) Απομνημόνευμα ^{Καρίδα} ~~Καριφάριος~~ ^{Τσίβια}
- 2) Έκθεση Λόγος
- 3) Απόμνημα Γραμμάτων
 γ. Βιβλίου λυδίωνι υπέρ ειρήνης.
- 4) Νομοδ. έφορος Κεχιά
- 5) Βοηθητάι — Βαβυλωνία — ~~Αφία~~
- 6) Κεβερνισ ^{Μεσσηνία} ~~Βαβυλωνία~~
 Δουκίον
- 7) Δουκ. Δουκ. έφορος
 Λολαγ. Δουκίον ^{Βαβυλωνία}
- 8) Δουκίον ^{Κεχιά} — Μελεγορ ^{Τσίβια}
- 9) ~~Αφία~~ Βοηθητάι
 αναδίκη

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Πόλις αραβοίτη από ψυχή
 καταστροφή στην να από
 γενική ού δε από
 βαφελή από ~~17/2/20~~ 20

Κωπύριος

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σταύρος Βαγανιάς

Σταύρος Βαγανιάς

και Στάυρος Βαγανιάς

Οι κ.κ. Βαγανιάς και Βαγανιάς

και κ.κ. Σταύρος Βαγανιάς

και κ.κ. Σταύρος Βαγανιάς

και κ.κ. Σταύρος Βαγανιάς

Σταύρος Βαγανιάς και κ.κ. Βαγανιάς

Σταύρος Βαγανιάς και κ.κ. Βαγανιάς

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Frigeris

Κατανομή

πρώτου προγράμματος Κεφάλαια

από τον Διευθυντή της

Υπηρεσίας

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Πρόεδρος Βουλής
κατάθεσε περ βαρυσ. Ζωφ -

φεία

~~δεξιά πλευρά~~

Το νίφου ως π'ας, το εξου
νίφου, κατ'ε σχεα α

ζωσφης κατ'ε φεί φου

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Larentz. 7x1.

Miniammy Δε' > η' < ι' > ο' < > < > < >

es Tm' featz 40

es Sofogadn 75. esesms

n' zso'fdan n' 1/2 + 1.

75: 85 13 94

33 17

ΒΟΥΛΗ. 2 ΤΡΥΦΗΡΑΙΟΝ ΑΡΙΘ. 180.

- 1) ΕΥΧΑΡΟ ΟΥΝΙΔΟΥΣ
- 2) ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ, ΣΙ ΤΕ ΚΑΘΑΡΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΞΑΝΤΙΣΤΟΝ ΑΝΕΣ, ΑΝΤΙΣΤΗΝ ΝΕΝ ΑΝΘΡΩΠΟΝ -
- 3) ΟΣΟ ΠΕΡΑΙΕΣ ΖΗΣΕΙΣ ΕΒΔΗΜΕΤΕΣ
 ΔΕΙ ΑΝΤΙΣΤΗΝ ΔΟΡΕΑΣ
 1) ΤΟΥΣ ΑΝΤΙΣΤΗΝ
 2) ΤΑΝΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΗΝ
 ΔΕ ΔΟΡΕΑΣ ΑΝΤΙΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΕΜΕΣ
 ΜΕ 30 ΚΑΤΑΝΕΜΕΣ
 3) ΤΑΝΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΗΝ.

Συμπρωμα.

Σοβαρή και διανοητική

πρόσφατη εργασία

απόψεως, στο ερωτηματο

π. 1972 48 άρθρα εννοεί

οχι με φυσικό οδο

τομ. 1 σελ. 242). 'Ο όρος «βασιλευομένη δημοκρατία» ελήφθη εκ του γαλλικού χαρακτηρισθέντων ούτω ώρισμένων γαλλικῶν συνταγμάτων ὡς καθιερούντων τὴν λεγομένην «democratie royale» (ορ. Σαριπόλου »Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου (1903) σελ. 146 ἐπόμ.)»

'Αλλά τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ ποτὲ ὅτι ὑπὸ τὴν ἰσχύουσαν σήμερον πολιτειακὴν μορφήν τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας, ἢ διατήρησις τῆς ὁποίας κατὰ τὸ ἄρθρ. 3. τῆς Α' συντακτικῆς πράξεως δέον ν' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τοῦ σχεδίου, εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ περιλαμβανόμενον τὸ πολίτευμα «τῆς βασιλευομένης δημοκρατίας». Ἡ ὑπαρξίς ἀνωτάτου κληρονομικοῦ ἀρχοντος καὶ ἡ ἀναγνώρισις δικαιωμάτων εἰς ὄρισμένα πρόσωπα συνεπέα τῆς καταγωγῆς αὐτῶν, ἀντιτίθεται πρὸς τὴν βασικὴν ἀρχὴν τοῦ ἰσχύοντος πολιτειακοῦ καθεστῶτος τῆς ἰσότητος κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς οὐδένα Ἕλληνα ἀναγνωρίζονται προνόμια καὶ διακρίσεις. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπιτροπὴ περιουριζομένη ὑπὸ τῆς Α' συντακτικῆς πράξεως εἰς τὴν σύνταξιν συντάγματος μὲ βάσιν τὸ ἰσχύον πολίτευμα τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας δὲν εἶναι ἀρμόδια νὰ συζητήσῃ καὶ ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς καθιέρωσης ἀνωτάτου ἀρχοντος κληρονομικοῦ ἢ αἰρετοῦ καὶ δὲν δύναται ὡς ἐκ τούτου νὰ ἀναπτύξῃ ἐνταῦθα τὰ μεγάλα ἀγαθὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἐν σχέσει μὲ τὸ πολίτευμα τῆς «βασιλευομένης δημοκρατίας» καὶ τὰς ἀλγεινὰς καὶ ἀληθῶς καταστρεπτικὰς συνεπέας τὰς ὁποίας οἰαδήποτε παλινὸρθωσις ἤθελε ἔχει διὰ τὴν Ἑλλάδα.

I

Τὰ ἀσκοῦντα τὴν νομοθετικὴν λειτουργίαν ὄργανα.

1

Ἐν μόνον νομοθετικὸν σῶμα.

Ἡ ἀσκῆσις μόνον τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ὑπὸ ἀντιπροσώπων ἐκλεγομένων ἐλευθέρως ὑπὸ τοῦ λαοῦ (ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ) ἢτοι ὑπὸ πάντων τῶν πολιτῶν εἶναι ἀξίωμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ δημοκρατικοῦ καθεστῶτος. Ἡ ὑπαρξίς βουλῆς ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ καθολικῆς ψηφοφορίας εἶναι ἀπαράιτητος προϋπόθεσις τοῦ δημοκρατικοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος. Ἰπάρχουσι κοινοβουλευτικὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα τὰ ὁποῖα προβλέπουσιν διὰ τὴν ἀσκῆσιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας μίαν μόνον βουλὴν καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα διέπονται ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως δύο βουλῶν. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς καταρτίσεως τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν δύο σωμάτων δὲν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις ὅτι τοῦτο ἐν δημοκρατικῷ κοινοβουλευτικῷ πολιτεύματι δέον ν' ἀποτελῆται ἐκ προσώπων ἐκλεγομένων ἐλευθέρως ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς καταρτίσεως τοῦ δευτέρου σώματος διάφοροι διδάσκονται θεωρίαι καὶ ἐν τῇ πράξει διάφορα ἐπικρατοῦσι συστήματα. Διαφοροτρόπως ὡσαύτως καθορίζονται τὰ δικαιώματα καὶ ἡ ἀρμοδιότης τοῦ δευτέρου σώματος, τὸ ὁποῖον εἴτε ἐξομοιοῦται ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἀρμοδιότητας αὐτοῦ παντελῶς πρὸς τὸ πρῶτον εἴτε δίδονται εἰς αὐτὸ ὄρισμένα ἀρμοδιότητες καὶ ὄρισμένα δικαιώματα.

Πάντως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὰ δημοκρατικὰ κοινοβουλευτικὰ πολιτεύματα τὰ ὁποῖα καθιεροῦν τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως δύο βουλῶν εἶναι καθιέρωσις ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος τῶν δύο σωμάτων πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ συζήτησιν πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν νομοσχεδίων, ἢ ἀσκῆσις ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου καὶ ἢ κατὰ τὰς κοινοβουλευτικὰς ἀρχὰς (δημοσιότης συζητήσεων κλπ.) διεξαγωγῆ ἐν αὐταῖς τῶν συζητήσεων.

Τὸ σύστημα τῆς καθιερώσεως δύο νομοθετικῶν σωμάτων ἔχει τὴν καταγωγὴν του εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐκεῖ ὡς γνωστὸν ἰδρῦθη ἀρχικῶς τὸ Magnum consilium, τὸ ὁποῖον διὰ διαφόρους ἱστορικοὺς λόγους διαιρεθὲν μεταγενεστέρως εἰς δύο τμήματα ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτοῦ διεμορφώθη εἰς τοὺς δύο νομοθετικοὺς παράγοντας τοῦ ἰσχύοντος σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτεύματος τὴν βουλὴν των λόρδων καὶ τὸ κοινοβούλιον.

Μὲ βάσιν τὸ ἀγγλικὸν πρότυπον ἔνθα διεμορφώθησαν τὰ δύο σώματα ὑπὸ τὸ ἐπικρατοῦν πολίτευμα τῆς συνταγματικῆς βασιλείας ἡ ἰδέα τῆς υπάρξεως δύο νομοθετικῶν σωμάτων ἐθεωρήθη καὶ ὑποστηρίζεται ὑπὸ πολλῶν ὡς ἀνάγκη διὰ τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν καὶ τῶν δημοκρατικῶν πολιτευμάτων. Ὑποστηρίζεται ὅτι τὸ δεύτερον σῶμα περιορίζει κατ' ἀνάγκην τὴν δύναμιν τῆς βουλῆς καὶ ὑπάρχει μία ἐγγύησις, ἓνας φραγμὸς κατὰ τῆς παντοδυναμίας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ τῆς Βουλῆς. Ἡ ἰδέα τῆς μὴ συγκεντρώσεως μεγάλης ἐξουσίας εἰς τὰ ὄργανα τοῦ κράτους ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἄσχετος μὲ τὸ ἐπικρατήσαν δόγμα τῆς διαιρέσεως τῶν ἐξουσιῶν συνετέλεσε εἰς τὸ νὰ θεωρηθῇ ἡ δευτέρα Βουλὴ ὡς ὁ ἀναγκαῖος καὶ ὁ ἀπαραίτητος φραγμὸς εἰς τὴν παντοδυναμίαν τῆς Βουλῆς ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε εἰς μίαν δημοκρατικὴν πολιτείαν. Θεωρεῖται ὅτι διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ δευτέρου σώματος γίνεται καλυτέρα καὶ πληρεστέρα ἡ ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων αἱ δὲ τυχόν συγκρούσεις μεταξὺ κοινοβουλίου καὶ κυβερνήσεως διὰ τῆς παρεμβάσεως τοῦ δευτέρου σώματος ἐξομαλύνονται καὶ διευθετοῦνται εὐκολώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον. Διὰ τῆς υπάρξεως 2ου σώματος τὸ πολίτευμα ἀποκτᾷ ἓνα μόνιμον στοιχεῖον τὸ ὁποῖον δύναται ἐπιτυχῶς νὰ χρησιμεύσῃ καὶ δι' ἄλλας ἀκόμη λειτουργίας ὡς εἶναι ἡ σύμπραξις εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ ἐκδίκασις παρ' αὐτοῦ ὡς εἰδικοῦ δικαστηρίου τῶν ἀδικημάτων τῶν διαπραττομένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν μελῶν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων του. Εἶναι ἀληθές ὅτι πλεῖστα τῶν σήμερον ἰσχυόντων συνταγμάτων δημοκρατικῶν κοινοβουλευτικῶν πολιτευμάτων, καθιεροῦσι τὴν ἀρχὴν τῆς υπάρξεως δύο νομοθετικῶν σωμάτων καὶ μάλιστα ὠρισμένοι συγγραφεῖς (π.χ. Σαρρίπολος συνταγματικὸν δίκαιον σ. 268, Duguit Traite de droit Constitutionnel Tom. II σ. 696 ἐπ. Barthelemy—Duez Traite de droit Constitutionnel 1933 σ. 457 ἐπ.) τενίζουσι τοῦτο ὡς ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς γνώμης τῆς θεωροῦσης ἀναγκαίαν τὴν ὑπαρξίν δύο νομοθετικῶν σωμάτων. Ἐν τούτοις δὲν νομίζω ὅτι συμβιβάζεται ἡ ὑπαρξίς δύο σωμάτων μὲ τὴν ἐννοίαν τοῦ δημοκρατικοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος. Εἰς τὰ πολιτεύματα τῆς συνταγματικῆς βασιλείας εἶναι προφανές ὁ λόγος τῆς υπάρξεως δύο νομοθετικῶν σωμάτων. Ἐναντὶ τῆς ἐκ τοῦ λαοῦ ἐλευθέρως ἐκλεγομένης βουλῆς ἀναγνωρίζεται ἡ ὑπαρξίς 2ου σώματος ἔχοντος ὡς σκοπὸν νὰ διαφυλάξῃ τὰ δικαιώματα τοῦ μονάρχου καὶ τῆς ἐπικρατοῦσης περὶ αὐτὸν τάξεως ἀπέναντι τῆς ἐκ τοῦ λαοῦ προερχομένης βουλῆς. Εἰς τὰ δημοκρατικὰ κοινοβουλευτικὰ πολιτεύματα ὅμως, ἔνθα ἀναγνωρίζεται ὡς ἀρχὴ ἡ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ ἡ ἐκπροσώπησις τοῦ κυρίαρχου λαοῦ ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπικρατεῖ δὲ ὡς βασικὴ ἀρχὴ ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος δὲν δικαιολογεῖται ἡ ὑπαρξίς δύο νομοθετικῶν σωμάτων. Εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ προφανές καὶ δὲν χρήζει μεγαλυτέρας ἀναπτύξεως τοῦτο ὅταν τὸ δεύτερον σῶμα ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσωπα μὴ ἐκλεγόμενα ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ τὰ ὁποῖα διορίζονται μετὰ ἢ καὶ ἄνευ ὠρισμένων προσόντων.

Παρεμβάλλεται τότε διὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας καὶ ἀποκτᾷ δικαιώματα σῶμα μὴ ἀπο

τοῦ λαοῦ καὶ περιορίζον ὅπωςδῆποτε τὴν ἐκπροσωποῦσαν αὐτὸ Βουλὴν. Ἀλλὰ καὶ ἔταν ἀκόμη τὰ μέλη τοῦ δευτέρου σώματος ἐκλέγονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐμφανίζονται δύο σώματα ἐκπροσωποῦντα τὸν λαόν, ἐκλεγόμενα ὑπ' αὐτοῦ κατὰ διάφορον τρόπον. Οὕτω παραγωνρίζονται αἱ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα χαρακτηρίζουσαι ἀρχαὶ τῆς ἰσότητος. Ἡ «θέλησις τοῦ λαοῦ» δὲν ἐκδηλώνεται κατὰ ὁμοίωμορφον καὶ ἐνιαῖον τρόπον. Εἰς τὴν μίαν βουλὴν ἐκδηλώνεται ὑπὸ βουλευτῶν μὲ ὀρισμένα προσόντα ἐκλεγομένων καθ' ὀρισμένον τρόπον, εἰς τὴν ἄλλην ὑπὸ προσώπων μὲ ἄλλα προσόντα ἐκλεγομένων καὶ κατ' ἄλλον τρόπον. Ἡ «λαϊκὴ θέλησις» παύει ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμφανίζεται ἐνιαῖα. Ἡ ἐννοια τῆς δημοκρατίας εἰς τὰ ὄργανα τὰ ἀσκοῦντα τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν δὲν ἐφαρμόζεται πλέον (πρ. Kelsen Allgemeine Staatslehre σελ. 352 Carl Schmitt Verfassungslehre σελ. 294 ἄλλα ἐπιχειρήματα καὶ ἀνάπτυξις περὶ τοῦ μὴ συμβιβαστοῦ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος μὲ τὴν ὑπαρξίν δύο νομοθετικῶν σωμάτων. Dendias Le probleme de la Chambre Haute et la representation des interets (1929) σελ. 187 ἐπομ.).

Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ λόγου τούτου ὁ ὅποιος εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐντελῶς θεωρητικὸς οὐδεὶς πρακτικὸς λόγος νομίζω συντρέχει διὰ τὴν ὑπαρξίν δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος. Ἡ ἰδέα τοῦ «ἀνασχετικοῦ φραγμοῦ» κατὰ τῶν ἀυθαιρεσιῶν τῆς Βουλῆς καὶ τῆς ἄρσεως τῶν τυχόν συγκρούσεων μεταξὺ Βουλῆς καὶ ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ πρακτικῇ ἰδίᾳ, ὡς παρ' ἡμῖν ἀπεδείχθη οὐδεμίαν σημασίαν δύναται νὰ ἔχη. Ἐφ' ὅσον τὸ δεύτερον σῶμα εἶναι σῶμα πολιτικόν, ἐν τῷ ὅποιῳ δηλαδὴ, λαμβάνουσι μέρος πρόσωπα πολιτικά καὶ διεξάγεται ἐν αὐτῷ ἔλεγχος κοινοβουλευτικὸς καὶ συζητήσεις πολιτικαὶ δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ συντεθειμένον ἐκ προσώπων ἀνηκόντων εἰς τὰ διάφορα πολιτικά κόμματα τῆς χώρας καὶ θὰ ἐπικρατῇ πάντοτε ἐν αὐτῷ ὀρισμένον κόμμα. Ἐὰν ἡ πλειοψηφία τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος ἀνήκει εἰς τὸ κομματικὸν συγκρότημα εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει ἡ κυβερνήσις εἶναι προφανές ὅτι δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς «ἀνασχετικὸς φραγμός» τοῦ ἔργου τῆς Κυβερνήσεως. Ἄν πάλιν ἡ πλειοψηφία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὰ κόμματα τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὴν Κυβέρνησιν τότε ἀδιακόπως θὰ ἀποβλέπει εἰς τὴν πτώσιν τῆς κυβερνήσεως θὰ ἀντιτίθεται εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ ἡ κυβερνήσις θὰ εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ σύγκρουσιν μετὰ τοῦ δευτέρου κοινοβουλευτικοῦ σώματος.

Αἱ ἐκ τῆς ὑπάρξεως δευτέρου κοινοβουλευτικοῦ σώματος ἐπιλαβεῖς συνέπειαι ἐπαυξάνονται διὰ τῆς καθιερώσεως τῆς ἀρχῆς τῆς μὴ διαλύσεως αὐτοῦ καὶ τῆς μακρᾶς διαρκείας τῆς θητείας τῶν μελῶν αὐτοῦ. Καθίσταται τότε ἡ δευτέρα Βουλὴ ἀληθῆς κίνδυνος διὰ τὴν ὁμαλὴν καὶ ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος. Ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι διὰ τῆς ὑπάρξεως δευτέρας Βουλῆς γίνεται ἀρτιωτέρα ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων. Εἶναι ἀληθές ὅτι κατὰ θεωρίαν ἂν ὑποθέσῃ τις τὴν δευτέραν Βουλὴν συντεθειμένην ὀλόκληρον ἢ κατὰ μέγιστον ἀκόμη μέρος ἀπὸ ἄοιστεῖς δύναται τὰ μάλα νὰ ὠφελήσῃ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἐπεξεργασίαν τῶν νομοσχεδίων. Ἀλλὰ εἰς τὴν πραγματικότητά ἐφ' ὅσον αὕτη εἶναι σῶμα πολιτικόν θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ πρόσωπα ἔχοντα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πολιτικὰ συμφέροντα καὶ τὰ κόμματα θὰ ἐνδιαφερθῶσιν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς καταρτίσεως αὐτῆς πρὸ παντὸς ὅπως σχηματισθῇ αὕτη ἀπὸ παράγοντας ἀνηκόντας εἰς αὐτά. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐλάχιστα δύναται νὰ συμβάλλῃ τὸ δεύτερον κοινοβουλευτικὸν σῶμα εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νόμων. Ἐπικρατοῦσι ἐν αὐτῷ τὰ διάφορα πολιτικὰ συμφέροντα καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἶναι ἐλά-

χίστη. Τὰ μέλη αὐτοῦ δὲν δύνανται νὰ ἀποβάλλουν τὴν ιδιότητά τοῦ μέλους τοῦ κόμματος εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκουν καὶ πρὸ παντὸς ἀκούουν ἰδίᾳ προκειμένου περὶ τῶν σοβαρῶν νομοσχεδίων τὰς ἐντολάς τοῦ κόμματος.

Ἐφ' ὅσον τὸ δευτέρον κοινοβουλευτικὸν σῶμα ἔχει καὶ αὐτὸ τὰς αὐτὰς μὲ τὸ πρῶτον ἀρμοδιότητας εἶναι δηλαδὴ καὶ αὐτὸ σῶμα εἰς τὸ ὅποιον συζητοῦνται πάντα τὰ πολιτικὰ ζητήματα τῆς χώρας, δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων μὲ πνεῦμα ἄλλο ἀπὸ ἐκεῖνο μὲ τὸ ὅποιον γίνεταί εἰς τὴν βουλὴν δηλαδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸ παντὸς θὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τὸ πολιτικὸν συμφέρον. Οὐδεὶς ὅμως νομίζω λόγος συντρέχει ἐν ταύτῃ περιπτώσει τῆς διπλῆς ταύτης ἐπεξεργασίας.

Ἡ πρόσφατος ἱστορία παρ' ἡμῖν τοῦ δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος ἀπέδειξε πόσον σμικρὰ δύναται νὰ εἶναι ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν νόμων, πόσον ὀλίγον δύναται ν' ἀναχαιτίσῃ τὸν δεσποτισμὸν τῆς Βουλῆς καὶ πόσους κινδύνους ἐγκλείει ἡ ὑπαρξίς δευτέρου σώματος τοῦ ὁποίου ἡ πλειοψηφία εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὑπῆρξαν περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ἐργασία, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τελευταίας διετίας καθ' ἣν ἡ πλειοψηφία αὐτῆς ἀντεπολιτεύετο τὴν Κυβέρνησιν, συνετέλεσε εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τινῶν νομοσχεδίων. Αἱ περιπτώσεις ὅμως αὗται εἶναι ἐλάχισται : Ἡ ἐκ πνεύματος καθαρᾶς κομματικῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπόρριψις νομοσχεδίων ἰδίᾳ μάλιστα εἰς ὅ,τι ἀφεώρα γενικώτερα ζητήματα καὶ ἡ συχνάκις παρατηρηθεῖσα ἐκμετάλλευσις τῆς ψήφου τῶν γερουσιαστῶν πρὸς ἐπίτευξιν τροπολογιῶν ἀφωρῶσιν καθαρῶς ἀτομικοῦς κομματικοῦς σκοποῦς πείθουν ὅτι ἡ ὑπαρξίς δευτέρου σώματος οὐδεμίαν χρησιμότητα δύναται νὰ ἔχη.

Τὸ δευτέρον σῶμα ἀκόμη καὶ ἐκεῖ ὅπου θεωρεῖται ὅτι ἐπέτυχε ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ χρησιμεύει πρὸ παντὸς διὰ τὴν κατοχύρωσιν τῶν συμφερόντων ὀρισμένων ἐπικρατουσῶν τάξεων ἢ κομμάτων ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελον ἐπικρατήσῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἀντίθετοι πρὸς τὰς ἐπικρατούσας τάξεις ἢ κόμματα ροπαί. Καὶ ἐν τούτῳ ἀκριβῶς ἐγκεῖται ὁ μεγαλειότερος κίνδυνος τῆς καθιερώσεως δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος. Οὕτω π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων κατέστη ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ Συμβούλιον ἐν ᾧ συνεδριάζουν οἱ ἀνώτατοι λειτουργοὶ τοῦ Κράτους, οἱ μεγάλοι γαιοκτῆμονες, οἱ μεγάλοι ἐπιχειρηματῆαι κλπ. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ Amos (La Constitution Anglaise (1935) σελ. 182) εἶναι τὸ σῶμα ἐν τῷ ὁποίῳ ἀντιπροσωπεύονται εἰδικώτερον τὰ συμφέροντα τῆς τάξεως τῶν μεγαλοϊδιοκτητῶν, τῶν μεγαλογαιοκτημόνων, τῶν μεγαλοβιομηχάνων κλπ. Ἡ Γαλλικὴ Γερουσία ἀφ' ἑτέρου τῆς ὁποίας τὰ προσόντα ἐξαιρόνται συνήθως καθιερωθεῖσα, ὡς γνωστὸν, πρὶν ληθῆ ἀπόφασις περὶ τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος, ὑπὸ τῶν ὑπὲρ τῆς συνταγματικῆς βασιλείας κομμάτων πρὸς προάσπισιν αὐτῆς καὶ ἐναντίον τῆς ψήφου τῶν δημοκρατικῶν κομμάτων, ἀποτελεῖ σήμερον πλέον ὡς διεμορφώθη τὸ προπύργιον τῆς ἐπικρατούσης ἀστικῆς τάξεως τῆς Γαλλίας.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι πάντα τὰ κόμματα τὰ μὴ ἔχοντα πλειοψηφίαν εἰς τὸ δευτέρον κοινοβουλευτικὸν σῶμα ἀντιλαμβάνόμενα τὴν ἀντίδρασιν ζητοῦσι τὴν κατάργησιν αὐτοῦ καὶ εὐθὺς ὡς ἀποκτήσουν πλειοψηφίαν παύουν τὴν πολεμικὴν τῶν καθ' ὅτι τὸ δευτέρον σῶμα καθίσταται προμαχῶν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν συμφερόντων. Οὕτω π. χ. ἐν Γαλλίᾳ ἐπολέμησαν τὴν ἰδέαν τῆς Γερουσίας καὶ ἐζήτησαν τὴν κατάργησιν οἱ Radicaux socialistes ἢ πολεμικὴ τῶν ὅμως σήμερον ἐμηνδένισθη, ζητοῦσιν δὲ τὴν κατάργησιν σήμερον τῆς Γερουσίας οἱ σοσιαλισταί. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ Parliament

Act τοῦ 1911 ἐμείωσε οὐσιωδῶς τὰ δικαιώματα τοῦ δευτέρου σώματος καὶ κατέστησε αὐτὸ σχεδὸν ἀνίσχυρον ὑπῆρξε δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐξεγέρσεως τῶν φιλελευθέρων κατὰ τῆς ἀντιδράσεως τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Ἐκτοτε συζητεῖται ἢ διὰ τοῦ Parliament Act ἐξαγγελθεῖσα μεταρρυθμίσις τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων. Τὴν κατάργησιν αὐτῆς ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῆς μορφήν ἐπιδιώκει τὸ ἐργατικὸν κόμμα, βιαιώτατα δὲ ἐπετίθετο ἐναντίον αὐτῆς ὁ Πρωθυπουργὸς Macdonald ὅταν ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος καὶ πρόεδρος τῆς ἐργατικῆς Κυβερνήσεως. Καθὼς γενικῶς ὑπὸ πάντων παρατηρεῖται ἐν σήμερον ὑπάρχει Βουλὴ τῶν Λόρδων τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἀφάνειαν αὐτῆς. (ὁρ. διὰ μακρῶν ἀνάλυσιν τῶν ἐπιχειρημάτων ὑπὲρ καὶ ἐναντίον τῆς ἰδρύσεως τοῦ δευτέρου σώματος Dendias ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 213 ἐπ. καὶ ὁρ. εἰδικώτερον διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Γερουσίαν σελ. 259 καὶ ἰδίᾳ σελ. 285).

Ὡς ἐκ τούτου οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ θεσμοῦ τοῦ δευτέρου σώματος εἰς ἄλλας χώρας οὔτε ἢ μέχοι τοῦδε πεῖρα παρ' ἡμῖν ἐπιτρέπει τὴν συζήτησιν τῆς ἐπικριτικῆς δευτέρου σώματος. Ἐξ ἄλλου εἰς οὐδὲν τοῦτο θὰ συνετέλη, θὰ ἀπετέλη δὲ τοῦναντίον πρόσκομμα διαρκὲς εἰς τὴν εὐρυθμὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Διὰ τοῦτο φρονῶ ὅτι τὸ νέον σύνταγμα δεῖν νὰ καθιερώσῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς μόνου νομοθετικοῦ σώματος τῆς Βουλῆς, τὸ ὅποιον ν' ἀσκῇ τὴν νομοθετικὴν λειτουργίαν.

— 2 —

Συμβουλευτικὰ σώματα Βουλῆς

Ἐν ὅμοις οὐδεμία ἀνάγκη ὑφίσταται ἰδρύσεως δευτέρας Βουλῆς εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ληφθοῦν μέτρα ἵνα τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφίζόμενα νομοσχέδια εἶναι ἄρτια. Εἶναι ἀναμφισβήτητον σήμερον ὅτι ἡ νομοθεσία μας παρουσιάζει φαινόμενον ἀκαταστασίας, ἀσυνεπείας καὶ ἀντιφάσεων. Ἀνεξαρτήτως τοῦ παρατηρουμένου ὑπερπληθωρισμοῦ νόμων καὶ τῶν εἰς τυπικοὺς νόμους περιεχομένων νομοθετικῶν διατάξεων, οὐδὲν σύστημα ὑπάρχει περὶ τὴν καθιέρωσιν τῶν διαφόρων νομοθετικῶν ἀρχῶν.

Σπάνια εἶναι σήμερον αἱ περιπτώσεις ψηφίσεως προτάσεων νόμων ὑποβαλλομένων ἀπὸ βουλευτάς. Τὰ ψηφίζόμενα νομοσχέδια ὑποβάλλονται κατὰ κανόνα ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους ὑπουργούς. Συντάσσονται συνήθως εἰς τὰ ὑπουργεῖα παρὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν. Αἱ ὑπηρεσίαι ἐν συνεργασίᾳ εἰς τῶν ὑπουργῶν κρίνουν συνήθως περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὑποβολῆς τῶν νομοσχεδίων καὶ τοῦ τρόπου τῆς διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἐκτελέσεως τῆς ἀνάγκης. Τὰ νομ. σχέδια σκοποῦν τὴν προστασίαν ὀρισμένων κοινωνικῶν ἢ οἰκονομικῶν συμφερόντων. Ἐλάχιστα εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐξυπηρετοῦν αὐτοτελεῖς ἠθικοὺς σκοποὺς καὶ τότε πάλιν ὑπάρχει κάποια βαθυτέρα σχέση μετ' οἰκονομικὰ ἢ κοινωνικὰ συμφέροντα (περὶ τούτου πλείωτερα ὁρ. Σβῶλον Τὸ νέον σύνταγμα καὶ αἰβάσεις τοῦ Πολιτεύματος σελ. 171). Ὑπάρχουν πάντοτε ὀρισμένοι ἐνδιαφερόμενοι ἢ καὶ ὀλόκληραι τάξεις ἐνδιαφερόμεναι διὰ τὴν ψήφισιν ἢ τὴν μὴ ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων. Δημιουργεῖται συνήθως ἕνας ἀγὼν ἐπικρατήσεως μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων. Οἱ ἀρμόδιοι ὑπουργοὶ τῆς εἰσηγήσει τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἢ καὶ μόνου τῶν κρίνουν περὶ τοῦ δικαίου ἢ μὴ τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἡ πολιτικὴ σκοπιμότης καὶ τὸ πολιτικὸν συμφέρον ἀσκοῦν βεβηλῶς μεγίστην ἐπίδρασιν εἰς τὴν γνώμην τῶν ὑπουργῶν. Ὑπάρχει πράγματι ἀνάγκη ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου; Ποῖος ὁ ἀντικτυπὸς τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου ἢ τῶν αἰτουμένων τροπολογιῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμφερόντων; Ἡ Βουλὴ κρίνει καὶ ἀποφασίζει τελικῶς

περὶ τούτου. Δηλαδή ἐν τῇ πρακτικῇ ὁ ὑπουργὸς πάλιν τελικῶς κρίνει καὶ ἀποφασίζει ἐφ' ὅσον εἰς τὰ κοινοβουλευτικὰ πολιτεύματα ἐπικρατεῖ ἡ ἀρχὴ καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς. Οἱ βουλευταὶ τῆς πλειοψηφίας ὑποτάσσονται εἰς τὴν γνώμην τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν κυβέρνησιν τὴν ὁποίαν δὲν θέλουν κατὰ κανόνα οὔτε ἀν'νατρέφουν οὔτε καὶ νὰ μειώσουν. Βεβαίως ἡ Βουλὴ πιθανὸν ν' ἀκούσῃ καὶ τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις ἂν οἱ ἔχοντες ἀντίθετα πρὸς τὸ νομοσχέδιον συμφέροντα ἀντιληφθῶν τὴν ὑπαρξίν τοῦ νομοσχεδίου καὶ κατατοπίσουν ἐν προκειμένῳ βουλευτὰς ἢ ἂντιπολίτευσις ἀντιληφθῆ τυχαίως τὸ γεγονός καὶ ὑποστηρίξῃ τὰ ἀντίθετα συμφέροντα. Καὶ τῆς μὲν ἀντιπολιτεύσεως αἱ γνώμαι καὶ αἱ προθέσεις εἶναι συνήθως ὑποπτοὶ οὐδεὶς δὲ τῶν βουλευτῶν πείθεται ὑπ' αὐτῆς, οἱ δὲ ἄλλοι ὑποστηρίζοντες τὴν κυβέρνησιν βουλευταὶ θὰ ἀντιτάξουν τὰς ἀπόψεις των ἀλλὰ εἶναι σχεδὸν ἀπολύτως βέβαιον ὅτι πάντοτε θὰ ἐπικρατήσῃ ἡ γνώμη τοῦ ὑπουργοῦ. Βεβαίως ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν γνώμων ἀντιπολιτεύσεως καὶ βουλευτῶν συμπολιτεύσεως θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ὀρισμένα σημεῖα ὑπὲρ τῶν ἀναπτυσσομένων ἀπόψεων ὁ ὑπουργὸς καὶ θὰ ἐπέλθῃ συμβιβασμὸς, ὁ ὁποῖος χαρακτηρίζει καὶ ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πλεονεκτήματα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος. Ἄλλ' ἡ ὑποστήριξις τῶν διαφόρων ἀντιθέτων ἀπόψεων ἐν τῇ βουλῇ εἶναι ὅλως τυχαία. Τὸ γεγονός δὲ εἶναι ὅτι ἡ Βουλὴ ψηφίζει τὸ νομοσχέδιον πειθομένη κυρίως εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ὑπουργοῦ περὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀναγκῶν αἱ ὁποῖαι ἐπιβάλλουν τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὴν πραγματικότητά ἢ μὴ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ πραγματικοῦ ἀντικτύπου τὸν ὁποῖον ἡ ψήφισις τοῦ νόμου θὰ προκαλέσῃ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεων καὶ συμφερόντων. Τὸ πᾶν σήμερον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διαθέσεως τῆς ὑποχωρητικότητος καὶ πρὸ παντὸς ἐκ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ ὑπουργοῦ. Ἀναλόγως τῶν ἐπικρατουσῶν ἐκάστοτε ἀντιλήψεων καὶ συμφερόντων οἱ νόμοι καταργοῦνται ἢ καὶ τροποποιοῦνται ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνεχείας.

Οἱ συντάσσοντες τοὺς νόμους καὶ τὰς τροποποιήσεις ὑπάλληλοι τῶν διαφόρων ὑπουργείων στεροῦνται συνήθως βαθυτέρως νομικῆς μορφώσεως. Ὑπάρχουν νόμοι ἀντιφάσκοντες πρὸς ἀλλήλους, εἰς νόμους πραγματευομένους ὀρισμένα θέματα παρεμβάλλονται διατάξεις ρυθμιζούσαι ἄλλα ἄσχετα πρὸς αὐτοὺς, δὲν εἶναι δὲ καὶ σπανία ἢ περίπτωσις αἱ διατάξεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ νομοθετήματος ν' ἀντιφάσκουν καὶ ν' ἀναιροῦν ἀλλήλας. Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τῆς συντάξεως τῶν πλείστων νομοσχεδίων, ἡ φρασολογία αὐτῶν καὶ ἐν γένει ἡ ὅλη αὐτῶν τεχνικὴ διασκευὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλάχιστα ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς νομοτεχνικὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ διέπουν τὰ νομοθετήματα.

Ὑπάρχει ἐπομένως ἀνάγκη ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν κατατοπίσῃται ἡ Βουλὴ ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερα ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἔχουν τὰ νομοσχέδια ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεων, ἀφ' ἑτέρου ὅπως ληφθῇ πρόνοια τὰ νομοσχέδια ἀπὸ νομοτεχνικῆς ἀπόψεως νὰ καταρτίζονται κατὰ τὸ δυνατόν ἀριώτερον. Πρὸς τοῦτο ἐκτὸς τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα δεόν νὰ ληφθῶσι κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ψηφίσεως τῶν νομοσχεδίων (περὶ τῶν ὁποίων κατωτέρω) πρέπει νομίζω νὰ ληφθῶσι μέτρα ὅπως διαφωτίζεται πλήρως ἡ Βουλὴ περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ νομοσχεδίου καὶ περὶ τῆς νομοτεχνικῆς ἀριότητος αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο δεόν νὰ προβλεφθῶσιν ἐν τῷ νέῳ Συντάγματι οἱ θεσμοὶ τῆς ἀναιρεσσωπέας τῶν τάξεων ἀφ' ἐνὸς καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὡς σώματος συμβουλευτικοῦ τῆς Βουλῆς διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν νομοθετημάτων ἀφ' ἑτέρου.

α') Ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων.

Ἡ ὑπαρξίς ἐν τῇ κοινωνίᾳ διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων αἱ διάφοροι μεταξὺ αὐτῶν ἀντιλήψεις ὡς πρὸς τὰ ἐμφανιζόμενα κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ ἡ ἀναμφισβήτητος ἀντίθεσις τῶν ἐμφανιζομένων κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων παρ' οὐδενὸς ἀμφισβητεῖται σήμερον πλέον. Τὸ πρῶτον παρ' ἡμῶν ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Γούναρης ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιτεύξεως μεταξὺ αὐτῶν ἀρμονίας καὶ διὰ τὸ τοῦ συνόλου συμφέρον ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἴδιον τῶν ἐν λόγῳ κλάσεων (τάξεων), συμφέρον καὶ ἐτόνιζεν ὅτι μόνον διὰ τῆς συνεργασίας ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν τάξεων εἰς «ἰδιαιτέραν ἀντιπροσωπείαν» καὶ διὰ τῆς συμπράξεως τῆς ἀντιπροσωπείας αὐτῶν ἐφ' ὅσον θίγονται συμφέροντα τῶν τάξεων εἰς τὴν ἐνάσκησιν τῆς «νομοθετικῆς ἐξουσίας» ἦτο δυνατόν αὕτη νὰ ἐπέλθῃ. (Προγραμματικὸς λόγος Δημητρίου Γούναρη ἀνατύπωσις ἐκ τῆς ἐπιθεωρήσεως «τὸ Μέλλον» 1920 σελ. 8).

Ἡ ἰδέα βεβαίως τῆς ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ τῆς συμπράξεως αὐτῆς εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας δὲν εἶναι νέα (ορ. συντομ. ἱστορικὰς παρατηρήσεις παρὰ Duguít Traite de droit Constitutionnel (1928) τομ. II σελ. 759 Dendias εὐθ. ἀνωτ. σελ. 304 ἐπόμε. καὶ σελ. 292).

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅμως ὅτι σήμερον πλέον ἡ ἰδέα ἔχει ὀριμότη. Εἶναι βέβαιον ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὰς διαφόρους κοινωνικὰς τάξεις ὀργανοῦνται καὶ συνενώνονται πρὸς ὑποστήριξιν τῶν διαφόρων αὐτῶν συμφερόντων, προσπαθοῦσι δὲ οὕτω νὰ προστατεύσωσι τὰ συμφέροντά των καὶ νὰ ἐπιτύχωσι τὴν πλήρη ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Καὶ ἄλλοτε μὲν αἱ ὀργανώσεις αὗται ἰδρύνονται, ρυθμίζονται καὶ ἐλέγχονται ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ κράτους ἄλλοτε πάλιν ὀφείλονται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ τρόπου τῆς ἰδρύσεως ἢ ὀργανώσεως αὐτῶν αἱ ὀργανώσεις αὗται σκοποῦσι τὴν προστασίαν ταξικῶν συμφερόντων δρῶσι σήμερον ἐν τῷ κράτῳ καὶ ἀσκοῦσι ἐμμεσον ἐπιρροὴν εἰς τὴν λήψιν τῶν διαφόρων μέτρων. Ἐπικρατεῖ ὅμως σχετικὴ ἀναρχία ἐν τῇ ὀργανώσει τῶν διαφόρων τάξεων καὶ δὲν δύναται νὰ παροραθῇ ὅτι ἡ τοιαύτη ἀναρχία ἀγχι εἰς ἀδικίαν καὶ εἶναι πρὸς βλάβην τοῦ συνόλου. Ἡ μὴ πλήρης ὀργάνωσις ὀρισμένων τάξεων ἀσφαλῶς ἔχει πολλάνως ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων ὀργανομένων τάξεων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀντίθετα πρὸς αὐτὰ συμφέροντα. Ἐξ ἄλλου ἢ μὴ ἐνιαία ρύθμισις τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀφορώντων τὴν ἴδρυσιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν ταξικῶν ὀργανώσεων καὶ ἡ ἔλλειψις γενικῶς ἐλέγχου ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν μεταξὺ τῶν τάξεων ἐνώσεων πρὸς ἐπιβολὴν ὀρισμένων ἀξιώσεων πρὸς βλάβην τῆς καθεστῆτος τάξεως καὶ τοῦ συνόλου.

Ἡ συστηματικὴ καὶ πλήρης ὀργάνωσις τῶν διαφόρων τάξεων ὑπὸ τοῦ κράτους ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητον ἀνάγκην. Πρέπει συστηματικῶς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ ὀργανωθοῦν αἱ ἐκπροσωποῦσαι τὰ διάφορα κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα τάξεις. Κάθε πολίτης θὰ πρέπει νὰ ἀνήκει εἰς μίαν τῶν τάξεων ἀναλόγως τοῦ εἴδους τοῦ ἐπαγγέλματος τὸ ὅποιον ἔχει. Ἡ ἴδρυσις ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων θέλει ἀποτελέσει τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ὅλης ὀργανώσεως.

Διὰ τῆς ἰδρύσεως ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων μετὰ τὴν πλήρη ὑπὸ τοῦ κράτους ὀργάνωσιν αὐτῶν θὰ παύσουν αἱ ὑφιστάμεναι ἀνωμαλίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τῶν διαφόρων τάξεων, θὰ ἐκπροσωποῦνται πλέον ἐγκύρως τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἐν τῇ ἀντιπροσωπείᾳ αὐτῶν θὰ διευκρινίζονται αἱ ὑπάρχουσαι περὶ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν καὶ

οικονομικῶν προβλημάτων ἀντιλήψεις καὶ ἀντιθέσεις καὶ θὰ ἐξακριβώνωνται τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῶν τάξεων. Διὰ τῆς ἰδρύσεως ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐγκύρως πλέον θὰ γίνεταί ἀντιληπτὸς ὁ ἀντίκτυπος τὸν ὅποιον ἰδίᾳ τὰ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ περιεχομένου μέτρα θὰ ἔχουν ἐπὶ τῶν διαφόρων τάξεων ἀναλόγως δὲ θὰ δύνανται νὰ κριθοῦν καὶ τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὅποια θὰ ἔχουν ταῦτα ἐπὶ τοῦ συνόλου. Τὸ παράπονον ὀρισμένων τάξεων διὰ τὴν ἀδικίαν ἢ ὅποια προσγίνεται εἰς αὐτάς ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως συνεισεία τῆς σημερινῆς ὀργανώσεως τοῦ κράτους ὀρισμένων ἄλλων τάξεων θὰ ἐκλείψῃ ὅπωςδῆποτε διὰ τῆς συνεργασίας καὶ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων τάξεων εἰς τὴν συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ τῶν ἀφορώντων αὐτάς ζητημάτων. Αἱ ἀντιθέσεις τῶν τάξεων αἱ ὅποια ἐμφανίζονται ὀξύνονται ἐν τῇ σημερινῇ ἐπικρατοῦσι ἐν τῇ ὀργανώσει τῶν τάξεων ἀναρχία θὰ παύσουν νὰ ἔχουν τὴν ὀξύτητα μὲ τὴν ὅποιαν σήμερον ἐμφανίζονται.

Συνήθως κατὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν τάξεων καὶ τῆς ὀργανώσεως ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας αὐτῶν ἀντιτάσσεται ὅτι πρόκειται περὶ θεσμῶν μὴ συμβιβαζομένων μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δημοκρατίας, ὅτι κινδυνεύει τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστῶς ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως ὀρισμένων τάξεων ἢ ὅποια θὰ διευκολυνθῇ διὰ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων, ὅτι ὀξύνεται διὰ τῆς ἰδρύσεως τιαυτῆς ἀντιπροσωπείας ὁ ἀγὼν μετὰ τῶν τάξεων, ὅτι προάγεται τὸ αἰσθημα τοῦ ταξικοῦ συμφέροντος ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ αἰσθηματος τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τὸ ὅποιον πρέπει νὰ διέπῃ τοὺς πολίτας καὶ ὅτι τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων δὲν θὰ διαφέρουσι κατὰ τὴν νοοτροπίαν καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν βουλευτῶν καὶ θὰ ἔχουσι μετ' αὐτῶν τὰς αὐτάς ἀντιλήψεις καὶ κατευθύνσεις. Περαιτέρω τονίζονται καὶ ὀρισμένοι τεχνικαὶ δυσχέρειαι ἀφορῶσαι τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας τοῦ θεσμοῦ π.χ. καθορισμὸν τῶν ὀργανώσεων αἱ ὅποια θὰ ἀντιπροσωπεύονται, τὸν τρόπον καθ' ὃν αὐταὶ θὰ ἀντιπροσωπευθῶσι, τρόπον λήψεως ἀποφάσεων κλπ. (ὅρ. ἀνάπτυξιν ἐπιχειρημάτων κατὰ ὀργανώσεως ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων Χέλμην. Τὸ Οἰκονομικὸν συμβούλιον καὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπροσώπις 1930 σελ. ἰδίᾳ 158 καὶ Barthelemy -Duez *Traité de Droit Constitutionnel* σελ. 329).

Ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἀπὸ ἄλλους μὲν θεωρεῖται ὅτι προάγει καὶ ἐνισχύει τὰς κρατούσας τάξεις τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος κατ' ἄλλους πάλιν ὅτι θὰ ἐνισχύσῃ ὑπερβολικὰ ἐπὶ ἀνεπανορθώτῳ βλάβῃ τοῦ κεφαλαίου τὰς ἐργατικὰς καὶ ἀγροτικὰς τάξεις αἱ ὅποια διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων θὰ ἀποκτήσωσι δικαιώματα διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀνατραπῇ τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστῶς. Ἀληθῶς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς συγκροτήσεως καὶ ὀργανώσεως τῆς ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐξαρτᾶται τὸ ἐὰν θὰ προαχθοῦν ἢ θὰ ἐνισχυθοῦν ὀρισμένοι τάξεις ἢ θὰ ἐπικρατήσῃ ἢ δημοκρατικὴ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος καὶ οὐδεμία τάξις θ' ἀποκτήσῃ περισσότερα δικαιώματα τῶν ἄλλων δικαιούται.

Δὲν νομίζω ὅμως ὅτι μόνη ἡ καθιέρωσις ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων δύναται νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς οἰανδήποτε μεταβολὴν τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος οὔτε θὰ ἐνισχύσῃ τὰς ὑπαρχούσας τάξεις πρὸς ἀνατροπὴν αὐτοῦ οὔτε καὶ ἀντιθέτως θὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐπικράτησιν ὀρισμένων τάξεων. Τοῦναντίον διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἢ ἐπικρατοῦσα πολλάκις ὀξύτης μετὰ τῶν διαφόρων τάξεων διὰ τῆς συνεργασίας καὶ συζητήσεως τῶν ζητημάτων των οὐσιωδῶς θὰ ἀμβλυθῇ. Ἐν τῇ ἀντιπροσωπείᾳ τῶν τάξεων πρόκειται ἀπὸ κοινοῦ ἐργοδοταὶ καὶ ἐργάται, καταναλωταὶ καὶ παραγωγοὶ νὰ κρίνουν τὰ διάφορα ἀφο-

ρόντα αὐτοὺς ζητήματα καὶ νὰ ἐξετάσουν τὰς συνεπείας τὰς ὁποίας ταῦτα ἔχουν δι' αὐτούς. Ἐκ τούτου οὐδεμία πρόκειται νὰ ἐπέλθῃ διατάραξις τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ἀναμφιβόλως διὰ τῆς ὁργανώσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων διὰ τῆς ἐπιτυχοῦς λειτουργίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν αὐτὴ θὰ ἀσκήσῃ αἱ ἐπικρατοῦσαι ἀνισότητες μεταξὺ ὀρισμένων τάξεων ὀλίγον κατ' ὀλίγον θὰ ἀρθοῦν. Σήμερον ἀναμφισβητήτως ὀρισμένοι τάξεις ὡς ἐκ τῆς ὁργανώσεως αὐτῶν τῆς οἰκονομικῆς ὑπεροχῆς τῶν καὶ τῆς δυνάμεως τὴν ὁποίαν διὰ διαφόρους λόγους ἔχουν ἀποκτήσει ἐν τῷ κρατικῷ ὀργανισμῷ ἐπικρατοῦν εἰς βάρος ἄλλων. Ἡ ἐπικράτησις αὐτῶν βεβαίως διὰ τῆς καθιδρύσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν αὐτὴ θὰ ἀσκήσῃ θὰ προσκόψῃ. Τοῦτο ὅμως δὲν πρόκειται νὰ ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ἀπλῶς μόνον ὀρισμένοι ἀδικίαι θὰ παύσουν νὰ γίνονται πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀποβῇ ἐπ' ὠφελεία τοῦ συνόλου.

Ἡ ὁργάνωσις βεβαίως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων κατὰ τρόπον ἄνισον ἐπιτρέποντα τὴν ἐπικράτησιν ὀρισμένων τάξεων δύναται ἀσφαλῶς ν' ἀγάγῃ εἰς ὀλέθριον ἀποτέλεσμα. Δέον νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὸν τρόπον τῆς ὁργανώσεως αὐτῆς. Ἡ ἐκπροσώπησις πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆ ἰσότητος ἀποτελεῖ τὴν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τοῦ θεσμοῦ.

Θὰ παρατηρηθῇ ἴσως ὅτι ἡ ἐκπροσώπησις συμφώνως μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσότητος εἶναι ἔννοια σχετικὴ καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πῶς ἔννοεῖ τις τὴν ἰσότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων. Τοῦτο εἶναι ἀναμφίβολον. Ἄλλας βεβαίως περὶ ἰσότητος ἀντιλήψεις ἔχουν οἱ θεωροῦντες τὴν ἐπικράτησιν τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν ὡς τὸ ἰδανικόν τῆς ὁργανώσεως μιᾶς κοινωνίας καὶ ἄλλας ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διαπνέονται ἀπὸ καθαρῶς κεφαλαιοκρατικὰς ἀντιλήψεις. Αἱ ἐπικρατοῦσαι περὶ ἰσότητος ἀντιλήψεις, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς ἄμεσον σχέσιν μὲ τὰς ἐπικρατούσας περὶ δικαίου ἀντιλήψεις, θὰ ἐφραμοσθοῦν προκειμένου περὶ τῆς ὁργανώσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ ἂν αὐταὶ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀπόλυτον ἰσότητα ἢ ὄχι θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς πίστεως τὴν ὁποίαν ἔχει τις εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ὑπαρξίν ἀπολύτων ἀξιῶν. Πάντως ὁ θεσμὸς τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐφ' ὅσον δι' αὐτοῦ πρόκειται νὰ ἀντιπροσωπευθοῦν αἱ διαφοραὶ ὑπάρχουσαι ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεις καὶ τὰ διάφορα κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσότητος οὐδόλως ἀντίκειται εἰς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς, συμβιβάζεται πλῆρως μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δημοκρατίας καὶ ἐξ αὐτῆς οὐδένα κίνδυνον διατρέχει τὸ σημερινὸν κοινωνικὸν καθεστῶς.

Ἡ ἰδιαιτέρα ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἀποτελεῖ θεσμὸν ὁ ὁποῖος δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τόσον εἰς ἀπολυταρχικὸν πολίτευμα ὅσον καὶ εἰς δημοκρατικὸν τοιοῦτον. Τὸ ἂν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἶναι ὁργανωμένη αὐτὴ δηλαδὴ ἂν ἐφρημόσθησαν προκειμένου περὶ αὐτῆς αἱ ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τοὺς θεσμοὺς τῶν δημοκρατικῶν πολιτευμάτων. Ὅπως αἱ μορφαὶ τῶν πολιτευμάτων (ὄρ. περὶ τούτου Kelsen Allgemeine Staatslehres 50) καὶ ὅπως οἱ διαφοροὶ θεσμοὶ οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῶν οὕτω καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἀποτελεῖ ἐξωτερικὸν τύπον ἢ μέθοδον κατὰ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατὸν νὰ ὁργανωθοῦν ὀρισμένοι ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσαι δυνάμεις. Ὁ τύπος δὲν ἔχει κανένα σύνδεσμον μὲ τὸ κοινωνικὸν καθεστῶς οὔτε καὶ δύναται ν' ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ λεγόμενον ὅτι διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων

προάγεται τὸ ταξικὸν συμφέρον ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς. Ἡ ὑπαρξίς γενικῶν συμφερόντων διὰ τὰ ὅποια πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ τάξεις ἐνδιαφέρονται δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ διὰ τὴν ὀρθὴν δὲ λύσιν αὐτῶν ἢ γνώμη τῶν καθ' ἕκαστα τάξεων ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητος σοβαρὸν βοήθημα. Ἡ ἐν ἐπιγνώσει ἐξ ἄλλου καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ὑποστήριξις τῶν συμφερόντων μιᾶς τάξεως καὶ οἱ ἐπιτυχανόμενοι τυχὸν συμβιβασμοὶ μετὰς ἄλλας τάξεις οἱ ὅποιοι προυποθέτουν παραχωρήσεις ἐκ μέρους τῆς τάξεως ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἄλλων ὡς καὶ τανάπαλιν παραχωρήσεις ἐκ μέρους τῶν ἄλλων τάξεων ἐπ' ὠφελείᾳ αὐτῆς σπουδαίως προάγουν τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων.

Βεβαίως οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων τάξεων δὲν θὰ ἀπολαύον ἐξαιρετικῆς τινὸς μορφώσεως, ὥστε νὰ δύναται νὰ πιστεῦσθαι κανεὶς ὅτι ἡ ἰδιαίτερα ἀντιπροσωπεῖα τῶν τάξεων θὰ περιλάβῃ ἀνθρώπους ἐξαιρετικούς καὶ διαφόρους τῶν ἐν ταῖς Βουλαῖς παρακαθημένων. Θὰ πρόκειται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ προσώπων ἄμεσον σχέσιν ἔχόντων μετὰ τὴν τάξιν τὴν ὁποίαν ἐκπροσωποῦν ἐκ τῆς ὁποίας καὶ θὰ προέρχονται. Καὶ εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ χρησιμότης τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ὅτι δηλαδὴ θὰ παρακάθηνται ἐν αὐτῇ πρόσωπα δυνάμενα ν' ἀντιληφθῶν τὸ συμφέρον τῆς τάξεως ἐκ τῆς ὁποίας προέρχονται καὶ δυνάμενα νὰ τονίσουν αὐτὸ ἐν τῇ συζητήσει. Αἱ διάφοροι καθαρῶς τεχνικαὶ δυσχερεῖαι αἱ προβλεπόμεναι διὰ τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων (καθορισμὸς τῶν ὀργανώσεων, τρόπος λήψεως ἀποφάσεων κλπ.) οὐδέποτε εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσι ἀνυπερβλήτοι.

Ἴσως δεδομένου ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀρκετὴ πείρα διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ συγκρότησιν τοιοῦτου σώματος θὰ προσκόψῃ εἰς δυσχερεῖας τινὰς ἢ κατ' ἀρχὴν ὀργάνωσις αὐτοῦ. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δὲν πρέπει νὰ καθιερωθῇ ὁ θεσμὸς ἐφ' ὅσον εἶναι ἐπωφελής. (ορ. πλειότερα καὶ ἀντίκρουσιν ὄλων τῶν κατὰ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐπιχειρημάτων Σβῶλον τὸ νέον Σύνταγμα κλπ. σελ. 166 περαιτέρω ὑπὸ ἄλλο πνεῦμα Dendias εὐθ. ἀνωτ. σελ. 337) Διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκπροσώπησις τῶν ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ ὑπαρχόντων κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχη ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῶν τάξεων κῦρος, διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται πραγματικῶς εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς καὶ διὰ νὰ δύναται νὰ εἶναι πράγματι τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν ὄργανον πάντων τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συμφερόντων πρέπει νὰ εἶναι πραγματικὴ ἀντιπροσωπεῖα τῶν ὑπαρχουσῶν τάξεων. Πρὸς τοῦτο πρέπει πρὸς παντὸς ἄλλου νὰ ὀργανωθῶν αἱ διάφοροι τάξεις κατὰ σύστημα ἐνιαῖον ἢ δὲ ἀντιπροσωπεῖα τῶν τάξεων ν' ἀποτελέσῃ τὴν κορυφὴν τῆς ὅλης ὀργανώσεως τῶν τάξεων. Ἰδιαίτερα προσοχὴ δέον νὰ καταβληθῇ εἰς τὸν τρόπον τῆς ὀργανώσεως τῶν τάξεων. Ἐκ τῆς πλήρους καὶ καλῆς ὀργανώσεως τῶν τάξεων ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων.

Αἱ Βουλαὶ ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἄτομα καὶ διὰ νὰ εἶναι τις ἀκριβέστερος εἰς τὰς βουλὰς ἐκπροσωποῦνται σήμερον τὰ πολιτικὰ κόμματα. Τὰς βουλὰς διέπει πρὸς παντὸς ἡ προστασία καὶ ἡ ἱκανοποίησις τοῦ πολιτικοῦ συμφέροντος. Δὲν δύναται κανεὶς ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι πολλάκις τὸ πολιτικὸν συμφέρον συμπίπτει μετὰ τὰ κοινωνικὰ ἢ οἰκονομικὰ συμφέροντα ὀρισμένων τάξεων. Ὑπάρχουν καὶ κόμματα τὰ ὅποια ἔχουν ὡς ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τὴν προστασίαν καὶ ἱκανοποίησιν τοιούτων συμφερόντων. Ἡ βᾶσις ὅμως πάντοτε τῶν κομμάτων εἶναι τὸ πολιτικὸν συμφέρον. Ἐλλείπει μεταξύ τῶν κομμάτων καὶ τῶν τάξεων ὁ ἀναγκαῖος

μετά τῶν τάξεων σύνδεσμος διὰ τὴν ὑπάρξιν οἰαδήποτε ἐκπροσώπησις τῶν συμφερόντων τῶν τάξεων. Ἡ ὑπαρξίς ἐν τούτοις τῶν τάξεων καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν αὐτῶν συμφερόντων ἐπιβάλλει ὅπως ἐκπροσωποῦνται καθ' ἓνα οἰονδήποτε τρόπον καὶ αὐταὶ ἐν τῇ κρατικῇ ὀργανώσει. Τὸ κράτος ἐν τῇ ρυθμίσει τῶν διαφόρων σχέσεων πάντοτε σχεδὸν ἄπτεται τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων ἰδίᾳ μάλιστα σήμερον ὅτε ἐπικρατοῦν αἱ ἀντιλήψεις τῆς παρεμβάσεως τοῦ κράτους ὅλο ἐν περισσώτερον εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν διαφόρων σχέσεων. Ἐφ' ὅσον ἡ ὅλη διαμόρφωσις τῆς κοινωνίας συνίσταται εἰς τὴν ὑπαρξίν τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων, ἐφ' ὅσον τὰ πλεῖστα τῶν λαμβανομένων μέτρων συνίστανται εἰς τὴν προστασίαν ἢ ἱκανοποίησιν τῶν συμφερόντων τῶν διαφόρων τάξεων, ἢ μὴ ὀργάνωσις τῶν τάξεων καὶ ἢ μὴ ἐκπροσώπησις τῶν συμφερόντων τῶν ὥστε νὰ δύνανται ἐγκύρως νὰ καθίστανται ἀντιληπτὰ αἱ ὑπάρχουσαι περὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων ἀντιλήψεις δημιουργοῦν κενὸν εἰς τὴν συντάξιν τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ μὴ πλήρωσις τοῦ κενοῦ εἶναι ἐπικίνδυνος. Ἐπιτρέπει νὰ γίνωνται ἐκμεταλλεύσεις τῶν διαφόρων συμφερόντων διὰ σκοποὺς καθαρῶς πολιτικοῦς, δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸ νὰ γίνεσθαι ἐπίκλησις συμφερόντων ἀνυπάρχοντων τάξεων ἐπὶ βλάβῃ τοῦ συνόλου καὶ καθιστοῦν προβληματικὴν τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀληθῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων τῶν τάξεων.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ὀργανώσεως τῶν τάξεων καὶ τῆς συγκροτήσεως ἰδιαιτέρας ἀντιπροσωπείας αὐτῆς εἶναι προφανής. Διὰ τὴν δύναται ὅμως ἐπιτυχῶς ἢ ἰδιαιτέρα ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων νὰ ἐνεργῇ καὶ νὰ παρέχῃ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας θεωρητικῶς κανεὶς ἀντιλαμβάνεται ὅτι δύναται ἢ καθιέρωσις ἐνὸς τοιούτου θεσμοῦ νὰ ἔχῃ, πρέπει νὰ εἶναι νοητὸν νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ ἀντιλήψεις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας τοῦλάχιστον πάντοτε ὅσας πρόκειται περὶ ζητημάτων ἀφορόντων τὰ κοινωνικὰ ἢ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῶν τάξεων.

Καὶ τοῦτο εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἢ διὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ὑπ' αὐτῆς μόνης ἢ διὰ συμπράξεως αὐτῆς μετὰ τῆς Βουλῆς διὰ τὴν ἀσκῆσιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας μετὰ αὐτὰ μετὰ τὴν Βουλὴν δικαιώματα (ὡς δευτέρου νομοθετικὸν σῶμα) ἢ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως εἰς αὐτὴν συμβουλευτικῆς γνώμης ἐπὶ πάντων τῶν ψηφισομένων νόμων τῶν ἀφορόντων τὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῶν τάξεων. Ἡ ἀσκῆσις τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ὑπὸ μόνης τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων θὰ ἀνέτρεπε τὴν βάσιν τοῦ ἰσχύοντος πολιτικοῦ καθεστώτος τῆς κοινοβουλευτικῆς Δημοκρατίας (ὁ. καὶ ἀνωτ. I. α). Δὲν δύναται ἐπομένως ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον οἰασδήποτε συζητήσεως.

Ἡ ἀσκῆσις τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ εἰς τὰ δύο σώματα τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ψήφισιν τῶν νόμων ἀντίκειται εἰς τὸ πολίτευμα τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας. Ὑπάρχουσι βεβαίως οἱ θεωροῦντες συμβιβάζομένην τὴν καθιέρωσιν δευτέρας Βουλῆς ἐν ἧν ἂν ἀντιπροσωπεύωνται αἱ τάξεις μετὰ τὸ πολίτευμα τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας. Duguit ἐνθ. ἀνωτ. § 46 Σβῶλος Τὸ ν' ὄν Σύνταγμα κλπ. σελ. 209 καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ εἶχε προτεθῆ ὑπὸ τοῦ κατ' ἐξουσίαν ὑπὸ τῆς νομικῆς Ἐπιτροπῆς σχεδίου νέου συντάγματος *Possada la nouvelle Constitution Espagnole* (1932) σελ. 28). Καθ' ἃ ὅμως ἀνωτέρω ἀνεπιλύθη (I. β.) δὲν συμβιβάζεται ἡ ὑπαρξίς δύο νομοθετικῶν σωμάτων καὶ δὴ ὅταν τὸ δεύτερον σῶμα δὲν ἐπιλέ-

γεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἀλλὰ ἐκπροσωπεῖ τὰς ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεις μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δημοκρατίας. (πλείοτερα εἰδικῶς περὶ τούτου Kelsen Allgemeine Staatslehre § 48 καὶ τοῦ αὐτοῦ Das Problem des Paalamentarisuns (1925).

Ἡ Βουλὴ εἶναι ἐκείνη ἢ ὅποια κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν δόγμα ἐκπροσωπεῖ τὸν λαὸν καὶ αὐτὴ πρέπει ν' ἀποφασίῃ τελικῶς ἐπὶ πάντων τῶν ζητημάτων. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτου ἢ ἀναγνώρισις εἰς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν τάξεων τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων μὲ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἀναγνωρίζονται εἰς τὴν Βουλὴν ἀφ' ἑνὸς μὲν θέλει ἀγάγη εἰς συγκρούσεις καὶ ἀντιθέσεις τῶν δύο σωμάτων ἢ λύσις τῆς διαφωρίας τῶν ὁποίων θέλει καταστῆ ἐν τῇ πράξει ἀδύνατος καὶ ἐπικίνδυνος, θὰ ἔχωμεν ἀγῶνα ἐπικρατήσεως μεταξὺ ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων, ἀφ' ἑτέρου κατ' ἀνάγκην τὰ πολιτικὰ κόμματα θὰ προσπαθήσουν νὰ ἐπικρατήσουν ἐν αὐτῇ καὶ τὸ πολιτικὸν συμφέρον θὰ ἀρχίσῃ νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ εἰς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν τάξεων ἐπὶ βλάβῃ ὀλοκλήρου τοῦ θεσμοῦ. Ἐξ ἄλλου ἢ ἐμπειρικὴ ἀξία τοῦ θεσμοῦ εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ ὅσον καὶ νὰ πιστεύω εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ θεσμοῦ δὲν νομιζῶ ὅτι ἐπιτρέπεται ὁπωσδήποτε ἀναγνωρισθῶν εἰς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν τάξεων εὐθὺς ἀμέσως τόσον μεγάλα δικαιώματα. Κατ' ἀνάγκην ἐπομένως εἰς τὴν ἀντιπροσωπεῖαν τῶν τάξεων δεῖν ν' ἀναγνωρισθῇ συμβουλευτικὴ γνώμη ἐπὶ πάντων τῶν ψηφίζομένων νόμων. Πρέπει ὅμως ἢ γνωμοδοτήσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ν' ἀποτελῇ προϋπόθεσιν διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ψηφ.ζομένους νόμους. Ἄλλως ὁ θεσμὸς κινδυνεύει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀχρηστευθῇ δεδομένου ὅτι ἡ Βουλὴ πάντοτε ἰδίως κατ' ἀρχὰς θ' ἀντιδράσῃ κατὰ τοῦ θεσμοῦ.

Ἐκτὸς τούτου ἢ ἀντιπροσωπεῖα τῶν τάξεων πρέπει νὰ παρέχῃ τὴν γνώμην τῆς πρὸς τὴν Βουλὴν πρὸς τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ ἔχῃ ἀμέσων σχέσιν καὶ νὰ μὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Τὸ πῶς καὶ τὸ πότε θὰ ἐκφέρῃ ἢ ἀντιπροσωπεῖα τῶν τάξεων τὴν γνώμην τῆς, τὸ ἐὰν θὰ συνίσταται αὕτη εἰς τὴν γνωμοδοτήσιν ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων καὶ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν ἢ εἰς τὸ ἀναβλητικὸν νεῖο τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφίζομένων νομοσχεδίων εἶναι ζητήματα ἀφορῶντα τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ τὴν διαδικασίαν τῆς ψηφίσεως τῶν νομοσχεδίων (περὶ ὧν εἰδικῶς γίνεταί λόγος κατωτέρω). Οὕτω δὲν θὰ εἶναι μόνον πλέον οἱ ὑπουργοί, αἱ ὑπηρεσίαι, καὶ αἱ τυχαῖαι γνώσεις τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς αἱ ὅποια θὰ διαφωτίζουν τὴν Βουλὴν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν νομοσχεδίων. Διὰ τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐγκαίρως ἢ Βουλὴ θὰ πληροφορεῖται παρ' αὐτῶν τούτων τῶν ἐνδιαφερομένων τὴν ἀξίαν δι' αὐτοὺς τοῦ νομοσχεδίου.

Ἡ παροχὴ συμβουλευτικῆς γνώμης ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ περιεχομένου νόμων ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων θὰ ὠφελήσῃ τὰ μάλα εἰς τὴν ἀρτιότεραν κατάρτισιν τῶν νόμων, ἢ Βουλὴ πλέον θὰ διαφωτίζεται πλήρως περὶ τῶν συμφερόντων τὰ ὅποια διὰ τῶν διαφόρων νομοσχεδίων θίγονται καὶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν νομοσχεδίων παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν τούτων τῶν τάξεων. Ὡς ἐκ τῆς συνθέσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων περιλαμβανούσης ἀπάσας ἀνεξαιρέτως τὰς τάξεις θὰ ἔχουν αἱ γνώμαι αὐτῆς κύρος καὶ σπουδαίως θὰ ἐπιδρῶν καὶ θὰ κατευθύνουν τὰς ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς (ὄρ. καὶ Βαμβέτσον. Ἡ Συνταγμ. μεταρρυθμίσεις, περιοδικὸν »Τὸ Μέλλον« σελ. 930).

Ἄς μὴ νομισθῇ ὅτι θὰ δύναται εὐκόλως ἢ Βουλὴ ν' ἀγνοήσῃ τὰς γνώμας καὶ τὰς γνωμοδοτήσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων. Τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ τάξεις θὰ εἶναι

ὀργανωμένοι καὶ ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων θ' ἀπο-
τελῆ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ὅλης ὀργανώσεως ἀρκεῖ διὰ νὰ
σκεφθῆ τις τὸ κῦρος τὸ ὁποῖον ἡ ἀντιπροσωπεία αὕτη θ'
ἀσκή. Ὑπάρχουσι βεβαίως οἱ φρονοῦντες ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε
πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀναγνώρισις συμβουλευτικῆς
γνώμης εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων διότι θὰ «συ-
νεθλίβετο ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴν τῆς παντοδυναμίας τῆς Βουλῆς»
(Σβῶλος. Τὸ νέον σύνταγμα κλπ. σελ. 209). Δὲν νομίζω
ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συμβῆ ὅταν ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν
τάξεων ὀργανωθῆ ὡς ἐπιστέγασμα τῆς ὅλης ὀργανώσεως
τῶν τάξεων. Αἱ διαφοραὶ τάξεις ἀποτελοῦσι ἀναμφισβη-
τήτως ἤδη ἰσχυρωτάτας δυνάμεις τῆς σημερινῆς κοινωνίας
καὶ ἐπιδρῶσι ἀναμφιβόλως εἰς τὴν λήψιν τῶν διαφορῶν
ὑπὲρ ἢ καὶ ἐναντίον αὐτῶν μέτρων. Σήμερον π.χ. ἡ γνώμη
τῶν διαφορῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων ἐπὶ τῶν νομοθε-
τημάτων ἀσκεῖ οὐσιώδη ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν λαμβανομένων
μέτρων διὰ τοὺς ἐμπόρους. Προφανῶς ἡ γνώμη τῆς ἀντι-
προσωπείας τῶν τάξεων ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ καθίσταται κατα-
φανῆς καὶ ὁ ἀντίκτυπος τῶν μέτρων ἐπὶ τῶν ἄλλων τάξεων
θὰ ἀσκήσῃ ἔτι μεγαλειτέραν ἐπιρροήν. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο
νὰ μὴ εἶναι ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ὄργανον ὀρισμένων
πολιτικῶν συμφερόντων. Εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων
ἐκτὸς τῆς ὑποχρεωτικῆς γνωμοδοτήσεως αὐτῆς ἐπὶ πάντων
τῶν νομοσχεδίων πρέπει καὶ εἶναι δυνατὸν διὰ νόμων ν'
ἀνατεθοῦν καὶ ἄλλα καθήκοντα, πάντως δὲ θὰ πρέπει νὰ
ἐπιτραπῆ εἰς αὐτὴν νὰ ἐκφέρῃ εὐχὰς ἐπὶ ζητημάτων ἀφο-
ρῶντων τὰ οἰκονομικὰ ἢ κοινωνικὰ συμφέροντα τὰ ὁποῖα
ἐν αὐτῇ ἐκπροσωποῦνται.

Ὑπάρχουσι οἱ φρονοῦντες ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν
τάξεων καλῶς ὀργανουμένη θὰ ἀποκτήσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον
τοιαύτην δύναμιν καὶ τοιοῦτον κῦρος ὥστε θὰ ἀντικατα-
στήσῃ τελείως ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν Βουλὴν. Κανεὶς
βεβαίως δὲν δύναται νὰ προῖδῃ τὴν εἰς τὸ μέλλον ἐξέλιξιν
ἐνὸς θεσμοῦ τοῦ ὁποῖου ἡ ἐμπειρικὴ ἀξία μέχρι τοῦδε εἶναι
σχεδὸν ἀνύπαρκτος. Ἄν ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἐξέλιξις ἀποδείξῃ
τὴν δυνατότητα τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς Βουλῆς διὰ τῆς
ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ οὕτω εὐρεθῆ λύσις τοῦ
ἀπασχολοῦντος τὰ πνεύματα σήμερον ζητήματος τῆς «κρί-
σεως» τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, θὰ εἶναι εὐτύχημα μέγα
διότι εὐρέθη λύσις τοῦ ζητήματος τούτου. Ὑπάρχουν βε-
βαίως καὶ σήμερον οἱ προτείνοντες ὅπως καθιερωθῆ ὡς
μόνον νομοθετικὸν σῶμα ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων
καὶ κράτη ὅπως ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ρωσσία τὰ ὁποῖα προσπα-
θοῦν νὰ πείσουν καὶ νὰ πεισθοῦν ὅτι ἡ ὀργάνωσις αὐτῶν
ἔχει ὡς βᾶσιν τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἀντιπροσωπείαν τῶν ὑπ'
αὐτῶν ἀναγνωριζομένων τάξεων. Ἀλλὰ εἰς μὲν τὴν Ρωσσίαν
καὶ Ἰταλίαν ἡ ὀργάνωσις τῶν τάξεων καὶ ἀντιπροσωπεία
αὐτῶν μὴ στηριζομένη ἐπὶ δημοκρατικῶν ἀρχῶν ἔχει ὡς
σκοπὸν τὴν διατήρησιν τῶν ἐκεῖ ἀσκουμένων κομματικῶν
δικτατοριῶν ἢ μέχρι δὲ τοῦδε πεῖρα δὲν ἄγει εἰς τὸ συμπέ-
ρασμα τῆς δυνατότητος εἰς τὸ μέλλον ἀντικαταστάσεως τοῦ
κοινοβουλίου δι' ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων. Ἐὰν ὁ κοι-
νοβουλευτισμὸς παρουσιάσῃ σήμερον πρὸς παντὸς ὀρισμένα
ἐλαττώματα δὲν ὀφείλεται τοῦτο εἰς τὸ σύστημα ἀλλὰ εἰς
τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφαρμόζεται καὶ τὸν τρόπον
κατὰ τὸν ὁποῖον εἶναι σήμερον ὀργανωμένως.

Βεβαίως κατὰ τὴν σύνταξιν σήμερον τοῦ Συντάγματος
μιᾶς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ
μὴ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ὀρισμένα πραγματικότητες αἱ ὁποῖαι
καθιστῶσιν ἀναγκαίαν τὴν καθιέρωσιν ὀρισμένων θεσμῶν
ὅπως π.χ. ἡ ὑπαρξίς τῶν τάξεων καὶ ὁ μεταξὺ αὐτῶν διε-
ξαγόμενος ἀγὼν, κλπ. Ἡ μορφή ὅμως τοῦ πολιτεύματος
τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας ἐν σχέσει μετὰ τὰς ἄλλας

γνωστάς μορφάς πολιτευμάτων ὡς καὶ ἡ μέχρι τοῦδε πείρα ἀποδεικνύει ἀποτελεῖ τὴν μόνην σταθερὰν βᾶσιν ἐπιτῆς ὁποίας δύναται νὰ συνταχθῇ τὸ πολίτευμα μιᾶς ἐλευθέρας εὐνομούμενης καὶ εὐτυχοῦς χώρας. Μόνον ὅταν ὁ λαὸς δύναται δι' ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ νὰ συμμετέχη εἰς τὴν ἀσκῆσιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας ὅταν δημοσίᾳ διεξάγονται πᾶσαι αἱ συζητήσεις καὶ ὅταν ἡ ὅλη ὀργάνωσις τοῦ Κράτους στηρίζεται ἐπὶ δημοκρατικῶν ἀρχῶν, μπορεῖ νὰ ὑπάρχη ἐλευθερία πραγματική, πρόοδος καὶ πολιτισμὸς εἰς ἕναν τόπον. Διὰ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἀντιπροσωπεύονται μόνον τὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα τῶν διαφόρων τάξεων χωρὶς ὅμως νὰ ἐκπροσωπηθῆται καὶ τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν ὡς τοιοῦτον. Καὶ διὰ τοῦτο δὲν πιστεύω ποτὲ ὅτι θὰ δυναθῇ ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν Βουλὴν.

Ὅπως καθε θεσμὸς οὕτω καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου τῆς εἰς τὴν πρακτικὴν λειτουργίαν αὐτοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν νομίζω ὅτι πρέπει ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων νὰ καθιερωθῇ ὡς συμβουλευτικὸν ὄργανον τῆς ἀσκούσης τὴν νομοθετικὴν λειτουργίαν Βουλῆς. Ἡ ὀργάνωσις τῶν τάξεων καὶ ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἀποτελοῦσι βασικὰς ἀρχὰς τῆς συντάξεως τοῦ πολιτεύματος καὶ διὰ τοῦτο αἱ θεμελιώδεις διατάξεις ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ὁποίων θὰ καθιερωθῶν πρέπει νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ νέον Σύνταγμα.

Πρὸς τοῦτο προτείνω ὅπως :

1. Διὰ τοῦ νέου Συντάγματος καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ὀργανώσεως πασῶν ἀνεξαιρέτως τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Νόμος δέον νὰ ρυθμίσῃ τὸν τρόπον τῆς ὀργανώσεως αὐτῶν. Δὲν νομίζω σκόπιμον νὰ καθορισθῇ ὁ τρόπος τῆς ὀργανώσεως αὐτῶν ἐν τῷ συντάγματι κυρίως λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ ὀργάνωσις θὰ εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀνάλογος πρὸς τὰς ἐπικρατούσας ἀντιλήψεις περὶ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν αἱ καθ' ἕναστον τάξεις δέον νὰ κατέχουν καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τῆς μικρᾶς ἐμπειρικῆς ἀξίας ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

2. Καθιερωθῇ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἡ ὁποία νὰ ἐκπροσωπῇ τὰς ὀργανωμένας ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξεις καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ ἐκπροσωποῦνται ἅπασαι ἀνεξαιρέτως αἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσαι τάξεις.

3. Καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐπεξεργασίας πασῶν τῶν ψηφιστέων νόμων. Ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων δέον νὰ εἶναι συμβουλευτικὸν ὄργανον τῆς Βουλῆς, τὴν διαφώτισιν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχη ὡς κύριον σκοπὸν, καὶ δέον νὰ εὐρίσκειται μετ' αὐτῆς εἰς ἄμεσον σχέσιν. Ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων δὲν πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται οὔτε ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν οὔτε ἀπὸ τὴν Βουλὴν. Ἐκ τοῦ Συντάγματος πρέπει νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιλαμβάνεται τῶν νομοθετημάτων πρὸ τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν ψηφίσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ ἀντιστοίχως ἡ Βουλὴ νὰ ἔχη τὴν ὑποχρέωσιν ἐντὸς ὀρισμένων χρονικῶν ὀρίων νὰ ἀναμείνῃ τὴν γνωμοδότησιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων.

β'. Ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον.

Παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ Νόμου 5354 ἰδρύθη ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον πρὸς μελέτην τῶν προβλημάτων τῶν σχετιζομένων μετ' τὴν οἰκονομικὴν κοινωνικὴν καὶ δημοσιονομικὴν τοῦ κράτους πολιτικὴν. Τὸ συμβούλιον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὡς Πρόεδρον καὶ ἀπὸ 20 πρῶτα ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπαγγελματικοῦ καὶ ὑπαλληλικοῦ κόσμου τῆς χώρας (ἄρθρ. 2). Τὸ ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον ἀποτελεῖ ἕνα κρατικὸν ὄργανισμὸν ἐξαρτώμενον

ἀμέσως ἐκ τῆς Κυβερνήσεως προφανῶς διάφορον οὐσιωδῶς τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἢ ὅποια προτείνεται νὰ καθιερωθῇ διὰ τῆς παρούσης εἰσηγήσεως παρ' ἡμῖν (ἀνωτ.α)

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων θὰ ἀποτελέσῃ τὸ ἐπιστέγασμα τῆς ὅλης ὀργανώσεως τῶν τάξεων, θὰ εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ θὰ ἔχῃ σκοπὸν ἐπὶ πάντων τῶν νομοθετημάτων τῶν ἀφορώντων τὰς τάξεις, τὴν ἐκδήλωσιν τῆς γνώμης αὐτῆς πρὸ τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν ψηφίσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Τὸ ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον ὅπως ἰδρῦθῃ καὶ λειτουργεῖ παρ' ἡμῖν ἀποτελεῖ βεβαίως πολύτιμον σύμβουλον τῆς κυβερνήσεως διὰ τὰ ἐμφανιζόμενα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ ζητήματα, ἐπεξεργάζεται ἐπιστημονικῶς τὰ διάφορα ζητήματα δεδομένης μάλιστα τῆς ἐλλείψεως ἐπιτελείων ἐξ εἰδικῶν περὶ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα ἐπιστημόνων εἰς τὰ διάφορα ὑπουργεῖα, σπουδαίως συμβάλλει εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν διαφόρων ζητημάτων καὶ βοηθεῖ οὐσιωδῶς διὰ τῶν καταρτιζομένων καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένων μελετῶν τοῦ τὴν ἔρευναν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων τῆς χώρας. Καίτοι μόλις ἀπὸ τριετίας λειτουργεῖ εἶναι καταφανές ἢ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ οἰκονομικῷ συμβουλίῳ συντελουμένη σοβαρὰ ἐργασία καὶ ἡ προσπάθεια τῆς ἀπὸ ἐπιστημονικῆς περιοπῆς διερευνησεως πάντων τῶν ζωτικῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς χώρας. Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον ἀναντιρρήτως δεόν νὰ ἐνισχυθῇ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον πρὸς πλήρη ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τοῦς ὁποίους ἐπιδιώκει. Προκειμένου ὅμως περὶ ὄργανον ἐξαρτωμένου ἀμέσως ἐκ τῆς κυβερνήσεως μὲ σκοπὸν καθαρῶς συμβουλευτικὸν δι' αὐτὴν, δὲν νομίζω ὅτι χρειάζεται ἰδιαιτέρα μεία αὐτοῦ ἐν τῷ συντάγματι. Ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου οἰκονομικοῦ συμβουλίου δι' ἐμπεριστατωμένης ἀναφορᾶς τοῦ πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἐπιτροπὴν ἀφοῦ τονίζει τὴν δρᾶσιν μέχρι τοῦδε τοῦ συμβουλίου, τὴν σημασίαν τοῦ ἀνωτάτου οἰκονομικοῦ συμβουλίου ζητεῖ ὅπως περιληφθῇ διάταξις κατὰ τὴν ὅποιαν πρότασις νόμου γενικωτέρου οἰκονομικοῦ ἢ δημοσιονομικοῦ ἢ κοινωνικοῦ περιεχομένου δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν ἐὰν δὲν συνωδεύεται ἀπὸ ἐκθεσίου τοῦ ἀνωτάτου οἰκονομικοῦ συμβουλίου. Περαιτέρω δεόν νὰ καθορισθῇ ὅτι τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου εἶναι ἄμισθα ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν δύναται νὰ εἶναι μεγαλειότερος τῶν 20. Καίτοι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον τὰ σπουδαιότερα οἰκονομικοῦ ἢ δημοσιονομικοῦ ἢ κοινωνικοῦ περιεχομένου νομοσχέδια ὅπως ὑποβάλλωνται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ ἀνώτατον οἰκονομικὸν συμβούλιον, ἐν τούτοις δὲν νομίζω σκόπιμον νὰ καθιερωθῇ τοιαύτη συνταγματικὴ ὑποχρέωσις. Τὸ συμβούλιον ὅπως εἶναι σήμερον καὶ λειτουργεῖ ἀποτελεῖ συμβουλευτικὸν τῆς Κυβερνήσεως ὄργανον. Ὅταν ἔχει ἀνάγκην τῆς γνώμης αὐτοῦ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Βουλὴ θὰ τὴν ζητήσῃ. Ἡ κατὰ τὸ ἀρθρ. 49 τοῦ συντάγματος ἀπαιτούμενη σήμερον γνωμοδότησις τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου ἣτις θέλει ἀπαιτηθῇ καὶ κατὰ τὸ νέον σύνταγμα χρησιμεύει διὰ νὰ καθίσταται καταφανές εἰς τὴν Βουλὴν ἢ ἀκοιβῆς ἐπιβάρυνσις ἐκ τοῦ νομοσχεδίου. Ἡ ὑπὸ τοῦ παρόντος προτεινομένη ὑποχρεωτικὴ γνωμοδότησις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας χρησιμεύει διὰ νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ἡ Βουλὴ τὸν ἀντικτυπον ἐπὶ τῶν τάξεων τὸν ὅποιον θὰ ἔχῃ τὸ νομοσχέδιον καὶ τὸν τρόπον τῆς κατὰ τὸ δυνατόν ἀρτιωτέρας νομοτεχνικῆς καταρτίσεως αὐτοῦ. Ἡ ἐπὶ πλέον ἔρευνα ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου οἰκονομικοῦ συμβουλίου δὲν νομίζω ὅτι καθίσταται ἐπιβεβλημένη. Βεβαίως συχνὰ ἢ γνωμοδότησις αὐτοῦ θὰ εἶναι λίαν ὠφέλιμος πλὴν ὅμως δὲν τὴν θεωρῶ ἀπαραίτητον.

γ.) Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ Νομοπαρασκευαστικαὶ Ἐπιτροπαί.

Εἰς τὴν ἀπὸ νομοτεχνικῆς ἀπόψεως ἀρτιωτέραν κατὰ τὸ δυνατόν κατάρτισιν τῶν νόμων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἀφ' ἑνὸς τὸ συμβούλιον Ἐπικρατείας ἀφ' ἑτέρου νομοπαρασκευαστικαὶ ἐπιτροπαί ἀποτελούμεναι ἀπὸ νομικοὺς κύρους, ἐμπείρους καὶ περιοπῆς. Ἡδὴ διὰ τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 4 Μαΐου 1935 τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας καθίσταται ἀρμόδιον (ἄρθρ. 3) διὰ τὴν κατάρτισιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν σχεδίων νόμων. Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ συμβουλίου Ἐπικρατείας πρὸς ἐπεξεργασίαν τῶν νόμων καθιεροῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 ὑπάρχει δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ (Daloz Repertoire Pratique, Conseil d'Etat No 133) ἧς ὁμοίως σπανίως γίνεται χρῆσις (Duyuit Droit Constitutionnel τόμ. IV σελ. 307).

Διὰ τοῦ νόμου 2129 ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ τῶν νόμων 4255 καὶ 5996 παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Δικαιοσύνης λειτουργεῖ μόνιμος ἐπιτροπὴ τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι (ἄρθρ. 2 νόμου 5996) ἡ σύνταξις νόμων ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἢ παρακολούθησις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κειμένων νόμων καὶ ἡ ἐπεξεργασία τῶν σχεδίων νόμων τῶν διαβιβαζομένων παρ' οἰουδήποτε Ὑπουργείου ἢ ὑπηρεσίας πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ τελικὴν αὐτῶν διατύπωσιν. Ἐκτὸς τούτου ὑφίστανται καὶ διάφοροι εἰδικαὶ ἐπιτροπαί πρὸς κατάρτισιν ὀρισμένων κωδικῶν (Ἀστικοῦ Κώδ. Πολ. Δικονομίας κλπ.) ὑπὸ εἰδικῶν νόμων προβλεπόμεναι τῶν ὁποίων ἡ ἀρμοδιότης συνίσταται καὶ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν παραπεμπομένων εἰς αὐτὰς νομοσχεδίων σχετικῶς μὲ τὰ εἰδικὰ θέματα διὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν συσταθῆ.

Τόσον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας ἢ ἀρμοδιότης ὅσον καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν εἶναι δυνατὴ, δηλαδὴ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν κρίνῃ ἀναγκαῖον δύναται νὰ παραπέμψῃ ἢ Κυβέρνησις ἢ ὁ ὕπουργός τὸ νομοσχέδιον πρὸς ἐπεξεργασίαν. Οὐδεμία πρὸς τοῦτο ὑποχρέωσις ὑφίσταται. (Ἐξαίρεσιν τούτου ἀποτελεῖ κατὰ τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ νόμ. 5741 ἡ ἀρμοδιότης τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν πολιτικῆς δικονομίας εἰς τὴν ὁποίαν ὑποχρεωτικῶς δέον νὰ παραπέμψωνται πάντα τὰ σχέσια ἔχοντα μὲ τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν νομοσχεδία). Ἐν τούτοις ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο εὐεργετικὸν διὰ τὴν νομοθεσίαν καὶ τὸ ὁποῖον θὰ συνετέλῃ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νομοσχεδίων εἶναι ἡ τακτικὴ καὶ ὑποχρεωτικὴ παρακολούθησις πάντων τῶν ψηφιζομένων νόμων ὑπὸ νομικῶν εἰς τὸν τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται κατὰ τὸ δυνατόν ἡ πληρεστέρα ἀπὸ νομοτεχνικῆς ἀπόψεως ἐπεξεργασία αὐτῶν. Τοιαύτη παρακολούθησις ὑφίσταται ὡς φαίνεται καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου ὑπάρχει εἰδικὴ πρὸς τοῦτο ὑπηρεσία (ὄρ. Dendias εἰθ. ἀνωτ. σελ. 455) ὡς φαίνεται προϋτάθη ἢ ἰδρυσις εἰδικῶν πρὸς τοῦτο ἐπιτροπειῶν καὶ κατὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ νέου Ἰσπανικοῦ συντάγματος Possoda εἰθ. ἀνωτ. σελ. 179).

Διὰ τῆς τακτικῆς παρακολουθήσεως πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ψηφιζομένων νόμων θὰ δύναται νὰ προλαμβάνωνται αἱ διάφοροι ἀντιφάσεις εἰς τὴν νομοθεσίαν αἱ ἀσάφειαι καὶ ἡ κατάρτισις τῶν νομοσχεδίων δὲν θὰ εἶναι ὅπως σήμερον ἐσπερημένη πάσης νομοτεχνικῆς παρακολουθήσεως.

Πρὸς τοῦτο προτείνω :

Ὅπως καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ πάντα τὰ ψηφιζόμενα νομοσχέδια νὰ ὑποβάλλωνται πρὸ τῆς τελικῆς ψηφίσεως αὐτῶν πρὸς γνωμοδότησιν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἢ εἰς νομοπαρασκευαστικὴν ἐπιτροπὴν προβλεπομένην δι' εἰδικῶν νόμων τῶν ὁποίων ὁμοίως ἢ πλειοψηφία νὰ σύγκριται ἐκ νομικῶν κύρους (Συμβούλων Ἐπικρατείας, ἀρεαπαγιτῶν, καθηγητῶν Πανεπιστημίου, πεπειραμένων δικηγόρων

κλπ.). Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἢ αἱ νομοπαρασκευαστικαὶ ἐπιτροπαὶ δεόν νά γνωμοδοτοῦν τόσον ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν τροπολογιῶν, περὶ τῆς ἀπὸ νομοτεχνικῆς ἀπόψεως ὀρθοτέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας καταρτίσεως αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τῆς σχέσεως τοῦ νομοσχεδίου πρὸς τὴν κειμένην νομοθεσίαν π. χ. περὶ τῆς τυχόν ἀντιφάσεως αὐτοῦ πρὸς ὑφισταμένους νόμους καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς καταργήσεως ἢ τροποποιήσεως διὰ τοῦ νομοσχεδίου αὐτῶν, περὶ τῆς τυχόν ἀντισυνταγματικότητος τοῦ νομοσχεδίου κλπ.

II.

Ἡ ἄσκησις τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι ἡ ἀπ' εὐθείας ἄσκησις τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀνταποκρίνεται πληρέστερον πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχάς. Εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα *lex est quod populus jussit*. Ἡ ἀδυναμία τῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἰδίως εἰς κράτη τῶν ὁποίων ὁ πληθυσμὸς εἶναι μέγας καὶ ἡ χώρα λίαν ἐκτεταμένη ἄγει εἰς τὴν κατ' ἄλλον τρόπον ὀργάνωσιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας. Οὕτω ἐδημιουργήθη καὶ ἐπικρατεῖ σήμερον ἡ μορφή τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ἢ ἐμμέσου δημοκρατίας ὅπου ἡ νομοθετικὴ λειτουργία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου δηλαδὴ παρὰ προσώπων ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Εἰς τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ πολιτεύματα προκειμένου νά καθορισθοῦν αἱ σχέσεις τῆς ἐκτελεστικῆς λειτουργίας πρὸς τὴν νομοθετικὴν ἐπικράτησεν ἡ ἀρχὴ τῶν κοινοβουλευτικῶν κυβερνήσεων, ἦτοι τοῦ διορισμοῦ ὑπουργῶν παρὰ τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος ἀπολαύοντων τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς. Πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὸ σήμερον ἰσχύον σύνταγμα καὶ ἡ ὁποία πρέπει νά διέπῃ συμφώνως πρὸ τὴν πρώτην συνακτικὴν πρᾶξιν τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καταρτισθόσμενον σχέδιον συμβιβάζεται πλήρως ἢ καθιέρωσις περιπτώσεων ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ὑποβολῆς ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὀρισμένων νομοθετημάτων (δημοψήφισμα, λαϊκὴ πρωτοβουλία). Ἡ καθιέρωσις τοιούτων περιπτώσεων, ἀπύρροια τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν αἱ ὁποῖαι πρέπει νά διέπουν ὅλους τοὺς θεσμοὺς τοῦ πολιτεύματος, οὐ μόνον πρόσκομμα εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος δὲν θέλουσι ἐπιφέρει (ὡς φρονεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Σαρίπολος Σύστημα κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως 1921 σελ. 60 καὶ ἐπομ. ἐν τούτοις ἄλλως Σβῶλος. Τὸ νέον σύνταγμα κλπ. 1918 σελ. 314) ἀλλὰ τὰ μάλα θέλουσιν ἐξυπηρετήσῃ αὐτό. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ Duguit (ἐνθ. τομ. II σελ. 620) πάντοτε ἐπιδιώκεται εἰς τὰ δημοκρατικὰ πολιτεύματα ἡ καθιέρωσις μιᾶς ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλειτέρας καὶ διαρκοῦς ἀρμονίας μεταξὺ «τῆς συνελεύσεως ἢ ὁποῖα ψηφίζει τοὺς νόμους καὶ τῆς θελήσεως τῶν πολιτῶν». Βεβαίως ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς ψηφοφορίας τοῦ λαοῦ ἐπὶ ἐνὸς νομοσχεδίου θά ἐξαρτηθῇ πολλάκις ἡ τύχη τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς βουλῆς. Κυβέρνησις ἀπολαύουσα τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς ἐπὶ δυσμενοῦς ἐκβάσεως ψηφοφορίας ἐπὶ ὀρισμένου νομοσχεδίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτέθη ζήτημα ἐμπιστοσύνης καὶ ἄνευ ὑπάρξεως νομικῆς τυχόν ὑποχρέωσως θά ἀναγκάζεται εἰς παραίτησιν καὶ ἐπόμενον εἶναι ἡ Βουλὴ ἐφ' ὅσον θά διεπιστοῦτο ὑπάρχουσα διαφωρία μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ ἐκλέξαντος λαοῦ νά διαλύεται. Τοῦτο ὅμως δὲν νομίζω ὅτι δύναται νά θεωρηθῇ ὡς ἐλάττωμα τοῦ θεσμοῦ τούναντίον μάλιστα εἶναι σύμφωνον πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχάς αἱ ὁποῖαι διέπουν τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν δημο-

κρατικὸν πολίτευμα. Ἡ βουλή δέον πάντοτε κατὰ τὸ δυνατὸν νὰ ἐκπροσωπῇ τὰς παρὰ τῷ λαῷ κρατούσας πολιτικὰς ἀντιλήψεις. Πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας συνδυάζεται τὸ σύστημα τῆς κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως δεδομένου ὅτι οὕτω ἡ κυβέρνησις ἐμμέσως τεκμαίρεται οὐχὶ ἀντίθετος πρὸς τὰ παρὰ τῷ λαῷ ὑπαρχούσας πολιτικὰς πεποιθήσεις. Ἐπομένως ἡ σύγκυσις καὶ ἡ πλήρης ἐξάρθρωσις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος τὴν ὁποίαν φοβεῖται ἐκ τῆς καθιερώσεως τοῦ δημοψηφίσματος ὁ Σαρρίπολος (ἐνθα ἀνωτέρω δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐφ' ὅσον θὰ διευκρινίζεται διὰ τῆ) ψήφου τοῦ λαοῦ ἢ ἀληθῆς θέλησις αὐτοῦ καὶ αἱ διαθέσεις αὐτοῦ ἔναντι τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς πλειοψηφούσης παραστάξεως τῆς βουλῆς. Ἄλλο ἢ σχέσις τῆς κυβερνήσεως πρὸ τὴν βουλήν καὶ ἄλλο ἢ σχέσις βουλῆς καὶ κυβερνήσεως (ἀπολαυσούσης τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς) μετὰ τὸν λαόν, τὴν ὁποία θὰ διευκρινίσῃ ἡ πρότασις τῆς ἀσκήσεως ἀπ' εὐθείας παρὰ αὐτοῦ τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας.

Διὰ τῆς καθιερώσεως περιπτώσεων προσφυγῆς πρὸς τὸν λαόν διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας θὰ παύσῃ ἡ παρατηρουμένη κατάχρησις εἰς τὸ νὰ διακυρήσσον τὰ ἐπικρατοῦντα κόμματα ὅτι ἀντιπροσωπεύουν τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῶν νὰ προβαίνουν εἰς ἐνεργείας ἀντιβαινούσας πολλάκις εἰς τὸ γενικὸν αἶσθημα ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβώνεται ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ θέλησις προκειμένου περὶ τῶν διαφόρων νομοθετημάτων. Ὑπάρχουν νόμοι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος τοὺς ὁποίους ψηφίζει ἡ βουλή τῇ προτάσει τῶν ἐπικρατούντων κομμάτων καὶ οἱ ὅποιοι ἐν τούτοις εἶναι βέβαιον ὅτι ἐὰν ἐτίθεντο ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ θὰ ἀπεκρούοντο. Ὁ λαὸς ἐκλέγει τοὺς βουλευτὰς του διὰ διαφόρους λόγους, παρ' ἡμῖν μάλιστα ἐνθα ἐπικρατοῦν τὰ προσωπικὰ κόμματα ἀσχέτως ἐντελῶς μετὰ τὰ νομοθετήματα τὰ ὅποια τὸ κόμμα ἐν τῇ ἀρχῇ πρόκειται νὰ ψηφίσῃ. Ἐξ ἄλλου τὰ διάφορα γνωστὰ ἐκλογικὰ συστήματα δὲν ἀνταντα οὐδέποτε νὰ παρουσιάσῃ βουλήν ἐκπροσωποῦσαν τελείως τὴν ἀληθῆ θέλησιν τοῦ λαοῦ καὶ συνεπῶς συχνὰ παρουσιάζεται τὸ φαινόμενον ἢ ἐν τῇ βουλῇ πλειοψηφία νὰ μὴ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ θέλησιν (περὶ ὧν αὐτῶν πλείοτερα ὁρ. Barthelemy Valeur de la liberté 1935 σ. (232 .)

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς καθιερώσεως περιπτώσεων προσφυγῆς πρὸς τὸν λαόν διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας εἶναι ὁ περιορισμὸς τῆς παντοδυναμίας τῆς βουλῆς καὶ κυρίως τῶν ἐπικρατούντων ἐν αὐτῇ κομμάτων. Σήμερον οὐσιαστικῶς τὰ ἐπικρατοῦντα ἐν τῇ βουλῇ κόμματα νομοθετοῦν κατὰ βούλησιν καὶ κυβερνοῦν τὴν χώραν σχεδὸν ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ. Οὐδεὶς ἔλεγχος ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ὑπάρχει ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐξουσίας παρὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος κόμματος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βουλευτικῆς περιόδου. Διὰ τῆς δυνατότητος τῆς προσφυγῆς πρὸς τὸν λαόν καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ ἐγκρίσεως ὠρισμένων νομοθετικῶν μέτρων θέλει καταστῆναι δυνατὸν νὰ περιορισθῇ ἡ τοιαύτη παντοδυναμία τῶν βουλῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐν αὐταῖς ἐπικρατούντων κομμάτων (πλείοτερα ὁρ. περὶ τούτου Diceg Introduction to the law of the Constitution (1926) εἰσαγωγή σ. XCVII ἐπομ. περαιτέρου Tardiew L' heure de la decision σ. 227) Κατὰ τῆς καθιερώσεως περιπτώσεων προσφυγῆς πρὸς τὸν λαόν διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας συνήθως τονίζεται ἡ ἀδυναμία τῆς πλήρους διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ πρὸ τῆς ψηφοφορίας ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὑποβαλλομένου νομοθετήματος ἢ δυσκολία τῆς ἐξευρέσεως τῆς ἀληθοῦς γνώμης αὐτοῦ ἐφ' ὅσον ὁ λαὸς θὰ κα-

λειται να ψηφίση ἢ νὰ μὴ ψηφίση τὸ νομοθέτημα χωρὶς νὰ δύναται νὰ μεταβάλλῃ αὐτὸ καὶ ὁ φόβος τῆς ἐκ τῶν συγχῶν δημοψηφισμάτων διαταραχῆς τοῦ πολιτειακοῦ βίου. Ἀλλὰ ἡ ἀδυναμία τῆς πλήρους διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ εἶναι σχετική καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ὑποστηριχθῆ μετὰ τὴν ἀνάπτουξιν τὴν ὁποίαν ἔχουν σήμερον τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ὁ τύπος καὶ τὸ ραδιόφωνον, ἡ δὲ ἀδυναμία τῆς μεταβολῆς τοῦ περιεχομένου τοῦ νομοθετήματος ὑπάρχει πράγματι ὄχι μόνον ὅταν τίθενται ὑπὸ τὴν ψήφον ἀπ' εὐθείας τοῦ λαοῦ τὰ νομοθετήματα ἀλλὰ καὶ ὅταν τίθενται ὑπὸ τὴν ψήφον τῆς ἀντιπροσωπεύουσας αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ οἱ βουλευταὶ διαφωνοῦντες ἐπὶ ὀρισμένου σημείου καλοῦνται νὰ ψηφίσουν εἰς τὸ σύνολον ἢ μὴ τὸ νομοθέτημα. Δὲν δύναται ἐπομένως τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο νὰ ἔχῃ ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν.

Ἀναμφιβόλως ἡ δυνατότης εὐκόλου προσφυγῆς πρὸς τὸν λαὸν διὰ τὴν ψήφισιν νομοθετημάτων δύναται νὰ γίνῃ ἀφορμὴ καταχρήσεων ἐκ μέρους τῆς ἀντιπολιτεύσεως πρὸς δημιουργίαν ζητημάτων εἰς τὴν κυβέρνησιν (ὄρ. περὶ τοῦτου εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ συντάγματος 1927 σελ. 5). Ἡ συχνὴ πρὸς τὸν λαὸν προσφυγὴ φέρει ἀναμφισβητήτως ἀνωμαλίαν γίνεσθαι πρόξενος, μεγάλων δαπανῶν καὶ ἰδίως συγχῶν διαλύσεων τῶν νομοθετικῶν σωμάτων διαπιστουμένης τυχόν διαφωνίας μεταξὺ τῆς ἀποφάσεως τοῦ λαοῦ καὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα δὲν ἀποτελοῦν ἐμπόδια ἀνυπέβλητα, εἶναι δυνατόν καὶ πρέπει νὰ ληφθοῦν μέτρα ἵνα ἡ προσφυγὴ πρὸς τὸν λαὸν μὴ εἶναι πάντοτε εὐκόλος καὶ λαμβάνει χώραν μόνον ὅταν ὑπάρχει πραγματικὴ ἀνάγκη τοιαύτης προσφυγῆς. Μόνον ἐπὶ τῶν σοβαρωτέρων καὶ γενικῆς φύσεως ζητημάτων δεόν νὰ ἐπιτραπῆ τοιαύτη προσφυγὴ. Καὶ τοῦτο εἶναι δυνατόν, ἀρκεῖ αἱ περιπτώσεις νὰ περιορισθοῦν, μόνον ὅταν θεωρεῖ ἀναγκαῖον τοῦτο ἡ ἐκτελεστικὴ λειτουργία ἢ ὅταν ζητήσῃ τοῦτο ἀριθμὸς πολιτῶν τόσος ὅσος νὰ καθίσταται φανερόν ὅτι μέγα μέρος τῆς κοινῆς γνώμης ζητεῖ ἀπόφασιν τοῦ λαοῦ ἐπὶ ἐνὸς νομοθετήματος. Ἀλλὰ λέγουσιν ἀκόμη ὅτι ὁ λαὸς σήμερον εἶναι ἀνίκανος διὰ νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ ἐπὶ νομοθετημάτων τὰ ὁποῖα πολλάκις εἶναι δύσκολα εἰς τὴν κατανόησιν καὶ τὰ ὁποῖα καλοῦνται νὰ ἐπιλύσων σωρεῖαν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς χώρας (ὄρ. Μαντζουλίνου. Οἱ θεσμοὶ τῆς λαϊκῆς νομοθεσίας ἐν τῇ δημοκρατίᾳ σελ. 222 καὶ ἐπομ. περαιτέρω Βαμβέτσον. Ἡ συνταγματικὴ μεταρρυθμίσις 1921 σελ. 933). Δὲν νομίζω τοῦτο ἀκριβές. Ὁ λαὸς ἀντιλαμβάνεται καὶ ἔχει συνήθως καλὸν αἰσθητήριον διὰ νὰ ἀντιληφθῆ τὸ ὄρθον εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν. Οἱ προτείνοντες ἐξ ἄλλου θὰ φροντίζουσιν νὰ διαφωτίζουσιν καὶ νὰ ἀναπτύσσουν εἰς τὸν λαὸν τὸ περιεχόμενον τοῦ νομοθετήματος. Εἶναι γεγονός ὅτι εἰς τὰ κράτη εἰς τὰ ὁποῖα ἐφημέροσθη ὁ θεσμὸς τῆς καθιερώσεως περιπτώσεων προσφυγῆς πρὸς τὸν λαὸν διὰ τὴν ψήφισιν νομοθετημάτων ἐπέτυχε καὶ ἀπεδείχθη μάλιστα ἡ συντηρητικότης καὶ μεγάλη ἀντίληψις μετὰ τῆς ὁποίας οἱ λαοὶ ἔκαμον χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τοῦτου. Σήμερον ὅλα τὰ νεώτερα μετὰ τὸν πόλεμον συντάγματα περιλαμβάνουσιν περιπτώσεις προσφυγῆς πρὸς τὸν λαὸν διὰ τὴν ψήφισιν νομοθετημάτων (ὄρ. περὶ τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν καὶ περὶ τοῦ θεσμοῦ Μαντζουλίνου οἱ θεσμοὶ τῆς λαϊκῆς νομοθεσίας ἐν τῇ δημοκρατίᾳ (1934) Σγουρίτσα. Τὸ δημοψήφισμα ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, Σβώλου Συνταγμ. δίκαιον 1934 σελ. 275 ἐπομ. Τὸ νέον σύνταγμα κλπ. σελ. 143 ἐπομ.) Οὕτω ἐκτὸς τοῦ συντάγματος τῆς Βαϊμάρης καὶ τῶν διαφόρων γερμανικῶν χωρῶν περιλαμβάνουσιν σχετικὰς διατάξεις τὰ συντάγματα τῆς Τσεχοσλοβακίας, Ἑσθονίας, Λεττωνίας, Λιθουανίας, Ἰρλαν.

δίας, Ἰσπανίας καὶ τὸ τελευταῖον Αὐστριακὸν σύνταγμα τοῦ 1934.

Καθὼς ἐτόνιζεν ὁ τὸ πρῶτον προτείνας καθιέρωσιν περιπτώσεων προσφυγῆς πρὸς τὸν λαὸν διὰ τὴν ἄσκησιν νομοθετικῆς λειτουργίας Δημήτριος Γούναρης ἐκ τῆς συμπράξεως τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας «τὸ κράτος θὰ πορισθῇ ὄχι μόνον μείζονα ἀρμοδιότητα ἀλλὰ καὶ μείζον κῦρος ἵνα τὰ μεγάλα προβλήματα ἀντιμετωπίσῃ καὶ προσηκόντως ἐπιλύσῃ» περαιτέρω δὲ καλουμένου τοῦ λαοῦ νὰ ἀποφανθῇ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τῶν σοβαρωτέρων ζητημάτων θέλει ἀρθῇ ἡ ὑπάρχουσα σήμερον δυσπιστία πρὸς τὸ κράτος. (Προγραμ. λόγος 1920 σελ. 98)

Πρὸς τοῦτο προτείνω

1) Ὅπως διὰ διατάγματος τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας δύναται εἰς ἅς περιπτώσεις διαφωνεῖ πρὸς νόμον ψηφισθέντα ὑπὸ τῆς βουλῆς νὰ ζητῇ ἐπὶ τοῦ ψηφισθέντος νόμου τὴν γνώμην τοῦ λαοῦ προκαλῶν πρὸς τοῦτο ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου δημοψήφισμα.

2) Ὅπως δύναται διὰ διατάγματος τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου νὰ προκαλῆται δημοψήφισμα ἐπὶ ὀρισμένων νομοθετημάτων πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν βουλὴν ἢ καὶ μετὰ ταῦτα.

3) Ὅπως ἐπιτραπῇ ἡ λαϊκὴ πρωτοβουλία καθισταμένης δυνατῆς τῆς προτάσεως νόμου ὑπὸ τῶν 20ο) τοῦλάχιστον τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτῶν. Ἡ διαδικασία ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δεόν νὰ εἶναι ἡ ἐξῆς: Ὑποβάλλεται ἡ πρότασις νόμου εἰς τὴν βουλὴν. Ἐφ' ὅσον ψηφισθῇ ὑπ' αὐτῆς οὐδὲν περαιτέρω ζήτημα γεννᾶται, ἂν ὁμοῦς ἀπορριφθῇ, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀπορρίψεως δεόν νὰ διεξαχθῇ δημοψήφισμα.

4) Δεόν ν' ἀπαγορευθῇ οἰαδήποτε προσφυγὴ πρὸς τὸν λαὸν προκειμένου περὶ τῆς ψηφίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους καὶ τῶν εἰδικῶν ταμείων, τῶν φορολογικῶν νόμων, τῶν ἀφορώντων ζητήματα ἀμύνης τῆς χώρας καὶ τὴν στρατολογίαν τοῦ κατὰ γῆν, θάλασσαν καὶ ἀέρος στρατοῦ.

5) Δεόν νὰ ὀρισθῇ κατώτατον ὄριον ἀπαρτίας συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς ψηφοφορίας π.χ. 2)3 τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτῶν.

Π ρ ο σ θ ῆ κ η. Ἐφ' ὅσον γίνεται ἐνταῦθα λόγος περὶ δημοψηφίσματος καὶ λαϊκῆς πρωτοβουλίας θεωρῶ σκόπιμον νὰ πραγματευθῶ συντόμως καὶ τὰς ἄλλας περιπτώσεις δημοψηφίσματος καὶ λαϊκῆς πρωτοβουλίας αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν γνώμην μου δεόν νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ σύνταγμα Ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω προτεινομένου νομοθετικοῦ δημοψηφίσματος καὶ λαϊκῆς πρωτοβουλίας, δεόν νὰ καθωρισθῇ τὸ συνταγματικὸν ὑποχρεωτικὸν δημοψήφισμα καὶ ἡ συνταγματικὴ λαϊκὴ πρωτοβουλία. Τὸ σύνταγμα δεόν νὰ εἶναι σύμφωνον πρὸς τὰς κρατούσας παρὰ τῷ λαῷ πεποιθήσεις καὶ οὐδέποτε δεόν νὰ εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον αὐστηρὸν ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ ἀναθεώρησις πασῶν τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Πρέπει νὰ παρέχῃ τὴν εὐχέρειαν ὀλοκληρωτικῆς αὐτοῦ ἀναθεώρησεως ἀκόμη καὶ τῶν θεμελιωδεστέρων διατάξεων αὐτοῦ. Δὲν πρέπει μόνον δι' ἐπαναστάσεως νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ τροποποίησις ὀρισμένων διατάξεων τοῦ συντάγματος οὔτε πάλιν ἡ τροποποίησις νὰ εἶναι τοσοῦτον δύσκολος ὥστε μόνον δι' ἐπαναστάσεως νὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ. Ὅλα σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1911 αἱ ἐπαναστάσεις εἶχον ὡς κύριον σκοπὸν τὴν ἀνατροπὴν καὶ ἀναθεώρησιν διατάξεων τοῦ συντάγματος. Ἐφ' ὅσον ἀναγνωρίζεται ἡ ἀρχὴ ὅτι ὁ λαὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν δύναμιν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ, πρέπει νὰ παρέχεται εἰς αὐτὸν εὐχέρεια

τῆς ἐκδηλώσεως τῆς θελήσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν διαφόρων συνταγματικῶν ζητημάτων.

Πρὸς τοῦτο προτείνω ὅπως ἐπιτρέπεται ἡ ἀναθεώρησις ἐν ὄλῳ ἢ ὀρισμένων διατάξεων τοῦ συντάγματος κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς διὰ πλειοψηφίας τῶν 2/3 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν κυρουμένης ἐντὸς μηνὸς διὰ δημοψηφίσματος. Παραλλήλως νὰ δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀναθεώρησις ὀρισμένων διατάξεων τοῦ συντάγματος ὑπὸ τῶν 30ο)ο τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτῶν. Ἡ πρότασις περὶ ἀναθεωρήσεως ὑπιβάλλεται τὸ πρῶτον εἰς τὴν Βουλὴν ἣτις ἐκφέρει τὴν γνώμην τῆς καὶ ἐντὸς μηνὸς δέον νὰ ἐνεργηθῇ δημοψήφισμα.

Προκειμένου περὶ τῶν θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ συντάγματος αἵτινες δέον λεπτομερῶς νὰ καθωρισθῶσι διὰ τῆς τροποποιήσεως αὐτῶν δέον ν' ἀπαιτηθῇ πλειοψηφία 70ο)ο ἐπὶ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πολιτῶν.

III

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

α) Ἐκλογὴ βουλευτῶν, προσόντα.

Προκειμένου περὶ τῶν ἄρθρων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐκλογὴν τῶν βουλευτῶν καὶ τὰ προσόντα ἐκλογῆς αὐτῶν (ἄρθρ. 36, 37, 39 τοῦ συντάγματος), τὰ ὁποῖα καθιεροῦν βασικὰς ἀρχὰς τοῦ ἰσχύοντος δημοκρατικοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος, δέον νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει τὰ ἐξῆς:

1) Εἰς τὸ ἄρθρ. 36 δέον νὰ διευκρινισθῇ ὅτι οἱ βουλευταὶ ἐκλέγονται δι' ἀμέσου καθολικῆς, ἴσης καὶ μυστικῆς ψηφοφορίας. Παρ' ἡμῖν δὲν ἠμφισβητήθη μέχρι τοῦδε ὅτι ἡ ψηφοφορία δέον νὰ εἶναι καὶ ἴση καίτοι δὲν μνημονεύεται ρητῶς τοῦτο ἐν τῷ συντάγματι (ὁρ. Ν. Ν. Σαριπόλου, Συνταγματικὸν Δίκαιον τόμ. 1 (1915) σελ. 277, Σέωλου, Τὸ Νέον Σύνταγμα καὶ αἱ βάσεις τοῦ πολιτεύματος (1928) σελ. 273). Τὰ πλεῖστα τῶν νεωτέρων ξένων συνταγμάτων ἐν τούτοις ρητῶς ὀρίζουν τοῦτο (προβλ. Γερμανικὸν Σύνταγμα ἄρθρ. 22, Ἰσπανικὸν σύνταγμα τοῦ 1932 ἄρθρ. 52, ἄρθρ. 36 συντάγματος Ἑσθονίας, ἄρθρ. 6 συντάγματος Λεττονίας, ἄρθρ. 64 Ρουμανικοῦ συντάγματος, ἄρθρ. 8 Τσεχοσλοβακικοῦ συντάγματος κλπ.). Νομίζω ὅτι ὁρθώτερον εἶναι νὰ γίνῃ ἡ διευκρίνισις προστιθεμένης ἐν τῷ ἄρθρῳ 36 τῆς λέξεως «ἴσης» ἐν τῷ νέῳ συντάγματι ἵνα μὴν ὑπάρξῃ ποτέ εἰς τὸ μέλλον ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ συντάγματος εἶναι ἡ ἐκλογὴ νὰ εἶναι ἴση δεδομένου ὅτι τοῦτο συνδέεται ἀναποσπᾶστως μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς δημοκρατίας.

2) Εἶναι ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 36 τοῦ συντάγματος μὲ τὸ ἄρθρον 6 καὶ τῆς ἐρμηνευτικῆς τούτου δηλώσεως ὅτι δύναται διὰ νόμου ν' ἀπονεμηθῇ ψήφος εἰς τὰς γυναῖκας. Εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὅτι πρέπει συνταγματικῶς νὰ καθιερωθῇ ἡ πλήρης ἰσότης τῶν δύο φύλων καθιερουμένου τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι διὰ τὰς γυναῖκας. Τὸ ζήτημα ὅμως κυρίως εἶναι τῆς ἀρμοδιότητος τῆς εἰσηγήσεως τῆς ἀφορώσης τὸ δημόσιον δίκαιον τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὸ πραγματεύομαι ἐνταῦθα.

3) Δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει τὸ γεννηθὲν, ἐκ σχετικῆς διατάξεως τοῦ Ν. 3826)1929 (ἄρθρ. 1 ἐδ. 8 καὶ 9) περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν, ζήτημα διὰ τῆς ἰδρύσεως ἰδιαιτέρων ἐκλογικῶν συλλόγων τῶν Ἰσραηλιτῶν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν Μουσουλμάνων τῆς Θράκης. Κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ ἐκλογοδικείου (13)1933) αἱ διατάξεις αὗται ἐθεωρήθησαν ἀντισυνταγματικά. Προφανῶς αἱ διατάξεις αὗται ἀντίκεινται

κατ' ἀρχὴν πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον 36 τοῦ συντάγματος καθ' ἣν ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτικῶν ἐδρῶν ἐκάστης ἐκλογικῆς περιφερείας ὀρίζεται ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ (ὁρ. ἀνωτ. ἀπόφασιν ἐκλογοδικείου καὶ περαιτέρω Σβῶλον. Τὸ νέον σύνταγμα κλπ. σελ. 273 σ. 3). Ἐν τούτοις τὸ ὄρθον τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐκλογοδικείου ἠμφισβητήθη καὶ ὄρθον εἶναι νὰ νὰ διευκρινισθῇ ἐν τῷ νέῳ συντάγματι καὶ νὰ καθιερωθῇ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν βουλευτικῶν ἐδρῶν ὀρίζεται κατὰ ἐκλογικὰς περιφερείας ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ. Οὐδεὶς ἰδιαίτερος λόγος συντρέχει ἢ φυλετικὴ διαφορά ἢ αἰθρησκευτικαὶ πεποιθήσεις νὰ ἐπιτρέπουν παρέκκλινιν ἐκ τῶν τιθεμένων γενικῶν κανόνων περὶ τοῦ τρόπου τῆς ψηφοφορίας καὶ τὴν κατ' αὐτὴν τὸν τρόπον διαίρεσιν τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν.

β) Μὴ ἐκλόγιμοι, ἀσυμβίβαστα καὶ ἀπαγορευσεῖς.

1) Ὁ λόγος τῆς καθιερώσεως τοῦ μὴ ἐκλόγιμου ὠρισμένου κατηγοριῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κυρίως εἶναι ἡ ἐξασφάλις πλήρους ἐλευθερίας εἰς τοὺς ἐκλογεῖς, διὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς ἐπιρροῆς ἀπ' αὐτῶν δημοσίων λειτουργῶν οἱ ὅποιοι λόγῳ τοῦ ἠθικοῦ κύρους τὸ ὅποιον ἀσκοῦν ὡς ἐκ τῆς θέσεως τὴν ὁποῖαν κατέχουν θύναται ἐκτιθέμενοι ὑποψήφιοι βουλευταὶ νὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τῶν ἐκλογέων ἀποφαστικῶς ὑπὲρ αὐτῶν. Οὔτε ὁ ἐκλογεὺς πρέπει νὰ ἐπιρροῖται ἐκ τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως τὴν ὁποῖαν κατέχει ἐν τῇ πολιτείᾳ ὁ ὑποψήφιος οὔτε καὶ αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι πρέπει νὰ χρησιμεύουν ὡς στάδιον προπαρασκευῆς διὰ τὴν πολιτικὴν (ὁρ. Barthelemy Duez ἐνθ. ἀνωτ. (1933) σελ. 498). Ἀλλὰ καὶ πέραν τούτου διὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν ὡς βουλευτῶν εἶναι δυνατόν νὰ διαταραχθῇ τόσο ἡ πειθαρχία καὶ ἡ καλὴ διεξαγωγή τῆς διοικήσεως ὅσον καὶ ἡ ἐλευθερία ἐν τῷ κοινοβουλίῳ. Οἱ ὑπάλληλοι βουλευταὶ ὡς ἐκ τῆς ψήφου τὴν ὁποῖαν διαθέτουν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ θὰ θύναται νὰ καταστοῦν προνομιούχοι ἐναντι τῶν ἄλλων ὑπαλλήλων κατὰ παράθεσιν τῶν περὶ πειθαρχίας καὶ ἰσραρχίας κανόνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν ἡ κυβέρνησις ὡς προϊσταμένη αὐτῶν εἰς τὴν διοίκησιν θὰ θύναται ν' ἀσκῇ πίεσιν ἐπ' αὐτῶν εἰς τὴν Βουλὴν. Ὄρθως ἐπομένως τὸ σύνταγμα καθιερεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ μὴ ἐκλόγιμου τῶν ἐμπίσθων δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν στρατιωτικῶν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ τῶν συμβολαιογράφων καὶ φυλάκων μεταγραφῶν. (προβλ. ἄλλως τὸ Γερμανικὸν σύνταγμα τῆς Βαϊμάρης ἄρθρ. 39 τὸ ὅποιον ἐπιτρέπει εἰς ὅλους τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ τοὺς στρατιωτικούς τὴν συμμετοχὴν εἰς τὸ Reichstag). Διὰ τοὺς συμβολαιογράφους καὶ φύλακας μεταγραφῶν θὰ ἠδύνατο ἴσως ν' ἀμφισβητηθῇ ἡ σκοπιμότης τῆς ἀπαγορευτικῆς διατάξεως λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι πρόκειται περὶ ἐμπίσθων δημοσίων ὑπαλλήλων. Τὸ μὴ ἐκλόγιμον αὐτῶν καθιερωθὲν διὰ τοῦ συντάγματος τοῦ 1911 δὲν περιελήφθη εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ 1924 (ἄρθρ. 39) τῆς τριακονταμελοῦς ἐπιτροπῆς καὶ καθιερώθη πάλιν διὰ τοῦ συντάγματος τοῦ 1927. Ἡ εἰσηγητικὴ ἐκθεσις ἐπὶ τοῦ συντάγματος τοῦ 1927 πρὸς δικαιολογίαν τῆς καθιερώσεως τοῦ μὴ ἐκλόγιμου αὐτῶν ἀναφέρει ὅτι ἐπιβάλλεται τούτο διότι πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τῆς μὴ χρησιμοποίησεως αὐτῶν ὡς δικαστικῶν ἀντιπροσώπων ἀνακηρύσσονται ὑποψήφιοι. (Εἰσηγ. ἐκθεσις σελ. 18) Βεβαίως δὲν θύναται νὰ συμφωνήσῃ τις ὅτι δι' αὐτὸν τὸν λόγον δεόν νὰ καθιερωθῇ τὸ μὴ ἐκλόγιμον τῶν συμβολαιογράφων καὶ φυλάκων μεταγραφῶν! Ὁ λόγος εἶναι ὅτι οὔτοι ἀσκοῦν δικαστικὰ καθήκοντα καὶ ἡ ἐπιρροή αὐτῶν, ὡς ἐκ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶναι μεγάλη. Ὄρθως περαιτέρω τὸ σύνταγμα καθιερεῖ τὸ μὴ ἐκλόγιμον τῶν δημάρχων καὶ παρῆδρων κοινοτήτων οἱ ὅποιοι ὡς προϊστάμενοι τε-

πικῶν διοικήσεων πρέπει νὰ ἀφιερώνονται εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν ἀποφασιστικῶς καὶ ἄνευ ἄλλων περισπασμῶν.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μὴ ἐκλογίμων νομίζω ὅτι δέον νὰ προστεθῶσι καὶ οἱ ἔμμισθοι ὑπάλληλοι ὄλων τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου. Τὸ νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου ἀσκεῖ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον πάντοτε τοῦ κράτους ὠρισμένας λειτουργίας τὰς ὁποίας ἀναθέτει εἰς αὐτὸ, αὐτὸ τοῦτο τὸ Κράτος. Πρέπει περὶ λειτουργιῶν τοῦ Κράτους αἱ ὁποῖαι ἀνατίθενται εἰς αὐτονόμους, ἀπ' αὐτὸ ἐξαρτωμένους ὀργανισμούς. Συνεπῶς καὶ οἱ ὑπάλληλοι τῶν ὀργανισμῶν εἶναι φυσικὸν νὰ ἀσκοῦν καὶ ἀσκοῦν ἐν τῇ πραγματικότητι κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν αὐτὴν ἐπιρροὴν τὴν ὁποῖαν ἀσκοῦν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Πολλάκις μάλιστα, ὅσκις πρόκειται περὶ νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου διαχειριζομένων οἰκονομικὰ συμφέροντα, ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν εἶναι ἀμεσώτερα καὶ μεγαλειότερα. Δι' οὗς λόγους οἱ ἔμμισθοι δημόσιοι ὑπάλληλοι δὲν δύνανται νὰ ἐκλεγῶσιν βουλευταὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους νομίζω ὅτι δέον νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐκλεγῶσιν βουλευταὶ καὶ οἱ ἔμμισθοι ὑπάλληλοι τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, δέον δὲ νὰ ἰσχύσῃ καὶ δι' αὐτοὺς ὁ ἰσχύων δυνάμει τοῦ ἄρθρου 40 περιορισμὸς τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν εἰς τὴν περιφέρειαν εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπερέτησαν κατὰ τὴν πρὸ τῆς ἐκλογῆς τριετίαν.

2) Ὁ λόγος τῆς καθιερώσεως τοῦ ἀσυμβίβαστου τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος μετὰ τὰ ἔργα τοῦ διευθυντοῦ ἢ διοικητικοῦ ἀντιπροσώπου ἢ διοικητοῦ ἢ νομικοῦ συμβούλου καὶ ὑπαλλήλων ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν ἀπολαυστῶν εἰδικῶν προνομίων ἢ ἐπιχορηγήσεων εἶναι κυρίως ἵνα μὴ αἱ ἐταιρεῖαι αἱ ἔχουσαι συμφέροντα μετὰ τοῦ κράτους διὰ τοῦ διορισμοῦ βουλευτῶν εἰς τὰς θέσεις αὐτὰς καὶ διὰ τῆς παροχῆς ἐξαιρετικῶν εἰς αὐτοὺς ἀμοιβῶν ἐπιτυγχάνουσι προστασίαν τῶν συμφερόντων διὰ τοῦ ἀσχομένου παρὰ τῶν βουλευτῶν κύρους παρὰ τῇ κυβερνήσει καὶ ἐν τῇ Βουλῇ. Νομίζω ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐμπορικῶν ἐταιρειῶν τῶν ἀπολαυστῶν εἰδικῶν προνομίων ἢ ἐπιχορηγήσεων δέον νὰ περιληφθῶν καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Καὶ αὐτὰ ἔχουν διαρκῶς μετὰ τοῦ κράτους σχέσεις ἢ ἐπιρροὴ δὲ τῶν συμβούλων βουλευτῶν δύναται νὰ εἶναι μεγάλη. Πλείστοι ἐκ τῶν νεωτέρων νόμων καθιεροῦν τοιαῦτα ἀσυμβίβαστα, νομίζω ὅμως ὁρθώτερον νὰ καθιερωθῇ ἀπαγόρευσις γενικὴ διὰ τοῦ συντάγματος.

3) Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἄρθρου 58 εἶναι κατὰ βάσιν ὁρθὴ καὶ δέον νὰ διατηρηθῇ καὶ ἐν τῷ νέῳ συντάγματι συμπληρουμένου τοῦ ἄρθρου εἰς τὸν τρόπον ὥστε ἐκτὸς τῆς ἀκυράτητος τῆς πράξεως ἢ ὁποῖα διὰ τοῦ ἄρθρου καθιεροῦται νὰ ἐπέρχεται καὶ ἐκπτώσις ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος.

4) Ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρετηρήθη ἡ ἐπιρροὴ τὴν ὁποῖαν δύναται ν' ἀσκήσῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ εἰς τοὺς ἀσκούοντας τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ὁ βουλευτὴς δικηγόρος ὅταν μάλιστα ἀνήκει εἰς τὰς τάξεις τῆς συμπολιτεύσεως δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἀποφασιστικῶς ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ δικαστοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀδικίου. Βεβαίως τοῦλάχιστον κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν δύναται κανεὶς νὰ παραδεχθῇ τοῦτο πρὸ πάντων προκειμένου περὶ τῶν ἰσοβίων δικαστῶν. Πάντως ὅμως εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι εἰς πλείστους βουλευτὰς ἴδια τῶν ἐπαρχιῶν ἢ ἀπόκτησις τῆς βουλευτικῆς ιδιότητος συνδέεται καὶ μετὰ ἐπαύξεισιν τῆς πελατείας. Ἰδίᾳ προκειμένου περὶ τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν δικῶν ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων πρὸ παντὸς δὲ τῶν κακούργιοδικείων. Ὑπάρχει ἡ ἐντύπωσις ὅτι ὁ βουλευτὴς δικηγόρος λόγῳ τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπουργῶν λόγῳ τῆς ἐπιβολῆς τὴν ὁποῖαν ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ πλεῖστον εὐρίσκονται ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ ἀντιδράσῃ

Κατὰ τὴν ἐπιρροὴν τῶν ἐπιχορηγήσεων

κατὰ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τῶν βουλευτῶν τῆς κυβερνητικῆς πλειοψηφίας, δύναται νὰ φέρῃ εἰς πέρας οἰανδήποτε διοικητικῆς φύσεως ὑπόθεσιν. Εἰς τοῦτο βεβαίως συντελεῖ καὶ ἡ κατάστασις τῆς νομοθεσίας μας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐπικρατεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ συγκεντρωτικὸν σύστημα ἐξαρτωμένων πάντων ἐκ τῆς ὑπουργικῆς πρωτοβουλίας. Οἱ ὑπάλληλοι συνεπείᾳ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἄρσεων τῆς μονιμότητος, συνεπείᾳ τῆς κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνευ διαγωνισμοῦ προσλήψεως αὐτῶν καὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος τρόπου διὰ τὰς προαγωγὰς ἀνήκουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετ' ἀφοσιώσεως εἰς ὠρισμένον κόμμα ἢ εὐρίσκονται ἐν παντελεῖ ἀδυναμίᾳ ν' ἀνισταθοῦν εἰς τὰς θελήσεις τοῦ ὑπουργοῦ. Προκειμένου περὶ τῶν ἐνώπιον τῶν μονομελῶν δικαστηρίων ὑποθέσεων ὑπάρχει ἡ ἐντύπωσις ὅτι δύναται ἀποτελεσματικῶς ὁ βουλευτὴς νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ δικαστοῦ. Εἰς δὲ τὰ κακουργοδικεῖα καὶ ἐν γένει τὰ λαϊκὰ δικαστήρια νομίζουσιν οἱ πολλοὶ ὅτι ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ δύναται ὁ βουλευτὴς δικηγόρος νὰ παρασύρῃ τοὺς ὁμοῖδεάτας αὐτοῦ ἐνόρκους.

Παριστάμεθα ὡς ἐκ τούτου πολλάκις εἰς τὸ θέαμα ἰδίως εἰς τὰς ἐπαρχίας εἰς τὰς μεγαλειτέρας ὑποθέσεις νὰ συγκεντρώνονται πρὸς ὑπεράσπισιν ἢ πολιτικὴν ἀγωγὴν βουλευταὶ δικηγόροι ἀνήκοντες εἰς τὰς παρατάξεις τόσον τῆς συμπολιτεύσεως ὅσον καὶ τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀνίσκουν ἢ μὴ πραγματικῶς ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν ὑποθέσεων οἱ βουλευταὶ δικηγόροι εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι εἰς τὴν κοινωνίαν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἐντύπωσις. Τοῦτο ὅμως διὰ τὸ κύρος καὶ τὴν ἰδέαν τῆς δικαιοσύνης δὲν εἶναι ἐποικοδομητικὸν καὶ τὴν αἴγλην τοῦ βουλευτικῆς ἀξιώματος ἐλάχιστα ἐξυπηρετεῖ. Ἐν τούτοις πρέπει νὰ λαμβάνονται πάντοτε πάντα τὰ μέτρα ἵνα οὐ μόνον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ διοικήσις ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου ἀλλὰ καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ἔχῃ ἀπόλυτον πεποιθήσιν εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν αὐτῶν. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς βουλευτάς πρέπει νὰ ὑπάρχει ἡ πεποίθησις εἰς ὅλους ὅτι οὗτοι ἐκτελοῦν τὸ καθήκον των χωρὶς νὰ ἔχουν οἰονδήποτε συμφέρον εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν διαφόρων κρατικῶν ὑποθέσεων. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα δὲν ἐπιτυγχάνονται διὰ τῆς δικηγορίας τῶν βουλευτῶν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν.

Διὰ τοῦ κατατεθέντος ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης κ. Σ. Ταλιαδούρου ἀπὸ 24 Σεπτεμβρίου 1934 νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ κώδικος τῶν δικηγόρων» ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς γερουσιαστὰς καὶ βουλευτάς ἢ ἀσκήσις τῆς δικηγορίας κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν κατεῖχον τὸ ἀξίωμα αὐτῶν ἐνώπιον τῶν μονομελῶν πλημμελειοδικείων, εἰρηνοδικείων, πταισματοδικείων ὡς καὶ ἐνώπιον οἰασδήποτε φορολογικῆς ἀρχῆς καὶ φορολογικοῦ ἢ διοικητικοῦ δικαστηρίου ἐξαιρέσει τοῦ συμβουλίου ἐπικρατείας (ἄρθρ. 25 ἐδ. Πα'). Ἡ παράβασις βεβαίως τῆς διατάξεως ταύτης ἔχει ὡς συνέπειαν κατὰ τὸ σχέδιον τὴν πειθαρχικὴν δίωθιν τοῦ δικηγόρου συμφώνως μετὰ τὰς διατάξεις τοῦ κώδικος τῶν δικηγόρων. (Περὶ παλαιότερων προτάσεων νόμων τῶν Γ. Φιλαρέτου κ. ἄ. ὅπως καθιερωθῆ, τὰ καθήκοντα τοῦ βουλευτοῦ νὰ εἶναι ἀσυμβίβαστα μετὰ τοῦ δικηγόρου ὄρ. Φιλαρέτου Δικαστικὸς ὀργανισμὸς σελ. 600 ἐπομ.). Ἡ διάταξις αὕτη ὀρθωτάτη ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἀφορᾷ τὰς σχέσεις τοῦ βουλευτοῦ δικηγόρου μετὰ τὸ δικηγορικὸν ἀξίωμα τὸ ὑποῖον ἔχει. Δέον ὅμως ἀφ' ἐνός μὲν νὰ συμπληρωθῆ ἀπαγορευομένης τῆς ἀσκήσεως τῆς δικηγορίας ἐνώπιον πάντων τῶν ποινικῶν δικαστηρίων (ἐξαιρέσει τοῦ Ἀρείου Πάγου) καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἀφ' ἑτέρου νὰ ὀρισθῆ ἡ σχέση τοῦ ἐκλεγομένου ὡς βουλευτοῦ δικηγόρου μετὰ τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα καθοριζομένων τῶν ἀπο-

τελεσμάτων ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως τῆς ἀπαγορεύσεως ὡς πρὸς τὴν βουλευτικὴν αὐτοῦ ιδιότητα.

Αἱ διατάξεις αὗται δεόν νὰ περιληφθοῦν εἰς τὸ σύνταγμα ἔνθα περιλαμβάνονται γενικῶς αἱ ἀφορῶσαι τοὺς βουλευτὰς ἀπαγορεύσεις.

Πρὸς τοῦτο προτείνω ὅπως καθιερωθῆ ἡ ἀρχὴ καθ' ἣν ἀπαγορεύεται εἰς βουλευτὰς δικηγόρους νὰ ἀσκῶν τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν ἐνώπιον οἰουδήποτε δικαστηρίου ἢ διοικητικῆς ἀρχῆς ἐξαιρέσει ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, Ἀρείου Πάγου καὶ Ἐφετείων ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις μόνον. Ἡ παράβασις τῆς διατάξεως ταύτης δεόν νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐκπτώσιν τοῦ βουλευτοῦ ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Περὶ τῆς παραβάσεως ἢ μὴ δεόν ν' ἀποφασίζῃ ἡ Βουλὴ.

Δὲν πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ἄσκησις δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος ἢ ἄνευ ἀμοιβῆς παρακολούθησις διοικητικῶν ὑποθέσεων ἀφορώντων ζητήματα γενικῆς φύσεως ἢ τῆς ἐπαρχίας ἐξ ἧς προέρχεται ὁ βουλευτής.

2) Κοινοβουλευτικαὶ Ἐπιτροπαί.

α) Κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαὶ πρὸς ἐπεξεργασίαν τῶν νομοσχεδίων.

Τὸ ἄρθρον 55 ἐδ. 1 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος προβλέπει τὴν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης συνόδου σύστασιν ἐιδικῶν ἐπιτροπῶν κατ' ἀναλογίαν τῶν κομμάτων πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν εἰς τὴν βουλὴν ὑποβαλλομένων προτάσεων νόμων καὶ ἀναφορῶν. Ἐν συνδυασμῷ δὲ πρὸς τὸ ἄρθρον τοῦτο τὸ ἄρθρον 49 καθιερεῖ γενικῶς τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως πᾶσα πρότασις νόμου παραπέμπεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν ἀρμοδίαν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν. Ἡ ἐπεξεργασία τῶν νομοσχεδίων ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων κοινοβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν ἔχει ὄλως ἐξαιρετικὴν σημασίαν. Ἡ πληθώρα τῶν ὑποβαλλομένων προτάσεων νόμων πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν διαφόρων ἀναγκῶν, ἢ ποικιλία τῶν θεμάτων τῶν ὑποβαλλομένων νομοσχεδίων, τὸ πολυσχεδὲς αὐτῶν καὶ ἡ δυσκολία πολλάκις τῆς τακτοποιήσεως αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς ἐιδικότητος ἢ ὅποια ἀπαιτεῖται καθιστοῦν ἀπαραίτητον ὅπως γίνῃ πρὸ τῆς ἐπιψηφίσεως ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐιδικὴ ἐπεξεργασία καὶ εἰσήγησις ἐκ μελῶν αὐτῆς ταύτης τῆς βουλῆς.

Παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ πλεῖστον δυστυχῶς αἱ ἐκθέσεις τῶν ἀρμοδίων κοινοβουλευτικῶν ἐπιτροπῶν ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων εἶναι τυπικαὶ καὶ δὲν διεξάγεται εἰς αὐτάς συστηματικὴ παρακολούθησις τῶν εἰς αὐτάς πρὸς ἐπεξεργασίαν παραπεμπομένων προτάσεων νόμου, ἐν ἀντιθέσει μὲ ἄλλας χώρας (ὅρ. διὰ τὴν Γαλλίαν Barthelemy Duez εὐθ. ἀνωτ. σελ. 55). Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἐγίνετο καὶ παρ' ἡμῖν οὐσιαστικωτέρα ἐπεξεργασία τῶν ἐν αὐταῖς παραπεμπομένων νομοσχεδίων.

Κατ' ἀκολουθίαν προτείνω ὅπως παραμείνῃ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 55 ἐδ. 1 ὡς ἔχει σήμερον μὲ τὴν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἄλλως νοουμένην προσθήκην ὅτι δύναται ἡ Βουλὴ πάντοτε ἀνεξαρτήτως τῶν τακτικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου ἔτους ὀριζομένων ἐπιτροπῶν νὰ συνιστᾷ ἐιδικὴν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐπεξεργασίαν, ὀρισμένου νομοσχεδίου.

β') Ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαί.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 55 ἐδ. 2 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος καθιεροῦται ἡ ἀρχὴ καθ' ἣν ἡ βουλὴ κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἐνὸς τρίτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς ὑποχρεοῦται νὰ διορίζῃ ἐξεταστικὴν τῶν πραγμάτων ἐπιτροπὴν. Ἡ σύστασις ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἀναγκαζομένην εἰς ὅλα τὰ νεώτερα συντάγματα (ἄρθρον 34 Γερ-

μανικού συντάγματος, άρθρον 25 Πρωσσικού συντάγματος, άρθρον 52 Τσεχοσλοβακικού συντάγματος, άρθρον 34 Πολωνικού συντάγματος, άρθρον 81 Γιουγκοσλαβικού συντάγματος, άρθρον 40 Βελγικού συντάγματος κλπ.), αναγνωρίζεται υπό τῆς νομοθεσίας καὶ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἀναγράφεται ρητῶς αὕτη εἰς τοὺς συνταγματικούς νόμους, (ὅπως π. χ. ἐν Γαλλίᾳ ὁρ. Barthelemy Duez εὐθ. ἀνωτ. σελ. 550), προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν δίκαιον καὶ θεωρεῖται ὡς εἰς ἐκ τῶν καλλιτέρων θεσμῶν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος.

Τὸ ἄρθρον 55 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος παραπέμπει εἰς νόμον τὸν κανονισμὸν τῶν λειτουργιῶν τῶν ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν. Ὁρθώτερον νομίζω θὰ ἦτο τὸ σύνταγμα νὰ καθώριζε τοὐλάχιστον γενικῶς τὰ δικαιώματα τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτῆς. Αἱ λεπτομέρειαι εἴτα τῆς λειτουργίας τῶν ἐπιτροπῶν θὰ ἠδύναντο νὰ ὀρισθοῦν διὰ τοῦ κανονισμοῦ τῆς βουλῆς. Οὕτω θὰ κατωχυροῦντο πληρέστερον τὰ δικαιώματα τῶν ἐπιτροπῶν καὶ κανονικώτερον θὰ ἐρυθμίζοντο τὰ τῆς λειτουργίας αὐτῶν.

Πρὸς τοῦτο προτείνω : Ὅπως τὸ σχετικὸν ἄρθρον 55 διαρρυθμισθῆ καταλλήλως καὶ καθιερωθῆ (1) ὅτι: αἱ ἐξεταστικαὶ ἐπιτροπαὶ δημοσίᾳ ἐνεργοῦν τὰς ἀποδείξεις καὶ ὅτι τὴν λοιπὴν ἐνώπιον αὐτῶν διαδικασίαν ρυθμίζει ὁ κανονισμὸς τῆς Βουλῆς (2). Ὅτι τὰ δικαστήρια καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται ἀμελητῆ νὰ ἐκτελοῦν τὰς παραγγελίας τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεων καὶ νὰ παραδίδουν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πάντα τὰ ζητούμενα ἔγγραφα (3). Ὅτι ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας αἱ ἀφορῶσαι τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων.

γ') Μόνιμος ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων.

Τὸ ἄρθρον 55 ἐδ. 2 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ συντάγματος τῆς Βαϊμάρης (ἄρθρον 35 ἐδ. 1) προέβλεψε τὴν σύστασιν μικτῆς ἐπιτροπῆς ἐκ βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν πρὸς παρακολούθησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ἢ ὅποια λειτουργεῖ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς βουλῆς. Πλὴν ὅμως ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη δὲν ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε κυβερνήσεων διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων. Κατὰ τὴν καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν ἡ παρακολούθησις τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ἐγένετο εἰς συσκέψεις τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐν τῇ βουλῇ κομμάτων. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας δέον κατὰ τὸ δυνατόν νὰ εἶναι ἐνιαία καὶ ἀνεξάρτητος τῶν ἐναλλαγῶν τῶν ἐκάστοτε κυβερνήσεων. Εἰς τοῦτο βεβαίως συμβάλλει ἡ ἀπ' εὐθείας μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων ἀνταλλαγὴ σκέψεων ἐπὶ τῆς τηρητέας ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καὶ ἀπὸ κοινοῦ εἰ δυνατόν καθιέρωσις τῶν κατεσθύνσεων αὐτῆς. Ἐκτὸς τούτου παρίσταται ἀνάγκη πρὸς κατατόπισιν ἐπὶ τῆς ἀκολουθητέας ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἢ ἀνακοίνωσις διαφόρων ἄκρως ἐμπιστευτικῶν πληροφοριῶν καὶ ἐγγράφων τὰ ὅποια δὲν δύνανται ν' ἀνακοινωθῶσι παρὰ μόνον εἰς πρόσωπα ὅπως οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων. Διὰ τοῦτο ὀρθῶς καθιερώθη ἡ ἀρχὴ τῆς συσκέψεως τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας καὶ εἶναι εὐνόητον ὅτι ἐφ' ὅσον ἐγένετο ἡ παρακολούθησις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἰς συσκέψεις τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων ἢ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 35 ἐδ. 2 τοῦ συντάγματος ἐπιτροπὴ νὰ καταστῆ ἄχρηστος.

Ὁρθώτερον κατόπιν τούτου νομίζω ὅπως ἀντὶ τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 35 ἐδ. 2 προβλεπομένης ἐπιτροπῆς τὸ νέον σύνταγμα προέβλεψε τὴν σύστασιν μονίμου ἐπιτροπῆς πρὸς παρακολούθησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς εἰς τὴν ὁποίαν νὰ συμμετέχουν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῇ

βουλῆ κομμάτων δυνάμενοι νὰ διορίσουν καὶ ἓνα ἐκ τῶν μελῶν τῆς βουλῆς ὡς ἀναπληρωτῆν των. Οὕτω ἡ καθιερωθεῖσα ἐν τῇ πράξει ὑγειειῆς ἀρχὴ θέλει ἀναγνωρισθῆ καὶ κατοχυρωθῆ συνταγματικῶς.

δ) Μόνιμος νομοθετικὴ ἐπιτροπὴ.

Τὰ νεώτερα συντάγματα προβλέπουσι τὴν ἴδρυσιν μονίμου κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς εἴτε πρὸς «προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ ἀπέναντι τῆς κυβερνήσεως» κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ νομοθετικοῦ σώματος καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς νέας (ὁρ. ἄρθρ. 35 γερμανικοῦ συντάγματος τῆς Βαϊμάρης, ἄρθρον 26 Πρωσικοῦ συντάγματος), εἴτε διὰ τὴν λήψιν «ἐπειγόντων μέτρων ἀκόμη καὶ νομοθετικῶν» (ἄρθρ. 54 Τσεχοσλοβακικοῦ συντάγματος περαιτέρω ἄρθρ. 55 Πρωσ. συν)τος) εἴτε γενικῶς διὰ τὴν λήψιν διαφόρων ἐπειγουσῶν ἀποφάσεων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τῆς βουλῆς διὰ τὰς ὁποίας κανονικῶς θὰ ἀπηρτίετο προηγουμένη ἀπόφασις τῆς βουλῆς (ἄρθρον 62 Ἰσπανικοῦ συντάγματος 1935). Τὸ ἰσχύον σύνταγμα δὲν προβλέπει τοιαύτην μόνιμον κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν. Διὰ τὴν ἔκδοσιν νομοθετικῶν διαταγμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας τῶν βουλῶν κατόπιν ἐιδικῆς ἐξουσιοδοτήσεως τῶν βουλῶν προβλέπει τὴν ἐν ἄρθρῳ 77 ἐπιτροπὴν ἐξουσιοδοτήσεως πλὴν ὅμως δὲν δύναται αὕτη νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς μόνιμος νομοθετικὴ ἐπιτροπὴ ἀνάλογος τῶν ἀνωτέρω νεωτέρων συνταγμάτων προβλεπομένων. Παρὰ τοῦ κ. Βαμβέτσου (Ἡ συνταγματικὴ μεταρρύθμισις, ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ τὸ Μέλλον 1921 σελ. 947) προτάθη ἡ σύστασις μονίμου ἐπιτροπῆς πρὸς προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας ἐναντι τῆς κυβερνήσεως διὰ τὸν ἐκτὸς τῆς συνόδου ἢ μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου χρόνον εἰς ἣν εἶδει νὰ ὑποβάλλωνται ἐκδιδόμενα νομοθετικὰ διατάγματα. Εἰς τὴν ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν τοῦ 1927 ὑπέβληθη πρότασις ἐκ μέρους τῶν προοδευτικῶν φιλελευθέρων διὰ τῆς ὁποίας καθιεροῦτο ἡ ἀρχὴ τῆς συστάσεως μονίμου νομοθετικῆς ἐπιτροπῆς λειτουργούσης τόσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ὅσον καὶ κατὰ τὴν περίεδον τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν ἢ καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου ἣτις θὰ ἦτο ἀρμοδίᾳ νὰ ψηφίζη ὀριστικῶς, (α) προτάσεις νόμων παραπεμπομένων εἰς αὐτὴν πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ ὀριστικὴν αὐτῶν ψήφισιν, καὶ (β) προτάσεις νόμων ὑποβαλλομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῶν νομοθετικῶν σωμάτων. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἐπιτροπῆς τῆς ἀναθεωρητικῆς βουλῆς τοῦ 1927 (ὁρ. Εἰσηγ. ἔκθεσιν σελ. 24 ἐπομ. Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἐπιτροπῆς 1926—1927 σελ. 35 ἐπομ.) πλὴν ὅμως δὲν ἐγένετο τελικῶς δεκτὴ ὑπὸ τῆς βουλῆς (εἰς Ἐφημ. συζητήσεων 1929 σελ. 636 ἐπομ. καὶ ἰδίᾳ ἐναντίον αὐτῆς ἀγόρευσιν Μιχαλακοπούλου).

Ἡ ἀνάγκη τῆς παρακολουθήσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς τοῦ ἔργου τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ὡς καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου ἢ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς εἶναι νομίζω ὅτι πλέον ἀναμφισβήτητος. Ἀπεδείχθη ὅτι ἡ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 77 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος ἀπαιτούμενη εἰδικὴ νομοθετικὴ ἐξουσιοδότησις δὲν ἀρκεῖ διὰ ν' ἀντιμετωπισθοῦν ἀποτελεσματικῶς αἱ παρουσιαζόμενα ἀνάγκαι. Ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ ἄρθρου 77 ἐτοπίσθη καὶ εἰς τὰς συζητήσεις τῆς ἀναθεωρητικῆς βουλῆς (ὁρ. Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων σφμ. II σελ. 641 ἀγορεύσεις Μιχαλακοπούλου καὶ Μπαμπάνου) πλὴν ὅμως ἐθεωρήθη ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἄλλως. Ἐνεφανίσθησαν ἔκτακται ἀνάγκαι μὴ δυνάμεναι ὁμολογουμένως ἐκ τῶν

προτέρων να προβλεφθῶσι διὰ τὰς ὁποίας ὅμως ἡ ἐπέμβασις καθίσταται ἐπιβεβλημένη. Ἐν τῇ πρακτικῇ ἢ ἀνάγκῃ αὕτη ἀντιμετωπίσθη διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀναγκαστικῶν νόμων ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ὑπ' εὐθύνην τοῦ Ἰπουργικοῦ Συμβουλίου. Οἱ ἀναγκαστικοὶ νόμοι προδήλως παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος ἐκδοθέντες ἐθεωρήθησαν ἤδη καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ συντάγματος (ὄρ. Α. Π. 198) 1918 ὀλομελείας Θεμ. Α. σελ. 39) ὡς καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος (Ἐφετεῖον Ἀθηνῶν 1668) 1934 Θεμ. ΜΕ σελ. 763) ὡς ἐγκύρως καὶ νομίμως ἐκδοθέντες, ἐφηρμόσθησαν δὲ καὶ ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν οὕτω ἐκδοθέντων ἀναγκαστικῶν νόμων, ὅσον ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς διοικήσεως (ὄρ. Παπαφράγκου, Προτίσματα ἐκ τῆς νομολογίας τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας (1933) - σελ. 72 ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας· καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος ἐφαρμόζει ὅλους τοὺς ἐκδοθέντας ἀναγκαστικούς νόμους ὄρ. π.χ. διὰ νόμον περὶ δραχμοποιήσεως Α. Π. 462) 1933 Θεμ. ΜΕ σελ. 12, Α. Π. 299) 1934 Θεμ. ΜΕ σελ. 760 κλπ.). Ἐθεωρήθη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν *Salus publica suprema lex esto* ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία οὐ μόνον δικαίωμα ἔχει ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωσιν ὑπαρχούσης ἐξαιρετικῆς ἀνάγκης νὰ ἐκδίδῃ τοιαῦτα ἀναγκαστικὰ διατάγματα (ὄρ. ἀνωτέρω ἀγρόρουσιν Μιχάλοπούλου).

Πρόκειται προφανῶς ἐνταῦθα περὶ κενοῦ ἐν τῷ συντάγματι τὸ ὅποιον σκόπιμον εἶναι νὰ συμπληρωθῇ (ὄρ. Σέωλον Νομοθετικὰ Διατάγματα κατ' ἐξουσιοδότησιν τῶν Βουλῶν (1932) σελ. 112 ἐπομ.). Ἀλλὰ ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τῆς ἀπουσίας τῆς Βουλῆς παρίσταται ἀνάγκη καὶ ἐξεδόθησαν ἀναγκαστικοὶ νόμοι καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἦτο ἐν συνόδῳ ἡ Βουλὴ.

Ἐμφανίζονται πρὸ παντὸς σήμερον ὅτε ἡ παρέμβασις τοῦ κράτους ἐπὶ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν καὶ οικονομικῶν ζητημάτων καθίσταται ἀμέσως ἀναγκαία, πολλάκις περιπτώσεις αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦν ἄμεσον καὶ ἐντὸς ὥρων νομοθετικὴν ρύθμισιν πρᾶγμα τὸ ὅσιον δὲν ἐπιτρέπει ἢ μακρὰ ἐντὸς τῆς βουλῆς διὰ τὴν ψήφισιν τῶν νόμων ἀπαιτουμένη διαδικασία. Ἰπάρχουσι μάλιστα καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ νομοθετικὴ ἐπέμβασις εἶναι ἀμέσως ἀναγκαία καὶ ἀντεδείκνυται οἰκλήποτε δημοσίᾳ εἰς τὸ κοινοβούλιον συζήτησις.

Ἀλλὰ καὶ πέραν τῶν περιπτώσεων αὐτῶν ἡ βουλὴ εἶναι δυνατὸν πολλάκις νὰ ἀναθέσῃ διὰ νόμων εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν τὴν κατάρτισιν ὀρισμένων νόμων. Προκειμένου περὶ δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κωδίκων τὸ ἰσχύον σύνταγμα προβλέπει καὶ εἰδικὴν διαδικασίαν (ἄρθρ. 49). Ὅρθόν εἶναι διὰ τοὺς κατωτέρω διὰ μακρῶν ἀναπτυσσόμενους λόγους νὰ καθιερωθῇ ἡ συστηματικὴ παραπομπὴ τῆς καταρτίσεως τῶν νομοσχεδίων εἰς εἰδικὰς νομοπαρασκευαστικὰς ἐπιτροπὰς. Ἐν τῷ αὐτῇ περιπτώσει οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει τὰ οὕτω ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς καταρτιζόμενα νομοθετήματα νὰ συζητοῦνται πάλιν ἐνώπιον τῆς βουλῆς. Ἡ βουλὴ ἐνεπιστεύθη διὰ τοῦ συστήσαντος τὴν Ἐπιτροπὴν νόμου τὴν κατάρτισιν αὐτῶν εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ δώσῃ διὰ τοῦ νόμου ὀρισμένας κατευθύνσεις καὶ νὰ καθορίσῃ ὀρισμένους περιορισμούς. Ἀρκεῖ τὸ οὕτω πῶς καταρτισθὲν νομοσχέδιον νὰ ἐγκριθῇ μετὰ ταῦτα ὑπὸ μιᾶς ἐπιτροπῆς τῆς βουλῆς ἐκπροσωπούσης αὐτήν.

Καὶ ἐκτὸς τῶν νομοθετικῶν ἀναγκῶν παρίστανται καὶ ἄλλαι ἔκτακτοι ἀνάγκαι διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ὁποίων χρειάζεται ἡ λήψις μέτρων διὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖται συγκατάθεσις τῆς βουλῆς ἢ ὁποῖα εἴτε διότι δὲν εἶναι ἐν συνόδῳ εἴτε λόγῳ τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἀνάγκης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ληφθῇ. Οὕτω π.χ. προκειμένου περὶ τῆς ἄρσεως τῆς ἰσχύος ὀρισμέ-

νων συνταγματικων διατάξεων λόγω έκτάκτου ανάγκης όπως αϊ υπό του άρθρου 97 του ισχύοντος συντάγματος προβλεπόμεναι περιπτώσεις ή του άρθρου 48 του Γερμανικού Συντάγματος της Βαϊμάρης κλπ., θα ηνκόλυνε πολύ τὸ ἔργον τῶν κυβερνήσεων καὶ θὰ ἐξησφάλιζε τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν ἀν πάντοτε πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς ἰσχύος οἰασδήποτε διατάξεως τοῦ συντάγματος ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἢ ἄμεσος σύγκλησις τῆς βουλῆς ν' ἀπαιτῆται ἄδεια προηγουμένως μιᾶς ἐπιτροπῆς τῆς βουλῆς ἐξουσιοδοτημένης πρὸς τοῦτο. Ἐκτὸς τούτου ἡ ἄρσις τῆς ἀσυλίας τῶν βουλευτῶν πολλακίς εἶναι ἐπίγρουσα καὶ ἄμεσος, ἡ ἀναβολὴ δὲ τῆς παροχῆς αὐτῆς δὲν ἐνδείκνυται.

Παρίσταται ἐπομένως ἀνάγκη ὅπως προβλεφθῆ ὑπὸ τοῦ νέου συντάγματος μόνιμος κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ μελῶν τοῦ κοινοβουλίου κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐν τῇ βουλῇ κομμάτων, τῆς ὁποίας ἡ συγκατάθεσις νὰ ἀρχῇ διὰ τὴν λήψιν ὅλων τῶν ἀνωτέρω μέτρων. Ἐλέχθη (Πρακτικὰ κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς 1927 ἐνθα ἀνωτέρω, Ἐφημερίς συζητήσεων βουλῆς 1927 σελ. 637 ἐπομ.) ὅτι ἡ ἴδρυσις ταύτης ἐπιτροπῆς ἐγκλείει κινδύνους, ὅτι δημιουργεῖται παρακοινοβούλιον, καὶ ὅτι καταργοῦνται τὰ νομοθετικὰ σώματα μεταβιβαζομένης τῆς εἰς τὴν βουλὴν ἀνηκούσης νομοθετικῆς ἐξουσίας, πρᾶγμα τὸ ὅποιον δὲν ἐπιτρέπεται δεδομένου ὅτι ἡ λαϊκὴ ἐντολὴ εἶναι ἀνεκχώρητος. Δὲν νομίζω ἅμως ὅτι πάντα ταῦτα δικαιολογοῦνται. Ἡ ἐπιτροπὴ θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ μέλη τοῦ κοινοβουλίου ὀριζόμενα κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐν τῇ βουλῇ κομμάτων. Δέον μάλιστα πρὸς μεγαλειτέραν ἐγγύησιν νὰ συμμετέχουν πάντοτε τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ κομμάτων. Δὲν δύναται ἐπομένως νὰ γίνῃ λόγος περὶ παρακοινοβουλίου οὔτε καὶ κίνδυνος κανεὶς ὑπάρχει ἐφ' ὅσον ἡ ἀναλογία τῆς δυνάμεως τῶν κομμάτων ἐν τῇ βουλῇ θὰ τηρῆται καὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. Εἶναι γεγονός ὅτι σήμερον ὡς διεισορῶθῃ ὁ κοινοβουλευτισμὸς ἐν τῇ βουλῇ ὑπάρχουν κόμματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται οἱ βουλευταὶ καὶ τὰς ὁδηγίας τῶν ὁποίων ἀκολουθοῦν. Ἐπομένως ἡ ἄσκησις ὀρισμένων ἔργων τῆς βουλῆς ὑπὸ μιᾶς ἐπιτροπῆς εἰς ἣν συμμετέχουν καὶ ἀντιπροσωπεύονται πάντα τὰ ἐν τῇ βουλῇ κόμματα κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἀναλογίαν δὲν δύναται νὰ σημάνη τὴν κατάργησιν τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας. Οὔτε καὶ περὶ μεταβιβάσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας πρόκειται, ἀπλῶς μόνον ὀρισμένοι λειτουργίαι τῆς βουλῆς δύναται ν' ἀσκηθῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συντάγματος ὑπὸ ἐπιτροπῆς ρητῶς ἐν τῷ συντάγματι προβλεπόμενης. Τόσον ἡ βουλὴ ὅσον καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐνεργοῦσι οὐχὶ συνεπείᾳ «ἐντολῆς» ἀλλὰ ὡς ὄργανα ὑπὸ τοῦ συντάγματος προβλεπόμενά καὶ ρυθμιζόμενα.

Πρὸς τοῦτο προτείνω: "Ὅπως διὰ τοῦ νέου συντάγματος συσταθῆ παρὰ τῇ βουλῇ μόνιμος ἐπιτροπὴ πρὸς ἄσκησιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ ὀρισμένων καθηκόντων τῆς βουλῆς εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις. Ἡ ἐπιτροπὴ δέον νὰ καταρτίξεται εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης κοινοβουλευτικῆς συνόδου ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς κατ' ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως τῶν ἐν τῇ βουλῇ κομμάτων καὶ νὰ ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ 1)10 τῶν μελῶν τῆς βουλῆς. Ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς δέον νὰ συμμετέχουν ὑποχρεωτικῶς οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων δυνάμενοι νὰ ἀναπληρωθῶσιν ὑπὸ δύο μελῶν τοῦ κοινοβουλίου ὀριζόμενων παρ' αὐτῶν καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς βουλῆς ὁ ὁποῖος καὶ νὰ προεδρεύῃ αὐτῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ θὰ εἶναι ἀρμοδίαι :

1) Διὰ τὴν ψήφισιν τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κατατεθειμένων προτάσεων νόμων κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς βουλῆς (διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν, λήξις συνόδου, διάλυσις τῆς βουλῆς) ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ θεραπείας ἀμέσου καὶ ἀναποφεύκτου ἀ-

νάγκης ήτις δέν επιδέχεται άναβολήν. Περὶ τούτου θά κρίνη κυριαρχικῶς ή επιτροπή.

2) Διά τήν ψήφισιν τῶν ὑπό τῆς κυβερνήσεως κατατεθειμένων προτάσεων νόμων ὅπως κατεπειγούσης φύσεως κατά τήν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῶν βουλῶν. Περὶ τοῦ κατεπειγόντος θά κρίνη ή βουλή.

3) Διά τήν ψήφισιν κωδίκων ή νόμων καταρτιζομένων ὑπό επιτροπῶν ειδικῶς ὑπό νόμων προβλεπομένων.

4) Διά τήν παροχήν τῆς άδείας πρὸς ἄρσιν ὠρισμένων διατάξεων τοῦ συντάγματος ὡσάκισ συντρέχει κατεπειγούσα περίπτωσης πρὸς τούτο.

5) Διά τήν παροχήν τῆς άδείας πρὸς ἄρσιν άσυλίας βουλευτοῦ ὡσάκισ ή βουλή δέν εὑρίσκεται ἐν συνῶδι ή δέν ἔχουν λήξει αἱ ἐργασίαι αὐτῆς ή ἔχει διαλυθῆ.

6) Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ειδικῶς διά νόμου ἤθελεν ἐξουσιοδοτηθῆ πρὸς τούτο.

7) Δέον νά ὀρισθῆ ὅτι απαιτεῖται πρὸς λήψιν ἀποφάσεως πάντοτε πλειοψηφία τοῦ 1)2 τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

(Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαδικασίας ἐν τῇ επιτροπῇ διά τήν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων περὶ τῶν ἐξαιρέσεων αἱ ὅποιαι δέον νά ὑπάρχουν διά τήν ψήφισιν ὠρισμένων νομοσχεδίων γαί περὶ τῆς ισχύος τῶν ὑπ' αὐτῆς ψηφιζομένων νόμων ὀρ. κατωτέρω).

3. Ἐπικύρωσις βουλευτικῶν ἐκλογῶν.

Δέον νά διατηρηθῆ τὸ σύστημα τῆς παρά ἐκλογοδικείου ἐξελέγξεως καὶ ἐκδικάσεως τοῦ κύρους τῶν ἐκλογῶν, καθ' ὅσον τούτο παρέχει πολὺ μεγαλειότερας ἐγγυήσεις ἀπὸ τήν παρά τῆς βουλῆς ἐξελέγξιν καὶ ἐκδικασιν τοῦ κύρους τῶν ἐκλογῶν τὸ ὅποιον ἐγένετο ἄλλοτε παρ' ἡμῖν καὶ τὸ ὅποιον ισχύει ἔτι καὶ σήμερον εἰς διάφορα ξένα κράτη (ὀρ. πλειότερα Σαρρίπολον τόμ. 1 σελ. 362 ἐπομ.). Ἡ σύνθεσις τοῦ ἐκλογοδικείου κατά τὸ ἰσχύον σύνταγμα (ἄρθρ. 42) γίνεται διά κληρώσεως μεταξὺ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν Ἐφετείων. Μετὰ τήν ἱδρυσιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας νομίζω ὅτι ἐφ' ὅσον μάλιστα γεννῶνται καὶ ζητήματα ἐρμηνείας διοικητικῶν διατάξεων ὀρθώτερον εἶναι τὸ ἐκλογοδικεῖον νά ἀποτελεσθῆ διά κληρώσεως μεταξὺ τῶν συμβούλων ἐπικρατείας καὶ ἀρεοπαγιδῶν.

4. α') Ὁρκος βουλευτῶν.

Τὰ τοῦ ὀρκου τῶν βουλευτῶν δέν νομίζω ὅτι χρήζουν μεταβολῆς τινός.

β') Βουλευτικὴ ἀποζημίωσις.

Ὅτι καὶ τὰ ἀφορῶντα τήν βουλευτικὴν ἀποζημίωσιν νομίζω ὅτι ἔχουν ἀνάγκην μεταβολῆς τινός.

γ') Βουλευτικὴ άσυλία καὶ ἀκαταδίωκτον Βουλευτῶν.

Τὸ ἰσχύον σύνταγμα καθιεροῖ ἐν ἄρθρ. 56 ἐδ. 1 τήν βουλευτικὴν άσυλίαν συμφώνως μετὰ τήν ὁποίαν βουλευτῆς δέν καταδιώκεται οὐδ' ὅπωςδῆποτε ἐξετάζεται ἔνεκα γνώμης ή ψήφου τήν ὁποίαν ἔδωσε κατά τήν διάρκειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων. Ἡ διάταξις ἔχουσα τήν καταγωγὴν τῆς εἰς τὸ ἀγγλικὸν πολίτευμα καθιεροῦται ὑπὸ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν νεωτέρων συνταγμάτων καὶ ἔχει ὡς σκοπὸν νά προστατεύσῃ τὸν βουλευτὴν κατά τήν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων του τῶσον κατά τῶν τυχόν ἀθαιρεσιῶν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ὅσον καὶ ἀπέναντι τῶν ἐκλογέων αὐτοῦ καὶ ἀπέναντι παντός ιδιώτου «τοῦ βουλευτοῦ οὐδεμίαν πρὸς οὐδένα ὑπέχοντος εὐθύνην διά τήν γνώμην ή τήν ψήφον αὐτοῦ κατά τήν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν του καθηκόντων» (Σαρρίπολου τόμ. 1 σελ. 477 ἐπομ.).

Ἡ διάταξις αὕτη δέον ἀναμφιβόλως νά περιληφθῆ καὶ ἐν τῷ νέῳ συντάγματι.

Ἐκτός τῆς ὑπὸ τοῦ συντάγματος κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰς τοὺς βουλευτὰς ἀναγνωριζομένης ἀσυλίας καθιεροῦται διὰ τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος καὶ τὸ «ἀκαταδίωκτον» τῶν βουλευτῶν (ὄρ. διάκρισιν παρὰ Σαρριπόλῳ τομ. 1 σελ. 487 ἔπομ.) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βουλευτικῆς περιόδου μὴ δυναμένων νὰ καταδιωχθῶσι, φυλακισθῶσι ἢ καὶ νὰ συλληφθῶσι ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς βουλῆς. Ἐξαιρέσεις ὑπάρχει μόνον διὰ τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικήματα καὶ τότε ὑπὸ ὠρισμένους περισρισμούς (ἄρθρ. 56 ἐδ. 2). Ἡ διάταξις αὕτη καθιεροῦσα ἐξαιρετικὸν προνόμιον ὑπὲρ τῶν βουλευτῶν ἱστορικῶς ὀφείλεται εἰς τὴν προσπάθειαν ὑπὸ τοῦ συντάγματος τῶν βουλευτῶν κατὰ τῶν ἀποχριστικῶν τοῦ μονάρχου (Schmitt καὶ Kelsen ἐθν. ἀνωτ.) περιλαμβάνεται εἰς ὅλα τὰ νεώτερα συντάγματα ὑπὸ διαφόρους διατυπώσεις (προβλ. διὰ τὴν Γαλλίαν πρὸ παντὸς Duquiti ἐνθα ἀνωτέρω τομ. IV σελ. 24 ἔπομ., ἄρθρ. 37 Γερμανικοῦ συντάγματος Βαϊμάρης, ἄρθρ. 56 Ἰσπανικοῦ συντάγματος 1931, ἄρθρον 24 Τσεχοσλοβακικοῦ συντάγματος, ἄρθρον 17 Τουρκικοῦ συντάγματος, ἄρθρον 46 Ρουμανικοῦ συντάγματος, ἄρθρον 18 Ἰρλανδικοῦ συντάγματος κλπ.). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀκαταδίωκτου τῶν βουλευτῶν εἶναι ἄγνωστος ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπ' ὅπου παρελήθησαν αἱ περὶ βουλευτικῆς ἀσυλίας ἀρχαί (ὄρ. Barthelemy Duez ἐνθα ἀνωτέρω σελ. 569) ὑπάρχουσι δὲ νεώτερα συντάγματα τὰ ὅποια ἐξαιροῦσι ὠρισμένα ἀδικήματα τῆς προστασίας (ὄρ. π.χ. Τσεχοσλοβακικὸν ἄρθρ. 24 τὸ ὅποιον ἐξαιρεῖ ὠρισμένα ἀδικήματα τοῦ τύπου, Ἰρλανδικὸν ἄρθρον 18 τὸ ὅποιον ἐξαιρεῖ τὰ ἀφορῶντα τὴν δημοσίαν τάξιν, ἐσχάτην προδοσίαν κλπ.). Ὡς λόγον δικαιολογοῦντα τὴν καθιέρωσιν τῆς διατάξεως ταύτης ἀναφέρουσι τὴν ἀνάγκην ὅπως προασπισθῆ ἡ βουλὴ εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν καθηκόντων τῆς

Ἀληθῶς ὅμως σήμερον πλέον ὅτε ἐφαρμόζεται τὸ δόγμα τῆς διακρίσεως τῶν λειτουργιῶν ὅτε ἡ δικαστικὴ λειτουργία εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ ἡ τυχὸν ἐπέμβασις τῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς ἀδύνατος δὲν δικαιολογεῖται ὅπως οἱ βουλευταὶ κατ' ἐξαιρέσιν ὅλων τῶν ἄλλων πολιτῶν ἀπολαύουν τοιούτων ἐξαιρετικῶν προνομίων.

Εἶναι τῆ ἀληθείᾳ ἐκπληκτικὸν νὰ μὴ διώκεται τις ὁ ὅποιος διαπράττει ἀδίκημα κοινῶν δικαίων (φόνον, κλοπὴν, χρεωκοπίαν, ἐξύβρισιν κλπ.) παρὰ μόνον κατόπιν ἀδείας τῆς βουλῆς, ἢ ὅποια κατὰ κανόνα κατὰ καθιερωθεῖσαν τακτικὴν ἀρνεῖται τὴν παροχὴν τοιαύτης ἀδείας, μὲ μόνον τὸν λόγον ὅτι ὁ διωκόμενος εἶναι βουλευτής. Τὸ ἀκαταδίωκτον τοῦ βουλευτοῦ μὲ τὴν ὑπὸ τῶν βουλῶν καθιερωθεῖσαν τακτικὴν τῆς κατ' ἀρχὴν μὴ παροχῆς τοιαύτης ἀδείας συνίσταται εἰς τὴν δυνατότητα τοῦ βουλευτοῦ νὰ ὑβρίξῃ νὰ φονεύῃ, νὰ κλέπτῃ κλπ. καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς βουλευτικῆς περιόδου χωρὶς νὰ δύναται νὰ διωχθῆ. Τοῦτο δὲν ἐξυπηρετεῖ οὔτε τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ σώματος οὔτε καὶ τὸ συμφέρον αὐτοῦ τούτου τοῦ βουλευτοῦ.

Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι τὸ ἀκαταδίωκτον τοῦ βουλευτοῦ πρέπει νὰ περιορισθῆ εἰς μόνον τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα καὶ ἀπ' αὐτὰ νὰ ἐξαιρεθῶσι πάλιν τὰ διὰ τοῦ τύπου διαπραττόμενα. Ἡ βουλὴ ὅπως εἶναι σήμερον τὰ πράγματα εἰς οὐδὲν θὰ ἐμποδισθῆ κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων τῆς ἐὰν γίνουσι διώξεις κατὰ τῶν πταισάντων βουλευτῶν. Εὐκταῖον εἶναι οἱ βουλευταὶ σεβόμενοι τὸ ὑψηλὸν καθήκον τὸ ὅποιον τοὺς ἐνεπιστεύθη ὁ λαὸς νὰ μὴ ὑποπίπτουν εἰς ἀδικήματα.

Πρὸς τοῦτο προτείνω : Ὅπως περιορισθῆ τὸ ἀκαταδίωκτον τῶν βουλευτῶν εἰς μόνον τὰ πολιτικὰ ἀδικήματα καὶ νὰ ἐξαιρεθῶν ἐπιτροπομένης τῆς καταδιώξεως τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου καὶ τὰ ἐπ' αὐτοφώρῳ. Περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ἀδικήματος ὡς πολιτικοῦ ἢ μὴ δέον νὰ κρίνῃ κυριαρχικῶς ἡ βουλὴ.

5) Βουλευτικὴ περίοδος καὶ σύνοδος τῆς βουλῆς.

Τὰ ἀφορῶντα τὴν βουλευτικὴν περίοδον τὰ ὁποῖα ρυθμίζει τὸ ἰσχύον σύνταγμα ἐν ἄρθρῳ 38 δὲν νομίζω ὅτι χορήζουσι μεταβολῆς, καίτοι ὑποστηρίζεται καὶ εἶναι ἀληθές ὅτι ὅσον μικρότερα ὀρίζεται ἡ περίοδος τόσο περισσότερο ἀνταποκρίνεται τὸ πολίτευμα πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς, ὑποστηρίχθη δὲ ὑπὸ μελῶν τῆς ἐπὶ τοῦ συντάγματος ἐπιτροπῆς τοῦ 1927 εἰς τρία ἔτη ὁ καθορισμὸς τῆς βουλευτικῆς περιόδου (ὁρ. Εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν σελ. 18). Δὲν νομίζω ὅτι ἐνδείκνυται τοῦτο. Ἡ συχνὴ προσφυγὴ εἰς τὸν λαὸν ἀφ' ἑνὸς μὲν κουράζει αὐτὸν ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν δίδει τὸν ἀπαιτούμενον εἰς τὴν πλειοψηφίαν χρόνον διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος αὐτῆς. Ἐκτὸς τούτου ὁ εἰς τέσσαρα ἔτη καθορισμὸς τῆς περιόδου ἀνέκαθεν ἰσχύει παρ' ἡμῖν καὶ δὲν παρυσιάζεται οὐδεὶς λόγος μεταβολῆς αὐτοῦ.

Τὸ ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος καθιερούμενον σύστημα καθ' ὃ ἡ βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως εἰς μίαν τακτικὴν σύνοδον κατ' ἔτος καὶ ἐκτάκτως ὡσάκις παραστῆ ἀνάγκη ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας καὶ οὐδεὶς λόγος συντρέχει νὰ μεταβληθῆ. Μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρόνον καθ' ὃν αὐτοδικαίως συνέρχεται ἡ βουλὴ ἔχω νὰ παρατηρήσω ὅτι ἀντὶ τῆς 15ης Ὀκτωβρίου δεόν νὰ ὀρισθῆ ἡ 15ῃ Ἰανουαρίου. Κύριος σκοπὸς τῆς αὐτοδικαίας συνόδου τῆς βουλῆς ὀριζομένην εἰς μίαν κατ' ἔτος εἶναι ἵνα προσφάσῃ καὶ ψηφισθῆ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους. (ὁρ. Σαρρίπολον τομ. 1 σελ. 307 ἐπέμ.) Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν τὸ οἰκονομικὸν ἔτος ἤρχιζε τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, ἡ ὑπόβολή τοῦ προϋπολογισμοῦ πρὸ 2—2 1/2 μηνῶν καὶ ἡ ψήφισις αὐτοῦ εἶναι ἐφικτὴ. Σήμερον ὅμως ὅτε τὸ οἰκονομικὸν ἔτος ἀρχίζει τὴν 1ην Ἀπριλίου δὲν νομίζω σκόπιμον τὴν αὐτοδικαίαν σύγκλησιν τῆς βουλῆς κατὰ τὴν 15ην Ὀκτωβρίου καθ' ἣν οὐδέποτε εἶναι δυνατὴ ὡς καὶ ἡ μέχρι τοῦδε πρακτικὴ ἀπέδειξε ἡ ὑπόβολή τοῦ προϋπολογισμοῦ σύμφωνας μὲ τὰς συνταγματικὰς προθεσμίας.

Περαιτέρω δὲν νομίζω σκόπιμον τὸν περιορισμὸν τῆς συνόδου εἰς 6 μῆνας. Ὁ εἰς τὴν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τοῦ συντάγματος τοῦ 1927 ἀναφερόμενος λόγος (σελ. 19) ὅτι διὰ τῆς μακροτέρας διαρκείας τῆς συνόδου θέλει ἀπαχολοθῆ ἡ κυβέρνησις ἥτις δὲν θὰ ἔχη τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον διὰ νὰ ἐργασθῆ εἶναι ἄνευ σημασίας, δεδομένου ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ τριμήνου ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας δύναται πάντοτε νὰ κηρύξῃ τὴν λήξιν τῆς συνόδου (ὁρ. πλείοτερα καὶ εἰς συζήτησιν ἀναθεωρητικῆς βουλῆς τοῦ 1911, ἐφημερίδες συζητήσεων τομ. 1 σελ. 1409). Ὁ περιορισμὸς εἰς 6 μῆνας τῆς τακτικῆς συνόδου ἐν μόνον ἀποτέλεσμα ἔχει ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐφ' ὅσον δὲν ἐτελείωσεν τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ βουλὴ ἀναγκάζεται τὴν μίαν ἡμέραν νὰ κηρύσῃ τὴν λήξιν τῆς τακτικῆς συνόδου καὶ τὴν ἐπομένην νὰ συγκαλῆ τὴν Βουλὴν εἰς ἐκτακτον σύνοδον ὅπως συνέβη κατὰ τὸ 1934.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω προτείνω:

1) Ὅπως ὀρισθῆ ὅτι ἡ Βουλὴ συνέρχεται τὴν 15ην Ἰανουαρίου.

2) Ὅπως μὴ ὀρισθῆ ἀνώτατον ὄριον διαρκείας τῆς τακτικῆς συνόδου.

5) Ἐσωτερικὴ ὁργάνωσις τῆς Βουλῆς.

Τὰ ἄρθρα τὰ ἀφορῶντα τὴν ἐκλογὴν τοῦ προεδρείου τῆς Βουλῆς (44), τὴν ἀπαρτίαν τῆς Βουλῆς (48), τοὺς δικαιουμένους νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τῆς Βουλῆς προσώπων (54), τὴν δυνατότητα τῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς (47) καὶ τὸν κανονισμὸν αὐτῆς (45) δεόν νὰ περιληφθῶσι ὡς ἔχουσι καὶ ἐν τῷ νέῳ συντάγματι.

IV

Ὁργάνωσις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων.

Πλὴν τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν ὀργάνωσιν τῶν τάξεων, τὴν καθιέρωσιν τῆς ἀντιπροσωπείας αὐτῶν καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπεξεργασίας πασῶν τῶν ψηφίζομένων νόμων ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων (ὁρ. ἀνωτ. I. τ α), νομίζω ὀρθὸν νὰ περιληφθῶν ἐν τῷ συντάγματι καὶ γενικαὶ διατάξεις περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων. Ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἐφ' ὅσον θ' ἀποτελέσῃ συμβουλευτικὸν ὄργανον τῆς βουλῆς καὶ βασικὸν θεσμὸν τοῦ πολιτεύματος ὀρθὸν εἶναι αἱ βάσεις τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς νὰ τεθοῦν ὑπὸ τοῦ συντάγματος.

Διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν αὐτῆς πρέπει νὰ ἰσχύσουν τὰ αὐτὰ προσόντα τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν βουλευτῶν. Ὡσαύτως πρέπει ν' ἀναγνωρισθῶν εἰς αὐτὰ αἱ αὐταὶ προνομίαι αἱ ὁποῖαι ἀναγνωρίζονται εἰς τὰ μέλη τῆς Βουλῆς (ἀσυλία, ἀκαταδίωκτον, ἀποζημίωσις), νὰ καθιερωθῆ ἢ διὰ τὸν Βουλευτὴν καθιερωμένη ὑποχρέωσις τοῦ ὄρκου, νὰ ὀρισθῆ ἢ ὑποχρέωσις τῶν ὑπουργῶν νὰ παρέχωσι πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων ἐξηγήσεις ὅπως καὶ εἰς τὴν Βουλὴν καὶ νὰ ὀργανωθῆ ἢ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν εἶναι ὀργανωμένη ἢ Βουλὴ. Ὅπως οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸν λαὸν οὕτω καὶ τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων θὰ ἀντιπροσωπεύωσι πάσας τὰς ἐν τῇ κοινῶνι τάξεις εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ὀργανωμένος ὁ λαός. Δικαιοῦνται ἐπομένως τῶν αὐτῶν με' ἐκείνους δικαιωμάτων.

Οἱ διὰ τοὺς βουλευτὰς καθιερούμενοι λόγοι μὴ ἐκλογιμότητος καὶ ἀσυμβιβάστου δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ καθιερωθῶν διὰ τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων.

Οἱ ὡς μὴ ἐκλόγιμοι χαρακτηριζόμενοι ὡς καὶ οἱ κατέχοντες τὰς ἀσυμβιβάστους με' τὸ ἀξίωμα τοῦ Βουλευτοῦ θέσεις ἀνήκουν εἰς τάξεις αἱ ὁποῖαι ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῇ ἀντιπροσωπείᾳ τῶν τάξεων οὐδεὶς λόγος δὲ ὑπάρχει ν' ἀποκλεισθῶν οὗτοι ἀπὸ τὸ ν' ἀντιπροσωπεύωσι αὐτάς. Αἱ ἀπαγορεύσεις βεβαίως αἱ ὁποῖαι ὀρίζονται διὰ τοὺς Βουλευτὰς πρέπει νὰ καθιερωθῶν καὶ διὰ τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους αὐταὶ ἰσχύουσιν διὰ τοὺς Βουλευτὰς.

Οὐδεὶς λόγος συντρέχει αἱ συνεδριάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων νὰ εἶναι δημόσιαι. Πρὸκειται κυρίως περὶ σώματος γνωμοδοτικῆ ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ δυνατόν πρέπει ν' ἀποκλειῶνται αἱ πολιτικαὶ συζητήσεις. Εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων δεόν νὰ καθίστανται καταφανεῖς αἱ διαφοροὶ ἐν αὐτῇ γινώμαι καὶ ποῖοι ὑπεστήριξαν αὐτάς. ἵνα δύναται ἡ Βουλὴ νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ συμφέρον ἐκάστης τάξεως. Πρὸς τοῦτο πρέπει ἐν ἐκάστη ἀπόφασιν ν' ἀναφέρονται οἱ μειοψηφίσαντες μετὰ τῶν σχετικῶν αἰτιολογιῶν.

Διὰ νὰ δυναθῆ ἢ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων νὰ ἐργασθῆ ἀποτελεσματικῶς δεόν κατὰ τὸ δυνατόν νὰ εἶναι ὀλιγομελής καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει τὰ μέλη αὐτῆς νὰ εἶναι πλέον τῶν 70. Εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων πρέπει ν' ἀναγνωρισθῆ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφέρῃ εὐχὰς, καὶ δι' ἐνὸς ἀντιπροσώπου αὐτῆς ὀριζομένου δι' ἕκαστον θέμα νὰ ἐκπροσωπῆται αὐτὴ κατὰ τὴν συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν. Οὕτω θὰ δύναται ἢ Βουλὴ τελειώτερον νὰ διαφωνίζεσθαι περὶ τῶν ἀντιλήψεων αὐτῆς. Περαιτέρω πρέπει νὰ παρασχεθῆ ἢ δυνατότης διὰ νόμου νὰ ἀνατεθῶν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων καὶ ἄλλαι ἀρμοδιότητες. Εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων πρέπει νὰ παρασχεθῆ τὸ δικαίωμα διακανονισμοῦ νὰ ὀρίσῃ τὰ τοῦ τρόπου τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

V.

Ψήφισις τῶν νόμων.

Προτάσεις νόμων.

Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεων τῶν νόμων δέον νὰ ἐξακολουθησῆ ν' ἀνήκῃ κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν Βουλὴν καθ' ὅτι τοῦτο εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα τῆς κοινοβουλευτικῆς κυβερνήσεως (περὶ τῶν ἐξαιρέσεων ὁρ. κατωτέρω 3).

Ὡσαύτως πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν νὰ τηροῦνται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 49 ἐδ. 1 καὶ ἐδ. 9 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος καθ' ὅς αἱ προτάσεις νόμων δέον νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως εἰς τὴν ὁποίαν ὁσάκις πρόκειται περὶ τροποποιήσεως ἰσχυουσῶν διατάξεων δέον νὰ καταχωρίζεται ὀλόκληρον τὸ κείμενον τῆς τροποποιουμένης διατάξεως νὰ παραπέμπωνται δὲ ὅλαι ὑποχρεωτικῶς εἰς ἀρμοδίαν κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπᾶς. Πέραν τούτου προκειμένου περὶ τροποποιήσεως ἰσχυούσης διατάξεως δέον ν' ἀπαιτηθῆ ὅπως διὰ τῆς προτάσεως νόμου προτείνεται πάντοτε ἡ ἀντικατάστασις ὀλοκλήρου τοῦ τροποποιουμένου ἄρθρου. Τὸ σύστημα τοῦ ὁποίου γίνεται πολλάκις χρῆσις τῆς ἀναγραφῆς μόνον τῶν ἀντικαθισταμένων λέξεων ἐν τῷ σχετικῷ ἄρθρῳ ἀφ' ἐνὸς μὲν καθιστᾷ πολλάκις ἀδύνατον εἰς τοὺς βουλευτὰς ν' ἀντιληφθῶν ἀμέσως τὴν ἔκτασιν τῆς τροποποιήσεως ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸν ἐρμηνευτὴν κατόπιν παρέχει πολλάς δυσχερείας. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὑποκλύεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ψῆφος τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ψηφίζει τὸν νόμον μὴ ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν ἔκτασιν τῆς διὰ τοῦ τροποποιουμένου ἄρθρου ἐπιτυχανομένης μεταβολῆς εἰς τὴν νομοθεσίαν.

Αἱ παρὰ τῆς κυβερνήσεως κατατιθέμεναι προτάσεις νόμων δέον νὰ προτείνωνται παρὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπουργῶν. Ἐφ' ὅσον πρότασις νόμου θίγει τὴν ἀρμοδιότητα καὶ ἄλλου ὑπουργοῦ δέον νὰ φέρῃ καὶ τὴν ὑπογραφήν τούτου. Τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν ὕπαρξιν ἐνότητος ἐν τῇ νομοθεσίᾳ δεδωμένου ὅτι δὲν εἶναι ἀσύνηθες τὸ φαινόμενον προτάσεων νόμων θιγόντων ἀρμοδιότητος ὑπουργῶν ὑποβαλλομένων παρὰ συναδέλφων τῶν ν' ἀγνοοῦνται παρ' αὐτῶν.

2). Ψήφισις τῶν νόμων ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Τὸ ἰσχὺον σύνταγμα ἀναγνωρίζει κατ' ἀρχὴν δύο τρόπους ψηφίσεως τῶν νόμων (περὶ εἰδικῶν τινῶν περιπτώσεων ὁρ. κατωτέρω). Κατὰ κανόνα οἱ νόμοι ψηφίζονται ἀπὸ τὴν Βουλὴν εἰς δύο διαφόρους συζητήσεις ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας, κατ' ἀρχὴν μὲν καὶ κατ' ἄρθρον τὴν πρώτην συζήτησιν κατ' ἄρθρον δὲ καὶ εἰς τὸ σύνολον κατὰ τὴν δευτέραν, ἐκτὸς ἐὰν ὑποβληθῶν τροπολογία κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν ὅτε ἀναβάλλεται ἡ ψηφίσις τοῦ νόμου δι' ἓν εἰκοσιτετράωρον. Ἐξαιρετικῶς, ἐὰν ζητηθῆ ἀποδεχθῆ δὲ τοῦτο ἡ ἀρμοδία κοινοβουλευτικὴ ἐπιτροπὴ καὶ δὲν ἐγερθῆ ἀντίρρησις ἐκ μέρους τοῦλάχιστον εἰκοσι Βουλευτῶν, δύναται νὰ γίνῃ εἰς μίαν μόνον κατ' ἀρχὴν καὶ ἄρθρον συζήτησιν ψηφίσις τοῦ νομοσχεδίου. Ἐκτὸς τῶν δύο αὐτῶν τρόπων ψηφίσεως τὸ Σύνταγμα ἐπιτρέπει τὴν εἰς τὸ σύνολον δι' ἰδιαιτέρου νόμου ψηφίσιν δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κωδίκων τοὺς ὁποίους συνέταξαν εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ ὑπὸ εἰδικῶν νόμων προβλεπόμεναι.

Σκοπὸς τῆς ἐν τῷ συντάγματι καθιερώσεως τῆς εἰς μίαν μόνον συζήτησιν ψηφίσεως νομοσχεδίων εἶναι ἡ καθιέρωσις ταχύτερας διαδικασίας διὰ τὴν ψηφίσιν τῶν νομοσχεδίων ὁσάκις δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις τῆς Βουλῆς. (ὁρ. Ἐφημερίδα συζητήσεων 1927 τομ. II σελ. 638). Ἀντὶ νὰ ἀπαιτηθῶν διὰ τὴν ψηφίσιν τοῦ νομοσχεδίου τρεῖς ἡμέραι καὶ δύο συζη-

τήσεις είναι δυνατόν ή και εις μίαν και μόνην ψήφισιν του νομοσχεδίου εφ' όσον δέν ήθελον εναντιωθῆ κατά τῆς κατ' αυτον τον τρόπον ψηφίσεως του νομοσχεδίου εικοσι τουλάχιστον Βουλευται. Η διαφορά των δύο τρόπων ψηφίσεως των νομοσχεδίων είναι τῆ ἀληθεία ἐλάχιστη. Η εις μίαν μόνην συζήτησιν ψήφισιν νομοσχεδίου ἐλήφθη προφανώς ἐξ ἀναλόγου διατάξεως του Συντάγματος του 1911 (άρθρον 57) όπως όμως ἤδη κατά τὴν σχετικὴν συζήτησιν ἐτονίσθη (ὁρ. Π. Τσαλδάρην ἐν Ἐφημερ. συζητήσεων τομ. Π σελ. 106) ἡ διάταξις εἶναι ἄνευ πρακτικῆς ἀξίας.

Η εις μίαν και μόνην και οὐχι δύο συζητήσεις ψήφισιν ἐνός νομοσχεδίου δύναται μόνον νὰ δικαιολογηθῆ ὡςάκις συντρέχει λόγος ταχύτερας ἐνεργείας και ἀμέσου λήψεως νομοθετικῶν μέτρων. Ἄλλως δέν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ γίνῃ εις δύο συζητήσεις ἢ ψήφισιν του νομοσχεδίου, εφ' όσον αἱ δύο συζητήσεις σκοπὸν ἔχουσι τὴν πληρεστέραν κατατόπισιν τῆς Βουλῆς ἐπὶ του νομοσχεδίου (ὁρ. Ἐφημ. συζητήσεων τομ. Π σελ. 104 ἐπομ.). Ἄλλ' ὅταν ὅμως εἶναι ἀνάγκη ἀμέσου λήψεως νομοθετικῶν μέτρων και ἡ μετὰ μίαν συζήτησιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψήφισιν του νομοσχεδίου κατά τὸ σύνταγμα πάλιν δέν εἶναι πάντοτε ἐπαρκῆς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως. Εἶναι δυνατόν πάντοτε νὰ ματαιωθῆ ἢ ψήφισιν του νομοσχεδίου ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως εφ' όσον ἀρκεῖ ἢ ἐναντίωσις εἴκοσι Βουλευτῶν διὰ νὰ ἀποκλεισθῆ ἢ εις μίαν μόνον συζήτησιν ψήφισιν του νομοσχεδίου.

Ἐκτός τούτου εἶναι δυνατόν νὰ μὴ συνεδριάξῃ κατά τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀπαιτεῖται ἢ ἄμεσος λήψις του νομοθετικοῦ μέτρου ἢ Βουλῆ και νὰ εὔρεθῆ πρὸ ἀδιεξόδου ἀληθῶς ἢ κυβέρνησις διὰ τὴν λήψιν του νομοθετικοῦ μέτρου. Ὑπάρχουν τέλος πολλάκις και περιστάσεις καθ' ἃς εἶναι ἀναγκαία ἄμεσος νομοθετικὴ ρύθμισις ἄνευ προηγουμένης μακρᾶς δημόσιας συζητήσεως ἐν τῇ Βουλῇ. Τοῦτο κατ' οὐδένα τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ διὰ των προβλεπομένων ὑπὸ του Συντάγματος διὰ τὴν ψήφισιν του νομοσχεδίου τρόπων.

Ἐν τῇ πρακτικῇ αἱ δύο συζητήσεις εις τὴν Βουλὴν κατέληξαν συνήθως εις μίαν κατ' ἀρχὴν συζήτησιν του νομοσχεδίου και εις μίαν ἄλλην κατ' ἄρθρον συζήτησιν του νομοσχεδίου. Κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν οὐδέποτε σχεδὸν συζητοῦνται τὰ ἄρθρα. Συνήθως ὁ ὑπουργὸς παρακαλεῖ τοὺς βουλευτὰς νὰ ὑποβάλλουν τὰς προτεινομένας ὑπ' αὐτῶν τροπολογίας και προσθήκας διὰ νὰ δυνηθῆ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ τὰς μελετήσῃ, ἐπὶ σοβαρῶν μάλιστα νομοσχεδίων με τὴν δήλωσιν ὅτι οὐδεμίαν μετὰ ταῦτα τροπολογίαν ἢ προσθήκην θὰ δεχθῆ. Τοῦτο δέον νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν και νὰ καθιερωθῆ ἢ ἀρχὴ τῆς εις ὠρισμένον χρονικὸν σημεῖον κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν συγκεντρώσεως πασῶν των τροπολογιῶν ἢ προσθηκῶν ἵνα μὴ προκαταλαμβάνεται ἀπρόοπτος ὁ ὑπουργός, δύναται δὲ νὰ μελετᾷ ταύτας και διαρρυθμίζει ἀναλόγως, ἐν περιπτώσει ἀποδοχῆς αὐτῶν, τὸ νομοσχέδιον.

Καθὼς ἀνωτέρω ἐτονίσθη ἢ νομοθεσία μας ἀπὸ ἀπόψεως νομοτεχνικῆς δέν εὐρίσκεται εις εὐχάριστον κατάστασιν, ἢ δὲ βουλῆ δέν διαφωτίζεται ἐπαρκῶς ἐπὶ των νομοσχεδίων (ἀνωτ. 1. 2). Προϋτάθη πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς καταστάσεως ἢ ἐπεξεργασία των νομοσχεδίων ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπειᾶς των τάξεων και του συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας τὰ ὅποια σκοπὸν ἔχουν νὰ διαφωτίζουν τὴν βουλὴν ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιεχόμενον των νομοσχεδίων και ὅσον ἀφορᾷ τὴν νομοτεχνικὴν ἀριότητα αὐτῶν. Κατὰ ταῦτα δέον νὰ ληφθῆ ἰδιαιτέρα πρόνοια ὅπως ρυθμισθῆ ἢ διαδικασία τῆς ψηφίσεως των νομοσχεδίων ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε νὰ δύναται ἢ βουλῆ νὰ διαφωτίζεται ἐγκαίρως κατὰ τὴν ψήφισιν του νομοσχεδίου παρὰ

τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ νὰ ἔχῃ ἐπαρκῆ χρόνον ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐπεξεργασθῇ τὸ νομοσχέδιον.

Ἐύχῃς ἔργον εἶναι ἡ βουλή ἰδίᾳ διὰ τῶν κοινοβουλευτικῶν αὐτῆς ἐπιτροπῶν νὰ ἐπεξεργάζεται ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερον τὸ νομοσχέδιον. Οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει βεβιασμένης ἐπεξεργασίας καὶ ψήφισεως τῶν νομοσχεδίων. Ἡ ἰδέα ἡ ὁποία συχνάκις ἐπαναλαμβάνεται ὅτι εἶναι ἀνάγκη ἡ βουλή ταχέως νὰ ψηφίσῃ τὰ νομοσχέδια, διότι αἱ σημεριναὶ ἀνάγκαι ἐπιβάλλουν ταχύτητα περὶ τὴν λήψιν νομοθετικῶν μέτρων δὲν εἶναι ὀρθή. Ἡ ἄμεσος καὶ ταχεῖα λήψις νομοθετικῶν μέτρων ἐμφανίζεται πολυλάκις καὶ δέον τοῦτο εἰδικῶς νὰ προβλεφθῇ, πλὴν ὅμως κατ' ἀρχὴν συνήθως ἡ ψήφισις τῶν διαφόρων μέτρων οὐδόλως ἐπιίγει. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι πρὸ παντὸς ἀναγκαῖον εἶναι ἡ πλήρης μελέτη τῶν ὑπὸ τοῦ νομοσχεδίου διαρρυθμιζομένων σχέσεων καὶ ἡ κατὰ τὸ δυνατόν τελειωτέρα νομοθετικὴ ρύθμισις ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ βεβιασμένης ἐνεργείας.

Διὰ τὰς κατεπειγούσας καὶ ὅλως ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις δέον νὰ καθιερωθῇ τρόπος λήψεως τῶν νομοθετικῶν μέτρων χωρὶς ὅμως ταῦτα ἐφ' ὅσον δὲν ἐπαρκεῖ ὁ χρόνος ν' ἀποτελοῦν οριστικὴν ἀπόφασιν τῆς βουλῆς περὶ αὐτῶν, δέον δηλαδὴ νὰ παρέχεται ἡ εὐχέρεια τῆς λήψεως αὐτῶν μὲ τὸ δικαίωμα τῆς βουλῆς ἂν πεισθῇ ὅτι ταῦτα δὲν πρέπει νὰ ληφθοῦν ν' ἀνακαλῆ ταῦτα.

Ἄλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σήμερον παρατηρεῖται εἶναι ἡ πληθώρα τῆς νομοθετικῆς ὕλης (συνεπεία κυρίως τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σημειωθείσης ἀνάγκης τῆς ἀυξήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ κράτους ρυθμιζομένων ζητημάτων) μὲ τὴν ὁποίαν ἐπιβαρύνεται ἡ βουλή καὶ ἡ ἀνεπάρκεια αὐτῆς ὅπως ἐπεξεργασθῇ αὐτά. Δεδομένου ὅτι ἐνεργεῖ τὸν ἔλεγχον τῆς κυβερνήσεως καὶ διεξάγονται ἐν αὐτῇ εὐρείαι πολιτικαὶ συζητήσεις, μὲ τὴν πληθώραν τῆς νομοθετικῆς ὕλης ἡ ὁποία προσάγεται εἰς αὐτὴν δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου τῆς, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἀτελῶς ἀνταποκρίνεται εἰς αὐτό. Ἀληθῶς κατὰ μέγα μέρος συμβάλλει καὶ ἡ παρατηρουμένη ἀδιαφορία εἰς τοὺς πλείστους τῶν βουλευτῶν περὶ τὴν λήψιν τῶν διαφόρων νομοθετικῶν μέτρων ὅταν δὲν συντρέχει προσωπικὸν ἐνδιαφέρον ἢ ὅταν δὲν ἀφορᾷ εἰδικῶς τὰς περιφερείας ἐξ ὧν προέρχονται. Ὅσοι ἔχουν παρακολούθησι ψήφισιν νομοσχεδίων ἰδίως κατὰ τὰς προκείμενας ὥρας ἀληθῶς δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ τοὺς ἔχῃ ἀποκρδιώσει τὸ θέαμα τῆς βουλῆς. Ἡ ἀπασχόλησις τῶν βουλευτῶν μὲ τὴν παρακολούθησιν τῶν διαφόρων διοικητικῆς φύσεως ὑποθέσεων τῆς ἐπαρχίας τῶν, ἡ κομματικὴ συναλλαγὴ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν διαφόρων θέσεων καὶ διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν διαφόρων προσωπικῶν ζητημάτων δὲν τοὺς ἀφίνει κατὰ τὸ πλεῖστον νὰ μελετήσωσι καὶ νὰ ἐπεξεργασθῶσι τὰ νομοσχέδια. Καὶ ὅμως ὡς μέλη τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, τοῦτο ἔδει ν' ἀποτέλῃ τὴν κυρίαν ἀπασχόλησιν αὐτῶν. Βεβαίως ἡ κατάστασις τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ἡ ἐλλειψις οἰασδῆποτε ἐνιαίας καὶ συστηματικῆς ὀργανώσεως αὐτῶν ἢ ἐπικρατοῦσα συγκέντρωσις, ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον δυνατόν τῆς αὐθαιρεσίας περὶ τὴν πρόσληψιν καὶ προαγωγὴν τοῦ προσωπικοῦ τῆς διοικήσεως, ὡς καὶ αἱ ἀλλεπάλληλαι ἀρσεῖς τῆς μονιμότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τὸ ἐπικρατοῦν ἐκλογικὸν σύστημα, καθιστῶσι ἀναπόφευκτον τὴν ἐπέμβασιν τῶν βουλευτῶν εἰς τὰ ἔργα τῆς διοικήσεως.

Ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐπεξεργασίας ὠρισμένων νομοσχεδίων εἰς ἐπιτροπὴν ὡς καὶ ἡ κατάρτισις ὠρισμένου νομοσχεδίου ἀπὸ ἐπιτροπῆν νομοπαρασκευαστικὴν νομίζω ὅτι σπουδαίως θέλει συμβάλῃ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν νομοσχεδίων. Δὲν ἔχει σημασίαν ἂν τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν εἶναι κοινοβουλευτικά ἢ μὴ, ἀρκεῖ νὰ εἶναι τὰ κατάλληλα διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν ἢ κα-

τάρτισιν τοῦ νομοσχεδίου. Πρέπει δὲ νὰ διευκολυνθῇ ἡ ψήφισις τῶν ὑπὸ τῶν οὕτω συνιστωμένων ἐπιτροπῶν καταρτιζομένων νομοσχεδίων ἵνα γίνεταί συγχρῆσις αὐτῶν. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι δέον νὰ ἐπιτραπῇ ὅπως ἡ Βουλὴ ἀναθέτῃ εἰς ἐπιτροπὰς διὰ νόμου τὴν κατάρτισιν ἢ ἐπεξεργασίαν ὀρισμένων νομοσχεδίων δυναμένη νὰ θέσῃ καὶ τὰς βάσεις ἢ περιορισμοὺς ὑφ' οὓς δέον νὰ συνταχθῇ τὸ νομοσχέδιον. Μετὰ τὴν κατάρτισιν ἢ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ νομοσχεδίου ὑπὸ ἐπιτροπῆς, δέον νὰ παρασχεθῇ ἡ δυνατότης τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου κατὰ τρόπον εὐκλῶν οὐχὶ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, δεδομένου ὅτι ὑπάρχει ἐκ τῶν προτέρων συγκατάθεσις τῆς Βουλῆς διὰ τὴν λήψιν τοῦ μέτρου τούτου ἐφ' ὅσον συνεστήθη πρὸς τοῦτο διὰ νόμου εἰδικὴ ἐπιτροπὴ. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν θ' ἀποφεύγεται ἡ συζήτησις ἐν τῇ βουλῇ ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων ἐκείνων τὰ ὅποια ἐπεξεργάζεται εἰδικὴ ἐπιτροπὴ διὰ νόμου ὀρισμένη καὶ ἐφ' ὅσον γίνεταί χρήσις τῆς παραπομπῆς τῆς ἐπεξεργασίας τῶν νομοσχεδίων εἰς ἐπιτροπὴν θὰ περιορισθῇ ἡ ἐργασία τῆς βουλῆς οὐσιωδῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δέον νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ψήφισις κωδίκων κατηρτισμένων ὑπὸ εἰδικῶν ἐπιτροπῶν διὰ νόμου ὀρισμένων.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω προτείνω ὅπως διὰ τὴν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων προβλεφθῶσιν ὑπὸ τοῦ νέου συντάγματος δύο τρόποι :

α) Τακτικὴ διαδικασία ψηφίσεως τῶν νομοσχεδίων.

Διὰ τὴν ψήφισιν τῶν νομοσχεδίων δέον ν' ἀπαιτηθῶν τρεῖς συζητήσεις. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίαν ἣτις δέον πάντοτε ὑποχρεωτικῶς νὰ λαμβάνῃ χώραν (ὅρ. ἀνωτέρω) δέον νὰ εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον εἰς τὴν βουλὴν. Κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν δέον νὰ περιορίζεται ἡ συζήτησις εἰς τὴν κατ' ἀρχὴν παραδοχὴν ἢ μὴ τοῦ νομοσχεδίου καὶ δέον νὰ ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ πασῶν τῶν τυχόν προτεινομένων τροπολογιῶν ἢ προσθηκῶν. Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς θὰ δύναται νὰ παρέχῃ παράτασιν τριῶν ἡμερῶν εἰσέτι διὰ τὴν ὑποβολὴν τροπολογιῶν ἢ προσθηκῶν. Μετὰ τοῦτο οἰαδήποτε προσθήκη ἢ τροπολογία θὰ εἶναι ἀπαράδεκτος. Ἀμέσως τὸ νομοσχέδιον μετὰ ταῦτα μετὰ τῶν προταθεισῶν τροπολογιῶν καὶ προσθηκῶν θ' ἀποστέλλεται εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων ἢ ὅποια θὰ εἶναι ὑπόχρεως ἐντὸς 20 ἡμερῶν νὰ γνωμοδοτήσῃ ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου καὶ τῶν προταθεισῶν τροπολογιῶν ἢ προσθηκῶν. Μετὰ τὴν γνωμοδότησιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἢ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τῶν εἴκοσι ἡμερῶν χωρὶς αὕτη νὰ γνωμοδοτήσῃ θὰ εἰσάγεται πρὸς δευτέραν συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον. Ἡ δευτέρα συζήτησις θὰ εἶναι κατ' ἄρθρον καὶ ἡ Βουλὴ θὰ δύναται νὰ τροπολογήσῃ τὸ νομοσχέδιον συμφώνως μὲ τὰς ὑποβληθείσας ἤδη τροπολογίας κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν. Οὐδεμίαν ἄλλην τροπολογία ἢ προσθήκη εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἐκτὸς ἐκείνων αἱ ὅποιαί τυχόν ἐπιβάλλονται ἐκ τῆς παραδοχῆς τροπολογίας τινὸς ἢ προσθήκης διὰ τὴν ἐνότητα τοῦ νομοσχεδίου.

Μετὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν τὸ νομοσχέδιον ὡς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐγένετο δεκτὸν διαβιβάζεται εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἢ εἰς τὴν ἀρμοδίαν νομοπαρασκευαστικὴν ἐπιτροπὴν ἢ ὅποια τὸ κατήρτισε ἢ τὸ ἐπεξεργάσθη, διὰ τὴν νομοτεχνικὴν αὐτοῦ ἐπεξεργασίαν. Μετὰ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τῆς ἀρμοδίας νομοπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς ἢ 5 ἡμέρας μετὰ τὴν εἰς αὐτὰ παραπομπὴν τοῦ νομοσχεδίου θὰ εἰσάγεται πρὸς τρίτην συζήτησιν. Κατ' αὐτὴν θὰ γίνεταί κατ' ἄρθρον ἐπιψήφισις ἐπιτρεπομένων μόνον τῶν τροπολογιῶν ἐκείνων αἱ ὅποιαί ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἀπὸ νομοτεχνικῆς ἀπόψεως ἀρτίαν ἐμφάνισιν τοῦ νομοσχεδίου αἱ ὅποιαί προτείνονται ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ἢ τῆς ἀρμοδίας νομοπαρασκευαστικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ Κυβέρνησις διὰ τὰς παρ' αὐτῆς καταθεθειμένας προτάσεις νόμου θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποστολῆς πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων καὶ τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας καὶ πρὸ τῆς καταθέσεως αὐτῶν εἰς τὴν Βουλὴν ὅποτε ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ὑπάρχουν τροπολογίαι θὰ δύναται τὸ νομοσχέδιον ἀμέσως νὰ ψηφίζεται εἰς 2αν καὶ 3ην ἀνάγνωσιν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ διαδικασία χωρὶς νὰ εἶναι μακρά, 26 ἡμέραι θὰ ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου ἐνῶ μέχρι σήμερον ἀπητοῦντο συνήθως 45 ἡμέραι μετὰ τὴν γερούσιαν, θὰ παρέχῃ τὴν εὐχέρειαν εἰς τοὺς βουλευτάς νὰ μελετοῦν καὶ νὰ κατατοπίζωνται πλήρως εἰς τὰ διάφορα νομοθετήματα. Φθάνει νὰ θελήσουν τοῦτο :

β) Ἐκτακτος διαδικασία ψηφίσεως νόμων.

Ὡρισμένοι προτάσεις νόμων ὑποβαλλόμεναι πάντοτε ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως θὰ δύναται νὰ ὑποβάλλωνται ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν κατὰ τὰ ἀνωτέρω παρὰ τῆ Βουλῆ ὑπάρχουσαν νομοθετικὴν ἐπιτροπὴν εἴτε ἡ Βουλὴ εὐρίσκειται ἐν συνόδῳ εἴτε μὴ :

α) Αἱ προτάσεις νόμων αἱ ὁποῖαι δέον νὰ ψηφισθοῦν ἐπιγόντως καὶ ἡ ἀναβολὴ τῶν ὁποίων διὰ τὴν ψήφισιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένη.

β) Αἱ προτάσεις νόμων αἱ συνταχθεῖσαι παρὰ ἐδικῶν ἐπιτροπῶν ὑπὸ νόμῳ εἰδικῶς προβλεπομένων, ἢ διὰ νόμου ἐπιψήφισις δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κωδίκων καταρτιζομένων ὑπὸ ἐδικῶν ἐπιτροπῶν αἱ ὁποῖαι εἰδικῶς προβλέπονται διὰ νόμου. Πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ προτάσεις ἀποστέλλονται προηγουμένως πρὸς γνωμοδότησιν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων καὶ πλὴν τῶν β) εἰς τὴν ἀρμοδίαν νομοπαρασκευαστικὴν ἐπιτροπὴν ἢ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας δυναμένης τῆς Κυβερνήσεως νὰ τάξῃ προθεσίαν πρὸς ἐπεξεργασίαν αὐτῶν. Ἐν περιπτώσει ὅλως κατεπειγούσης ἀνάγκης εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀποσταλῇ ἡ πρότασις νόμου εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων.

Τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ψηφιζόμενα νομοσχέδια θὰ καθίστανται ἀμέσως νόμοι τοῦ κράτους. Δέον ὅμως εὐθὺς ὡς συνέληθῃ ἡ Βουλὴ μετὰ τὴν ψήφισιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς νὰ κατατεθοῦν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς εἰς τὴν Βουλὴν ἢ ὁποῖα θὰ δύναται εἰς τὴν περίπτωσιν α) ἐντὸς μηνὸς τῆ αἰτήσεως τοῦ 1)5 τῶν μελῶν τῆς νὰ ζητήσῃ ὅπως ἀχθοῦν ἐνώπιον αὐτῆς πρὸς συζήτησιν καὶ ψήφισιν. Ἐν ἡ περιπτώσει τὰ ἀπορρίψη ἢ τὰ τροποποιήσῃ, ἢ ἀπόρριψις ἢ ἡ τροποποιήσις ἰσχύει διὰ τὸ μέλλον.

Ἄν ἐν περιπτώσει κατεπειγούσης ἀνάγκης δὲν ὑποβληθῇ τὸ νομοσχέδιον εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων πρὸ τῆς ψηφίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς δέον ἡ κυβερνήσις νὰ παραπεμφῇ αὐτὸ μετὰ ταῦτα. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἂν ἡ γνωμοδότησις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ νόμου ἢ τῆς τροποποιήσεως αὐτοῦ εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν πάραυτα ὁ νόμος.

Οἱ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ψηφιζόμενοι νόμοι εἰσαγόμενοι εἰς τὴν Βουλὴν ψηφίζονται ὅπως αἱ εἰς τὴν Βουλὴν κατατιθέμεναι προτάσεις νόμων.

3) Εἰδικαὶ περιπτώσεις.

α') Προτάσεις νόμων περιέχουσαι δαπάνας.

Τὸ ἰσχυὸν Σύνταγμα καθιερεῖ τὴν ἀρχὴν καθ' ἣν πρότασις νόμου ὑποβαλλομένη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ συνεπαγομένη δαπάνην ἢ ἐλάττωσιν τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρέπει νὰ ὑπογράφεται παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἐκθεσιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεως τῆς δαπάνης. Περαιτέρω ὀρίζεται ὅτι διὰ πάσας τὰς προτάσεις νόμου τὰς συνεπαγομένας ἐπιβάρυνσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ εἴτε προέρχονται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἴτε ἀπὸ τὴν Βουλὴν ἀπαιτεῖται πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ πρὸ τῆς

συζητήσεως έκθεσις τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου, ἡ ὁποία νὰ καθορίζη τὸ μέγεθος τῆς δαπάνης.

Ἡ ἐπὶ τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ τοῦ 1927 προέτεινεν, ὅπως καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ πᾶσα πρότασις ἀκόμη καὶ αἱ παρὰ τῶν Βουλευτῶν ἢ Γερουσιαστῶν ὑποβαλλόμεναι νὰ συνοδεύωνται ἀπὸ έκθεσιν περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεως τῆς δαπάνης (ὁρ. εἰσηγητικὴν έκθεσιν Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος 1927 σελ. 16), πλὴν ὅμως μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἐν τῇ ἀναθεωρητικῇ Βουλῇ ἡ διάταξις διετυπώθη εἰς τρόπον ὥστε μόνον διὰ τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀπαιτῆται τοιαύτη έκθεσις (ὁρ. Ἐφημερίδα τῶν Συζητήσεων τόμ. II σελ. 81 ἐπομ.). Ὁ περιορισμὸς τῆς έκθέσεως τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου εἰς μόνον τὰς προτάσεις νόμων καὶ οὐχὶ τὰς ἐν τῇ Βουλῇ γενόμενας τροπολογίας ἢ προσθήκας, ἡ ἔλλειψις οἰασδήποτε περιαιτέρω κυρώσεως τῆς παραβάσεως τῶν διατάξεων αὐτῶν συνεπεῖα τῆς καθιερωθείσης ὑπὸ τῆς νομολογίας ἀρχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ψηφίζομενος παρὰ τὰς διατάξεις ταύτας νόμος δὲν θεωρεῖται ἀντισυνταγματικὸς καὶ εἶναι καθ' ὅλα ἐγκυρος (Παπαφράγκου πορίσματα ἐκ τῆς νομολογίας κλπ. σελ. 54, Συμβούλιον Ἐπικρατείας 121) 1929 ἀπόφασις σελ. 334), ὁ περιορισμὸς τῶν διατυπώσεων εἰς μόνον τὰς δαπάνας τὰς ἀφορώσας μείωσιν τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους καὶ οὐχὶ γενικῶς πάντων τῶν νομικῶν προσώπων τοῦ Δημοσίου δικαίου δὲν ἐπέτρεψαν νὰ ἐπιτευχθῇ πλήρως τὸ διὰ τῆς διατάξεως σκοπούμενον. Ὡς ἐτονίσθη καὶ κατὰ τὰς σχετικὰς συζητήσεις ἐν τῇ ἀναθεωρητικῇ Βουλῇ τοῦ 1927 σκοπὸς τῶν διατάξεων αὐτῶν εἶναι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς τηρήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῆς συμφώνως πρὸς αὐτὸν διαχειρίσεως τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, νὰ δύναται νὰ ἐλέγξη τὴν κίνησιν τῶν διὰ τῶν διαφόρων νομοθετημάτων δαπανῶν καὶ νὰ δύναται οὕτω νὰ κατατοπίζη περὶ τούτου τὴν Βουλὴν. Ἰδιαιτέρως δεόν νὰ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τῶν τυχόν κινδύνων διὰ τὸν προϋπολογισμόν ἐκ τῆς δαπάνης τῶν διαφόρων νομοσχεδίων. Περαιτέρω διὰ τῆς ὑποχρέωσως, ὅπως ἀναφέρεται ἐν τῇ έκθεσὶ, καὶ ὁ τρόπος τῆς καλύψεως τῆς δαπάνης σκοπεῖται ἡ πλήρης κατατόπισις τῆς Βουλῆς ἐπὶ τῶν συνεπειῶν, τὰς ὁποίας θὰ εἶχε διὰ τὸν προϋπολογισμόν ἡ ψήφισις τοῦ νομοσχεδίου.

Ἐν τῇ πρακτικῇ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ κατατεθειμένα νομοσχέδια μετὰ τῶν σχετικῶν έκθέσεων περὶ καλύψεως τῆς δαπάνης καὶ τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τροποποιούμενα εἰς τὴν Βουλὴν πολλάκις τῇ προτάσει καὶ τοῦ ἰδίου ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, παρουσιάζουν ἀπροόπτους ἐκπλήξεις διὰ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν. Εἶναι συνήθης ἡ περίπτωσις, διατάξεις, τὰς ὁποίας δὲν ἐδέχθη ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν καθότι θεωροῦσεν αὐτὰς ὡς ὑπερμέτρως ἐπιβαρυντικὰς διὰ τὸν προϋπολογισμόν διὰ τροπολογιῶν, νὰ παρατίθενται εἰς τὸ νομοσχέδιον μὲ ἄλλας ἀκόμη καθιστώσας ἀγνώριστον ἀπὸ ἀπόψεως δαπανῶν τὸ κατατεθὲν νομοσχέδιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Κυβέρνησις καὶ ἰδιαιτέρως ὁ ἀρμόδιος Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπευθύνως διαχειρίζονται τὰ δημόσια οἰκονομικά, χάνωσι πάντα ἐλεγχον καὶ ἀναγκάζονται νὰ δεχθῶσι καὶ νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθείσας ἀπροόπτους δαπάνας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι μέγα κίνδυνον διὰ τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ. Οἱ Βουλευταί, δυστυχῶς, πρὸ τῶν εἰδικῶν συμφερόντων, τὰ ὁποῖα προασπίζονται, συνήθως δὲν ἀντιλαμβάνονται τὰς ἐκ τῆς ἀυξήσεως τῶν δαπανῶν ἐκ τῶν καθέκαστον νομοσχεδίων συνεπεῖας. Αἱ οἰκονομικαὶ ὅμως συνθήκαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας διαβιούσιν ἰδίᾳ σήμερον τὰ κράτη, ἐπιβάλλουσι τὴν λήψιν μέτρων, ἵνα μὴ εἶναι δυνατὸν ἀπὸ τὴν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἄλλην διὰ

τῆς προτάσεως νόμου ἐνὸς βουλευτοῦ ἢ διὰ μιᾶς προσθήκης εἰς ἓνα νόμον ἀνατρέπεται τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ὀλόκληρος ὁ προϋπολογισμός. Τὸ δικαίωμα τῶν βουλευτῶν νὰ προτείνωσι δαπάνας ἀφορώσας τὸν προϋπολογισμὸν εἴτε διὰ προτάσεως νόμου εἴτε διὰ προσθήκης εἰς νόμον εἴτε δι' οἰασδήποτε ἄλλης τροπολογίας, δεόν ν' ἀποκλεισθῇ. Μόνον ἡ Κυβέρνησις δεόν νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως νόμων προβλεπόντων δαπάνας ἢ μείωσιν τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐπὶ ὅλων δεόν ν' ἀπαιτῆται διὰ τὴν σχετικὴν πρότασιν ἢ ὑπογραφή τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἔκθεσις περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεως τῆς δαπάνης καὶ ἔκθεσις τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου περὶ τοῦ μεγέθους αὐτῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Βουλὴ θὰ ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ μειώσῃ τὰς προτεινομένας δαπάνας διαφωτισζομένη διὰ τῶν συνυποβαλλομένων ἐκθέσεων, οὐδέποτε ὅμως νὰ αὐξήσῃ αὐτάς. Ἡ καθιέρωσις τοιαύτης διατάξεως προετάθη καὶ διὰ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ κ. Γ. Παμπούλα προτείνεται δὲ νὰ καθιερωθῇ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὡς ἀπολύτως ἀναγκαία διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σημερινῶν ἀναγκῶν. (Barthelemy Valeur de la liberté 1934 σελ. 168).

Περαιτέρω δεόν νὰ καθιερωθῇ ὅτι οὐ μόνον αἱ δαπάναι καὶ αἱ μειώσεις τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους δὲν πρέπει νὰ προέρχωνται ἀπὸ βουλευτὰς ἀλλὰ καὶ αἱ δαπάναι καὶ αἱ μειώσεις ἐσόδων αἱ ἀφορῶσαι τὸν προϋπολογισμὸν τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου. Σήμερον τὰ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τὰ ὁποῖα ἔχουν αὐξηθῆ καὶ αὐξάνονται καταπληκτικῶς, ἐπιτελοῦσι κρατικὸς σκοπούς. Ἡ οἰκονομικὴ ἀνεπάρκεια αὐτῶν νὰ ἐπιτελέσωσι τὸν σκοπὸν τῶν ἔχει πάντοτε ἄμεσον ἀντίκτυπον ἐπὶ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου ἡ μείωσις τῶν ἐσόδων τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ὡς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀδυναμίας αὐτοῦ τούτου τοῦ νομικοῦ προσώπου νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν σκοπὸν του εἶναι πρὸς μεγίστην βλάβην ὅλων ἐκείνων, τοὺς ὁποῖους ἀφορᾷ τὸ νομικὸν πρόσωπον.

Πρὸς τοῦτο προτείνω: Ὅπως καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς παρὰ μόνης τῆς Κυβερνήσεως προτάσεως νόμων περιεχουσῶν δαπάνας ἢ μείωσιν τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς βάρος τοῦ Κράτους ἢ νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου. Περαιτέρω δὲ ὅπως παραμείνῃ ἡ διάταξις κατὰ τὴν ὁποίαν πᾶσα διάταξις ἀφορῶσα δαπάνας εἰς βάρος τοῦ Κράτους δεόν νὰ σπινδοεύεται ἀπὸ ἔκθεσιν τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλύψεως τῆς δαπάνης καὶ προκειμένου περὶ τοῦ Κράτους ἀπὸ ἔκθεσιν τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου περὶ τοῦ μεγέθους αὐτῆς.

β') Νόμοι ἀφορῶντες μισθοδοσίαν ἢ συντάξεις ἢ ἐν γένει παροχὴν πρὸς ὄφελος προσώπου.

Ἐφ' ὅσον θέλει γίνῃ δεκτὴ ἡ προτεινομένη τροποποίησις τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, καθ' ἣν οὐδεμία πρότασις νόμου συνεπαγομένη δαπάνην θὰ προέρχεται ἀπὸ τὴν Βουλὴν, παρέλκει πλέον ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 29 ἐδ. 2.

Ἡ ἐν τῷ ἀρθρῷ 53 καθιερουμένη ἀρχὴ δεόν νὰ περιληφθῇ καὶ ἐν τῷ νέῳ Συντάγματι.

γ') Νόμοι ἀπονέμοντες συντάξεις.
Ὡς πρὸς αὐτοὺς δεόν νὰ διατηρηθοῦν αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 29 ἐδ. 2 καὶ 49 ἐδ. 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος.

δ') Νόμοι ἐπιβάλλοντες φόρους ἢ δασμούς.
Καὶ ὡς πρὸς αὐτοὺς δεόν νὰ διατηρηθοῦν αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 51 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος.

ε') Προϋπολογισμός.
Τὸ ἀφορῶν τὸν προϋπολογισμὸν ἀρθρον 52 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος ὡς πρὸς δύο σημεία δεόν νὰ τροποποιηθῇ.

1) "Όσον αφορά τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς καταθέσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τὸ ἰσχῶν Σύνταγμα ὀρίζει ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς κατατίθεται κατὰ τὴν ἐτησίαν τακτικὴν σύνοδον τῆς Βουλῆς καὶ δὴ κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας τῆς συνόδου. Ἡ Βουλὴ κατὰ τὸ ἰσχῶν Σύνταγμα συνέρχεται αὐτοδικαίως εἰς τακτικὴν σύνοδον τὴν 15ην Ὀκτωβρίου διὰ τὴν ἐτησίαν τακτικὴν σύνοδον αὐτῆς ἐκτὸς ἐὰν συγκαλέσῃ αὐτὴν ἐνωρίτερον ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὁ προϋπολογισμὸς ἐν τιαύτῃ περιπτώσει τοῦ ἐπιόντος ἔτους, ἐκείνου δηλαδὴ τὸ ὅποιον ἀρχίζει τὴν 1ην Ἀπριλίου, δέον νὰ κατατεθῆ μέχρι τῆς 15ης Δεκεμβρίου τὸ ἀργότερον ἢ ἡ Βουλὴ συνέλθῃ τὴν 15ην Ὀκτωβρίου, ἂν δὲ ἡ Βουλὴ συνέλθῃ ἐνωρίτερον καλουμένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὅπως π. χ. συνέβη μὲ τὴν τελευταίαν σύνοδον τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ἤρχισε τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1934, ὁ προϋπολογισμὸς πρέπει νὰ κατατεθῆ κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας τῆς συνόδου, ἤτοι δυνατόν νὰ πρέπῃ νὰ κατατεθῆ πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς χρήσεως τοῦ προηγουμένου τοῦ κατατιθεμένου προϋπολογισμοῦ ἔτους.

Ἄνωτέρω προτάθη ὅπως ἡ τακτικὴ σύνοδος τῆς Βουλῆς ἀρχεταὶ αὐτοδικαίως τὴν 15ην Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους (III 5.), ἐκτὸς ἐὰν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας συγκαλέσῃ αὐτὴν ἐνωρίτερον. Ὁ προϋπολογισμὸς ἀρκεῖ νὰ κατατίθεται κατὰ τὴν ἐτησίαν τακτικὴν σύνοδον τῆς Βουλῆς δύο μῆνας πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ οικονομικοῦ ἔτους. Τὸ διάστημα τῶν δύο μηνῶν εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν Βουλὴν διὰ νὰ μελετήσῃ καὶ ψηφίσῃ τὸν προϋπολογισμὸν.

2. Δέον νὰ ληφθῇ πρόνοια ὅπως διαρρυθμισθοῦν τὰ δικαιώματα τῆς ἐκτελεστικῆς λειτουργίας ἐν περιπτώσει τῆς δι' οἰονδήποτε λόγον μὴ ψηφίσεως τοῦ Προϋπολογισμοῦ. Πρὸς τοῦτο δέον νὰ ὁρισθῇ ὅτι ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ψήφισις τοῦ Προϋπολογισμοῦ ἐπιτρέπεται δι' εἰδικοῦ νόμου ἢ προσωρινῆ διοικήσεως τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἐντὸς περιόδου καὶ ὁρίων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁριστέων, ἐὰν ἐνεκα ἀπουσίας τῆς Βουλῆς δὲν καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐκδοσις τοιοῦτου νόμου ἐπιτρέποντος ὅπως διὰ διατάγματος προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καθιερωθῇ διὰ χρονικὴν περίοδον τριῶν μηνῶν ἢ προσωρινῆ διοικήσεως τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων ἐντὸς τῶν ὁρίων εἴτε τοῦ κατατεθέντος Προϋπολογισμοῦ ἢ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω δύο τροποποιήσεων διὰ τὸν Προϋπολογισμὸν δέον νὰ παραλείπωνται αἱ γνωμοδοτήσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

VI.

Ἐκδοσις καὶ δημοσίευσις τῶν νόμων.

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 75 καθ' ἣν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἔχει ὑποχρέωσιν ἐκδόσεως καὶ δημοσίευσσεως τῶν νόμων ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ψηφίσεως αὐτῶν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι δέον νὰ διέπουν τὸ πολίτευμα ἡμῶν καὶ πρέπει νὰ παραμένῃ ὡς ἔχει. Διὰ τῆς προτάσεως μου περὶ τοῦ δικαιώματος τὸ ὅποιον ἔχει ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῆ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ προκαλέσῃ δημοψήφισμα ἀποκτᾶ ἡ ἐκτελεστικὴ λειτουργία δικαίωμα προσφυγῆς πρὸς τὸν λαὸν ἐν περιπτώσει καθ' ἣν νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ δημοσιευθῇ νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἂν οἱ δημοσιεύμενοι νόμοι πρέπει νὰ φέρουν τὰς ὑπογραφὰς πάντων τῶν Ὑπουργῶν τὴν ἀρμοδιότητα τῶν ὁποίων ἀφορᾷ ὁ νόμος. Ἡ νόμολογία τῶν τῶν συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὅσον καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου στα-

θερῶς ἀποφαίνεται ὅτι ἀρκεῖ ὁ νόμος νὰ φέρῃ τὴν προσυπογραφήν καὶ ἐνὸς μόνου ἐκ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν (ὁρ. Παπαφράγκου πορίσματα κλπ. σελ. 78 Α. Π. 802) 1931 Θεμ. Μ. Γ. σελ. 244, Α. Π. 506) 1933 Θεμ. Μ. Ε. σελ. 146 κ.α.) Ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων καίτοι ὀρθῆ ἀπὸ ἀπόψεως ἐρμηνείας τοῦ ἰσχύοντος δικαίου δὲν νομίζω ὅτι ἀπὸ νομοθετικοπολιτικῆς ἀπόψεως εἶναι ὀρθή. Ὄρθόν καὶ σκόπιμον εἶναι ἕκαστον Ὑπουργεῖον καὶ ἐκάστη ὑπηρεσία νὰ λαμβάνουσι γνώσιν τῆς ἐπικειμένης δημοσιεύσεως νόμου ἀφορῶντος αὐτήν. Ἡ προσυπογραφή τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ καθιστᾷ ἐμφανῆ τὴν τοιαύτην γνώσιν. Δὲν εἶναι ὀρθόν οἱ Ὑπουργοὶ νὰ καταλαμβάνονται ἐξ ἀπρόοπτου ἐκ τῆς δημοσιεύσεως νόμου ἀφορῶντος αὐτούς. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου προαπαιτεῖ πολλάκις ὠρισμένους ἐνεργείας αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ληφθοῦν ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην.

Διὰ τοῦτο προτείνω νὰ καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ συμπληρουμένου τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου καθ' ἣν οἱ δημοσιευόμενοι νόμοι ὑπογράφονται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρμοδίους ὑπουργούς.

VII

Δικαστήριον βεβαιώσεως τῶν παραβάσεων ἐκ τοῦ Συντάγματος.

Κατὰ τὴν ἐρμηνευτικὴν δῆλωσιν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος «τὰ δικαστήρια ὑποχρεοῦνται νὰ μὴ ἐφαρμόζουσι νόμον οὗτινος τὸ περιεχόμενον ἀντίκειται πρὸς τὸ Σύνταγμα». Ἄρχουσα ἦτο ἡ γνώμη παρ' ἡμῖν καὶ πρὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927 καὶ κατὰ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα ὅτι οὐ μόνον τὰ δικαστήρια ἀλλὰ καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται τοὺς ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος νόμους νὰ μὴ τοὺς ἐφαρμόζουσι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων μάλιστα δικαιομένων ν' ἀρνηθοῦν τὴν ἐκτέλεσιν διατάξεως ἀντικειμένης εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος. (ὁρ. Πλειότερα Σβῶλον. Τὸ νέον Σύνταγμα κλπ. σελ. 373 Σαρριπόλου Συνταγμ. δίκαιον σελ. 269 Ἀγγελοπούλου δίκαιον Πολιτικῶν ὑπαλλήλων σελ. 187). Εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ἡ ἐρευνα τῆς ἀντισυνταγματικότητος τῶν νόμων εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀρχῆς τοῦ «Κράτους δικαίου» καὶ ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλιστικὴν δικλείδα κατὰ τῆς παντοδυναμίας τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ κατὰ πάσης προσβολῆς τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν.

Ἡ ἐφαρμογὴ ὁμῶς τῆς ἀρχῆς τῆς ἐρεύνης τῆς συνταγματικότητος τῶν νόμων ὑπὸ τῶν διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχῶν ἀγεί πολλάκις εἰς ἀμφιβολίας διαρκούσας ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ εἰς ἀντιθέτους λύσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀρμοδίων ἀρχῶν περὶ συνταγματικότητος διατάξεων ὠρισμένων νομοθετημάτων. Ἀρκεῖ νὰ σκεφθῇ τις τὴν ἐπὶ ἔτη διαρκούσαν δίκην ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἐν τῇ ὁποίᾳ προβάλλεται ἡ ἀντισυνταγματικότης ἐνὸς νόμου αἱ ἀλληλοσυγκρουόμεναι ἀπόψεις διαφόρων ὑπηρεσιῶν περὶ τῆς συνταγματικότητος νόμου τινὸς καὶ αἱ ἀλληλοσυγκρουόμεναι ἀποφάσεις μεταξὺ διοικητικῶν δικαστηρίων καὶ τακτικῶν δικαστηρίων περὶ τῆς συνταγματικότητος ὠρισμένων διατάξεων. Ἐν τῷ μεταξὺ παραμένουν ἔκθετα τὰ διάφορα συμφέροντα τὰ ρυθμιζόμενα ὑπὸ τῆς προσβαλλομένης ὡς ἀντισυνταγματικῆς διατάξεως τὰ ὁποῖα πολλάκις χρῆζον ἐπειγούσης ρυθμίσεως. Ὑφίσταται μία ἐκκρεμότης περὶ τῆς ἰσχύος διατάξεων νόμου καὶ ἐν γένει ἀνησυχία εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους κύκλους περὶ τὴν ὑπαρξίν ἢ μὴ ὠρισμένων κανόνων δικαίου.

Πολλάκις, καὶ ἔχομεν παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν διαρρέουσαν διετίαν καὶ εἰς τὸ παρελθὸν παραδείγματα, ἡ ἀντισυνταγματικότης ἢ μὴ ὠρισμένων διατάξεων γίνεται καὶ ἀντικείμενον κομματικῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἐπὶ ὠρισμένον χρονικὸν διά-

στημα ή κυβέρνησις κατηγορείται επί παραβάσει του Συντάγματος.

Τά νεώτερα συντάγματα προβλέπουν ειδικά δικαστήρια εις τὰ όποία ανατίθεται ή εξέτασις τής συνταγματικότητας των διατάξεων του νόμου, ούτω π. χ. τὸ Ἰσπανικὸν τοῦ 1932 ἄρθρον 121, Αὐστριακὸν τοῦ 1934 (ἄρθρον 163 καὶ 169) καὶ τὸ παλαιότερον Αὐστριακὸν (ὅρ. περὶ αὐτοῦ Wittmager Österreichisches Verfassungsrecht σελ. 20), ἐν Τσεχοσλοβακίᾳ δυνάμει ειδικοῦ νόμου (9 Μαρτίου 1921), κατετέθη καὶ σχετικὸν σχέδιον νόμου ἐν Γερμανίᾳ πρὸς ἴδρυσιν τοιοῦτου δικαστηρίου (ὅρ. πλείότερα Schmitt Verfassungslehre σελ. 117).

Νομίζω σκόπιμον ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν εἰσαχθῆ ὁ θεσμὸς τοιοῦτου δικαστηρίου. Εἶναι ἀνάγκη ὅπως ή ἐρμηνεία των διατάξεων του Καταστατικοῦ Χάρτου εἶναι ἐνιαία καὶ δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ εἶναι ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ ἀμφισβήτησιν ή ἰσχὺς των διατάξεων νόμου οὔτε εἶναι σκόπιμον νὰ δίδωνται ἀντίθετοι ὑπὸ των διαφόρων ἀρχῶν λύσεις προκειμένου περὶ τής ἰσχύος ή μὴ ὀρισμένων διατάξεων νόμων. Πρέπει ὅμως νὰ εἶναι δυνατόν νὰ βεβαιωθῆ κατὰ πόσον ἰσχύει ὁ νόμος ή ὄχι. Βεβαίως ὑπάρχει ὁ κίνδυνος καὶ δέον νὰ ληφθοῦν πρὸς τοῦτο μέτρα ὅπως τὸ δικαστήριον εἶναι κατὰ τοιοῦτον τρόπον συντεθειμένον ὥστε τὸ κύρος αὐτοῦ νὰ εἶναι ἀναμφισβήτητον καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ νὰ ἐναλλάσσονται διὰ νὰ μὴ σχηματισθῆ ή ἰδέα ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὸ δικαστήριον εἶναι ὑπέρτεροι των ἀσούντων τήν νομοθετικὴν λειτουργίαν (τὸν κίνδυνον αὐτὸν διαβλέπει Duguit Leçons de Droit public general σελ. 284).

Πρὸς τοῦτο προτείνω:

1. Ὅπως καθιερωθῆ εἰδικὸν δικαστήριον διὰ τήν διαπίστωσιν των παραβάσεων του Συντάγματος τὸ ὅποιον νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ 15 μέλη ἐκ των ὁποίων 7 νὰ ἐκλέγωνται διὰ κληρώσεως ἐκ των συμβούλων τής Ἐπικρατείας καὶ 7 ἐκ των Ἀρσολογιστῶν ὑπὸ τήν προεδρίαν του Προέδρου του Συμβουλίου τής Ἐπικρατείας ή του Προέδρου του Ἀρείου Πάγου ὀριζομένου διὰ κληρώσεως. Ἡ κλήρωσις θὰ γίνεταί κατ' ἔτος κατὰ τήν πρώτην δημοσίαν συνεδρίασιν του Συμβουλίου Ἐπικρατείας.

2. Εἰς τὸ δικαστήριον αὐτὸ ὑποχρεοῦνται νὰ προσφεύγωσιν ὁσάκις κατὰ τήν γνώμην των συντρέχει περίπτωσις κηρύξεως νόμου ή διατάξεως νόμου τινὸς ὡς ἀντισυνταγματικῆς.

α) Ἡ Κυβέρνησις.

β) Πάντα τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

γ) Τὸ Συμβούλιον τής Ἐπικρατείας καὶ τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον.

Δύνανται ὡσαύτως νὰ προσφεύγουν καὶ νὰ ζητήσουν τήν κήρυξιν τής ἀντισυνταγματικότητας νόμου τινὸς ή διατάξεως νόμου τὸ 1) 4 των μελών τής Βουλῆς.

3. Τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει περὶ τής ἀντισυνταγματικότητας ή μὴ τής προσβαλλομένης διατάξεως ή δὲ ἀπόφασις αὐτοῦ δημοσιεύεται εἰς τήν ἐφημερίδα τής κυβερνήσεως. Ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής ἀποφάσεως ή κηρυχθεῖσα ὡς ἀντισυνταγματικὴ διάταξις θεωρεῖται ὡς μηδέποτε ἰσχύσασα ἐξ ὑπαρχῆς.

Αἱ ἀποφάσεις του δικαστηρίου δι' οὐ κηρύσσονται ἔγκυροι αἱ διατάξεις νόμου τινὸς ἰσχύουν κατὰ πάντων καὶ δὲν δύναται πλέον τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιληφθῆ τής αὐτῆς ὑποθέσεως.

4. Εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον δέον ν' ἀνατεθῆ καὶ ή ἐκδίκασις των συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 64, 73 καὶ 99 του ἰσχύοντος συντάγματος ἀδικημάτων, δέον ὅμως πάντοτε τὸ δικαστήριον ἐν τιοαύτῃ περιπτώσει, νὰ προεδρεύεται ὑπὸ του Προέδρου του Ἀρείου Πάγου, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ καθαρῶς δικαστικῶν ὑποθέσεων.

Συνημμένως υποβάλλω και άρθρα σχεδίου νέου συντάγματος τα αφορώντα την νομοθετικήν λειτουργείαν συμφώνως με τας ανωτέρω αναπτυχθείσας σκέψεις. Διά την σειράν τής διατάξεως τών άρθρων δεν έλαβα υπ' όψιν μου την εν τῷ ισχύοντι συντάγματι σειράν αλλά την κατά την αντίληψίν μου ορθωτέραν συστηματικήν κατάταξιν ή όποία και προτείνω να καθιερωθῆ υπό του νέου συντάγματος.

Όρθώτερον νομίζω όπως αντί του όρου «νομοθετική εξουσία» γίνεται χρήσις εν τῷ συντάγματι του όρου «λειτουργία» καθ' όσον ανταποκρίνεται πληρέστερον προς την υπό τής θεωρίας αναγνωρισθείσαν πραγματικότητα.

Γ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΙΛΟΣ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Άρθρον 1. (άρθρ. 3).

Η νομοθετική λειτουργία ασκείται υπό τής Βουλῆς.

Άρθρον 2 (άρθρ. 36 έδ. 1, άρθρ. 38).

Η Βουλή σύγκεται εκ βουλευτῶν εκλεγομένων κατά νόμον υπό τών έχόντων δικαίωμα προς τούτο πολιτῶν δι' άμέσου, καθολικής ίσης και μυστικής ψηφοφορίας.

Οί βουλευται αντιπροσωπεύουν τὸ έθνος και ὄχι τήν εκλογικὴν περιφέρειαν από τήν όποίαν εκλέγονται.

Άρθρον 3. (άρθρ. 36 έδ. 1 φράσις 2α, έδ. 2 και 3).

Αί βουλευτικαί εκλογαί διατάσσονται και ενεργούνται ταυτοχρόνως καθ' ὄλην τήν επικράτειαν.

Ο αριθμός τών βουλευτικῶν εδρῶν ορίζεται κατά εκλογικὰς περιφερείας δια νόμου αναλόγως του πληθυσμου εκάστης περιφερείας ή τών ψηφίζόντων εν εκάστη εκλογικῆ περιφέρειᾳ πολιτῶν. Ο ὄλικός αριθμός τών βουλευτῶν δεν δύναται να είναι μικρότερος τών 150, οὔτε μεγαλύτερος τών 200.

Εδραι βουλευτικαί κενούμεναι κατά τήν διάρκειαν τής περιόδου πληροῦνται δι' αναπληρωματικῆς εκλογῆς, (πλὴν αν ἄλλως ὁ νόμος ορίζει.)

Άρθρον 4 (άρθρ. 39).

Όπως εκλεγῆ τις Βουλευτής απαιτεῖται να είναι πολίτης ἑλλην, να ἔχη συμπλήρωση τὸ 25ον ἔτος τής ηλικίας του και να ἔχη τήν ικανότητα του εκλέγειν.

Βουλευτής στερηθεις τών προσόντων τούτων εκπίπτει αὐτοδικαίως του βουλευτικοῦ αξιώματος. Έγειρομένων περι τούτου ἀμφισβητήσεων, αποφασίζει ή Βουλή.

Άρθρον 5. (άρθρ. 40, έδ. 1 και έδ. 2).

Έμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι, στρατιωτικοί εν ενεργεία, δήμαρχοι, πρόεδροι κοινοτήτων, συμβολαιογράφοι, φύλακες μεταγραφῶν και ὑποθηκῶν, και ἔμμισθοι υπάλληλοι νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου δεν δύναται να εκλεγῶσι βουλευται οὔδε ν' ανακηρυθῶσι ὑποψήφιοι αν δεν παραιτηθῶσι προ τής ανακηρύξεως τών ὑποψηφίων. Έμμισθοι υπάλληλοι θεωροῦνται και οί επί ήμερομισθίῳ τακτικῶς ὑπηρετοῦντες.

Η παραιτήσις αὐτῶν συντελεῖται δια τής ἐγγράφου ὑποβολῆς τῆς ή δε ἐπάνοδός των εις τήν δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἀπαγορεύεται προ τής παρόδου ἑξαμήνου από τής εκλογῆς ή τής διαλύσεως τής Βουλῆς. Αξιωματικοί του στρατου, ξηρᾶς ή θαλάσσης ή αέρος παραιτηθέντες του αξιώματος των ἵνα εκλεγῶσι βουλευται δεν δύναται να ἐπανέλθουν πλέον εις τὸ στρατευμα οὔτε δια νόμου.

Οί ἔμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι ή οί στρατιωτικοί ή οί υπάλληλοι τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου δεν δύναται να εκλεγῶσι βουλευται οὔτε να ανακηρυθῶσιν ὑποψήφιοι εις τήν

Γερουσία;

Επιφορμὸν οὐκ ἔχει

καὶ πάν

περιφέρειαν εις την όποιαν υπηρέτησαν κατά την πρό τής εκλογής τριετίαν.

Βουλευται αποδεχόμενοι οίανδήποτε των άνωτέρω αναφερόμενων θέσεων, εκπίπτουν αυτοδικαίως του βουλευτικού αξιώματος. Έγχειρομένων περι τής εκπτώσεως του βουλευτου άμφισβητήσεων, αποφασίζει ή Βουλή.

Άρθρον 6. (άρθρ. 40, έδ. 3 και έδ. 4).

Τα καθήκοντα του Βουλευτου είναι ασυμβίβαστα προς τα έργα του διευθυντου ή νομικού συμβούλου των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ως και του διοικητικού ή νομικού συμβούλου ή διευθυντου ή νομικού αντιπροσώπου ή υπαλλήλου έμπορικων έταιρειων ή επιχειρήσεων αποκλειστων ειδικων προνομίων ή τακτικων επιχορηγήσεων δύναμει ειδικων νόμων παρά του κράτους.

Οί διατελούντες εις τινας των κατηγοριων τούτων οφείλουν εντός 8 ήμερων από τής επικυρώσεως τής εκλογής αυτών να δηλώσουν επιλογήν μεταξυ του βουλευτικού αξιώματος και των ως άνω έργων. Έν παραλείψει τοιαύτης δηλώσεως εκπίπτουν αυτοδικαίως του αξιώματος του βουλευτου.

11 C

Νόμος δύναται να καθιερώση τó ασυμβίβαστον του βουλευτικού αξιώματος και προς έτερα έργα.

Βουλευται αποδεχόμενοι οίονδήποτε των άνωτέρω καθήκοντων ή έργων εκπίπτουν αυτοδικαίως του βουλευτικού αξιώματος.

Έγχειρομένων περι τής εκπτώσεως του βουλευτου άμφισβητήσεων αποφασίζει ή Βουλή.

Άρθρον 7 (άρθρον 58).

Βουλευται δέν δύναται να ένοικιάζουσι άγροτικά κτήματα του δημοσίου ή να αναλαμβάνουν κρατικά προμηθείας ή εργαλαδικάς εκτελέσεις δημοσίων έργων, ή ένοικιάσεις δημοσίων χώρων ή να δέχωνται παραχωρήσεις επί δημοσίων κτημάτων.

Η παράβασις τής διατάξεως επιφέρει ακυρότητα τής πράξεως και εκπίπτει ο βουλευτής αυτοδικαίως του βουλευτικού αξιώματος. Έγχειρομένων περι τής εκπτώσεως του Βουλευτου άμφισβητήσεων, αποφασίζει ή Βουλή.

3 Βουλ
Δευ 2/1/24

Άρθρον 8. (Νέον).

Βουλευται δέν δύναται να παρίστανται ως δικηγόροι ενώπιον οίανδήποτε δικαστικής ή διοικητικής άρχής. Έξαιρετικώς δύναται να παρίστανται ενώπιον του Συμβούλου τής Επικρατείας του Αρείου Πάγου και των Εφετείων επί πολιτικων υποθέσεων, δικαιούνται δέ να παρακολουθουν άνευ οίανδήποτε άμοιβής διοικητικάς υποθέσεις άφορώσας ζητήματα γενικής φύσεως ή τής περιφερείας εξ ής προέρχονται.

Βουλευται παραβαίνοντες την ως άνω διάταξιν εκπίπτουν αυτοδικαίως του βουλευτικού αξιώματος. Έγχειρομένων περι τούτου άμφισβητήσεων αποφασίζει ή Βουλή.

Άρθρον 9. (άρθρ. 55, έδ. 1).

Η Βουλή συνιστά εις την άρχην εκάστης συνόδου επιτροπάς εκ μελών αυτης κατ' αναλογίαν των εν αυτη κομμάτων, προς εξέτασιν και έπεξεργασίαν των εις αυτην υποβαλλομένων προτάσεων νόμων και αναφορων. Δια την εξέτασιν και έπεξεργασίαν ώρισμένου νομοσχεδίου δύναται ή Βουλή να συστήση ειδικήν επιτροπήν. Ο κανονισμός τής Βουλής όρίζει τάς λεπτομερείας τής συστάσεως και λειτουργίας των επιτροπων τούτων.

Άρθρον 10 (άρθρον 55, έδ. 2).

Η Βουλή δικαιούται και κατόπιν αιτήσεως του 1)3 του όλου αριθμού των μελών αυτης υποχρεούται να διορίζει εξέταστικάς των πραγμάτων επιτροπάς συνθεθειμένας κατ' αναλογίαν τής δύναμει των κομμάτων. Αί εξέταστικάι επιτρο-

παί ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ἐνεργῶν τὰς ἀπαιτούμενας πρὸς ἐξέτασιν ἀποδείξεις. Ἡ δημοσιότητα τῶν συνεδριάσεων δύναται ν' ἀποκλεισθῇ κατόπιν πλειοψηφίας τῶν 2)3 τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ κανονισμὸς τῆς Βουλῆς ὁρίζει τὴν διαδικασίαν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν αὐτῆς.

Τὰ δικαστήρια καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ εἶναι ὑπόχρεοι νὰ διευκολύνουσι τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς, νὰ ἐνεργῶσι οἵανδήποτε παραγγελίαν τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ἐνέργειαν ἀποδείξεων καὶ νὰ παραδίδωσι τῇ αἰτήσει τῆς ἐπιτροπῆς οἰονδήποτε ἔγγραφον εἰς αὐτήν.

Διὰ τὰς ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς ἢ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐνεργουμένας ἀποδείξεις ἐφαρμόζονται ἀναλόγως αἱ διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας.

Ἄρθρον 11 (ἄρθρον 35 ἐδ. 2).

Παρὰ τῇ Βουλῇ ὑπάρχει, εἴτε εὐρίσκεται αὕτη ἐν συνόδῳ εἴτε μὴ ὡς καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου ἢ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς νέας Βουλῆς, μόνιμος ἐπιτροπὴ πρὸς παρακολούθησιν τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους, ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς ὡς Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν ἐν τῇ Βουλῇ κομμάτων δυναμένων νὰ ὀρίσωσι καὶ ἓνα ἐκ τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς ὡς ἀντικαταστάτην αὐτῶν. Αἱ συνεδριάσεις τῆς ἐπιτροπῆς εἶναι πάντοτε μυστικάι. Ὁ κανονισμὸς τῆς Βουλῆς ὁρίζει τὰς λεπτομερείας τῆς λειτουργίας τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 12. (Νέον).

Ἡ Βουλὴ συνιστᾷ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης συνόδου μόνιμον ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἀπὸ τὸ 1)10 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀναλόγως τῆς ἐν τῇ Βουλῇ δυνάμεως τῶν κομμάτων. Τῆς ἐπιτροπῆς συμμετέχουν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ κομμάτων δυναμένων νὰ ὀρίσωσι δύο μέλη τῆς Βουλῆς ὡς ἀντικαταστάτας των. Τῆς ἐπιτροπῆς προεδρεύει ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς. Ὁ κανονισμὸς τῆς Βουλῆς ὁρίζει τὰς λεπτομερείας τῆς συστάσεως καὶ λειτουργίας τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ εἶναι ἀρμοδίᾳ ν' ἀποφασίζῃ.

1ον. Ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κατατεθειμένων προτάσεων νόμων εἴτε ἡ Βουλὴ εἶναι ἐν συνόδῳ εἴτε μὴ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ λήψεως νομοθετικῶν μέτρων ὅπως ἐξαιρετικῆς καὶ ἐπείγουσας φύσεως.

2ον. Ἐπὶ τῶν κατατεθειμένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως πρὸς ψήφισιν διοικητικῶν ἢ δικαστικῶν κωδίκων ἢ νόμων τοὺς ὁποίους συνέταξαν εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ συσταθεῖσαι δι' εἰδικῶν νόμων.

3ον. Διὰ τὴν παροχὴν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον . . . ἀδείας (θὰ σημειωθῇ τὸ ἄρθρον τὸ ἀφορῶν τὴν λόγῳ τῆς ὑπάρξεως ἐκτάκτου ἀνάγκης ἄρσιν συνταγματικῶς προστατευομένων δικαιωμάτων).

4ον. Διὰ τὴν ἄρσιν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 17 (σχεδίου) βουλευτικοῦ ἀκαταδύκτου ὁσάκις ἡ Βουλὴ δὲν εὐρίσκεται ἐν συνόδῳ.

5ον. Ἐπὶ πάσης ἄλλης περιπτώσεως τὴν ὁποίαν νόμος ἢ θελε ὀρίσει.

Πρὸς λήψιν οἰασδήποτε ἀποφάσεως ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀπαιτεῖται ἀπόλυτος πλειοψηφία τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον 13 (ἄρθρον 43).

Ἡ ἐξέλεξις καὶ ἡ ἐκδίκασις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν κατὰ τοῦ κύρους τῶν ὁποίων ἐγείρονται ἐνστάσεις ἀναφερόμεναι εἴτε εἰς ἐκλογικὰς παραβάσεις εἴτε εἰς ἔλλειψιν προσόντων εἴτε εἰς παρνόμους κυβερνητικὰς πράξεις ἀνατίθεται εἰς εἰδικὸν δικαστήριον συγκροτούμενον διὰ κληρώσεως με-

ταξὺ πάντων τῶν συμβούλων τῆς ἐπικρατείας καὶ Ἀρεοπαγιτῶν. Ἡ κλήρωσις ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τιθεμένων εἰς τὴν κληρωτίδα τῶν ὀνομάτων πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐξαιρέσει τῶν προέδρων καὶ ἀντιπροέδρων αὐτῶν. Τοῦ δικαστηρίου προεδρεύει ὁ ἐκ τῶν κληρωθέντων κατὰ βαθμὸν ἢ ἀρχαιότητα προηγούμενος. Νόμος θέλει ὀρίσῃ τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ δικαστηρίου.

Ἄρθρον 14 (ἄρθρον 42)

Οἱ βουλευταὶ ὀμνύουν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ καὶ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν τὸν ἐξῆς ὅρκον : «Ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαίρετου τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Δημοκρατικὸν σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου.»

Ἀλλόθρησκοι Βουλευταὶ ἀντὶ τῆς ἐπικλήσεως «ὀρκίζομαι εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ἀδιαίρετου τριάδος» ὀρκίζονται κατὰ τὸν τύπον τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας.

Ἄρθρον 15 (ἄρθρον 57.)

Οἱ βουλευταὶ λαμβάνουν ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀποζημίωσιν, ὀριζομένην ἐκάστοτε διὰ νόμου, καὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα ἐλευθέρας κυκλοφορίας εἰς τὰς σιδηροδρομικάς, τροχιοδρομικάς, καθὼς καὶ εἰς τὰς ὑπὸ ἐλληνικὴν σημαίαν ἀτμοπλοικὰς συγκοινωνίας.

Ἄρθρον 16 (ἄρθρον 56 ἐδ. 1.)

Βουλευταὶ δὲν καταδιώκονται οὐδ' ὀπισθόηποτε ἐξετάζονται ἐνεκα γνώμης ἢ ψήφου, τὴν ὅποιαν ἔδωσαν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν καθηκόντων τῶν.

Ἄρθρον 17 (ἄρθρον 56 ἐδ. 2.)

Βουλευτῆς, διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς περιόδου, δὲν καταδιώκεται, οὐδὲ συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα ἄνευ ἀδείας τοῦ σώματος ἢ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 12 ἐπιτροπῆς ὡσάντις ἡ Βουλὴ δὲν εὐρίσκεται ἐν συνόδῳ. Τοιαύτη ἀδεία δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἐπ' αὐτοφθόρῳ ἀδικήματα καὶ εἰς τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅμως τοῦ ἐπ' αὐτοφθόρῳ κακουργήματος ἡ Βουλὴ ἢ ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 12 ἐπιτροπὴ ὡσάντις ἡ Βουλὴ δὲν εὐρίσκεται ἐν συνόδῳ εἰδοποιουμένη ἀποφασίζει περὶ παροχῆς ἢ μὴ τῆς ἀδείας πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς καταδιώξεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου. Περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ ἀδικήματος ὡς πολιτικοῦ ἀποφασίζει τελικῶς ἡ Βουλὴ.

Ἄρθρον 18 (ἄρθρ. 41 ἐδ. 2.)

Ἡ ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος παραίτησις, οὔσα δικαίωμα τοῦ Βουλευτοῦ θεωρεῖται τετελεσμένη ἅμα τῇ ὑποβολῇ τῆς σχετικῆς ἐγγράφου δηλώσεως εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 19 (ἄρθρον 38).

Οἱ βουλευταὶ ἐκλέγονται διὰ τέσσαρα συναπτὰ ἔτη, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν γενικῶν ἐκλογῶν. Ἄμα τῇ λήξει τῆς τετραετοῦς περιόδου διατάσσεται ἡ ἐνέργεια γενικῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν ἐντὸς τεσσαράκοντα πέντε ἡμερῶν ἐντὸς δὲ ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν συγκαλεῖται ἡ Βουλὴ. Ἀναπληρωματικὴ ἐκλογὴ δὲν ἐνεργεῖται κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς περιόδου, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν κενῶν βουλευτικῶν ἐδρῶν ὑπερβῇ τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ.

Ἄρθρον 20 (ἄρθρον 46).

Ἡ Βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως εἰς μίαν κατ' ἔτος τα-

να κτλ
3

κτικὴν σύνοδον τὴν 15ην Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους, ἐκτὸς ἐὰν ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας συγκαλέσῃ αὐτὴν ἐνωρίτερον.

Ἡ διάρκεια ἐκάστης τακτικῆς συνόδου δὲν δύναται νὰ εἶνε βραχυτέρα τῶν τριῶν μηνῶν εἰς οὓς δὲν ὑπολογίζεται ὁ χρόνος τῆς ἀναστολῆς ἢ τῆς πέραν τῶν ἠκτῶ ἡμερῶν διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν.

Ἄρθρον 21 (ἄρθρον 44 ἄρθρ. 57 ἐδ. 2).

Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει ἐκ τῶν βουλευτῶν κατὰ τὴν ἐναρξιν ἐκάστης τακτικῆς βουλευτικῆς συνόδου τὸν πρόεδρον, τοὺς ἀντιπροέδρους καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῆς.

Διὰ νὰ προβῇ ἡ Βουλὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τῶν ἑνδεκα εἰκοστῶν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς.

Ὁ πρόεδρος ἐκλέγεται δι' ἀπολύτου πλειοψηφίας τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν. Ἄν αὕτη δὲν ἐπιτευχθῇ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία, ὅποτε ἀρκοῦν πρὸς ἐκλογὴν τὰ τέσσαρα πέμπτα τοῦ κατωτάτου ὅριου τῆς ἀπαρτίας.

Ἡ τελευταία πλειοψηφία ἀρκεῖ πάντοτε πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροέδρων καὶ γραμματέων.

Εἰς τὸν τακτικὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς παρέχονται ἑξοδα παραστάσεως ἴσα μὲ τὰς ἀποδοχὰς τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου.

Ἄρθρον 22 (ἄρθρον 48).

Ἡ Βουλὴ δὲν δύναται ν' ἀποφασίσῃ οὐδὲ νὰ τερματίσῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τινος θέματος ἂνευ ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν παρόντων μελῶν ἤτις ὅμως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι κατωτέρα τοῦ 1)4 τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν.

Ἄρθρον 23 (ἄρθρον 54).

Οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς διὰ ν' ἀναφέρῃ τι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως, ἀναφοραὶ ὅμως παρουσιάζονται διὰ τινος βουλευτοῦ ἢ παραδίδονται εἰς τὸ γραφεῖον αὐτῆς. Ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποστέλῃ τὰς διευθυνομένας πρὸς αὐτὴν ἀναφορὰς εἰς τοὺς Ὑπουργοὺς οἵτινες εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δίδουν διασαφήσεις ὡσάκις ζητηθοῦν.

Ἄρθρον 24 (ἄρθρον 47)

Ἡ Βουλὴ συνεδριάζει δημοσίᾳ ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ, δύναται ὅμως νὰ διασκεφθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν κατ' αἰτήσιν δέκα ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἂν τοῦτο ἀποφασισθῇ ἐν μυστικῇ συνεδρίᾳ κατὰ πλειοψηφίαν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀποφασίζεται, ἂν ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος συζήτησις πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς δημοσίαν συνεδρίαν.

Ἄρθρον 25 (ἄρθρ. 45).

Ἡ Βουλὴ διὰ τοῦ κανονισμοῦ ἔχοντος ἰσχὺν νόμου ὁρίζει τὸν τρόπον καθ' ὃν θέλει ἐνασχῆσει τὰ ἔργα αὐτῆς καὶ ρυθμίζει τὰ ἀφορῶντα τὸ προσωπικὸν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν γραφείων καὶ τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς. Ὁ κανονισμὸς τῆς Βουλῆς, ἔχον ἰσχὺν νόμου, δὲν δύναται νὰ τροποποιηθῇ δι' ἄλλου νόμου εἰμὴ διὰ τοῦ ἰδίου κανονισμοῦ.

Ὁ κανονισμὸς συζητεῖται καὶ ψηφίζεται εἰς δύο συνεδρίας ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας.

Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Βουλῆς εἰσάγεται καὶ ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμὸν.

Ἄρθρον 26 (νέον).

Πᾶσαι ἀνεξαίρετως αἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσαι παρωγαγωγικαὶ τάξεις θέλουσιν ὀργανωθῆ. Νόμος θέλει ὁρίσει τὸν τρόπον τῆς ὀργανώσεως αὐτῶν.

Ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων ἀποτελουμένη ἐξ ἀντιπροσώπων ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ὀργανωμένων τάξεων γνωμοδοτεῖ ἐπὶ πάντων τῶν προτάσεων νόμου. Ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τά-

ξων δύναται νὰ ἐκφέρῃ καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὰς τάξεις ζητημάτων.

Νόμος δύναται καὶ ἄλλας ἀρμοδιότητας νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων.

Ἄρθρον 27 (νέον).

Τὸ ἀξίωμα τοῦ μέλους τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων δὲν συμβιβάζεται μετὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ.

Τὰ μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων εἶναι πάντοτε μετακλητά. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀνώτερος τῶν ἐβδομήκοντα.

Νόμος θέλει ὀρίσῃ τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων.

Ἄρθρον 28 (νέον).

Τὰ ἄρθρα 4, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23 τοῦ Συντάγματος (σχεδίου) ἐφαρμόζονται καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων.

Αἱ συνεδριάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων δὲν εἶναι δημόσιαι.

Αἱ ἀποφάσεις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν τῶν μελῶν, δέον δὲ νὰ ἀναφέρωσι τὰς γνώμας τῶν μειοψηφισάντων μελῶν αὐτῆς.

Διὰ κανονισμοῦ καταρτιζομένου καὶ ψηφίζομένου ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ὀρίζεται ὁ τρόπος καθ' ὃν θέλει ἐνασκῆ τὰ ἔργα τῆς.

Ἄρθρον 30 (νέον).

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ ἐν τῇ Βουλῇ τὰς ἐν αὐτῇ ὑποστηρικθείσας γνώμας ἐπὶ τῶν προτάσεων νόμου δι' ἐνὸς ἐκ τῶν μελῶν τῆς εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ὀριζομένου.

Ἄρθρον 31 (ἄρθρ. 28, 49 ἐδ. 1, ἐδ. 9).

Τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, τὰ μέλη αὐτοῦ καὶ τὴν Βουλὴν.

Πᾶσα πρότασις νόμου δέον νὰ συνοδεύεται ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως.

Πρότασις νόμου σκοποῦσα τὴν τροποποίησιν διατάξεων προηγουμένου νόμου δὲν εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν ἐὰν εἰς τὴν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν δὲν καταχωρίζεται ὀλόκληρον τὸ κείμενον τῆς τροποποιουμένης διατάξεως. Τὸ κείμενον τῆς προτάσεως τοῦ νόμου δέον νὰ περιλαμβάνῃ ὀλόκληρον τὸ κείμενον τοῦ τροποποιουμένου ἄρθρου.

Ἄρθρον 32 (ἄρθρον 49 ἐδ. 1).

Μετὰ τὴν κατάθεσιν πᾶσα πρότασις νόμου παραπέμπεται ὑποχρεωτικῶς εἰς τὴν ἀρμοδίαν κοινοβουλευτικὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἀφοῦ ἐξετασθῇ ὑπ' αὐτῆς ἢ παρέλθῃ ἢ ταχθεῖσα προθεσμία εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν μετὰ προφορικὴν εἰσήγησιν τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ ἢ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς ἐφ' ὅσον δὲν ἔγινε τοιαύτη κατὰ τὴν κατάθεσιν.

Ἄρθρον 33 (νέον).

Αἱ παρὰ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως κατατιθέμεναι πρότασεις νόμων δέον νὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς τῶν Ὑπουργῶν τῶν ὁποίων διὰ τοῦ προτεινομένου νόμου θίγεται ἡ ἀρμοδιότης.

Ἄρθρον 34 (ἄρθρον 29, ἄρθρον 49 ἐδ. 2).

Οὐδεμία πρότασις νόμου συνεπαγομένη εἰς βάρους τοῦ Κράτους ἢ νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, δαπάνας ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ ἢ τῆς περιουσίας τοῦ Κράτους ἢ τῆς περιουσίας νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου προέρχεται ἐκ τῆς Βουλῆς.

Πᾶσα πρότασις νόμου συνεπαγομένη δαπάνην ἢ ἐλάττωσιν

των εσόδων του προϋπολογισμού ή της περιουσίας του Κράτους πρέπει να συνοδεύεται από έκθεσιν υπογεγραμμένην υπό του αρμοδίου Υπουργού και του Υπουργού των Οικονομικών περί του τρόπου της καλύψεως της δαπάνης και από έκθεσιν του Γενικού Λογιστηρίου καθορίζουσα το μέγεθος αυτής.

Άρθρον 35 (άρθρ. 49 εδ. 3).

Προτάσεις νόμων σκοπούσαι την τροποποίησιν των περι συντάξεων νόμων ή άπονομήν συντάξεως, ως και την αναγνώρισιν ύπηρεσίας ως παρεχούσης τοιούτον δικαίωμα υποβάλλεται μόνον παρά του Υπουργού των Οικονομικών μετά γνωμοδότησιν του Έλεγκτικού Συνεδρίου. Τοιαύται περί συντάξεων προτάσεις είναι υποχρεωτικώς ειδικάί μη έπιτροπομένης της αναγραφής διατάξεων περί συντάξεως εις νόμους σκοπούντας την ρύθμισιν άλλων θεμάτων.

Άρθρον 36. (άρθρ. 49, εδ. 4).

Ούδεμία πρότασις νόμου γίνεται δεκτή αν δεν συζητηθῆ και ψηφισθῆ υπό της Βουλῆς άπαξ κατ' άρχήν δις κατ' άρθρον και σύνολον εις τρεις διαφόρους ημέρας.

Πολιτική

Μετά την κατ' άρχήν συζήτησιν του νομοσχεδίου διαβιβάζεται τουτο εις την αντιπροσωπείαν των τάξεων ίνα γνωμοδοτήσῃ επ' αυτού. Μετά του νομοσχεδίου διαβιβάζονται και πάσαι αι προταθείσαι τροπολογίαι ή προσθήκαι επί των όποιων ώσαύτως γνωμοδοτεί ή αντιπροσωπεία των τάξεων.

Άρθρον 37. (νέον).

Έντός 20 ημερών από της διαβιβάσεως του νομοσχεδίου και των τροπολογιών ή αντιπροσωπεία των τάξεων δέον να υποβάλῃ την γνώμην αυτής. Η Βουλή δεν δύναται να συζητήσῃ και να ψηφίσῃ κατ' άρθρον το νομοσχέδιον άνευ της υποβολῆς της γνωμοδοτήσεως της αντιπροσωπείας των τάξεων ή άνευ παρελεύσεως της άνωτέρω προθεσμίας.

Άρθρον 38. (νέον).

Μετά την δευτέραν κατ' άρθρον συζήτησιν του νομοσχεδίου ώς εγένετο δεκτόν τουτο υπό της Βουλῆς διαβιβάζεται προς γνωμοδότησιν εις το Συμβούλιον της Έπικρατείας ή εις την αρμοδίαν νομοπαρασκευαστικήν έπιτροπήν υπό νόμου προβλεπομένην.

Άρθρον 39. (νέον).

Έντός 5 ημερών από της διαβιβάσεως εις αυτό του νομοσχεδίου το Συμβούλιον της Έπικρατείας ή ή νομοπαρασκευαστική έπιτροπή δέον να υποβάλλουν την γνωμοδότησιν αυτών. Η Βουλή δεν δύναται να προβῆ εις τρίτην κατ' άρθρον συζήτησιν του νομοσχεδίου άνευ της υποβολῆς της γνωμοδοτήσεως του Συμβουλίου της Έπικρατείας ή της παρελεύσεως της κατὰ τὰ άνωτέρω προθεσμίας.

Άρθρον 40. (νέον).

Πάσαι αι τροπολογίαι ή προσθήκαι δέον να υποβάλλωνται κατὰ την πρώτην κατ' άρχήν συζήτησιν του νομοσχεδίου ή και τρεις ημέρας μετά ταύτην έφ' όσον ο Πρόεδρος της Βουλῆς έπιτρέψῃ τουτο. Ούδεμία προσθήκη εις πρότασιν νόμου ή τροπολογία γίνεται δεκτή αν δεν σχετίζεται άμέσως προς το κύριον περιεχόμενον της προτάσεως.

Κατὰ την δευτέραν κατ' άρθρον συζήτησιν λαμβάνονται υπ' όψιν αι κατὰ την πρώτην συζήτησιν υποβληθείσαι τροπολογίαι ή προσθήκαι και ή γνωμοδότησις της αντιπροσωπείας των τάξεων. Ούδεμία νέα τροπολογία είναι δυνατόν πλέον να γίνῃ δεκτή πλην εκείνων αι όποιαι κατὰ την κρίσιν της Βουλῆς επιβάλλονται εκ της παραδοχῆς μιᾶς υποβληθείσης ἤδη κατὰ την πρώτην συζήτησιν τροπολογίας ή προσθήκης.

Κατά τὴν τρίτην κατ' ἄρθρον συζήτησιν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἢ γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ συζητοῦνται αἱ ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμεναι τροπολογίαι ὅσον ἀφορᾷ τὸ νομοτεχνικὸν μέρος τοῦ νομοσχεδίου.

Ἄρθρον 41. (νέον).

Ἐν περιπτώσει κατεπειγούσης ἀνάγκης λήψεως νομοθετικοῦ μέτρου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὑποβάλλεται τὸ νομοσχέδιον κατὰ τὴν γνωμοδοτήσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας εἰς τὴν κατὰ τὸ ἄρθρον 12 Ἐπιτροπὴν. Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ τᾶξῃ προθεσίαν πρὸς γνωμοδότησιν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων καὶ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τῆς ὁποίας παρελθούσης δύναται νὰ ὑποβάλῃ ἀπ' εὐθείας τὸ νομοσχέδιον εἰς τὴν Βουλὴν. Τὸ νομοσχέδιον ψηφίζομενον ὑπὸ τῆς Βουλῆς δημοσιεύεται κατὰ τὸ ἄρθρον 47 (σχεδίου) καὶ εἶναι νόμος τοῦ κράτους.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς εἶναι ὑπόχρεως κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ οὕτω ψηφισθέντος νόμου ν' ἀνακοινώσῃ αὐτὸν εἰς τὴν Βουλὴν. Ἡ Βουλὴ δικαιούται τῇ αἰτήσει τοῦ 1)δ τῶν μελῶν αὐτῆς νὰ ζητήσῃ ὅπως ἀχθῇ ἐνώπιον αὐτῆς πρὸς συζήτησιν καὶ ψήφισιν ὁ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ψηφισθεὶς νόμος. Ἐὰν ἡ Βουλὴ ἀπορρίψῃ αὐτὸν ὁ νόμος παύει ἰσχύων ἐφεξῆς.

Ἄρθρον 42. (νέον).

Ἐὰν δὲν κατέστη δυνατόν νὰ γνωμοδοτήσῃ προηγουμένως κατὰ τὸ ἄρθρον 41 ἢ ἀντιπροσωπεία τῶν τάξεων, διαβιβάζεται πρὸς αὐτὴν πρὸς γνωμοδότησιν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς ὁ δημοσιευθεὶς νόμος. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἢ γνωμοδότησις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως τοῦ ψηφισθέντος νόμου ἢ ὑπὲρ τῆς τροποποιήσεως αὐτοῦ, εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἄρθρον 43. (ἄρθρ. 49 ἐδ. 11).

Ἡ ἐπιψήφισις δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κωδικῶν ἢ νόμων τοὺς ὁποίους συνέταξαν εἰδικαὶ ἐπιτροπαὶ συσταθεῖσαι δι' εἰδικῶν νόμων δύναται νὰ γίνῃ δι' ἰδιαιτέρου νόμου κυροῦντοῦς τοὺς τήρημένους νόμους ἐν ὅλῳ ψηφίζομένου ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 12 ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 44. (ἄρθρον 53).

Μισθός, σύνταξις, χορηγία ἢ ἀμοιβὴ οὔτε ἐγγράφεται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ κράτους, οὔτε παρέχεται ἄνευ ὀργανικοῦ ἢ ἄλλου εἰδικοῦ νόμου.

Ἄρθρον 45 (ἄρθρον 51).

Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται, οὐδὲ εἰσπράττεται ἄνευ νόμου. Ἐξαιρετικῶς ἐπὶ ἐπιβολῆς αὐξήσεως εἰσαγωγικοῦ ἢ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ ἢ εἰσπραξίς αὐτοῦ ἐπιβάλλεται ἂν μὴ ἄλλως ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ νομοσχεδίου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὴν Βουλὴν ἢ τὴν Γερουσίαν καταθέσεως τῆς περὶ αὐτοῦ προτάσεως νόμου. Οἱ τοιοῦτου περιεχομένου νόμοι δημοσιεύονται τὸ βραδύτερον ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεώς των. Ἐὰν ὅμως τὸ ὑποβληθὲν νομοσχέδιον δὲν ψηφισθῇ ἐντὸς τῆς συνόδου, οἱ εἰσπραχθέντες δασμοὶ ἀποδίδονται πάραυτα.

Ἄρθρον 46 (ἄρθρον 52).

Ὁ προϋπολογισμὸς πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους δι' ἕκαστον οἰκονομικὸν ἔτος.

Ὁ προϋπολογισμὸς εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν δύο μῆνας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ οἰκείου οἰκονομικοῦ ἔτους ἀφοῦ δὲ ἐξετασθῇ ὑπὸ ἐπιτροπῆς βουλευτῶν ψηφίζεται κατὰ κεφάλαια καὶ ἄρθρα εἰς τμήματα ὀριζόμενα ἀπὸ τὸν κανονισμὸν τῆς Βουλῆς καὶ εἰς τρεῖς διαφόρους ἡμέρας.

Ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ πρὸ τῆς

ἐνάρξεως τοῦ οἰκείου οἰκονομικοῦ ἔτους ἐπιτρέπεται δι' εἰδικοῦ νόμου ἢ προσωρινῆ διαίτησις τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ κράτους ἐντὸς περιόδου καὶ ὁρίων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου ὀριζομένων. Ἐὰν ἔνεκεν ἀπουσίας τῆς Βουλῆς δὲν καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐκδοσις τοῦ κατὰ τὰ ἀνωτέρω νόμου ἐπιτρέπεται ὅπως διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καθορισθῆ διὰ χρονικὴν περίοδον οὐχὶ μείζονα τῶν δύο μηνῶν ἢ προσωρινῆ διαίτησις τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ κράτους ἐντὸς τῶν ὁρίων εἴτε τοῦ κατατεθέντος προϋπολογισμοῦ εἴτε τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ προηγουμένου οἰκονομικοῦ ἔτους.

Ἐντὸς ἔτους τὸ θραδύτερον ἀπὸ τῆς λήξεως ἐκάστου οἰκονομικοῦ ἔτους εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ ἔτους τούτου. Ὁ ἀπολογισμὸς ἐξετάζεται ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς βουλευτῶν καὶ ψηφίζεται κατὰ τὰ ἐν τῷ Κανονισμῷ τῆς Βουλῆς ὀριζόμενα. Ὁ προϋπολογισμὸς καὶ ἀπολογισμὸς δὲν ἀποστέλλονται πρὸς γνωμοδότησιν εἰς τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν τάξεων καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 47 (Νέον).

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας διὰ Διατάγματος τῆ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου δύναται ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐπιψηφίσεως νομοσχεδίου τινὸς ὑπὸ τῆς Βουλῆς νὰ προκαλέσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν ψῆφον τοῦ λαοῦ διὰ δημοψηφίσματος.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δύναται διὰ Διατάγματος τῆ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου νὰ προκαλέσῃ δημοψήφισμα ἐπὶ ὀρισμένων νομοθετημάτων πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν εἰς τὴν Βουλὴν.

Ἄρθρον 48. (νέον).

Τὸ 1)20 τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτῶν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ψῆφισιν ὀρισμένου νομοσχεδίου. Ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει τὸ προταθὲν νομοσχέδιον ὑποβάλλει ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς Βουλῆς ἐν περιπτώσει δὲ ἀπορρίψεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῆ προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου εἶναι ὑπόχρεως διὰ Διατάγματος νὰ προκαλέσῃ δημοψήφισμα ἐπὶ τοῦ προταθέντος νομοσχεδίου.

Ἄρθρον 49. (νέον).

Δημοψήφισμα δὲν ἐπιτρέπεται ἐπὶ δικαστικῶν ἢ διοικητικῶν κωδίκων, τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους καὶ τῶν εἰδικῶν ταμείων, τῶν φορολογικῶν νόμων καὶ τῶν νόμων τῶν ἀφοροῶντων ζητήματα ἀμύνης τῆς χώρας ὡς καὶ τὴν στρατολογίαν τοῦ κατὰ γῆν, θάλασσαν καὶ ἀέρος στρατοῦ.

Νόμος θέλει ὀρίσῃ τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος ὡς καὶ τὸ κατώτατον ὄριον ἀπαρτίας συμμετοχῆς τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δημοψηφίσματος.

Ἄρθρον 50. (ἄρθρ. 75).

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐκδίδει καὶ δημοσιεύει τοὺς ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἢ τοῦ λαοῦ ψηφισθέντας νόμους ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς ψηφίσεως αὐτῶν.

Οἱ δημοσιεύμενοι νόμοι δεόν νὰ ὑπογράφονται παρὰ τῶν Ὑπουργῶν τῶν ὁποίων διὰ τοῦ δημοσιευομένου νόμου θίγεται ἡ ἀρμοδιότης.

Ἄρθρον 51. (νέον).

Πᾶσαι αἱ παραβάσεις τοῦ Συντάγματος βεβαιοῦνται παρὰ δικαστηρίου ἀποτελουμένου ἐκ 15 μελῶν. Ἐπτὰ τῶν μελῶν ἐκλέγονται διὰ κληρώσεως ἐκ τῶν συμβούλων Ἐπικρατείας καὶ ἑπτὰ ἐκ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν. Τὸ δικαστήριον συνεδριάζει ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ἢ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου ὀριζομένων διὰ κληρώσεως. Ἡ κλήρωσις τῶν μελῶν γίνεται κατ' ἔτος κατὰ τὴν πρῶτην δημοσίαν συνεδρίαν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρον 52.

Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 51 δικαστήριον ἀποφασίζει περὶ τῆς ἀντισυνταγματικότητος ἢ μὴ οἰουδήποτε νόμου ἢ οἰασδήποτε διατάξεως νόμου κατόπιν προηγουμένης αἰτήσεως, α') τῆς Κυβερνήσεως, β') παντὸς τακτικοῦ δικαστηρίου, γ') τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, δ') τοῦ 1) 4 τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου δημοσιεύεται εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν περιπτώσει κηρύξεως ὡς ἀντισυνταγματικῆς διατάξεως τινὸς θεωρεῖται αὕτη ὡς οὐδέποτε ἰσχύουσα. Ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἣν ἤθελε κηρυχθῆ σύμφωνος πρὸς τὸ σύνταγμα ἢ προσβαλλομένη διάταξις δὲν δύναται πλέον οὐδέποτε νὰ ζητηθῆ ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου κήρυξις διατάξεως τινὸς ὡς ἀντισυνταγματικῆς.

Ἄρθρον 53.

Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 51 δικαστήριον ἐκδικάζει τὰ ἀδικήματα δι' ἃ εἶναι ὑπεύθυνοι κατὰ τὸ σύνταγμα (ἄρθρ. . . .) ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας καὶ οἱ Ὑπουργοί.

ΓΕΩΡΓ. ΙΩΑΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῆς ἐπὶ τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας ὑποεπιτροπῆς τῆς συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τῶν κ. κ. Ἰωάννου Μακροπούλου, Δημητρίου Πετρακάκου, Ἀλεξάνδρου Βαμβέτσου, Δημητρίου Μπαμπάκου, Γεωργίου Οἰκονομοπούλου, εἰσηγητοῦ.

Ἡ ὑποεπιτροπὴ συνῆλθε εἰς ἑπτὰ συνεδριάσεις καὶ συνεζήτησε διὰ μακρῶν τὰ ἀφορῶντα τὴν νομοθετικὴν λειτουργίαν ἄρθρα τοῦ συντάγματος.

1. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν ὑπαρξὴν ἑνὸς μόνου νομοθετικοῦ σώματος οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς κ. κ. Μακρόπουλος, Πετρακάκος καὶ Μπαμπάκος συμφωνοῦν μετὰ τῆς γνώμης τοῦ εἰσηγητοῦ ὅτι ἐνδείκνυται ἡ ὑπαρξὴς ἑνὸς μόνου σώματος διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ὁ κ. Βαμβέτσος μειοψηφεῖ εἰς τοῦτο καθότι δὲν ἐπέισθη περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς καταργήσεως τῆς Γερουσίας, φρονεῖ δὲ ὅτι ἡ ὑπαρξὴς δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος ἀποτελεῖ ἀνάγκην διὰ τὴν πλήρη ἐπεξεργασίαν τῶν νομοσχεδίων καὶ ἀνασχετικῶν φραγμῶν κατὰ τῶν αὐθαιρεσιῶν τῆς Βουλῆς. Πλὴν τούτου φρονεῖ, ὅτι ἡ Γερουσία παρέχει καὶ ἄλλας ὑπηρεσίας ἐκ τῆς συμπράξεως μετὰ τῆς Βουλῆς διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τῆς ἐκδικήσεως τῶν ἀδικημάτων τῶν ὑπουργῶν κλπ.

2. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν ὀργάνωσιν τῶν τάξεων καὶ τῆς καθιερώσεως ἀντιπροσωπείας οὐκ ἔστιν ἡ ὁποία ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐπεξεργάζεται πάντας τοὺς ψηφιστέους Νόμους. Οἱ κ. κ. Μακρόπουλος, Πετρακάκος καὶ Μπαμπάκος κηρύσσονται κατὰ τῆς γνώμης τοῦ εἰσηγητοῦ, καθόσον φρονοῦν: α') ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῶν γνώμῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐπὶ τῆς Βουλῆς θὰ εἶναι μεγάλη, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θέλει ἀποβῆ ἑναντίον τῶν γενικωτέρων συμφερόντων τοῦ ἔθνους ἐντὸς τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων θέλει ἀναπτυχθῆ ἢ ἀλληλεγγύη μεταξὺ αὐτῶν πρὸς ἐπιβολὴν τῶν καθέκαστον συμφερόντων καὶ πρὸς βλάβην τῶν γενικωτέρων συμφερόντων τῆς Χώρας· ἰδιαιτέρως φοβοῦνται τοῦτο προκειμένου περὶ τῶν φορολογικῶν Νόμων, β') ὅτι θὰ καταστῆ βραδεία ἡ κίνησις τῆς νομοθετικῆς μηχανῆς, γ') ὅτι ὑπάρχουσι περιπτώσεις ψηφίσεως νομοθετημάτων ἀμέσως καὶ ἀθροῦς, ἄνευ προγενεστέρως γνώσεως τοῦ κοινοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ἀδύνατον μετὰ τὴν ἰδρύσιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων, δ') ὅτι ὁ πραγματικὸς κίνδυνος ἐκ τῶν νομοθετημάτων ἔγκειται κυρίως εἰς τὸν τρόπον τῆς ψηφίσεως αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων διὰ νὰ διαφωτισθῆ καθότι δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο διὰ ποικίλων μέσων.

Ὁ κ. Βαμβέτσος συμφωνεῖ μετὰ τοῦ εἰσηγητοῦ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὀργανώσεως τῶν τάξεων καὶ τῆς καθιερώσεως ἀντιπροσωπείας αὐτῶν διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν πάντων τῶν νομοσχεδίων.

Ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων κατὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων τῶν κ. κ. Μακροπούλου, Πετρακάκου καὶ Μπαμπάκου οἱ κ. κ. Βαμβέτσος καὶ Οἰκονομοπούλος φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ἐπὶ τῆς Βουλῆς θὰ εἶναι ἀσφαλῶς πρὸς ὄφελος τῶν ἐπεξεργαζομένων παρ' αὐτῆς νομοσχεδίων, καθότι ἡ Βουλὴ θὰ δύναται νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ἀντιλήψεως τῶν καθέκαστα τάξεων ἐπὶ τῶν διαφόρων νομοσχεδίων τὰ γενικώτερα συμφέροντα, ὅπως τὰ ἀντιλαμβάνονται οἱ Βουλευταί, εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ τὰ ἀντιληφθῶσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τάξεων, ἢ δὲ ἀλληλεγγύη τὴν ὁποῖαν φοβοῦνται οὐδέποτε θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἑναντίον τῶν γενικωτέρων συμφερόντων, ἐκ τῶν ὁποίων βεβαίως πᾶσαι αἱ τάξεις θὰ ὠφεληθῶσιν περὶ βραδύτητος ὅσον ἀφορᾷ τὴν κίνησιν τῆς νομοθετικῆς μηχανῆς δὲν δύναται νὰ γίνῃ

λόγους, καθόσον οί Νόμοι θά ψηφίζονται εις διάστημα 26 ήμερών, ώς αναπτύσσεται έν τή εισηγήσει, θά ύπάρχη δέ και τρόπος ταχυτάτης λήψεως νομοθετικών μέτρων και άνευ γνώσεως του κοινού όπως αναπτύσσεται έν τή εισηγήσει, ή Βουλή σήμερα τυχαίως είναι δυνατόν νά διαφωτισθή περί τής αντίλήψεως τών διαφόρων τάξεων επί τινος νομοθετήσεως, ένψ διά τής ιδρύσεως τής αντιπροσωπείας τών τάξεων τουτο θά λαμβάνη χώραν συστηματικώς.

3. 'Επί τής προτάσεως του εισηγητου όπως μή καθιερωθούν διατάξεις άφορώσαι τó ανώτατον οικονομικόν συμβούλιον ή έπιτροπή συμφωνεί μειοψηφούντος του κ. Μακροπούλου ó ύποίος όμως θέλει τήν καθιέρωσιν ανωτάτου οικονομικού συμβουλίου διά νά γνωμοδοτη ή επί τών συνεπαγομένων δαπάνας νομοσχεδίων. 'Επί τουτου ó εισηγητής παρατηρεί ότι θέλει ληφθή ιδιαίτερα μέριμνα έν τώ ειδικώ περί τουτου κεφαλαίω.

4. 'Επί τής προτάσεως του εισηγητου τής παρά του Συμβουλίου τής 'Επικρατείας ή τών νομοπαρασκευαστικών έπιτροπών επεξεργασίας τών νόμων ή έπιτροπή αποδέχεται ταύτην.

5. 'Επί τής προτάσεως του εισηγητου όσον άφορά τήν καθιέρωσιν ώρισμένων περιπτώσεων δημοψηφίσματος και λαϊκής πρωτοβουλίας οί κ. κ. Πετρακάκος και Μπαμπάκος φρονούσι ότι δέν πρέπει διά του Συντάγματος νά καθιερωθούν ταιαύται περιπτώσεις καθόσον τουτο είναι επικίνδυνον. Θά δίδεται ή ευκαιρία πρό παντός εις τήν αντιπολίτευσιν νά δημιουργή ζητήματα, μέγιστον δέ σάλον θά προκαλή τó δημοψήφισμα. 'Εξ άλλου ή μόρφωσις του λαου δέν έπιτρέπει τήν αντίληψιν ζητημάτων πολλάκις λίαν περιπεπλεγμένων ως τά υπό τών διαφόρων νομοσχεδίων ρυθμιζόμενα. 'Ο κ. Μακρόπουλος δέχεται μόνον όπως διά του Συντάγματος καθιερωθή τó κυβερνητικόν δημοψήφισμα όπως δηλαδή έπιτρέπεται νά προκαληται δημοψήφισμα υπό τής κυβερνήσεως επί ώρισμένων νομοθετημάτων πρό τής εισαγωγής αυτών εις τήν Βουλήν ή και μετά ταύτην. 'Ο κ. Βαμβέτσος δέν δέχεται όπως διά του Συντάγματος καθιερωθή ή λαϊκή πρωτοβουλία, δέχεται δέ όπως καθιερωθή τó κυβερνητικόν δημοψήφισμα και όπως έπιτραπή εις τήν κυβέρνησιν όπως εις άς περιπτώσεις διαφωνεί εις νόμον ψηφισθέντα υπό τής Βουλής νά προκαλή δημοψήφισμα.

"Όσον άφορά τó συνταγματικόν δημοψήφισμα ή έπιτροπή δέχεται τήν καθιέρωσιν αυτου. 'Ο κ. Βαμβέτσος φρονεί ότι διά τήν αναθεώρησιν τών θεμελιωδών διατάξεων δέον ν' απαιτηθή πλειοψηφία 75 ο)ο τών έχόντων δικαίωμα ψήφου πολιτών εκτός δε τουτου ότι δέον νά ορισθώσιν ρητώς αι θεμελιώδεις διατάξεις προτείνει δέ ως ταιαύτας τας εξεις. "Άρθρον 1, έδ. 1, άρθρον 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 95, 114, ως και ή διάταξις ή φορώσα τήν αναθεώρησιν του Συντάγματος. Τας προτάσεις του κ. Βαμβέτσου αποδέχεται ή έπιτροπή.

6. 'Επί τής προτάσεως του εισηγητου τής άφορώσης τήν καθιέρωσιν τής «ίσης ψηφοφορίας και του όρισμου τών βουλευτικών έδρων κατά εκλογικās περιφερείας» ή έπιτροπή αποτελουμένη από τους κ. κ. Βαμβέτσον και Μπαμπάκον δέχεται τας γνώμας του εισηγητου. "Όσον άφορά τó ζήτημα τής ψήφου τών γυναικων οί κ. κ. Βαμβέτσος, Μπαμπάκος και Οικονομόπουλος εκφράζουν τήν ευχήν όπως εξετασθή ευμενώς τó ζήτημα τουτο παρά τής έπιτροπής.

'Ο κ. Βαμβέτσος προτείνει τήν μείωσιν του αριθμου τών βουλευτων εις 150 μέχρι 200 φρονεί ότι διά τής μειώσεως του αριθμου θα έπιτευχθή ή εκλογή τών καλλιτέρων ως βουλευτων. 'Η έπιτροπή δέχεται τήν γνώμην του κ. Βαμβέτσου.

'Ο κ. Πετρακάκος προτείνει τήν καθιέρωσιν τής διά σφαιριδίου ψηφοφορίας υπό του Συντάγματος καθότι θεωρεί ότι απέτυχεν τó ψηφοδέλιον. 'Ο κ. Βαμβέτσος παρατηρεί ότι μέχρι σήμερα ουδέν άτοπον παρετηρήθη. 'Η διά σφαιριδίου ψηφοφορία αποτελεί αναχρονισμόν έπιφέρει αυξησιν τών εκλο-

γινών ἀδικημάτων, αὐξάνει τὰς δαπάνας, γίνεται πρόξενος μεγάλων δυσχερειῶν καὶ καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν καθιέρωσιν οἰουδήποτε ἄλλου ἐκλογικοῦ συστήματος ἐκτὸς τοῦ πλειοψηφικοῦ. Οἱ κ. κ. Μπαμπάκος καὶ Οἰκονομόπουλος συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ κ. Βαμβέτσου.

Ὁ κ. Μπαμπάκος προτείνει τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος ἐν τῷ Συντάγματι καὶ ὡς τοιοῦτον προτείνει εἴτε τὴν ἀναλογικὴν εἴτε τὴν ἐκπροσώπισιν τῶν μειοψηφῶν κατὰ τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον ἴσχυε προκειμένου περὶ τῶν ἐκλογῶν τῆς καταργηθείσης γερουσίας. Ὁ κ. Βαμβέτσος διαφωνεῖ πρὸς τὸν κ. Μπαμπάκον ὅσον ἀφορᾷ τὴν καθιέρωσιν τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος καθότι φρονεῖ ὅτι διὰ τῆς ἀναλογικῆς δημιουργοῦνται δυσκολίαι περὶ τὴν κατάρτισιν τῶν κυβερνήσεων αἱ ὁποῖαι δυσκόλως δύνανται πλέον νὰ ἐπιτύχουσι ἐν τῇ Βουλῇ πλειοψηφίαν. Τὸ ἀναλογικὸν σύστημα εἶναι πρόξενον ἀσταθείας κυβερνητικῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπικίνδυνον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Πετρακᾶκον, Βαμβέτσον, Μπαμπάκον καὶ Οἰκονομόπουλον δέχεται ὅπως διὰ τοῦ Συντάγματος καθιερωθῇ α) εὐρυτάτη ἐκλογικὴ περιφέρεια τοῦλάχιστον νομαρχιακῆ, β) Καθιέρωσις τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν μειοψηφῶν, γ) Καθιέρωσις ψηφοδελτίων μὲ διπλοῦν ἀριθμὸν ψήφων ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἐκλογεὺς νὰ δύναται νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἡμίσεις τῶν ὑποψηφῶν.

7. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν καθιέρωσιν τοῦ μὴ ἐκλογίμου τῶν ἐμμίσθων ὑπαλλήλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ἢ ἐπιτροπῆ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Βαμβέτσον καὶ Μπαμπάκον ἀποδέχεται τοῦτο. Ὁ κ. Βαμβέτσος προτείνει νὰ ἀρθῇ ἢ ἀπαγορεύσῃ περὶ μὴ ἐκλογιμότητος τῶν προέδρων κοινοτήτων, συμβολαιογράφων καὶ φυλάκων μεταγραφῶν. Μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Μπαμπάκος.

8. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ περὶ ἀσυμβιβάστου τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος μετὰ τῶν συμβούλων καὶ νομικῶν συμβούλων νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ὁ κ. Βαμβέτσος προτείνει ὅπως ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 40 ἐδ. 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος καθιερωμένου ἀσυμβιβάστου, καθιερωθῇ ἢ ὑποχρέωσις τῶν Βουλευτῶν τῶν ἐχόντων τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναφερόμενα ἀξιώματα νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτὰ εἰς τὴν Βουλὴν ἅμα τῇ ἐκλογῇ των. Ἐν περιπτώσει παραλείψεως τούτου νὰ ἐκπίπτουσι τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος ὡσαύτως δὲ νὰ ἐκπίπτουσι ἂν κατὰ τὴν διάρκειαν καθ' ἣν εἶναι βουλευταὶ ἀποδεχθῶσι οἰονδήποτε ἐκ τῶν ἐν ἄρθρῳ 40 ἐδ. 3 ἀναφερομένων ἀξιωματῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Βουλὴ θὰ γνωρίζῃ προκειμένου περὶ τῆς συζητήσεως παντὸς νομοσχεδίου ἀφορῶντος τὰ ἐν ἄρθρ. 40 ἐδ. 3 ἀναφερόμενα πρόσωπα τὰς σχέσεις τῶν Βουλευτῶν, συμβούλων τοιούτων προσώπων καὶ θὰ δύναται νὰ κρίνῃ τὰ τυχόν ὑπ' αὐτῶν ὑπὲρ τῶν προσώπων τούτων προβαλλόμενα ἐπιχειρήματα. Τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου ἀποδέχεται καὶ ὁ κ. Οἰκονομόπουλος, τοῦ κ. Μπαμπάκου φρονούντος ὅτι ἡ λύσις αὕτη θὰ ἐμείου τὸ γόητρον τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος.

9. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀναφερομένης εἰς τὴν ἐκπτώσιν ἐκ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος τῶν βουλευτῶν τῶν παραβαινόντων τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 58 συμφωνοῦν οἱ κ. κ. Βαμβέτσος καὶ Μπαμπάκος.

10. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν καθιέρωσιν ἀπαγορεύσεως εἰς τοὺς βουλευτάς νὰ ἀσχοῦν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐξαιρέσει τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, Ἀρείου Πάγου καὶ Ἐφετείων ἢ ἐπιτροπῆ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Βαμβέτσον καὶ Μπαμπάκον ἀποδέχεται τὴν γνώμην τοῦ εἰσηγητοῦ. Ὁ κ. Μπαμπάκος προτείνει ὅπως καθιερωθῇ ἐξαιρέσις καὶ προκειμένου περὶ τῶν καιουργοδικαίων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης δεδομένου ὅτι εἰς τὰ κα-

κουργοδικεῖα αὐτὰ δὲν συντρέχουν οἱ ἐν τῇ εἰσηγήσει ἀναφερόμενοι λόγοι. Οἱ κ.κ. Βαμβέτσος καὶ Οἰκονομόπουλος συμφωνοῦσι μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Μπαμπάκου.

11. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν παραμονὴν τοῦ ἄρθρου 55 ἐδ. 1 ὡς ἔχει, τὴν τροποποίησιν δὲ τοῦ ἄρθρου 55 ἐδ. 2 κατὰ τὰ ἐν τῇ εἰσηγήσει· εἰδικώτερον ὀριζόμενα, ἢ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Βαμβέτσον καὶ Μπαμπάκον συμφωνεῖ εἰς τοῦτο.

12. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ὅπως καθιερωθῆ ὡς μόνιμος ἐπιτροπὴ πρὸς παρακολούθησιν τῶν ἐξωτερικῶν υποθέσεων ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τῶν κομμάτων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Προέδρου τῆς βουλῆς οἱ κ. κ. Βαμβέτσος καὶ Μπαμπάκος ἀποδέχονται τοῦτο.

13. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς καθιερώσεως μόνιμου νομοθετικῆς ἐπιτροπῆς κατὰ τὰ ἐν τῇ εἰσηγήσει· εἰδικώτερον ἀναπτυσσόμενα ἢ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ.κ. Βαμβέτσον καὶ Μπαμπάκον ἀποδέχεται τοῦτο. Ὁ κ. Βαμβέτσος παρατηρεῖ ὅτι δέον νὰ καθορισθῆ ἐν τῷ συντάγματι ἡ ἔννοια τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος ὀριζομένου ὅτι ἀρχηγοὶ κομμάτων εἶναι οἱ ἡγούμενοι ὁμάδος 30 βουλευτῶν ἢ οἱ διατελέσαντες πρόεδροι κυβερνήσεως, προσέτι παρατηρεῖ ὅτι δέον πάντοτε ἢ πλειοψηφία ἐν τῇ βουλῇ νὰ ὑπάρχη καὶ ἐν τῇ μόνιμῳ νομοθετικῇ ἐπιτροπῇ. Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου συμφωνοῦσι καὶ οἱ κ.κ. Μπαμπάκος καὶ Οἰκονομόπουλος.

14. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἐκλογοδικείου συμφωνεῖ ἢ ἐπιτροπῇ. Ὁ κ. Βαμβέτσος φρονεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον 43 τοῦ Συντάγματος πρέπει νὰ διατυπωθῆ σαφέστερον ἵνα εἶναι δυνατὴ ἢ παρὰ τοῦ ἐκλογοδικείου ἰκδίκασις τοῦ κύρους τῶν ἐκλογῶν καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ παράνομον τῶν κυβερνητικῶν πράξεων, δέον δηλαδὴ τὸ ἐκλογοδικεῖον νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῆς νομιμότητος τῶν πράξεων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐνεργήθη ἢ ἐκλογή. Τὴν πρότασιν τοῦ κ. Βαμβέτσου ἀποδέχονται καὶ οἱ κ. κ. Μπαμπάκος καὶ Οἰκονομόπουλος.

15. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀκατάδιωκτον τῶν βουλευτῶν ὁ κ. Βαμβέτσος ἀποδέχεται τὰς γνώμας τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ προτείνει διὰ μείζονα καταχώρωσιν τῶν βουλευτῶν νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἢ δίωξις ἄνευ προηγουμένου προβουλεύματος τοῦ ἀρμοδίου Ἐφετείου. Τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου ἀποδέχεται καὶ ὁ κ. Οἰκονομόπουλος. Ὁ κ. Μπαμπάκος φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπέλθῃ οὐδεμίαν μεταβολὴν τοῦ ἄρθρου 53 ἐδ. 2.

16. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ κ. εἰσηγητοῦ ὅπως ἢ Βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως τὴν 15ην Ἰανουαρίου καὶ ὅπως μὴ ὀρισθῆ ἀνώτατον ὄριον ἀπαρτίας ὁ κ. Βαμβέτσος προτείνει ὅπως ἢ Βουλὴ συγκαλεῖται δις τοῦ ἔτους τὴν 15ην Ἰανουαρίου καὶ 15ην Σεπτεμβρίου μὲ δύο μῆνας εἰλάχιστον ὄριον διαρκείας. Οἱ κ.κ. Μπαμπάκος καὶ Οἰκονομόπουλος ἀποδέχονται τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου.

17. Ἐπὶ τῶν ἄρθρων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν τῆς βουλῆς ὁ κ. Βαμβέτσος παρατηρεῖ ὅτι τὸ ἄρθρον 44 τοῦ ἰσχύοντος συντάγματος δέον νὰ διατυπωθῆ σαφέστερον καθὼτι προέκυψαν ἐπ' αὐτοῦ ζητήματα.

18. Ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων ὁ κ. Βαμβέτσος ἀποδέχεται τὰς γνώμας τοῦ εἰσηγητοῦ, τοῦ κ. Μπαμπάκου διαφωνοῦντος κατ' ἀρχὴν, διὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν τάξεων.

19. Ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὴν φήμισιν τῶν νόμων (προτάσεις νόμου, ψήφισις τῶν νόμων ὑπὸ τῆς βουλῆς, εἰδικαὶ περιπτώσεις) οἱ κ. κ. Βαμβέτσος καὶ Μπαμπάκος ἀποδέχονται τὰς προτάσεις τοῦ εἰσηγητοῦ. Ὁ κ. Βαμβέτσος προτείνει ὅπως προκειμένου περὶ τῆς αὐθεντικῆς ἐρμηνείας τῶν νόμων θεσπισθῆ ἢ ἀρχὴ καθ' ἣν οἱ ἐρμηνευτικοὶ νόμοι δὲν θὰ ἔχωσι ἀναδρομικὴν ἰσχὺν εἰ μὴ μόνον ὅταν ρητῶς ὀρίζῃ τοῦτο ὁ

νόμος. Έπανελημμένως κατά τὰ τελευταία ἔτη ἐδόθη ἀφορμή νὰ παρατηρηθῇ κατάχρησις ἢ ὁποία γίνεται ἐκ μέρους τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας διὰ τὴν ἐπίλυσιν ζητημάτων ἐκκρεμῶν ἐνώπιον δικαστηρίων διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἐρμηνευτικῶν νόμων. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς λύσεως τῶν διαφορῶν δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ πρέπει κατὰ τὸ δυνατόν νὰ ἀποκλείεται. Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Οἰκονομόπουλος. Ὁ κ. Μπαμπᾶκος προτείνει ὅπως οἱ ἐρμηνευτικοὶ νόμοι ψηφίζωνται δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

20. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν ἐκδοσιν τῶν νόμων συμφωνοῦν οἱ κ.κ. Βαμβέτσος καὶ Μπαμπᾶκος.

21. Ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ Εἰσηγητοῦ τῆς ἀφορώσης τὴν καθιέρωσιν τοῦ δικαστηρίου βεβαιώσεως τῶν παραβάσεων τοῦ συντάγματος συμφωνοῦν οἱ κ.κ. Βαμβέτσος καὶ Μπαμπᾶκος. Ὁ κ. Βαμβέτσος προτείνει ὅπως διὰ τοῦ Συντάγματος καθιερωθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς ἐξετάσεως παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ τῶν *interna corporis* καθότι τοῦτο σήμερον πλέον ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὅτι δεόν νὰ λαμβάνη χώραν. Πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Βαμβέτσου συμφωνεῖ καὶ ὁ κ. Οἰκονομόπουλος καὶ διαφωνεῖ ὁ κ. Μπαμπᾶκος ὅστις φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ καθιερωθῇ ὑπὸ τοῦ συντάγματος τοιαύτη ἀρχή.

Τὰ μέλη τῆς ὑποεπιτροπῆς ἐπιφυλάσσονται νὰ ἀναπτύξουν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν εὐρύτερον τὰς γνώμας των.

Δυνταγμα

Προτάσεις τρίτων

ΔΙΑ ΤΟΝ ΚΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟΝ ΠΡΟΒΑΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
Πρωτῶν ἡμερῶν Ἀθηνῶν

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΜΑΣ ΕΞΕΛΙΞΙΝ

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ἀναθεώρησις

ΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΚΑΙ Η ΒΟΥΛΗ

1 Σειρά άρθρων του κ. ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗ, Βουλευτού 'Αθηνών

Η ΠΛΕΟΝ πρόσφατος ιδέα της αναθεώρησης του Συντάγματος έρρίφθη από τον Πρόεδρον της Κυβερνήσεως εις τον λόγον του της Θεσσαλονίκης του 'Οκτωβρίου 1961. 'Επίσης κατ' επανάληψιν εις τό έγγύς παρελθόν ό άρχηγός των Προοδευτικών ετάχθη υπέρ της απόψεως αυτής. Ούσιαστικώς ή ανάγκη αναθεώρησης του Συντάγματος του 1952 ύφίσταται από της ήμέρας της Δ' Αναθεωρητικής Βουλής, ή ματαιώσις της έπιψηφίσεως του σχεδίου της Συνταγματικής 'Επιτροπής που είχε συνταχθή με κόπους και μόχθους έξεχουσών πολιτικών φυσιογνωμιών και ό άνώμαλος τρόπος της επικυρώσεως της αναθεώρησης υπό της Βουλής του 1951, έβητον ζήτημα ουχί άπλώς αναθεώρησης του Συντάγματος, αλλά βασικής αναθεώρησης της συνταγματικής σκέψεως και προσανατολισμού εις τον τόπον μας και αυτός είναι ό λόγος διά τον όποιον ό τίτλος της παρούσης εργασίας είναι: 'Η συνταγματική αναθεώρησις.

Μέχρι σήμερον δέν έχουν εκδηλωθή αι συγκεκριμένοι προθέσεις σχετικώς, ούτε της Κυβερνήσεως, ούτε του Κόμματος των Προοδευτικών, και συνεπώς δέν είναι δυνατόν νά γίνη άναφορά εις τάς ύφισταμένας ειδικάς προτάσεις. Αι σκέψεις που ακολουθούν, μακράν του νά φιλοδοξούν νά έπιλύσουν τό συνταγματικόν μας πρόβλημα, σκοπόν έχουν νά θέσουν ύπ' όφιν του πολιτικού κόσμου της χώρας, αλλά και των πολιτών, ώρισμένα σημεία έν γενική σκιαγραφία και που ένδεχομένως θά ήδύναντο νά αποτελέσουν την βάση μιας κευυτέρως συζητήσεως και συγχρόνου σφυγμομετρήσεως των αντίληψεων της κοινής γνώμης, επί των αναγκαίων συνταγματικών μεταρρυθμίσεων.

2) Εις την εποχήν μας εκείναι αι χώραι που αντιμετώπιζον όξεία συνταγματικά προβλήματα, ή μάλλον πρωταρχικά θέματα συντάξεως της πολιτείας των, είναι τά νεοσυσταθέντα άφρικανικά και ασιατικά κράτη, με εκδηλον άπόκλισιν ίδια των περισσότερων εκ των πρώτων, πρός ολοκληρωτικές λύσεις, υπό την πρόφασιν ότι τοιούτοι θεσμοί είναι άπαράιτητοι διά την ταχείαν οικονομικήν ανάπτυξιν των καθυστερημένων λαών των.

Εις τάς άνεπτυγμένας χώρας δέν σημειούται σοβαρά κινήσις συνταγματικών μεταρρυθμίσεων, πλην μιας εξαίρεσεως. Εις την Γαλλίαν, όπου είναι άναμφισβήτητον τό μεγάλο προσωπικόν κύρος του Προέδρου Ντε Γκώλ, όπως άπέδειξαν τό πρόσφατον δημοψήφισμα και αι έκλογαί, γενική είναι ή έντύπωσις ότι ή ύπάρχουσα συνταγματική κατάσταση συνδέεται άναποσπαστως με τό πρόσωπον του έμψυχωτού της και ότι, άργά ή γρήγορα, θά έμφανισθή ή άνοπόδραστος ανάγκη νά τεθούν τά θεμέλια της βής Δημοκρατίας.

Και έτσι, ύστερα από πενήντα περίπου χρόνια, εις μίαν μεγάλην δημοκρατικήν χώραν, που έλαβον χώραν δύο πρόσφατοι συνταγματικοί μεταρρυθμίσεις (1946 και 1958) διατηρεί την έπίκαιρον δραματικότητα της ή φράσις με την όποιαν έτελείωνε ό Ρομπερ ντυ Ζουβενέλ τό περίφημον βιβλίον του «Λά Ρεπυμπλικ ντε Καμαράν» (1914): «Η Γαλλία, της οποίας αι δυνάμεις είναι άνεπαφοί, άναζητεί θεσμούς».

Μίαν νεπήν άπάντησιν εις την έκκλησιν αυτήν, άποτελεί τό κυκλοφορήσαν μόλις πρό μόνος έργον μιας άπό τάς πλέον πολυσυνθέτους γαλλικές πολιτικές φυσιογνωμίας, του Πιέρ Μαντές - Φράνς: «Η σύγχρονος

Δημοκρατία», και που άποτελεί ύπόδειγμα της συγχρόνου ευρωπαϊκής δημοκρατικής σκέψεως.

3. Αί πλευραί του έλληνικού συνταγματικού θέματος που θά εξετασθούν εις την παρούσαν σειράν των πολιτικών μελετών, είναι:

Πρώτον, Πολιτικοί θεσμοί της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας. Ειδικώτερον εις τό σημερινόν άρθρον περιλαμβάνονται, ή Κυβέρνησις και ή Βουλή, εις δέ τό μεθαιριανόν, ή Γερουσία, τό Συνταγματικόν Δικαστήριον και τό έκλογικόν σύστημα.

Δεύτερον, Τό οικονομικόν περιεχόμενον της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, και

Τρίτον, Τό κοινωνικόν περιεχόμενον της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας.

4. Αί έπακολουθούσαι σκέψεις έχουν ως προϋπόθεσιν την διατήρησιν εις την χώραν μας του συστήματος της βασιλευομένης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. 'Εξέρχεται των όριων της παρούσης ή αξιολόγησις της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, έν συγκρίσει πρός άλλα πολιτικά συστήματα, όπως τά ολοκληρωτικά ή και αυτό άκόμη τό Προεδρικόν, αλλά λαμβάνεται ως δεδομένη—πράγμα που άποτελεί και την πεποίθησιν μου— ή ύπεροχή αυτής έναντι των άλλων συστημάτων και έν πάσει περιπτώσει ή άναγκασιότης της διά τον τόπον μας.

'Αλλ' όταν γίνεται λόγος περί κοινοβουλευτικής δημοκρατίας πρέπει νά μη λησμονηθή ότι δέν ύπάρχει όμοιομορφος τύπος εφαρμοζόμενης άπό όλας τάς χώρας που ακολουθούν τό σύστημα αυτό.

'Η μορφή του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος ποικίλλει εκ λόγων ιστορικών ή των ειδικών συνθηκών και παραδόσεων εκάστης χώρας, εκ του αριθμού των πολιτικών κομμάτων, εκ του έκλογικού συστήματος κλπ. Δι' αυτό άλλος είναι ό 'Αγγλικός Κοινοβουλευτισμός, άλλος ό Γαλλικός (3ης και 4ης Δημοκρατίας), άλλος των Σκανδιναβικών και των χωρών της Μπενελούξ, άλλος ό 'Ιταλικός, άλλος της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και έντελώς διάφορος της 'Ομοσπονδιακής Γερμανίας.

Κοινά σημεία όλων σχεδόν των κοινοβουλευτικών καθεστώτων (με άποκλίσεις του Γερμανικού ως πρός τά ύπ' άριθ. β' και γ' στοιχεία) είναι:

α) ή καθολική ψηφοφορία πρός άνάδειξιν της Βουλής, β) ή άπόλυσις υπό της Κυβερνήσεως της έπι-

στούνης της Βουλής, γ) ή άποκλειστική νομοθετική άρμοδιότης της Βουλής και δ) ό έλεγχος της Κυβερνήσεως υπό της Βουλής.

Τά σπουδαιότερα σημεία διαφορών συνίστανται:

α) Εις τον τρόπον διορισμού της Κυβερνήσεως, β) εις τάς σχέσεις Κυβερνήσεως και Βουλής, γ) εις την ύπαρξιν, τρόπον άναδείξεως και έκτασιν των έξουσιών της Β' Βουλής.

5. 'Η κοινοβουλευτική δημοκρατία προϋποθέτει την ύπαρξιν ώργανωμένης πολιτικής δυνάμεως, την μεθοδικήν διοχέτευσιν και κατανομήν της δυνάμεως αυτής εις διάφορα όργανα της πολιτείας, την ύπαρξιν άυτοπεριορισμού και δραστηριότητος εις εκάστην δημοσίαν έξουσίαν και τελευταίον την έξισορρόπησιν μεταξύ των τριών θεμελιωδών έξουσιών, έκτελεστικής, νομοθετικής και δικαστικής, και ίδια μεταξύ των δύο πρώτων.

'Ως άυτοπεριορισμός νοείται ή άποφυγή της αναμίξεως μιας έξουσίας εις την δικαιοδοσίαν της άλλης. 'Η δραστηριότης περικλείει όλα τά μέσα που καθιστούν άποτελεσματικήν την προσπάθειαν μιας έξουσίας, ως π.χ. διά την Κυβέρνησιν ό άνασχηματισμός. 'Η έξισορρόπησις τέλος προϋποθέτει ότι εκάστη έξουσία διαθέτει αντίβαρον έναντι της έτέρας ή και των δύο άλλων. Ούτως ιδιαίτερον σημασίαν έχει εάν ή Κυβέρνησις έναντι του δικαιώματος της Βουλής νά ρίπη αυτήν, νά διαθέτη ως αντίβαρον τό δικαίωμα διαλύσεως της Βουλής. 'Επίσης, ή δικαστική έξουσία έχει τό δικαίωμα ακυρώσεως πράξεων της Κυβερνήσεως ή της θεωρήσεως άντισυνταγματικών των νόμων της Βουλής. Συνεπώς, θά πρέπει νά εξετασθή εάν αντίστοιχον αντίβαρον θά ήδύναντο νά αναγνωρισθή εις την Κυβέρνησιν και την Βουλήν έναντι της δικαστικής έξουσίας, ως ή ειδική άγωγή κακοδικίας περί της οποίας θά γίνη λόγος εις τό Β' μέρος.

6. Εις τον τόπον μας δέν έσημειώθησαν μεγάλαί αντίθεσις μεταξύ Κυβερνήσεων και Βουλής εις γενικάς γραμμάς. 'Εκεί όμως που άπό έτών έπικρατεί μεγάλη δυσαρμονία μεταξύ των δύο τούτων έξουσιών, με προφανή θλάθην της ομαλής λειτουργίας του κοινοβουλευτικού μας πολιτεύματος, είναι ό νομοθετικός τομεύς.

Αί Κυβερνήσεις μας, όπως άλλωστε όλα αι Κυβερνήσεις του κόσμου, πρός αντιμετώπισιν των καθημερινών αναγκών και ίδια των συγχρόνων εξελίξεων, ύποχρεούνται νά παρουσιάσουν ένώπιον της Βουλής σημαντικών νομοθετικών όγκων. 'Η Βουλή, διαπνεομένη άκόμη άπό τον άφόρητον θερμπαλισμόν του 19ου αιώνος ή και ουχί σπανίως άπό πρόθεσιν κωλυσιεργίας, άπαράδεκτως ματαιώνει έν πολλοίς τό νομοθετικόν έργον της Κυβερνήσεως, διαταράσσουσα ούτω την αναγκαίαν ίσορροπίαν και συνεργασίαν των δύο έξουσιών. Αί Κυβερνήσεις, πρός θραπέειον του κακού αυτού, άπαντούν με τον άνορθόδοξον τρόπον της συζητήσεως των σπουδαιότερων νομοθετημάτων εις την 'Επιτροπήν 'Εξουσιοδοτήσεως, ή ένίοτε με την τελείως άπαράδεκτον μέθοδον των πρά-

independ

τήν εγκυμον γυναίκα του και τό μικρό παιδί του, ένεφανίσθη έκ νέου εις τό ύπουργείον Δικαιοσύνης. Έξήτησε τόν ύπουργόν, πού έθηκε νά είναι ο Λουί Λωράν, πού άργότερα έγινε ένας άπό τούς πλέον διακεκριμένους πρωθυπουργούς τού Καναδά. Ο Ιδιαίτερος τού ύπουργού, άφού έκανεν ένα τηλεφώνημα εις τήν Γαλλικήν, τήν όποιαν ο Ρώσος δέν έγνώριζεν, έλεπεν εις τόν Γκουζένκο ότι ο ύπουργός δέν ήμπορούσε νά τόν Ίδη.

Ξαναγυρίζει ο δυστυχής εις τήν «Έφημερίδα τής «Όττάβας», όπου τήν φοράν αυτήν ολίγον έλειπε νά τόν εκδιώξουν βιαίως. Μία κοπέλλα, όμως, πού ειργάζετο ως περσώτερ, έίπεν εις τόν Ρώσον πολιτικών φυγάδα ότι ήμπορούσε νά ζητήση τήν πολιτογράφησίν του ως Καναδό. Έτσι, έξαλλος, έτριγυρίζεν εις τήν «Όττάβαν μέ τήν οικογενείαν του, βέβαιος πλέον ότι μυστικοί Ρώσοι άστυνομι-

σικά, προβάλλουν τήν διπλωματικήν του άστυλίαν. «Έφυγαν και έπήγαν να ειδοποιήσουν τούς άνωτέρους των. Έν τώ μεταξύ, ο Παύλωφ μέ τούς τρεις άκολουθούς του, άφού δέν κατώρθωσε νά άνακαλύψη τόν Γκουζένκο, έγκατέλειψε τό διαμέρισμα τού φυγάδος ύβρίζων και άπειλών τούς πάντας.

Πάντως, ο Παύλωφ, μέ τήν συμπεριφοράν του, επέτυχεν εκεί άκριβώς, όπου είχαν άποτύχει ο δυστυχής ο Γκουζένκο. «Έπεισε, δηλαδή, τās Καναδικάς άρχάς ότι κάτι τό σοβαρόν υπάρχει εις τήν ύπόθεσιν και τās έκαμε νά κινηθούν δραστηρίως. Πράγματι, τό έπόμεινο πρωί ένας άξιωματικός τής ύπηρεσίας άντικατασκοπέας έφθασεν εις τό διαμέρισμα τού φυγάδος και προσεκάλεσε τόν Γκουζένκο και τήν οικογένειάν του νά τόν άκολουθήσουν εις τό ύπουργείον Δικαιοσύνης. Έκει ο Ρώσος ύπεβλήθη

τήν 30ήν Ίουλίου τού 1945 και άπτηθύνετο πρός τόν «Γκράντ». Έλεγε: «Προσπάθησε νά έξασφαλίσης άπό τόν «Άλεκ πρό τής άναχωρήσεως του λεπτομερείς πληροφορίας περί τής προόδου τής εργασίας επί τού ούρανιου. Συζήτησε μαζί του, μήπως νομίζει ότι μάς συμφέρει να παραμείνη επί τόπου. Ήμπορεί νά τό κάμη ή τού είναι πιο ώφέλιμον νά άναχωρήση διά τό Λονδίνο; Ύπογραφή — Διευθυντής»

Τό δεύτερον τηλεγράφημα έστάλη και αυτό άπό τήν Μόσχαν πρός τόν «Γκράντ» έκ μέρους τού «Διευθυντού» τής 9ην Αύγουστου. Έλεγε: «Στοιχεία πού έδόθησαν άπό τόν «Άλεκ: 1) Η δοκιμή τής άτομικής βόμβας έγινε εις τό Νέον Μεξικό μέ «49» και «94—239» (τύποι τών ισσοτόπων ούρανίου). Η βόμβα πού έρρίφη εις τήν Ίαπωνίαν (τήν 9ην Αύγουστου, δηλαδή πρόν τριών ήμερών) ήταν κατασκευασμένη μέ ούράνιον 235. Είναι γνωστόν ότι η παραγωγή ούρανίου 235 άνέρχεται εις 400 γραμμάρια ήμερησίως εις τό εργοστάσιον μαγνητικήν διαχωρισμού τού Κλίντον. Η παραγωγή ούρανίου «49» θά είναι πιθανώς διπλάσιον εις ποσότητα. Η έπιστημονική εργασία εις τόν τομέα αυτόν προβλέπεται νά δημοσιευθί, αλλά χωρίς τεχνικάς λεπτομερείας. Οί Άμερικανοί έδημοσίευσαν ήδη ένα βιβλίον επί τού θέματος αυτού. 2) Ο «Άλεκ» μάς παρέδωσεν ένα λευκόχρυσον μέ 162 μικρογραμμάρια ούρανίου 235 υπό μορφήν οξειδίου εις ένα πολύ λεπτόν στρώμα».

— Ποίος ήτο ο «Άλεκ; ήρώτησεν ο Μακένζι Κιγκ.

Οί άξιωματικοί τής άντικατασκοπέας δέν έγνωρίζουν τίποτε επί αυτού. Άπό τόν Γκουζένκο έμαθαν ότι τό ούράνιον 235 έστάλη εις τήν Μό-

[2.2]

ξων τού Ύπουργικού Συμβουλίου. Η άπειλευθέρωσις έκ τού άδιεξόδου αυτού έρίσκειται και έδώ εις τό μέσον. Ο κατά τεκμήριον νομοθέτης πρέπει νά είναι ή Βουλή, ή δέ Έπιτροπή τού άρθρου 35 τού Συντάγματος ο κατ' έξαιρέσιν και μάλιστα εις καταπειρώσεως περιστάσεις και έν πάσει περιπτώσει ούδέποτε ή Κυβέρνησις.

Διά νά έπιτευχθί τόυτό πρέπει, πρώτον, αι συζητήσεις εις τήν Βουλήν νά είναι σύντομοι και έντός τακτής προθεσμίας και, δεύτερον, νά ρυθμισθί τό θέμα τής άπαρτίας.

Άπαντα τά έπιχειρήματα, άπό τού άπλουστερόν μέχρι τού σοβαρωτέρου — τά έναντία φυσικά, διότι ύπερ τού νομοσχεδίου υπάρχει ή εισήγησις — κατά τού πλέον σπουδαιου νομοσχεδίου είναι δυνατόν νά διατυπωθούν εντός 15 λεπτών τής

προτεινόμενα φορολογικά μέτρα, άλλα και εις τήν έν γενεί οικονομικήν πολιτικήν τής Κυβερνήσεως και πού είναι γνωστόν μέ πόση συγκίνηση άναμένεται άπό τόν Άγγλικόν Λαόν. Μετά τό πέρας τής ομιλίας τού Ύπουργού τών Οικονομικών, ή Βουλή, έννε υδεδειγμένως συζητήσεως, έγκρίνει βλας τās φορολογίας και τās δαπανας, πλήν μιās, έντελώς έπουσιώδους. Ούτω, ο Πρόπολογισμός θεωρείται ψηφισθείς. Η δέ συζήτησις επί τού... έγκριθέντος ήδη προϋπολογισμού, έξ άφορμής τού μή ψηφισθέντος έπουσιώδους μέρους, όρίζεται εις τακτάς συνεδριάσεις, πού κατανέμονται μεταξύ μερικών μηνών.

Άλλά, διά νά επανέλθωμεν εις τά έλληνικά πράγματα, τά προταθέντα άνωτέρω μέτρα δέν έξασφαλίζουν πλήρως τόν ταχύν νομοθετικόν ρυ-

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΟΜΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΜΑΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΝ

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ἀναθεώρησις

ΓΕΡΟΥΣΙΑ - ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ - ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

2 Σειρά άρθρων του κ. ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗ, Βουλευτού Ἀθηνῶν

ΕΙΝΑΙ πλέον ἢ δέκασιον ὅτι κατὰ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῆς συνταγματικῆς ἀναθεώρησις θὰ ἀνακυβερνηθῆσιν ἢ μὴ δευτέρας Βουλῆς, δηλαδὴ τῆς Γερουσίας, ὅπως ἐλέγγοι παρ' ἡμῖν τὸ δεύτερον νομοθετικὸν σῶμα. Κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ παρατηρηθῆ ὅτι ἡ ὑπαρξίς δευτέρας Βουλῆς δὲν εἶναι θεμελιώδης προϋπόθεσις τῆς λειτουργίας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, παρ' ὅλον ὅτι εἰς τὰς πλείστας κοινοβουλευτικὰς χώρας σημειοῦται ἡ παρουσία δύο Βουλῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι δὲν νοεῖται κοινοβουλευτικὸν σύστημα διαθέτον μίαν μόνον Βουλήν.

Ὁ θεσμός τῆς δευτέρας Βουλῆς ἀφελεται κυρίως εἰς λόγους ιστορικοῦ καὶ ἐιδικότερον εἰς τὸ ὅτι τὰ παλαιὰ κοινοβούλια δὲν ἀντιπροσώπευον ἀλόκληρον τὸ ἔθνος, ἀλλ' ἦσαν κυρίως βουλαὶ τάξεων — κλήρων, εὐγενῶν, ἀσπῶν — ἐκ τῆς συνενώσεως τῶν ὁποίων προήλθον αἱ δύο βουλαὶ. Ἡ Ἀμερικανικὴ Γερουσία ἐδημιουργήθη ὡς ἀντάλλαγμα πρὸς τὰς μικρὰς πολιτείας, διὰ νὰ ἀποδεχθῶν

αὐταὶ τὴν ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ συγκρότησιν τῆς Βουλῆς, ἐνῶ εἰς τὴν Γερουσίαν ἐκάστη Πολιτεία, ἀνεξαρτήτως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, ἀντιπροσώπευται διὰ δύο γερουσιαστῶν.

Ἐτερος σπουδαῖος λόγος ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνάγκη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος νὰ ὑπάρχῃ μία «Βουλὴ στοχαστῶν», εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐπανασυζητοῦνται τὰ νομοσχέδια, μετὰ εὐρύτητα ἀντιλήψεως καὶ συχνὰ πέραν τῆς κομματικῆς σκοπιμότητος. Ὁμοίως σοβαρὰς ὑπηρεσίας προσφέρει μία δευτέρα Βουλὴ ὡς δεξαμενὴ ἐφεδρικών πολιτικῶν δυνάμεων, ποῦ ἀπέτυχον εἰς τὰς ἐκλογὰς ἢ δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν στρατευομένην πολιτικὴν.

2. Εἰς τὴν πρῶν τὰ δεύτερα νομοθετικά σῶματα τῶν μεγάλων κοινοβουλευτικῶν χωρῶν παρουσιάζουν σημαντικὰς διαφορὰς.

Ἡ πρώτη διαφορὰ συνίσταται εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ συγκρότησιν αὐτῶν. Ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων ἀποτελεῖται αὐτοδικαίως ἀπὸ τοὺς ἔχοντας τίτλον εὐγενείας, εἴτε κληρονομικόν, εἴτε ἀπονεμηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος, τοὺς δύο Ἀρχιεπισκόπους καὶ τοὺς ἐκκοσιτέσσαρας Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, τοὺς δεκαεὶ ἀντιπροσώπους τῶν Εὐγενῶν τῆς Σκωτίας, τοὺς ἐπιζώντας ἐκ τῶν εικοσιεὶς Ἰρλανδῶν εὐγενῶν τοῦ 1922 καὶ τοὺς διοριζομένους ἐννέα ἀνωτάτους δικαστὰς. Τὸ Συμβούλιον τῆς Δημοκρατίας, ὑποκατάστατον τῆς προπαρασκευαστικῆς Γαλλικῆς Γερουσίας συγκροτεῖται ἐκ 320 μελῶν ἐκλεγομένων οὐχὶ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ ὑπὸ σώματος ἐκλεκτῶν, ἀποτελουμένου εἰς ἕκαστον νομὸν ὑπὸ τῶν βουλευτῶν, τῶν νομαρχιακῶν συμβούλων καὶ ἀντιπροσώπων τῶν Δημοτικῶν Συμβουλίων. Τὸ Ὄμοσπονδιακὸν Συμβούλιον περιλαμβάνει 38 μέλη διοριζόμενα ἀπὸ τὰς 9 τοπικὰς γερμανικὰς κυβερνήσεις (κάθε κυβερνήσις διορίζει τρία μέχρι πέντε μέλη, ἀνάλογως τοῦ πληθυσμοῦ). Ἡ Ἰταλικὴ Γερουσία, τέλος, ἐκλέγεται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν λαόν καὶ ἐπὶ πλέον περιλαμβάνει τοὺς πρῶτον Πρόεδρους τῆς Δημοκρατίας, ὡς ἰσοβίους γερουσιαστὰς καὶ πέντε ἀριστίνδην γερουσιαστὰς διοριζομένους ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ δευτέρα διαφορὰ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων ἐκαστῆς Βουλῆς. Μόνον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἀπολαμβάνῃ καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Γερουσίας, ἐνῶ τὰ δεύτερα Νομοθετικά Σώματα τῶν ἄλλων χωρῶν περιορίζονται μόνον εἰς νομοθετικὴν ἀρμοδιότητα, πλήρη ἢ συμβουλευτικὴν ἢ ὑπὸ κληρονομικῶν περιορισμῶν. Οὕτω ἡ δικαιοδοσία τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων ἐπὶ οικονομικῶν θεμάτων οὐσιαστικῶς κατηργήθη διὰ τῶν νόμων τοῦ 1911 καὶ 1949. Τὸ Ὄμοσπονδιακὸν Συμβούλιον διαθέτει ἕνα ἀναθλιτικὸν βέτο, κυρίως ὅμως ἀποτελεῖ ὄργανον τοῦ συνασπισμοῦ τῶν τοπικῶν Κυβερνήσεων ἐναντίον τοῦ συνασπισμοῦ τῶν κομμάτων τῆς Ὄμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως. Τὸ δὲ Συμβούλιον τῆς Δημοκρατίας, συμβουλευτικὸν Σῶμα κατ' ἀρχάς, ἀπὸ τὸ 1954 ἐπανέκτησε μὲγα μέρος τῆς παλαιᾶς νομοθετικῆς ἀρμοδιότητός του καὶ οὕτω ἀνεβίωσε τὸ περιθώριον τοῦ συστήματος τῶν «navettes» (πήγαινε - ἔλα μεταξύ Βουλῆς καὶ Γερουσίας).

3. Ὅπως προσφάτως ὁ Π. Μαντζέρας - Φράνς, προτείνει τὴν σύστασιν δευτέρας Βουλῆς ἐκπροσωπήσας κοινωνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν συμφερόντων. Κατ' αὐτόν, αἱ αἰτίσεις ἐναντίον τῆς Γερουσίας, πρῶτον κυρίως ἐκ τοῦ τρόπου τῆς συνθέσεώς της καὶ ὅχι ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ὑπάρξεώς της. Διὰ τῆς συστάσεως ἐνὸς Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, μὲ δικαιώματα δευτέρας Βουλῆς, κάθε πολίτης θὰ ἐκπροσωπῆται διττῶς: ὡς πρὸς μὲν τὰς πολιτικὰς τὸν τάσεις καὶ ἀπόψεις ἀπὸ τὴν Βουλήν, διὰ τοῦ συστήματος τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ὡς πρὸς δὲ τὰ οικονομικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ του συμφέροντα καὶ ἐπιδιώξεις ἀπὸ τὸ δεύτερον Νομοθετικὸν Σῶμα, ἐκλεγόμενον ὑπὸ κοινωνικοεπαγγελματικῶν κατηγοριῶν, ἐξ ὑποψηφίων ὁριστιζομένων ὑπὸ τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν ὁργανώσεων, ὡς καὶ ἀντιπροσώπων τῶν τοπικῶν συμφερόντων.

4. Εἰς τὴν χώραν μας δὲν δύναται νὰ εὐδοκηθῇ ὁ θεσμός τῆς δευτέρας Βουλῆς, ποῦ ἄλλοστε δὲν συνδέεται μὲ τὰς κοινοβουλευτικὰς παραδόσεις μας. Ἡ μοναδικὴ (ὡς κοινοβουλευτικὸς θεσμός) Γερουσία τοῦ 1929 ἄφησε τὰς χειρίστας τῶν ἐντυπώσεων καὶ οὐδεὶς ἐλυπήθη διὰ τὸν πρόωρον πραξικοπηματικὸν θάνατόν της. Ἡ ἀνασύστασις ἐνός, ἰσοτίμου πρὸς τὴν Βουλήν, ἑτέρου Σώματος θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν τὴν δημιουργίαν νέων προστριβῶν, τὴν καθυστέρησιν τῶν νομοθετημάτων, τὴν παραλλοίαν τῆς κρατικῆς ἐξουσίας καὶ τὴν ἀποτελεμάτωσιν τοῦ δημοσίου βίου.

Τίθεται ὅμως τὸ ἐρώτημα τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ καὶ οικονομικὰ προβλήματα μήπως δημιουργοῦν τὴν ἀνάγκην ὑπάρξεως ἐνός συμβουλευτικοῦ Σώματος ἐιδικῆς συνθέσεως καὶ ἀποστολῆς; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα ταῦτο θὰ δοθῇ εἰς τὸ αὐριανὸν ἄρθρον.

5. Ὁ δικαστικὸς ἔλεγχος τῶν πράξεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βουλῆς εἰς τὴν χώραν μας ἐμφανίζεται ἰκανῶς ἰδιορρυθμίας. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος διαθέτει τὸ Ἰσχυρὸν ὄργανον, τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, τὸ ὅποιον ὅμως δικαιοῦται νὰ ἀκυρώσῃ εὐθέως μόνον τὰς διοικητικὰς πράξεις, ποτὲ ὅμως τὰς πράξεις τῆς Βουλῆς, δηλαδὴ τοὺς νόμους, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος καὶ τὸ πλέον ἀπορροακτικὸν Πταισματοδικεῖον ἢ Ἐρηνοδικεῖον — συντιθέμενον ἐνίοτε ἐκ τοῦ γραμματέως μόνον, ἀνακληρονομήσας τὸν ἀπόντα ἐρηνοδίκη — δικαιοῦται νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀντισυνταγματικὸν ἕνα νόμον καὶ νὰ μὴ τὸν ἐφαρμόσῃ.

Εἶναι προφανές ὅτι τὸ καθεστῶς τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν ἀνωμαλίαν καὶ οὐδόπως συντείνει εἰς τὴν σταθερότητα τοῦ δικαίου, προϋπόθεσιν κάθε ἐθνοβουλευτικῆς πολιτείας. Ἡ ὀρθὴ λύσις θὰ ἦτο ἡ σύστασις καὶ εἰς τὸν τόπον μας Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου.

6. Εἰς τὰς μεγάλας χώρας τὸ θέμα ἀντιμετωπίζεται κατὰ διαφορετικὸς τρόπους. Αἱ ἠνωμένα Πολιτεία τῆς Ἀμερικῆς δὲν διαθέτουν ἐιδικὸν δικαστήριον. Τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τῶν πρέδρων τοῦ καὶ δύο ἄλλους δικαστὰς, ἐν συνδύῳ, διοριζομένους ἰσοβίως ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν κατόπιν συναίνεσεως τῆς Γερουσίας, ἐπιτελεῖ χρέη συγχρόνως Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ Ἀρείου Πάγου, ἐκ παραλλήλου ὅμως ἔχει οὐσιαστικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ συνταγματικῶν θεμάτων, τὸσον ἐναντι τοῦ Προέδρου τῶν ΗΠΑ, ὅσον καὶ τοῦ Κογκρέσσου, κατόπιν προσφυγῆς καὶ ἄλλοῦ πολίτου, αἱ δὲ σχετικαὶ ἀποφάσεις του ἐφαρμόζονται μετὰ θρησκευτικῆς ἐπιμέλειας, θεωρούμεναι ὡς αὐθεντικὴ ἑρμηνεία αὐτοῦ τοῦτοῦ Συντάγματος.

Τὸ Γαλλικὸν Συνταγματικὸν Δι-

καστήριον ἀποτελεῖται βασικῶς ἐξ ἐννέα δικαστῶν, διοριζομένων ἀνά τριῶν ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Γερουσίας. Ἐπίσης οἱ πρῶτον Πρόεδροι τῆς Δημοκρατίας ἀποτελοῦν αὐτοδικαίως ἰσόβια μέλη αὐτοῦ. Μεταξύ τῶν ἀρμοδιοτήτων του εἶναι καὶ ἡ ἐρευνα τῆς συνταγματικότητος τῶν νόμων, ἀλλὰ μόνον κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἢ τοῦ Προέδρου ἢ τῶν Προέδρων τῶν δύο Νομοθετικῶν Σωμάτων. Ὑπ' αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις δὲν εἶναι ἀνεξήγητος ἡ ἔλλειψις κύρους τοῦ δικαστηρίου τοῦτοῦ καὶ αἱ κατηγορίαι περὶ δουλικότητός του ἐναντι τῆς κυβερνήσεως καὶ διὰ τὸ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀντιπολιτευομένων λέγεται ὅτι ἐλόγω ἀδυναμίας προσφέρει (ἐκδιδόμενος) ἀποφάσεων, προσφέρει ὑπηρεσίας...»

Τὸ Ὄμοσπονδιακὸν Συνταγματικὸν Δικαστήριον, ποῦ ἔχει συσταθῆ ἀπὸ τοῦ 1951, παίζει σημαντικότερον ρόλον εἰς τὸν δημόσιον βίον τῆς Ἀμερικῆς. Ἀρχικῶς ἀπετελεῖτο ἐκ δύο τμημάτων περιλαμβανόντων ἀνὰ δώδεκα δικαστὰς, ἀλλὰ διὰ τοῦ νόμου τῆς 21 Ἰουλίου 1956 ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν περιορίσθη εἰς ὀκτώ δι' ἕκαστον τμήμα. Οἱ δικασταὶ ἐκλέγονται, οἱ μισοὶ ὑπὸ τῆς Βουλῆς, οἱ δὲ ἄλλοι μισοὶ ὑπὸ τῆς Γερουσίας. Κατὰ τὸ ἄρθρον 93 τοῦ Βασικοῦ Νόμου (Συντάγματος) εἰς τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον, μετὰξὺ ἄλλων καθηκόντων (ἐκτελεῖ καὶ χρέη ἐκλογοδικείου) ἀνήκει ἡ ἐρμηνεία τοῦ Συντάγματος ἐν περιπτώσει σχετικῆς διαφωνίας εἰς τὴν Βουλήν. Ἐπίσης κατόπιν αἰτήσεως τῆς Ὄμοσπονδιακῆς ἢ Τοπικῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ ἐνός τρίτου τῶν βουλευτῶν ὑποχρεοῦται νὰ ἐκδώσῃ προληπτικὴν γνωμοδότησιν ἐπὶ συνταγματικῶν θεμάτων. Μία ἐπίσης σπουδαία δικαιοδοσία του εἶναι ὅτι κρίνει τὴν συνταγματικότητά — ὑπὸ τὸ πρίσμα τοῦ Συντάγματος τῆς Βόννης — ὁλοκλήρου τῆς προηγουμένης νομοθεσίας, εἴτε τῆς ἐθνικοσυνταγματικῆς, εἴτε τῆς Δημοκρατίας τῆς Βαϊμάρης, εἴτε ἀκόμη καὶ τῶν προηγουμένων ἐποχῶν. Παρὰ ταῦτα καὶ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Γερουσίαν δὲν ἔλειψε ἡ σφοδρὰ κριτικὴ κατὰ τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου, στρεφόμενη κυρίως κατὰ τὸν τρόπον συγκροτήσεώς του, ποῦ μοιραίως συνεπάγεται τὸν ἐπηρεασμὸν τῶν ἀποφάσεών του, περισσώτερον ἀπὸ πολιτικὰ, ἀντὶ τῶν αὐστηρῶν δικαστικῶν κριτηρίων, εἰς τὸν τρόπον ὡστε κατὰ ἕνα προσφύζον χαρακτηρισμὸν νὰ γίνεταί «δικαστικοποίησης τῶν πολιτικῶν δυναμικῶν».

Τὸ Ἰταλικὸν Συνταγματικὸν Δικαστήριον, τέλος, ἰδρυθὲν διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1948 (ἄρθρα 134—137) ἀποτελεῖται ἐκ δεκαπέντε μελῶν, ἐξ ὧν πέντε διορίζονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, πέντε ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας, συνηχομένων εἰς κοινὴν συνεδρίσιν καὶ πέντε λαμβάνονται ἐκ τῶν ἀνωτάτων δικαστικῶν ὁργανῶν τῆς χώρας. Ἡ ἀρμοδιότης του ἐκτείνεται εἰς τὴν συνταγματικότητα τῶν νόμων, καὶ τὴν ἀμφισβήτησιν ὁμοσπονδιακῆς μεταξὺ ἐκτελεστικῆς, νομοθετικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας ἢ μεταξὺ κυβερνήσεως καὶ τοπικῶν ἀρχῶν. Τὰ μεγαλύτερα προβλήματα ποῦ ἀντεμετώπισε τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεώς του ἦσαν ἡ ὑπαρξίς δικαιοδοσίας ἐπὶ τῆς συνταγματικότητος τῶν νόμων ψηφισθέντων πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ Συντάγματος, ὡς ἐπίσης ἐπὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ὁρισμένων διατάξεων τοῦ Συντάγματος ὡς κατευθυντηρίων γραμμῶν διὰ τὸν κοινὸν νομοθέτην ἢ ὡς δεσμευτικῶν δι' αὐτὸν κανόνων, (κατὰ ἀνάλογον μὲ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἰσδικίου μας Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος). Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἀπεφάνθη καταφατικῶς. Γενικῶς ἡ μετριοπαθὴς πολιτεία τοῦ Δικαστηρίου τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ κύρους του.

7. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀνασκόπησιν αὐτῆν, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι δικαιολογεῖται ἡ εἰς τὴν ἀρχὴν διατυπωθεῖσα πρότασις μου περὶ συστάσεως καὶ εἰς τὴν χώραν μας Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου, ὅμως ὑπὸ τὰς ἐξῆς προϋποθέσεις:

α) Ἀντὶ τῆς πολυδαπάνου συγκροτήσεως ἰδίου δικαστικοῦ Σώματος, χρέη Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνατεθῶν, διὰ κληρώσεως κατ' ἔτος, εἰς ἰσάριθμα μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

β) Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου νὰ ὑπάγεταί ἡ κατόπιν αἰτήσεως τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ 1/4 τῶν βουλευτῶν ἢ παντὸς ἔχοντος ἔννομον συμφέρον ἐρευνα τῆς συνταγματικότητος τῶν νόμων, ἀφαιρουμένης ταύτης ἐκ τῶν λοιπῶν δικαστηρίων, προκειμένου δὲ περὶ τῶν μετὰ τὴν συνταγματικὴν μεταρρυθμίσεων νομοθετημάτων καὶ ἀπὸ ἀπόψεως τοῦ τρόπου ψηφισέως τῶν. Ὁμοίως κατόπιν αἰτήσεως τινὸς τῶν δύο πρώτων τῶν Δικαστηρίων τοῦτο νὰ γνωμοδοτῇ ἐπὶ τῆς συνταγματικότητος ὁρισμένου νομοσχεδίου.

Ὡς ἐλέχθη ἤδη τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον ἐξοπλιζόμενον μετὰ ταύτας ἐξουσίας, ὅπως εἶναι ἡ κληρωξίς ἐνός νόμου τῆς Βουλῆς ὡς ἀντισυνταγματικὸν θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη ἐνα ἀντίπαρον, ποῦ θὰ ἠμποδίζε καὶ εἰς τὴν πλέον ἐκράϊαν περιπτώσιν φιλοδόξου συνθέσεως τὰς ὑπερβολὰς. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ ἐπρότεινα νὰ ἐξετασθῇ κατὰ πόσον θὰ ἠδύνατο νὰ προβλεφθῇ μία ἐιδικὴ ἀγωγή κακοδικίας ἐγειρομένη κατόπιν πράξεως τῆς Κυβερνήσεως, μετὰ συμφωνον ὅμως ψήφον τῶν 3/4 τοῦ ὁλοκλήρου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν, ἐξ ὧν τὸ 1/4 τουλάχιστον νὰ προέρχεται ἐκ ψήφου ἀντιπολιτευομένου βουλευτῶν.

8. Τὸ ἐκλογικὸν σύστημα ἐνδεχομένως δὲν ἀποτελεῖ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ θεσμὸν τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ μὴπως τὸ σπουδαιότερον μόνον διὰ τοῦ ὁποῖου ἀναδεικνύονται βασικοὶ θεσμοὶ τοῦ καθεστώτος, ὅπως ἡ Βουλὴ καὶ κατὰ συνεκδοχὴν ἡ Κυβέρνησις τῆς χώρας.

Μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ἡ διάθεσις, νὰ προτείνω, τὴν ἐποχὴν αὐτῆν, νέον ἢ παλαιὸν ἐκλογικὸν σύστημα διὰ τὰς προσεχέεις ἐκλογὰς. Ὅταν ὅμως γίνῃ ἡ συζήτησις περὶ τῶν συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων δὲν πρέπει νὰ ἀφεθῇ τοῦτο εἰς τὸ ἐκαστοτε ἔλεος τοῦ κοινῶ νομοθέτου.

Παρανετικῶς σημειῶναι ὅτι ἡ διαλή πολιτικῆ ἐξέλιξις τοῦ τόπου, ἡ ἀνανέωσις τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἡ ἀπελευθέρωσις ἀπὸ τὸ ρουσφέτι, τὴν γάγγραιναν αὐτῆν τοῦ δημοσίου βίου, θὰ ἐπέβαλε κατὰ τὴν γνώμην μου τὴν συνταγματικὴν καθίερωσιν τοῦ πλειοψηφικοῦ συστήματος ὑπὸ τὰς ἐξῆς ὅμως ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις:

α) Δημοκρατικὴ ὁργανώσις τῶν κομμάτων.

β) Δημιουργία ἰσοδύναμων ἐκλογικῶν περιφερειῶν 5—7 ἐδρῶν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, μὲ ἀριθμικαὶ ἀντιστοιχίαν ἐδρῶν καὶ ἀριθμοῦ ἐκλογέων.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐπιδέχεται νὰ ἀπαρξῆ ἐξαιρετικαὶ ἐνδεχέσονται ὡς π.χ. ἔντασις τῶν πολιτικῶν παθῶν, ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ κλπ. θὰ πρέπει νὰ παρέχεται τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Βουλήν διὰ ψήφον τῶν 3/4 τῶν μελῶν τῆς, ἐξ ὧν πάλιν τὸ 1/4 τουλάχιστον νὰ εἶναι ἀντιπολιτευομένων βουλευτῶν, νὰ εἰσάγῃ ἐκτάκτως διὰ τὴν ἐπομένην ἐκλογὴν τὸ σύστημα τῆς ἀπλῆς ἀναλογικῆς.

ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΟΜΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΜΑΣ ΕΞΕΛΙΞΙΝ

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ἀναθεώρησις

ΠΟΙΟΝ ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

3 Σειρά άρθρων του κ. ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗ, Βουλευτού 'Αθηνών

ΕΧΕΙ ἀρχίσει νά ωριμάζη διεθνῶς ἡ ἀντίληψις ὅτι τὰ Συντάγματα δέν πρέπει νά περιορίζονται εἰς τήν ρύθμισιν μόνου τοῦ δημοσίου βίου, ἀλλά παραλλήλως νά χαράσσουσιν τὰς γενικὰς γραμμάς τοῦ οικονομικοῦ καί κοινωνικοῦ τομέως. Τό Κράτος ἤδη ἔχει ἀναλάβει τεραστίαν εὐθύνας τόσον διὰ τήν κατάστασιν τῆς οικονομίας, ὅσον καί τήν οικονομικήν ἐξασφάλισιν τῶν πολιτῶν. Καίτοι ἡ δημοσία μηχανή ἀνεπτύχθη εἰς περιόδους πού ὁ ρόλος τοῦ Κράτους ἦτο περιορισμένος, τήν μακαριάν ἐκείνην ἐποχὴν πού ὁ Η. Spence ἔθεώρει ὡς τυραννικήν παραβίασιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου τήν ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν ὑποχρέωσιν τοῦ ὅπως ἐγκαταστήσῃ σύστημα ἀποχετεύσεως, ἀπό ἐτῶν τό Κράτος ἔχει ἀνάμειξιν εἰς ὅλας σχεδόν τὰς ἀνθρωπίνους δραστηριότητας καί ἰδιαίτερώς τὰς οικονομικάς καί κοινωνικάς. Ἡ κατάστασις αὐτή εἶναι ζήτημα ἀνάγκης διὰ τό σύγχρονον κράτος καί δέν ἀποτελεῖ θέμα ἐπιλογῆς.

Μεταξύ τῆς κυρίας ἀποστολῆς τοῦ σημερινοῦ Κράτους περιλαμβάνεται ἡ οικονομική ἀνάπτυξις τῆς χώρας, ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς, ἡ εἰσαγωγῆ μεθόδων παραγωγικότητος, ἡ πλήρης ἀπασχόλησις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καί, τέλος, ἡ εὐρύτερα καί δικαιότερα κατανομή τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Εἰς αὐτοῦς τοῦ σκοποῦς τείνουσι αἱ μέχρι σήμερον χρησιμοποιοῦνται μέθοδοι πρὸς σταθεροποίησιν τῆς οικονομίας, χωρίς νά θιγῶσι οἱ θεσμοί, ὅπως τῆς φορολογίας, τοῦ ἐλέγχου τῶν τιμῶν, τῆς πιστοδοτήσεως καί τοῦ ὕψους τοῦ τόκου, τῆς αἰξήσεως τῶν δημοσίων δαπανῶν καί ἐπενδύσεων κλπ. καί ἴδια τό πενταετές σχέδιον.

Τό "Ἔθνος πρέπει νά ἐξοπλισθῇ μέ δύο ζῶνας ἀμύνης, τήν ἰδεολογικήν καί τήν κοινωνικοοικονομικήν, πού θά ἀποτελέσουν συγχρόνως τὰ νέα ἰδανικά τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας. Εἰς τήν πρώτην ἀφιερῶνται προσφάτως ἡ ὠραία ἐργασία τοῦ καθηγητοῦ κ. Γ. Δασκαλάκη εἰς τό «Βῆμα» τῆς 9ης Νοεμβρίου καί μάλιστα κατά τρόπον πού δέν ἀφήνει περιθώρια περαιτέρω ἐρεύνης. Εἰς τήν δευτέραν ἀναφέρεται τό σημερινόν ἄρθρον.

Τό παλαιόν δίλημμα τῶν δημοκρατικῶν χωρῶν μεταξύ σχεδιασμοῦ τῆς οικονομίας καί ἐλευθέρως ἐπιχειρηματικῆς καί οικονομικῆς ἐν γένει δράσεως, ἔχει ξεπερασθῆ πρό πολλοῦ, ἀπό τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπιτυχῆς ἐφαρμογῆς τῶν New Deal καί Fair Deal τοῦ Προέδρου Ρούζβελτ, χάρις εἰς τό ὅποια ἐμεγαλοῦργησεν ἡ ἀμερικανική ἐλευθερά οικονομία διὰ δημοκρατικῶν

μεθόδων, μέσα εἰς τὰ πλαίσια ἐνός γενικοῦ καί ἀκρων ὀρίων σχεδιασμοῦ, μέ βάσιν τήν ἔννοιαν τῆς ἀγορᾶς. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐφαρμογή τῶν ὑποδείξεων τοῦ Keynes περί τῆς ἀνάγκης ἐλαστικῶν προγραμμάτων βραχυπρόθεσμων προσαρμογῶν — ἀντί τῶν ἀνατολικῶν τύπου προγραμμάτων — καί τῆς ἐφαρμογῆς ἐμμέσων δημοσιονομικῶν μεθόδων πρὸς προανατολισμόν τῆς οικονομίας εἰς συγκεκριμένας κατευθύνσεις, μέ βάσιν πάντοτε τῶν μηχανισμῶν τῆς ἀγορᾶς, ἐπέτρεψαν εἰς τήν Μεγάλῃν Βρετανίαν νά ἐξέλθῃ ἐκ τῆς δυσχεροῦς θέσεως πού εὐρέθη τήν ἐπομένην τῆς καταπτώσεως τοῦ πυρός, χωρίς νά θιγῶσι ἐπ' ἐλάχιστον οἱ κοινοβουλευτικοί θεσμοί τῆς. Αἱ αὐταί περίπου βασικά ἀρχαί ἐχρησιμοποιοῦνται διὰ τήν ἀνασυγκρότησιν τῆς μεταπολεμικῆς Δυτ. Γερμανίας διὰ τῶν μέτρων τοῦ Erhard, πού εἶναι γνωστά ὡς «οικονομία τῆς κοινωνικῆς ἀγορᾶς».

Τίθεται ὁμως τό ἐρώτημα, ἡ οικονομική ἀνάπτυξις διὰ κρατικοῦ σχεδιασμοῦ καί ἡ ἀνεύρεσις τῆς ἰσορροπίας μεταξύ αὐτοῦ καί τῆς ἐλευθέρως οικονομικῆς δράσεως, εἶναι ὑπόθεσις μόνου μίαν Κυβερνήσεως, ἡ ὀλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἡ ἀποτελεῖ τό ὅπ' ἄριθμόν 1 ἐθνικόν θέμα, διὰ τό ὅποιον ἀπαιτεῖται στενή συνεργασία αὐτῶν καί τῶν παραγωγικῶν τάξεων τοῦ τόπου; Καί ἐτι περαιτέρω, ἡ ὑποχρέωσις τῆς καταρτίσεως γενικῶς ἀποδεκτοῦ σχεδίου, μήπως πρέπει νά κατοχυρωθῇ καί διὰ συνταγματικῆς ἀτιτάσεως;

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντιμετωπίσεως

τῶν ἐρωτημάτων αὐτῶν καθίσταται πλέον ἐπιτακτική ἀφ' ἧς ἡ χώρα συνεδέθη μέ τήν Ἑυρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα. Παρ' ὅλον ὅτι ἡ κεντρικὴ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς στηρίζεται εἰς τήν ἐλευθεράν κυκλοφορίαν τῶν ἀγαθῶν, τῶν κεφαλαίων καί τῶν ἐργατικῶν χερῶν, ἐν τούτοις ἔχει συνειδητοποιηθῆ ἡ ἰδέα ἐνός ἐυρωπαϊκοῦ σχεδιασμοῦ χάριν ἀναπτύξεως τῶν καθυστερημένων περιοχῶν, ὡς π. χ. τῆς Δυτικῆς καί Νοτιοδυτικῆς Γαλλίας καί τῆς Νοτίου Ἰταλίας, καί εἰς τό ὅποιον κατ' ἀνάγκην θά περιληφθῇ καί ἡ χώρα μας. Τήν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἐρχεται νά ἐνισχύσῃ μία νέα ἐξέλιξις εἰς τοὺς κόλπους τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἡ ἐπιχειμένη εἰσοδος εἰς αὐτὴν τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας. Τό γεγονός αὐτό, ἐκτός τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς Ἑυρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, θά ἔχη μίαν ἄλλην τεραστίαν συνέπειαν οικονομικοῦ καί κοινωνικοῦ χαρακτῆρος, τήν διοχέτευσιν νέων ἰδεῶν, τῶν ὁποίων φορεῖς εἶναι τὰ βρετανικά συνδικάτα. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ συνεδρίου τοῦ Ἰουνίου 1962, τὰ βρετανικά συνδικάτα θεωροῦν ὅτι ὑποχρέωσις τῶν κρατῶν — μελῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ πολιτικῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως, πλήρους ἀπασχολήσεως, ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐνισχύσεως τῶν ἐπενδύσεων καί παραγωγῆς βοήθειας εἰς τὰ ἔχοντα ἀνάγκην κράτη.

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τῶν ἐξελιξῶν αὐτῶν καί τῆς ἐκπονήσεως τοῦ ἐυρωπαϊκοῦ σχεδίου, ἐκεῖνο πού εἶναι βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ χώρα μας εἶναι ὑποχρεωμένη νά προσαρμόσῃ τὴν οἰκονομίαν τῆς πρὸς τὰς ἀνάγκας καί τὰς δυνατότητας τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, καί αὐτό μπορεῖ νά γίνῃ μόνον βάσει σχεδιασμοῦ καί προγραμματισμοῦ. Ἡ εὐθύνη τοῦ βασικοῦ καταρτισμοῦ τοῦ προγράμματος ἀνήκει εἰς τὰς ἀρμοδίας κρατικὰς ὑπηρεσίας, ἐν συνεργασίᾳ μέ τοὺς εἰδικευμένους ἐπιστήμονας, ἡ δὲ τελικὴ ἔγκρισίς του εἰς τὴν Βουλὴν.

Μεταξύ ὁμως αὐτῶν δύο σταδίων, μήπως θά ἦδύνατο νά μεσολαβήσῃ μία ἐπεξεργασία, ἡ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, διατύπωσις γνώμης, ἀπὸ ἐκείνου πού ἐν μεγάλῳ μῆτρῳ θά κληθῶν νά τὸ ἐφαρμόσῃ;

Ἡ προσωπικὴ μου ἀπόψις εἶναι καταφατικὴ. Ὅσον δυσμενῆς θά ἦτο διὰ τὴν πολιτικὴν καί οικονομικὴν ἐξέλιξιν τοῦ τόπου ἡ ὑπαρξις ἐνός δευτέρου Κοινοβουλίου, τόσον εὐεργετικὴ θά εἶναι ἡ σύστασις ἐνός συμβουλευτικοῦ σώματος ἀπὸ ἐκπροσώπων τῶν παραγωγικῶν τάξεων καί ἐιδικοῦς.

Τό Ἐθνικόν Συμβούλιον Παραγωγικῶν Τάξεων, ἀποτελούμενον ἀπὸ ἐκπροσώπων τῶν Τραπεζῶν Ἑλλάδος καί Ἐθνικῆς, τοῦ ΟΧΟΑ καί ΟΒΑ, τῆς βιομηχανίας, τῶν ἐπαγγελματιῶν, βιοτεχνῶν καί ἐμπόρων, τῶν ἀγροτῶν, τῶν ἐργαζομένων, τῆς Ἐνώσεως Δήμων καί Κοινοτήτων, τῶν ἐπιστημονικῶν συλλόγων καί τῶν οἰκονομικῶν καθηγητῶν τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, θά ἦδύνατο νά προσφέρῃ τεραστίαν ὑπηρεσίαν.

Ὁ ρόλος ὁμως τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ, πού θά ἦτο δυνατόν νά ἐπεκταθῇ καί ἐπὶ παντός οικονομικοῦ νομοθετικοῦ μέτρου, πρέπει νά εἶναι αὐστηρῶς συμβουλευτικὸς, ἡ δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ διαδικασίαν κυρίως γραπτῆ, δι' ὑπομνημάτων τῶν ἐνδιαφερομένων, διατιθεμένου βεβαίως καί ὑπὸ οὐλοστικῶν ἀνάγκων χρόνου πρὸς σύντομον ἀνάπτυξιν αὐτῶν.

Θά ὑπάρξουν ἀσφαλῶς ἀντιρρήσεις ἐπὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Συμβουλίου αὐτοῦ, διότι τό γεγονός ὅτι δέν θά ἔχουν ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν αἱ ἀποφάσεις του, ἐνδέχεται νά ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι δέν θά λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, οὔτε ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, οὔτε ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Ἀντιθέτως νομίζω ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν Παραγωγικῶν Τάξεων ἐξαρτᾶται κυρίως — χωρίς νά παραγνωρίζω τὴν δέσμευσιν ἐκ μίαν ὑποχρεωτικοῦ χαρακτῆρος πράξεως — ἐκ τῆς σοβαρότητος τῶν μετεχόντων προσώπων, τοῦ αἰσθήματος εὐθύνης τῶν μελῶν του καί τῆς ποιότητος τῶν ἐργασιῶν καί ἀποφάσεών του. Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον κατὰ τὴν γνώμην μου ἡ ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου διαδικασίαν πρέπει νά εἶναι κυρίως ἐγγραφῶς, ὥστε νά ἀποφεύγονται αἱ ἀτέρμονες συζητήσεις καί τὰ ἀδιέξοδα καί αἱ γνωμοδοτήσεις του νά ἐκδίδονται πάντοτε ἐντός τακτικῆς προθεσμίας. Πάντως εἶναι προτιμότερον διὰ τὴν Δημοκρατίαν νά ἀναζητῆ πειραματικῶς νέας ἐδελίκτους καταστάσεις, ἀπὸ τό νά ἐπωμίζεται ἀσθηροῦς θεσμοῦς τῶν ὁποίων δέν ἔχει δοκιμασθῆ ἡ ἀποδοτικότης καί πού ἐνδέχεται νά ἀποτελέσουν τροχοπέδην εἰς τὴν κοινωνικὴν καί οικονομικὴν τῆς ἀνάπτυξιν.

Ἐάν ἐπικρατήσουν αἱ προϋποθέσεις αὐταί, θά προκύψῃ τεράστιον ὄφελος ἐκ τῆς διαφωτιστικῆς σημασίας πού θά ἔχουν διὰ τοὺς πολίτας αἱ ἐργασίαι τοῦ Συμβουλίου τούτου, ἄλλ' ἐπίσης καί τό σπουδαιότερον διὰ τὴν κατατόπισιν τῶν βουλευτῶν ἐπὶ ἐιδικῶν θεμάτων, διὰ τὰ ὅποια εἴτε δέν ἔχουν προσλαμβάνουσας παραστάσεις διὰ νά τὰ ἀφομοιώσουν, εἴτε δέν ἔχουν τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον νά τὰ ἐρευνήσουν διεξοδικῶς. Ἐπίσης θά δοθῇ διέξοδος εἰς τὰ ἀργαζομένα συμφέροντα — ἐργοδικὰ ἢ ἐργατικά — ἐφ' ὅσον θά διαθετοῦν τό δημόσιον ὄργανον ἐκφράσεως τῶν ἐπαγγελματικῶν καί οἰκονομικῶν τῶν ἀπόψεων καί θά παύσῃ ἡ πολιτικὴ τῶν διαδρόμων τῆς Βουλῆς καί τῶν ὑπουργικῶν προβαλάμων. Πέραν αὐτῶν ἡ ἀπασχόλησις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ προσώπων καὶ ἐν κλάδου εἰς τὴν μελέτην τῶν οἰκονομικῶν καί κοινωνικῶν ζητημάτων καί τὴν σύνταξιν τῶν ὑπομνημάτων πού θά ἐκπροσωποῦν τὰς ἐπαγγελματικὰς ἀπόψεις των, θά ἀποτελέσῃ τό φυτώριον δημιουργίας ἐξειδικευμένων προσώπων, πού θά εἶναι πολὺτιμα τόσον διὰ τὴν πολιτικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, ὅσον καί διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σχεδίων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ὅτῳ ἡ κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία, διὰ τῆς συμβολῆς τῶν προσώπων τῶν παραγωγικῶν τάξεων εἰς τὴν ἐκπόνησιν τοῦ οικονομικοῦ σχεδίου, ἡ ὅποια θραυτέρου ἐάν συντρέξουν αἱ προϋποθέσεις καί ἀριμάθησις περισσότερο ὁ συνδικαλισμός — ἐργοδοτικῶς καί ἐργατικῶς — εἰς τὴν χώραν μας, θά ἦδύνατο ἐνδεχομένως νά ἐπεκταθῇ καί εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καί τὸν ἐλεγχον ἐφαρμογῆς αὐτοῦ, ἀνταποκρίνεται πληρέστερον εἰς τό οἰκονομικόν περιεχόμενον τῆς, γίνεται δηλαδὴ καί Δημοκρατία τῶν μέσων.

Ἄλλὰ τό οἰκονομικόν πρόγραμμα πρέπει νά ἐπηρεάζεται καί συμπληροῦνται ἀπαραιτήτως ἀπὸ τό κοινωνικόν πρόγραμμα, διότι τοῦτο ἐπιβάλλει αὐτὴ αὐτὴ ἡ φύσις τοῦ προγραμματισμοῦ. Ἐφ' ὅσον ὁ προγραμματισμὸς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, δέν εἶναι δυνατόν νά μὴ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ παράγον ἀνθρώπος καί μάλιστα ὅχι μόνον ἐκεῖνος ὑπὲρ τοῦ ὁποίου θά ἀποβῶν αἱ ἐνοικαί συνέπειαι τοῦ ἐπιτυχῆς προγραμματισμοῦ — αἱ μέλλουσαι γενεαί — ἀλλὰ καί ἡ γενεά πού συλλεμβάνει καί ἐπωμίζεται τὰ βάρη τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου. Οἱ αἰὲς τῆς ἱκανοποίησεως εὐρύτερον κοινωνικῶν σκοπῶν, ἡ κοινοβουλευτικὴ Δημοκρατία, καθίσταται καί Δημοκρατία τῶν σκοπῶν.

Αὐτὰ ὁμως θά ἐκτεθοῦν ἐκτενέστερον εἰς τό ἀδριακόν ἄρθρον.

ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΟΜΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΜΑΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΝ

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

4 ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ

ΤΟΥ Κ. ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗ, ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ 'ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΕΙΚΟΣΙΟΣ αιώνας έχει άποκλήθη «ο αιώνας του μέσου ανθρώπου» και δικαίως, διότι κατά την διάρκειαν του πρώτου ημίσεος του γενική υπήρξεν ή τάσις διά τήν βελτίωσιν τών συνθηκών διαβιώσεως τών πολλών. Είς τās ανεπτυγμένας χώρας τής Δύσεως ή σοβαρά αύξησις τών εισοδημάτων και τής αγροαστικής δύσεως ή σοβαρά αύξησις τών εισοδημάτων, πού προηγουμένως είς τήν κορυφήν τής είχε τήν ολιγαριθμόν, αλλά πλουσίαν είς τιμάς και αγαθά, άριστοκρατίαν, είς τό κέντρον τήν μεσαίαν τάξιν και είς τήν βάση τήν εύρειαν εργατικήν και αγροτικήν μάζαν, άγωνιζομένην διά τήν εξασφάλισιν όριακής ύπάρξεως.

Διά νά γίνη πλέον άντιληπτή ή είκόν, άρκεί νά αναφερθή ότι είς τήν 'Αγγλίαν κατά τό έτος 1938, τό τελευταίον εθνικόν έτος, εδήλωσαν εισόδημα άνω τών 6.000 λιρών (μετά τήν άφαίρεσιν τών φόρων) 6.600 άτομα, ενώ τό έτος 1954 τοιαύτην δήλωσιν υπέβαλον μόνον 190 άτομα. Αύτά επετεύχθησαν διότι ή γενική άντιληψίς περί του συγχρόνου κράτους, θεωρεί ώς κυρίαν άποστολήν του τήν άνύψωσιν του βιοτικού επιπέδου τών πολιτών και αυτός είναι ο λόγος διά τόν όποιον συνεδέθη ή οικονομική άνάπτυξις τών χωρών, μέ τήν κοινωνικήν άνάπτυξιν τών λαών των.

Η μετάβασις από τήν προηγουμένη κατάστασιν είς τήν πλήρως διομηχανοποιημένην κοινωνίαν, δέν έσκοπήθη νά πραγματοποιηθή μόνον από άπόψεως αστηνής οικονομικής, αλλά έβεβαιώθη ότι έπρεπε νά συνεπιφέρη τήν πνευματικήν και ήλικήν πρόοδον τών λαών και νά εξασφαλίξη τήν διατήρησιν τών ήλικών αξιών και τών δημοκρατικών ιδεωδών.

Η κοινωνική άνάπτυξις περιλαμβάνει τήν πολιτικήν και τά προγράμματα — κρατικά και ιδιωτικά — πού οδηγούν είς τήν κοινωνικήν πρόοδον. Μεταξύ αυτών είναι ή προστασία τών εργαζομένων, ή δημοσία υγεία, ή εκπαίδευσις, ή μέριμνα διά τό παιδί και τήν οικογένειαν, ή λαϊκή κατοικία, ή περιφερειακή άνάπτυξις κλπ. 'Αλλά και αύτή ή οικονομική άνάπτυξις δέν είναι δυνατόν νά επιτευχθή μόνον μέ άσπληρώς οικονομικά μέσα και κριτήρια.

Η νεωτέρα έρευνα κατέληξεν είς τό συμπέρασμα ότι ή οικονομική άνάπτυξις εξαρτάται κατά μέγα μέρος λαί από άλλους παράγοντας πέραν τής σωρεύσεως κεφαλαίων και τής τεχνικής πρόοδου. 'Αποφασιστικόν ρόλον διαδραματίζουν αί ίδεαί και αί συνήθειαι τών ανθρώπων, όπως και ο χαρακτήρ τών θεσμών πού τούς ένώνει. Δι' αυτό άπαιτείται άπαραιτήτως νά διδεται ιδιαίτερα προσοχή είς τήν καθαρώς ανθρωπιστικήν πλευράν του ζητήματος, διά τής ψυχολογικής και κοινωνικής αναπτύξεως. Συχνά μεγαλύτερον ρόλον παίξει τό οργανωτικόν πρόβλημα και ή ίδια είς τόν σχηματισμόν στελεχών και ειδικευμένων εργατών, τήν καθιέρωσιν νέων μεθόδων είς τήν διομηχανικήν εργασία και κυρίως τήν έπινοήν είσαγωγών νεωτερισμών πού απαιτούν μικρά κεφάλαια και τήν χρησιμοποίησιν τών εκ τούτων ώφελειών πρós χρηματοδοτήσιν επενδύσεων είς άλλους τομείς.

Ο παράγων εργασία έχει δύο πλευράς εν σχέσει μέ τόν προγραμματισμόν: τήν οικονομικήν και τήν κοινωνικήν.

Από οικονομικής άπόψεως ο προγραμματισμός του παράγοντος εργασία άποτελεί βασικόν στοιχείον κάθε πολιτικής αναπτύξεως και μίαν από τās μεγαλύτερας δυσχερείας, διότι επιβάλλει τήν συγκέντρωσιν όλων τών τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων πού άπαιτεί ή οικονομική πρόοδος, τήν αξιολόγησιν τών πηγών εργατικής ένεργείας και τήν παροχήν είς τό άτομον τής δυνατότητος νά προσφέρη κοινωνικώς ώφέλιμον παραγωγικήν δραστηριότητα. Σοβαρόν έμπόδιον άποτελεί ή έλλειψις ειδικευμένων εργατών και ο πλεονασμός τών άνειδικευτών. 'Ενεκα τούτου ή άνάπτυξις τών πηγών εργατικής ένεργείας προϋποθέτει τήν εξασφάλισιν στελεχών και ειδικευμένων εργατών και τήν δημιουργίαν πα-

ραγωγικών άπασχολήσεων διά τούς άνέργους και τούς ύποαπασχολούμενους. Η συγκρότησις «άνθρωπίνου κεφαλαίου» συνδέεται μέ τās επενδύσεις πού αναφέρονται είς τόν άνθρωπον και τήν ανάπτυξιν του ως στοιχείου τóσον δημιουργικού, όσον και παραγωγικού. Καλύπτει τās γενικές επενδύσεις διά τήν σχολικήν και τήν επαγγελματικήν εκπαίδευσιν και τās ατομικές επενδύσεις εκάστου, είς χρόνον και χρήμα, διά τήν προσωπικήν του ανάπτυξιν.

Ο βασικός ρόλος του σχολείου είναι ή προπαρασκευή τών νέων πρós επαγγελματικήν εκπαίδευσιν και όχι ή προετοιμασία των διά τήν εξάσκησιν ώρισμένου επαγγέλματος, ενώ ή ανωτάτη παιδεία όφείλει άφ' ενός νά παρoσχη τά έφόδια είς τούς νέους πού προορίζονται διά νεωρεαλικάς θέσεις τής αναπτύξεως και άφ' άλλου νά προετοιμάση τό ανώτερον τεχνικόν προσωπικόν.

Η δημιουργία τών μέσων στελεχών και ειδικευμένων εργατών άνήκει είς τήν επαγγελματικήν εκπαίδευσιν και τήν διομηχανίαν. 'Ανεξαρτήτως όμως τών αναγκών τής αναπτύξεως, τό πρόβλημα τής επαγγελματικής άπασχολήσεως τών νέων, όπως και όλα τά προβλήματα τής νεότητος, άποτελούν βασικές ύποχρεώσεις τής κοινωνίας, διότι άφορούν είς αυτό τόυτό τό μέλλον του τόπου.

Η άνάπτυξις τής οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής θέτει άναγκαίως τό πρόβλημα έπιλογής μεταξύ κοινωνικών έπιθυμητού και οικονομικώς ώφελίμου και τό ένδεχόμενον τής χρησιμοποίησεως ήλικών μέσων χάριν κοινωνικών σκοπών, πού θά ήσαν χρήσιμα διά σκοπούς παραγωγικούς. 'Εν τούτοις, υπάρχουν πολλοί περιπτώσεις πού κοινωνικά δαπάναι είναι συγχρόνως παραγωγικά και συντελούν είς τήν αύξησιν του εισοδήματος κατά μεγαλύτερον ποσοστόν εν συγκρίσει πρós τās διατεθείσας δι' αúτάς δαπάνας.

Η πολιτική τής πλήρους άπασχολήσεως, διά τής έντατικής χρησιμοποίησεως τών οικονομικών πόρων, άδυνατεί είς αύξησιν του εθνικού εισοδήματος και τήν άνύψωσιν του επιπέδου άντιβίωσης.

Η βελτίωσις τής δημοσίας υγείας και τής ικανότητος πρós εργασία δέν είναι μόνον άντικειμενικοί σκοποί τής κοινωνικής πολιτικής, αλλά συνεπάγονται μεγάλην οικονομικήν σημασίαν, διότι αύξάνει ή παραγωγική ικανότης τής εθνικής οικονομίας.

Παρά τά τεράστια κοινωνικά αποτελέσματα, τήν αύξησιν τής εύμείρας και τήν εξασφάλισιν του ατόμου, πού είχε ή εφαρμογή τής πολιτικής του «Κράτους προνοίας», εν τούτοις διετυπώθησαν άνησυχία διά τήν μετάβασιν από τόν ατομισμόν είς τήν κρατικήν ρύθμισιν και τόν κοινωνικόν έλεγχον. Κατά τούς επικριτάς, ή κοινωνική τάσις του 20ου αιώνος ήτο ή προαγωγή τής δημοσιονομίας, είς βάρος τής πρωτοτυπίας και τής ατομικότητας, τής ασφαλείας, είς βάρος του δημιουργικού κινήδου και, τέλος, τής ένότητος, είς βάρος τής έλευθερίας.

'Ανεξαρτήτως του ότι τά επιχειρήματα αυτά δέν εύσταθούν, τό γεγονός είναι ένα. 'Οτι χάρις είς τήν κοινωνικήν πολιτικήν, είς μέν τās προηγμένας χώρας έπέτυχον, είς δε τās υπό ανάπτυξιν οί λαοί προσδοκούν τήν άπελευθέρωσιν από τήν ένδειαν, τήν ασθένειαν και τήν άγνοιαν.

Όλα σχεδόν τά μεταπολεμικά Σύντάγματα περιέλαβον κοινωνικές διατάξεις. 'Ιδιαίτέρως αξίζει νά σημειωθών τό Γαλλικόν και τό 'Ιταλικόν Σύνταγμα.

Τό πνεύμα πού διέπει σχετικώς τό Γαλλικόν Σύνταγμα τής 27 'Οκτωβρίου 1946, διαγράφεται είς τό προοίμιον αυτού. Αί κυριότεραι διατάξεις του καθιερώνουν μεταξύ άλλων:

- α) τήν ύποχρέωσιν εκάστου πρós εργασία και τό δικαίωμα πρós άπασχόλησιν και τόν άποκλεισμόν τής άπολύσεως του λόγω καταγωγής, γνώμης ή πεποιθήσεως, β) τās συνδικαλιστικάς έλευθερίας, γ) τήν ύποχρέωσιν του έθνους όπως εξασφαλίξη είς τό άτομον και τήν οικογένειαν τās προϋποθέσεις διά τήν άνάπτυξιν των και είς όλους, ίδια τό παιδί, τήν μητέρα και τούς ηλικιωμένους εργαζομένους, τήν προστασίαν τής υγείας, τής άναπαύσεως και τής ψυχαγωγίας, δ) τήν ύποχρέωσιν του συνόλου όπως παρέχη τά αναγκαία μέσα ύπάρξεως είς κάθε άνθρωπινον δν πού έξ αίτίας τής ηλικίας, τής σωματικής ή πνευματικής καταστάσεως ή τής οικονομικής θέσεώς του εύρίσκειται είς άδυναμίαν νά εργασθή και ε) τήν συμμετοχήν τών εργαζομένων δι' εκπροσώπων των είς τόν συλλογικόν καθορισμόν τών όσων εργασίας και είς τήν διοίκησιν τών έπιχειρήσεων.

Όμοίως τό 'Ιταλικόν Σύνταγμα τής 22 Δεκεμβρίου 1947 (άρθρα 35—46) καθιερύει:

- α) τήν επαγγελματικήν εκπαίδευσιν, β) τόν διά νόμου καθορισμόν τών ώρων εργασίας, γ) τόν καθορισμόν του κατωτάτου όριου ηλικίας είσοδής τών εργαζομένων ώστε νά εξασφαλίξητ' είδική προστασία τών άνηλικών, δ) τήν άναγνώρισιν είς τόν εργαζόμενον δικαίωματος άμοιβής αναλόγου πρós τήν ποσότητα και τήν ποιότητα τής εργασίας του και εν πάση περιπτώσει έπαρκούς διά νά εξασφαλίξη είς αυτόν και τήν οικογένειάν του μίαν έλευθέραν και αξιοπρεπή ύπαρξιν, ε) τήν άναγνώρισιν του δικαιώματος του εργαζομένου είς έβδομαδιαίαν άναπαυσιν και άδειαν μετ' άποδοχών, στ) τήν ρύθμισιν τών συνθηκών εργασίας τής γυναικός κατά τρόπον πού νά τής επιτρέπη τήν εκπλήρωσιν του βασικού λειτουργημάτος της είς τήν οικογένειαν, ώστε νά εξασφαλίξητ' κατάλληλος προστασία διά τήν μητέρα και τό παιδί, ζ) τήν εξασφάλισιν είς τούς εργαζομένους τών μέσων πού άναποκρίνονται είς τās βιοτικές άνάγκας των εν περιπτώσει άτυχήματος, ασθενείας, άναπηρίας, γήρατος και άνεργίας, η) τήν άναγνώρισιν είς τούς άνάπηρους και είς πρόσωπα μειωμένης ικανότητος, του δικαιώματος επαγγελματικού προσανατολισμού και εκπαίδευσως και θ) τήν εξασφάλισιν τών συνδικαλιστικών έλευθεριών, τών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, του δικαιώματος πρós άπεργίαν και τής συμμετοχής τών εργαζομένων είς τήν διοίκησιν τών έπιχειρήσεων.

Τήν μεγαλύτεραν παραφώνωσιν, είς τόν κοινωνικόν τομέα, μεταξύ τών μεταπολεμικών Συναγμάτων, άπέτέλεσε τό ίδικόν Σύνταγμα του 1952.

Η μοναδική σχετική διάταξις του, του άρθρου 11, περί συνδικαλιστικών έλευθεριών, άποτελεί εν πολλοίς επανάληψιν του ταυταριθμού άρθρου τών Συναγμάτων του 1864 και 1911. Η δέ προσθήκη του άρθρου 89, άφορά είς διαδικαστικήν διάταξιν, επιτρέπουσαν τήν συμμετοχήν λαϊκού μέλους είς ένδεχόμενα δικαστήρια εργατικών διαφορών.

Ούδέ κέν ή πλατωνική διατύπωσις του άρθρου 22 του Συναγματος του 1927 επανελήθη.

'Υπεστηρίχθη ότι και τά άρθρα 3 και 4 του Συναγματος αναφέρονται είς τήν εργασία, μέ τήν αίτιολογίαν ότι τό μέν πρώτον καθιερύει τήν ισότητα άμοιβής εργασίας, τό δε δεύτερον τήν έλευθερίαν τής εργασίας. Η άποψις όμως αύτη δέν εύσταθεί διότι τóσον το άρθρον 3 (ισότης τών 'Ελλήνων ένόπιον τών νόμων), όσον και τό άρθρον 4 (άποκατάστασιν τής προσωπικής έλευθερίας), είναι γενικής εφαρμογής διατάξεις μη ρυθίζουσαι ειδικώς τήν εργασία, αλλά πών δημόσιον ή ιδιωτικόν δικαίωμα του πολίτου.

Οί συντάκται του Συναγματος του 1952 είναι κατά τούτο άδικαιολόγητοι, ότι άνεξαρτήτως τών διεθνών συνταγματικών εξελίξεων, ύπρχε έξαιρετός ελληνική προεργασία, ή έκθεσις τής 6 'Ιουλίου 1947 και ή εισήγησις τής 6 και 7 'Ιουλίου 1948 του γενικού εισηγητού τής 'Αναθεωρήσεως του Συναγματος, του άειμνήστου Βάσου Στεφανοπούλου, πού εκάλυπτον λίαν ίκανοποιητικώς τόν κοινωνικόν τομέα και πού έπρεπε άπωσθήποτε νά μετουσιώσουν είς συνταγματικήν διάταξιν.

Και αυτά μέν ως πρós τό παρελθόν. Είς τό μέλλον όμως δέν είναι δυνατόν νά βοηθή συνταγματική μεταρρυθμίσις, χωρίς νά περιλάβη και τόν κοινωνικόν τομέα γενικώτερον και τήν εργασία ειδικώτερον. 'Αλλωστε τό μεγαλύτερον μέρος τής μελλούσης συνταγματικής ρυθίσεως άποτελεί πρακτικήν έφαρμοζομένην είς τήν χώραν μας από δεκαετηρίδων. Θα ήτο δε έντελής άδικον νά εμφανίζετ'αι συνταγματικώς καθυστερημένη είς θεσμούς, πού έχουν παγιωθή είς τήν συνείδησιν του ελληνικού λαού και ουσιαστικώς έχουν καταστατικόν χαρακτήρα, ή διά τούς όποιους ύπάρχει δέσμευσις του κοινού νομοθέτου, συνεπεία κυρώσεως διεθνών συμβάσεων εργασίας, ως π. χ. αί συλλογικά συμβάσεις, ή προστασία τής εργασίας τών γυναικών και άνηλικών, αί άδειαι μετ' άποδοχών, τά χρονικά όρια εργασίας κλπ.

Η συνταγματική άναθεώρησις φρονά ότι πρέπει νά περιλάβη κυρίως:

- 1) Τήν άναγνώρισιν ως βασικού άντικειμενικού σκοπού τήν δημιουργίαν και διατήρησιν ύψηλου επιπέδου άπασχολήσεως, μέ άπωτέραν επιδίωξιν τήν πλήρη άπασχόλησιν.
- 2) Τήν άναγνώρισιν του δικαιώματος πρós εργασία και πρós έπαρκή άμοιβήν, πού θά εξασφαλίξη είς τούς εργαζομένους και τās οικογενείας των άνεκτόν όριον διαβιώσεως, ως και τόν δικαίωματος πρós ίσην άμοιβήν δι' ίσην εργασία.
- 3) Τήν επαγγελματικήν εκπαίδευσιν και τόν επαγγελματικόν προσανατολισμόν.
- 4) Τήν κοινωνικήν και οικονομικήν προστασίαν τής οικογενείας και τής μητρότητος.
- 5) Τήν προστασίαν τής δημοσίας υγείας και τήν παροχήν κοινωνικής και ιατρικής βοήθειας είς τούς άπόρους.
- 6) Τήν κοινωνικήν ασφάλειαν.
- 7) Τās συλλογικάς συμβάσεις και τήν ύποκρευτικήν διαίτησίαν.
- 8) Τήν προστασίαν τής εργασίας τών άνηλικών και γυναικών, τά χρονικά όρια εργασίας, τήν έβδομαδιαίαν άναπαυσιν, τάς άδειας μετ' άποδοχών, τήν ασφάλειαν και ήγεινήν τής εργασίας, τήν καταγγελίαν τής συμβάσεως εργασίας.
- 9) Τήν λαϊκήν κατοικίαν και
- 10) Τήν προστασίαν ειδικών κατηγοριών, όπως οί πολεμισταί, οί πολύτεκνοι, οί επαγγελματίαι, οί διατηνέαι κλπ.

Δέν παραγνωρίζω ότι τά κοινωνικά δικαιώματα δέν εξασφαλίξονται διά τήν συνταγματικήν άποκαθήσεώς των μόνον, αλλά κυρίως διά τήν συμμορφώσεως του νομοθέτου πρós τās συνταγματικάς έπιταγάς. 'Εν τούτοις είναι άναγκαίον νά ύπάρχη ή συνταγματική δέσμευσις, διά νά παρέχεται είς τόν πολίτην τό ασθημα ασφαλείας, πού είναι τό χαρακτηριστικόν γνώρισμα κάθε έννομουμένης πολιτείας.

Δέν θά ήθελα νά κλεισω τάς γραμμάς αυτές, χωρίς νά αναφερθώ είς τόν σπουδαιότερον παράγοντα τής κοινοβουλευτικής μας Δημοκρατίας: τόν 'Ελληνα πολίτην.

Ούδεις θεσμός, ούδέν πρόγραμμα, ούδεμία πολιτική είναι δυνατόν νά άποδώσει, εάν δέν ύπάρχη ή ενεργός συμμετοχή και συμπαραστάσις τών πολιτών.

'Αποτελεί παρανόησιν του δημοκρατικού μας πολιτεύματος ή αντίληψις ότι ή ύποχρέωσις τής συνιληψίς του πολίτου είς τά κοινά έξαντλείται, διά τής ανά τετραετίαν ή συντομώτερα χρονικά διαστήματα, προσελυσεώς του είς τās κάλπας. 'Αντιθέτως ή άληθής έννοια τής Δημοκρατίας επιβάλλει τήν εδωτέραν δυνατόν ενεργόν συμμετοχήν τών πολιτών είς τās δημοσίας εκδηλώσεις όπως είναι ή τοπική αδοιοίηκσις, αί επαγγελματικά όργανώσεως, τά κοινωνικά σωματεία (θρησκευτικά, φιλοanthρωπικά, μορφωτικά, άθλητικά, ψυχαγωγικά, έξωραϊστικοί σύλλογοι, 'Ενώσεις Γονέων και Κηδεμόνων κλπ.), ως και πάσα γενικωτέρας σημασίας δραστηριότης.

Μέ τās σκέψεις και τās προτάσεις, πού περιελάθησαν είς τά άρθρα αυτά, προσεπέθησα νά δώσω μίαν γενικήν εικόνα τών κυριωτέρων συνταγματικών μεταρρυθμίσεων. Ούτε τήν ποσοτυπία, ούδε τό άλλάθτον διεκδικώ. 'Εκεί όμως πού δικαιούμαι νά έπιυείνω είναι, ότι όλοι έρχομεν ύποχρέωσιν νά συμβάλωμεν είς τήν δημιουργίαν θεσμών, πού θά εξασφαλίσουν τήν πρόοδον και τά πεπραμένα τής 'Ελλάδος.

Τό πεπρωμένον έλλωσπε, όπως λέγει και ο J. Giroudoux δέν είναι τίποτε άλλο, παρά ή άδυσώπητος λογική τής καθημερινής μας ζωής.

ΚΩΝΣΤ. Ν. ΡΑΛΛΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑΝ

ΠΟΙΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΕΖΗΤΗΣΕ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΑΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Προτάσεις που είδαν τό φως τό 1958

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. ΣΤΕΦ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Αναφερόμενος εις τό δημοσιευθέν προχθές από των σπληνών μας πρώτον τής σειράς τών άρθρων του βουλευτού Αθηνών κ. Κωνστ. Ράλλη εν σχέσει προς τήν αναθεώρησιν του Συντάγματος, ο πρώην αντιπρόεδρος τής Κυβερνήσεως κ. Στέφ. Στεφανόπουλος μάς αποστέλλει τήν κάτωθι επιστολήν:

Κύριε Διευθυντά,

Θά μου επιτρέψη ο συνάδελφος κ. Κωνσταντίνος Ράλλης μία παρέμβασιν κατόπιν του χθεσίου τού άρθρου επί τής Συνταγματικής Αναθεωρήσεως. Περιορίζεται μόνον εις τήν αποκατάστασιν μιάς ιστορικής αλήθειας. Γράφει εις τήν αρχήν του α' άρθρου του: «Η ιδέα τής αναθεωρήσεως του Συντάγματος του 1952 έφρίθη από τόν Πρόεδρον τής Κυβερνήσεως εις τόν λόγον του τής Θεσσαλονίκης του Οκτωβρίου 1961. Υπέρ αυτής έτάχθη εις τό παρελθόν και ο Αρχηγός τών Προοδευτικών Θά τόν παραπέμψω διά να πληροφορηθῆ επί του σημείου τούτου τήν αλήθειαν, εις ένα περιοδικόν, τό όποιον από του 1958 πρόέθη εις εύρειαν σχετικόν έρευναν: τας «ΕΙκόνας». Εις τό τεύχος 144 (Ιουλίου—Αυγούστου 1958), άπαντων εις σχετικά ερωτήματά του, έγραφα τότε: Υπάρχει ανάγκη ώρισμένων συνταγματικών μεταρρυθμίσεων διότι «τό Κοινοβουλευτικόν σύστημα... επέτυχε μόνον να εξασφαλίση τήν πολιτικήν και άτομικήν έλευθερίαν... Δέν είναι όμως παρεσκευασμένον και ώργανωμένον διά τήν αντιμετώπισιν και τών προβλημάτων που όρθώνει ή συνεχής επέκτασις του κρατικού παρεμβατισμού προς εξασφάλισιν τής οικονομικής ίσορροπίας και τής κοινωνικής δικαιοσύνης...»

Και προσέθετα :

«Ωρισμένοι συνταγματικοί μεταρρυθμίσεις θά ύποβοηθήσουν διά τήν εξυγιάνσιν του πολιτικού μας βίου... Διά τήν βελτίωσιν τής ποιότητας και ποσότητας άποδόσεως τής νομοθετικής λειτουργίας... Διά τήν εξασφάλισιν τής συνεχείας και τής σταθερότητος εις τήν κυβερνητικήν εξουσίαν... Διά τόν διαχωρισμόν κυρίως τής διοικήσεως από τήν βουλευτοκρατίαν, προς άπαλλαγήν τών βουλευτών από τήν φθοράν τής ρουφετολογίας... Ο διαχωρισμός αυτός — έλεγα άκόμη — πρέπει να γίνη όχι εις τά όργανα, αλλά διά πλήρους άποκεντρώσεως τής διοικήσεως, διά συνταγματικής κατοχυρώσεως τής ανεξαρτησίας τής, τών δικαιωμάτων του ΑΣΔΥ, τής λειτουργίας τής «Δημοσίας Υπηρεσίας» — και διά του αύστηρου περιορισμού τών ύπουργών, εκ τών όποιων όλίγοι θά είναι γενικής άρμοδιότητος διά να συντονίζουν εύρύτερους κυβερνητικούς τομείς, βοηθούμενοι από ειδικής άρμοδιότητος συνάδελφους εις τήν επιτελικήν έργασίαν τής κατευθύνσεως και έποπτείας... Είναι επείγουσα — ετόνιζα συμπερασματικώς — ή μελέτη του θέματος του διαχωρισμού τής διοικήσεως: διότι μόνον τότε — υπό τήν προϋπόθεσιν τού πάντοτε μιάς γενικωτέρας αναδιοργανώσεως του Κράτους και τής εφαρμογής ενός έθνικού προγράμματος οικονομικής αναπτύξεως — θά ύπάρξη ή έλπής τά ύπουργεία να παύσουν να άποτελούν τόπου άσφυκτικού συνωστισμού τών πολιτών, διά να καταστούν κέντρα άθρόμβου επιτελικής έργασίας, όπως συμβαίνει εις όλα τά δημοκρατικά κράτη. Οί δέ ύπουργοί να άσχολούνται με τά μεγάλα και γενικά θέματα τής άρμοδιότητός των...»

Εις τας ιδέας αυτάς, θεωρώ περιττόν να προσθέσω ότι πάντοτε έμμένω. Μάλιστα δε σήμερα, μετά τήν είσοδόν μας εις τήν Κοινήν Άγοράν, θεωρώ επέρω ποτε και άλλοτε επιβαλλομένην τήν αντιμετώπισιν του προβλήματος τούτου. Χωρίς τήν δημιουργίαν πραγματικού Κράτους και αξίας Διοικήσεως, θά δδηνώθωμεν μοιραίως εις άποτυχίαν...

Χαίρω ιδιαίτερώς ότι τό θέμα τής Συνταγματικής Μεταρρυθμίσεως ώρμάζει έκτοτε εις τας συνειδήσεις των πολιτικών άνδρών μας, ως φαίνεται να προκύπη τόσον από τας εκδηλώσεις προθέσεις του Προέδρου τής Κυβερνήσεως, όσον και από τας εκτεθείσας άπόψεις του Αρχηγού τών Προοδευτικών, οι όποιαι εμφανίζουν σημαντικήν διαφοροποίησιν εν σχέσει προς παλαιότερας αντιλήψεις του δημοσιευθείσας εις τό αυτό περιοδικόν («ΕΙκόνας», άφ. 147, 18—24 Αυγούστου 1958) επ' ευκαιρία τής αναθεωρήσεως έρεύνης του.

Εύχαριστών, κ. Διευθυντά, διά τήν φιλοξενίαν, διατελώ μετά τιμής

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ταμών άνήλθεν επικινδύνως εις τήν Μακεδονίαν και ήδη άποφίς πλημμυρισμένης περιφέρειας παρά τήν Κερκίνην.

Καθημερινή ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΟΛΗΝ 57/65 ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΝ
ΠΡΟΙΩΣΙΚΗ

(Περί Κοινοβουλευτισμού)

Φίλη «Καθημερινή»,

Πράγματι τό σημερινόν άρθριδίον σας «Ο Κοινοβουλευτισμός» πρέπει να έπισύρη τό γενικώτερον ενδιαφέρον διά τήν τύχην του Κοινοβουλίου. Όφείλω όμως να σας παράσω ώρισμένας εξηγήσεις περί του ρόλου τών όποιον άσκει κατά τούς συγχρόνους καιρούς ή Βουλή:

Αποτελεί τουτέστιν πλάνην, ότι κύριόν της έργον είναι ή ψήφισις τών νόμων. Κύριον έργον της Βουλής είναι ή διά τής ψήφου τών πλειόνων βουλευτών στήριξις τής Κυβερνήσεως, παραλλήλως δε ο παρά τής μειοψηφίας κοινοβουλευτικός έλεγχος τών πράξεων ή τών παραλείψεων τών.

Και ή μόν στήριξις τής Κυβερνήσεως άποτελεί χρέος τών βουλευτών τής πλειοψηφίας, εκτελούντων ούτω τήν έντολήν, ήν έλαβον παρά του λαού, ο δε κοινοβουλευτικός έλεγχος τής μειοψηφίας θεωρητικώς μόν σκοπεί τήν πώσιν της Κυβερνήσεως διά μετατοπίσεως άριθμού κυβερνητικών βουλευτών προς τήν μειοψηφίαν, πράγμα δυσκολώτατον, κατά τινος δε άνεπιτρέπτον υπό σύστημα άναλογικόν, διότι έχει ύποσπριχθή ή γνώμη, ότι εν διαφανή βουλευτώ προς τήν πολιτικήν τού κόμματός του, όφείλει ο διαφωνών να παραιτηθή και τήν θέσιν του να καταλάβη ο αναπληρωματικός. Τό σημείον μάλιστα τούτο είναι τό μέγα μειονέκτημα του άναλογικού συστήματος, διότι ο διαφωνών βουλευτής παραίτημένος τυχόν δέν έχει τήν ευχέριαν να άνάγη τήν διαφωνίαν του ένώνον των έκλογών του δι' επαναληπτικής εκλογής.

Κατ' ούσίαν όμως ο έλεγχος τής μειοψηφίας σκοπεί τήν διαφύλαξιν τής δημοσίας γνώμης, τήν δημιουργίαν ούτως άντικυβερνητικού πνεύματος παρά τώ λαώ, ώστε κατά τας επομένας εκλογάς να άπολέση τό κυβερνών κόμμα τήν πλειοψηφίαν ή κατά τήν διάρκειαν της βουλευτικής περιόδου να άσκήση ο Βασιλεύς τό προνόμιον τής διαλύσεως τής Βουλής, διαπιστώνων διαρραμίαν τής Δημοσίας γνώμης προς τήν κυβερνώσαν κοινοβουλευτικήν πλειοψηφίαν.

Κατά συνέπειαν εάν διά τήν εφαρμογήν τής κυβερνητικής πολιτικής ύπάρξη ανάγκη ψήφισεως νέων νόμων, θά παρατηρηθή ή σημερινή τεχνική δυσχέρεια, άποτοκος τής άπολύτου έλευθερίας του λόγου τών όποιον άσκει εις τό Σύναγμα, ως εκ τής τούτοιας δυσχερείας αναγκάζονται αι Κυβερνήσεις να εκδίδουν διά του ύπουργικού Συμβουλίου πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Τό σύγχρονον κράτος αντιμετώπιζει καθ' ήμέραν τεράστια προβλήματα, αλλοίμονον δε εις τας Κυβερνήσεις, εάν παρέμενον άόριστοι λόγοι των τεχνικών συνταγματικών δυσχερειών.

Αλλά θά ήτο άδικος ή έπικρίσις τής τυχόν επιδεικνυομένης αντίδράσεως τής Άντιπολιτεσεως, έφ' όσον κατά τήν κρίσιν της τά ποσεινόμενα κυβερνητικά νομοσχέδια δέν πρόβουν τά συμφέροντα του λαού. Έν συμπεράσματι κατά τήν επικειμένην Αναθεώρησιν του Συντάγματος θά πρέπει να καταστή μόνιμος θεσμός ή έπιτροπή εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 35 του Συντάγματος, ως κλιμάκιον τής Βουλής με καθάρως νομοθετικήν άποστολήν, ή δε όλομέλεια τής Βουλής να δρά ως Πολιτικόν Σώμα σπριζόν και έλέχον τας Κυβερνήσεις.

Θά πρέπει επίσης να τροποποιηθή τό Σύναγμα διά τό θέμα τής άπορίας, ώστε διαπιστωμένης εν τή άρχή τής συνεδριάσεως άπαρτίας να θεωρηται αυτή ύπάρχουσα μέχρι λήξεως της συνεδριάσεως προκειμένης τής συνεχίσεως τής συζητήσεως, μόνον δε διά τήν λήψιν άποφάσεως να είναι άπαραίτητος ή παρουσία ώρισμένου άριθμού βουλευτών. Τοιαύτη μάλιστα μεταρρύθμισις είναι και σκόπιμος πρακτικώς, διότι κατά τήν διεξαγωγήν των συζητήσεων όσον μεγαλύτερος άριθμός βουλευτών παρίσταται τόσον έπιμκνεται ή διάρκεια των από του θέματος άγορεύσεων.

Εις τας άνωρωπινας άδυναμίας περιλαμβάνεται δυστυχώς ή φιλοδοξία, ή ματαιοδοξία και ή δημοσιογραφική προβολή.

Μετά πάσης τιμής
ΑΡΙΣΤ. ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ
Βουλευτής Βιωτίας

Αθήναι, 1-2-63

ΑΥΓΗ 21 Φεβρ. 1963

ΛΟΓΟΙ 'αντίλογοι

Ο ΜΟΙΡΑΙΟΣ ΔΗΜΙΟΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ: 'Ο

κ. Κωνσταντίνος Τσάτσος έχει καταντήσει ο κακός δαίμονας της πνευματικής ελευθερίας στην Ελλάδα. Δεν υπάρχει φασιστική εξόρμησή μέσα στον κρατικό μηχανισμό που να μην έχει βάλει το χεράκι του. Δεν πρόφτασε να στεγνώσει το μελάνι των καταγγελιών για τη σαφή ανάμιξη του στη σύνταξη του φασιστικού νόμου — αντιγραφής, όπως απέδειχθη στη Βουλή, του χιτλερικού — που διαιωνίζει το κάθε στάσι των στρατοπέδων, και Ιδού τώρα καταγγέλλεται ότι ο κ. ακαδημαϊκός επεξεργάζεται τα σχέδια της ΕΡΕ για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Σάν νέος Προκρούστης, ο κ. Τσάτσος φιλοδοξεί να φέρει στα μέτρα της θεωρίας του περί «βασιλικών ανδρών» το πολιτεύμα της χώρας, κοτσουρεύοντας β,τι δέν πηγαίνει στη φασιστική ιδιοσυγκρασία του και δημιουργώντας πολιτικά τέρατα τύπου «βαλιδομίδης».

Τόν κ. Τσάτσο τόν έχει στιγμάτισει πολιτικά ο άξεχαστος Γληνός. Είχε αποκαλύψει την φασιστική νοοτροπία του και με τη διορατικότητα που διέκρινε τόν μεγάλο αναγεννητή είχε κυριολεκτικά προφητεύσει ότι η ένταξη του κ. ακαδημαϊκού εΐταν «ζήτημα χρόνου».

Τώρα τό πλήρωσε τού χρόνου ήρθε. Καί ο κ. Τσάτσος αποκαλύπτεται ποιός πραγματικά είναι: ένας βυσοδόμος κατά τών ελευθεριών τού ελληνικού λαού,όχυρωμένος πίσω από τό χάρτινο περίβλημα μιάς φιλοσοφίας της δεκάρας, που αφού τολάνισε μιά δόκληση γενιά σπουδαστών, τώρα παίζεται, δίκημ μπιλιάρδου, πάνω στην ράχη τού ελληνικού λαού κατά τό χυδαιότερο «πνευματικό» τρόπο.

ΚΑΙ ΤΑ ΑΚΗΛΙΔΩΤΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ ΤΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ ΤΟΥ: Για

τή φασιστική δράση τού κ. Τσάτσου υπάρχει ένα ντοκουμέντο που άριθμεί ηλικία τριάντα ακριβώς ετών. Δεν ξέρουμε αν ο κ. Τσάτσος και οι φίλοι του σκέπτονται να εορτάσουν τήν τριακονταετηρίδα της ένταξης του στο μυστικό μηχανισμό που χαλκεύει δεσμά κατά τών δημοκρατικών ελευθεριών τού λαού και της νεολαίας. Πάντως τούς τό προσφέρουμε άφιλοκέρδως και άς τό έκμεταλλευθούν ανάλογα.

Στό περιοδικό «Νέοι Πρωτοπόροι», φύλλο 3—4 σελ. 108—112 τού 1933 δημοσιεύθηκε μιά «άνοικτη άπιστολή» πρòς τόν κ. Κ. Τσάτσο, καθηγητή τότε της φιλοσοφίας τού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο 'Αθηνών. Τήν άπιστολή ύπογράφουν δύο φοιτητές, τότε της Νομικής.

οι κ.κ. Σάββας Κωνσταντόπουλος και Α. Χριστοφιλόπουλος. Για τήν ιστορία σημειώνουμε ότι ο μόν πρώτος είναι σήμερα διευθυντής της έφημερίδος «'Απογευματινή», ο δε δεύτερος καθηγητής τού 'Εκκλησιαστικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο 'Αθηνών. 'Ιδού, λοιπόν, τί άποκαλύπτουν οι δύο άπιστολογράφοι τού 1933 για τό... ντεμπούτο τού κ. Τσάτσου στην κατασκευή λαϊμητόμων για τήν ελευθερία:

«Ερχόμαστε στη διατύπωση της τελευταίας μας άπορίας, άναφορικά με δύο ζητήματα: ο Σπύρος Μελάς κάτι συμπλοκές άνάμεσα σε κομμουνιστές και φασίστες φοιτητές στο Πανεπιστήμιο τις απέδωσε σε έπιρροή δικής σας. 'Η άπόλυτη σιωπή σας στο ζήτημα αυτό και ή κατοπινή σας συνεργασία με τόν Μελά δέν νομίζετε ότι εξηγείται «ώς έάν» (για να χρησιμοποιήσουμε προσφιλή σας έκφραση από τό Καντιανά λεξιλόγιο) ο Μελάς εΐτανε καλά πληροφορημένος και ή άποψη του άληθινή;

Υπάρχει, τέλος, και ένα άλλο ζήτημα, που πρέπει, νομίζουμε να λάβετε τόν κόπο να ξεκαθαρίσετε. 'Ο «'Εθνικός Παμφοιτητικός» (τό κρατικό, να πούμε, σωματείο) έβγαε ένα μανιφέστο, που με έπιείκεια μπορεί να χαρακτηριστεί άξιολόγητο. Στο πολιτικό του μέρος είναι, όπως έγραψε κι' ο Φώτος Πολίτης, με τ'άφραση στα ελληνικά τού προγράμματος τού Χίτλερ. Καί για τό έγγραφο αυτό έγινε καθ'αρòς ύπαίνυμος ότι δουλεύτηκε άλίγο-πολύ άπò σας».

Όπως θέλπει ο άναγνώστης ή ένταξη τού κ. Τσάτσου στον παράνομο φασιστικό μηχανισμό είναι άρκετά σεβαστής ηλικίας, αφού γιορτάζει τήν τριακονταετηρίδα της. Για να είμαστε, όμως, δίκαιοι, πρέπει να επαινέσουμε τήν άδιστάρακτη προσήλωση τού κ. ακαδημαϊκού στα άκηλίδωτα άρχέτυπα τού χιτλερισμού: Εΐτε συντάσσοντας τό μανιφέστο τού φασιστικού φοιτητικού σωματείου της έποχής εκείνης, είτε επεξεργαζόμενος τό νόμο περί μέτρων άσφαλείας, είτε φαμπρικάροντας στα σκοτεινά τήν αναθεώρηση τού Συντάγματος, ούδέποτε έλησμόνησε να συμβουλευθεί τας πηγάς άπ' όπου έκπορεύθηκε ή βία και ο φασισμός....

Ο ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

Σειρά άρθρων του κ. Γρ. Δαφνή

Α' ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η αναθεώρησις του Συντάγματος

Οι βουλευται - μέλη της τετάρτης κυβερνήσεως Κ. Καραμανλή υπέβαλον, την 21 Φεβρουαρίου 1963, πρότασιν εις την Βουλήν των Έλλήνων, περιλαμβάνουσαν, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρθρον 108 τοῦ Συντάγματος, ἀριθμὸν μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων του, αἱ ὁποῖαι θὰ πρέπει νὰ ἀναθεωρηθοῦν. Αἱ ὑποδεικνυόμεναι πρὸς ἀναθεώρησιν διατάξεις ὑπερβαίνουν τὰς τριάκοντα.

Εἰς τὴν συνοδουσαν τὴν πρότασιν εἰσηγητικὴν ἔκθεσιν ἀπαριθμοῦνται οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους ἐνδείκνυται καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἀναθεώρησις τῶν ἐν λόγω διατάξεων. Οὗτοι εἶναι:

- 1 Ἡ ἀνάγκη λήψεως ριζοσπαστικῶν μέτρων, δυσχερῶς συμβιβασίμων πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος προδιαγραφόμενας νομοθετικὰς καὶ διοικητικὰς διαδικασίας, ἀλλ' ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ταχέως μεταβάσιν ἐκ τῆς ὑποαναπτύξεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν.
- 2 Ἡ ἐξουδετέρωσις τῆς πίεσεως ἐκ μέρους τῶν κομμουνιστῶν καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς δημιουργουμένων ἀντιρροπῶν δυνάμεων, αἱ ὅντων ἀποτελοῦν ἐξ ἴσου σοβαρὸν κίνδυνον διὰ τὴν δημοκρατίαν καὶ τοὺς ἐλευθεροῦς θεσμοὺς μας.
- 3 Ἡ προστασία τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν ἀπὸ τὰς ἀδιαιρέτους καταχρήσεις, ὀφειλομένας εἰς ψυχολογίαν τοῦ λαοῦ ἐξείας, καὶ ὁποῖαι ἔχουν τὴν ρίζαν αὐτῶν εἰς τὴν φιλολαογίαν τοῦ λαοῦ μας καὶ εἰς τὴν ἐλλείψιν τῆς ἀπαιτουμένης πολιτικῆς ἀγωγῆς. (Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ πρέπει νὰ παρατηρηθῆ ὅτι εἰς προηγουμένην παράγραφον τῆς εἰσηγητικῆς ἔκθεσεως, ὁ συντάκτης αὐτῆς ἀναγορεύει ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι «χώρα πολιτικῶς ὀριμος καὶ βαθύτατα ἐμποτισμένη ἀπὸ δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις». Ἡ ἀντίφασις μεταξὺ τῆς δεκαετίας αὐτῆς καὶ τῆς διαπιστώσεως περὶ «ἐλλείψεως τῆς ἀπαιτουμένης πολιτικῆς ἀγωγῆς» διέλαθεν, ἀσφαλῶς, τῆς προσοχῆς του). Λόγω τῶν καταχρήσεων αὐτῶν, ἡ κοινοβουλευτικὴ μηχανὴ λειτουργεῖ πλημμελῶς καὶ ἀπέθι τροχοπέδη εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς.

Ἐπειδὴ, προφανῶς, ἡ Εἰσηγητικὴ Ἐκθεσις ἐκρίθη ἀνεπαρκῆς, ἐθεωρήθη σκόπιμον οἱ ὑπουργοὶ Δικαιοσύνης καὶ Κοινωνικῆς Προνοίας κ.κ. Κ. Παπακωνσταντίνου καὶ Κ. Τσάτσος νὰ δώσουν περαιτέρω ἐξηγήσεις, διὰ δηλώσεων πρὸς τὸν ἔθνον, περὶ τῶν λόγων οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν τὴν ἀναθεώρησιν. Ἐπὶ πλέον, ὁ ὑπουργὸς Ἐμπορίου κ. Π. Πιπινέλης καὶ ὁ κ. Κ. Τσάτσος ἐξέθεσαν τὰς περὶ ἀναθεωρήσεως ἀπόψεις τῶν καὶ δι' ἄρθρον δημοσιευθέντων εἰς δύο ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας. Οἱ τρεῖς ὑπουργοὶ ἀποτελοῦν μέλη τῆς συσταθείσης ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως Ἐπιτροπῆς, πρὸς διατύπωσιν τῶν νέων συνταγματικῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀντικαταστήσουν τὰς ἀναθεωρουμένας. Τὸ συμπέρασμα ἐκ τῶν δηλώσεων καὶ τῆς ἀρθρογραφίας εἶναι ὅτι, εἰς τὴν ἐποχὴν μας, δὲν χρῆζει προστασίας ἐναντι τῆς Πολιτείας τὸ ἄτομον, ἀλλὰ ἡ Πολιτεία ἐναντι τοῦ ἀτόμου. Δι' αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ τεθοῦν φραγαοὶ εἰς τὴν ἀσυδοσίαν τοῦ τελευταίου.

Ἡ κατάλυσις τῆς ἀβασιλεύτου

Ἡ ἱστορία τοῦ ἰσχύοντος ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1952 Συντάγματος εἶναι ἐνδιαφέρουσα. Διὰ τῆς ἀπὸ 10ης Ὀκτωβρίου 1935 πράξεως τῆς Ε' Συντακτικῆς Συνελεύσεως καθρηγῆθη ἡ ἀβασιλεύτου δημοκρατία καὶ τὸ ἀπὸ 3ης Ἰουνίου 1927 Συντάγμα, ἀποκατεστάθη ἡ βασιλευμένη καὶ ἀποκατεστάθη προσωρινῶς ἐν ἰσχύϊ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1864, ὡς εἶχε τροποποιηθῆ τὸ 1911, μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ Συντάγματος. Διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. Ζ' Συντακτικῆς Πράξεως τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1935 καὶ πρὸς ρύθμισιν τῶν ἐκ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ Συντάγματος (1864) 1911 ἀνακυφάντων ζητημάτων, διετηρήθησαν ἐν ἰσχύϊ αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρων 29 (περὶ προτάσεως νόμου συνεπαγομένης δαπάνης ἢ ἐλάττωσιν ἐσόδων, μισθοδοσίαν ἢ νόταξιν), 49 (περὶ ψηφίσεως τῶν νόμων), 57 (περὶ βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως), 58 (περὶ ἀπαγορεύσεως εἰς τοὺς βουλευτὰς νὰ ἀναλαμβάνουν κρατικὰς προμηθείας κ.λ.π.), 91 (περὶ ὑφυπουργῶν), 102-105 (περὶ Συμβουλίου Ἐπικρατείας), 109-112 (περὶ διοικήσεως Ἁγίου Ὄρους), 114 (περὶ προσόντων διοικητικῶν ὑπαλλήλων) τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927. Ἐτέρα Συντακτικὴ Πράξις, ἀνευ ἀριθμοῦ, τῆς 20ης Νοεμβρίου 1935, ἐτροποποίησε τὸ ἄρθρον 94 τοῦ Συντάγματος, προσθέσασα εἰς αὐτὸ ὅτι «ὑπὸ τῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων δικάζονται καὶ τὰ πολιτικὰ πλημμελήματα», καὶ τὸ ἄρθρον 95, ὥστε τὰ εἰς τὸν δημόσιον βίον προσώπων ἀσκανόμενα δημοσίαν λειτουργίαν ἀναφερόμενα ἀδικήματα τοῦ τύπου τῶν δικάζονται ὑπὸ μικοῦ δικαστηρίου, ἐκ τακτικῶν δικαστῶν καὶ ἐνόρκων συγκροτούμενου, καὶ ὄχι ὑπὸ τῶν ἐνόρκων.

Τὴν 17 Δεκεμβρίου 1935, ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Β', ὁ ὁποῖος, καθ' ὅσον τὸ δημοψήφισμα τῆς 3 Νοεμβρίου 1935, ἐπανήλθεν εἰς τὸν θρόνον του, διέλυσε τὴν Δ' Συντακτικὴν Συνέλευσιν καὶ προκήρυξεν ἐκλογὰς διὰ τὴν 26 Ἰανουαρίου 1936, πρὸς ἀνάδειξιν Βουλῆς, ἐπιφορτισμένης μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος. Ἡ προελθούσα ἐκ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν Γ' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ διέλυθη διὰ Β. Διατάγματος τῆς 4 Αὐγούστου 1936, χωρὶς νὰ προκηρυχθοῦν νέαι ἐκλογαί, ἐνῶ, συγχρόνως, ἐδημοσιεύετο ἕτερον Β. Διάταγμα, προβλέπον τὴν ἀναστολήν τῶν ἀρθρων 5, 6, 10, 11, 12, 14, 20 (περὶ ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν) καὶ 95 τοῦ Συντάγματος. Κατ' οὐσίαν, ὅμως, ἀνεστάλη τὸ σύνολον τῶν συνταγματικῶν διατάξεων, ἀφοῦ καθρηγῆθη ἡ λαϊκὴ κυριαρχία καὶ ἡ κυβερνήσις ἀνέλαβε τὴν ἀσκῆσιν καὶ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Τὸ ἐν λόγω Β. Διάταγμα ἐκπύρηνθη ἄκυρον διὰ τῆς ἀπὸ 4ης Φεβρουαρίου 1942 Συνταγματικῆς Πράξεως τῆς ἐλευθερίας ἐλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ξενικὴν κατοχὴν δὲν ἔφευρεν εἰς τὴν χώραν μας καὶ τὴν συνταγματικὴν ὁμαλότητα. Ὑπῆρχον ἐκπρεμῶς τὸ θέμα τῆς ἐπανόδου τοῦ Βασιλέως, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἐξαρτήσῃ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ προηγουμένης ἐκτιμηγορίας τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐκ τῆς ἐκπρεμότητος αὐτῆς ἀωμαλία ἐνετάθη κατὰ καὶ μετὰ τὸ κομμουνιστικὸν κίνημα τοῦ Δεκεμβρίου 1944. Ὁ Βασιλεὺς, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 80 νόμου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1944, ὥρισεν ὡς Ἀντιβασιλέα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πᾶσης Ἑλλάδος Δαμασκηνόν, πρὸς τὸν ὁποῖον παρεῖχε τὴν ἐξουσιοδότησιν ἐνὰ προβῆ εἰς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ τῆς γαλήνης καθ' ἅπασαν τὴν χώραν. Καὶ προσέθετε: «Σὰς ἀνακοινουμέναις ἐπιπροσθέτως τὴν ἐπιθυμίαν Ἡμεῶν, ὅπως, εὐθύς ὡς παρέλθῃ ἡ παρούσα καταγίγξις, ἐξασφαλισθῆ δι' ὁδοῦ δημοκρατικῆς διακυβερνήσεως, ἡ ἐλευθερία ἐκδηλώσεως τῆς θελήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συντομευμένων οὕτω τῶν δεινῶν τῆς προσφιλοῦς ἡμῶν πατρίδος, τὰ ὁποῖα πληττοῦσι τὴν καρδίαν μας».

Ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν ὁμαλότητα

Διὰ τὴν ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐλευθερία ἐκδηλώσεως τῆς λαϊκῆς θελήσεως ἐκφρασθῆ ἡ πᾶρος ἐνὸς καὶ πλέον ἔτους. Τὴν 19 Ἰανουαρίου 1946, ἐξεδίδοτο Β. Διάταγμα ἐχόν οὐδὲν ἑκπληροῦντες τὴν πρὸς τὸν λαόν Ἡμετέραν ἐπαγγελίαν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψει

τὸ ἄρθρον 36 τοῦ Συντάγματος, καλοῦμεν τοὺς ἐκλογαίς τὴν 31 Μαρτίου 1946, ἵνα ἐκλέξωσι τοὺς βουλευτὰς, τὴν δὲ Βουλήν τὴν 13 Μαΐου 1946. Ἡ ἐκ τῶν ἐκλογῶν τούτων συγκροτηθησομένη Βουλὴ θέλει ἐξῆς καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀναθεωρήσεως τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος, πλὴν τῶν καθαρῶν τῶν μορφῶν τοῦ πολιτεύματος. Δεδομένου ὅτι ἡ τύχη τῶν καθοριζομένων τῶν μορφῶν τοῦ πολιτεύματος διατάξεων ἐξηρτάτο ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος διὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως, εἰς τὴν Βουλήν τῆς 31ης Μαρτίου 1946 παρεῖχοντο οὐσιαστικὰ δικαιώματα συντακτικῆς συνέλευσεως. Καίτοι ὑπὸ ὄλων τῶν κομμάτων ἀνεγκωρίσθη ὁ συντακτικὸς χαρακτήρ τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης ἀντιπροσωπείας, ἐν τούτοις προεκορίθη νὰ χαρακτηρισθῆ αὐτὴ ὡς Δ' Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ. Εἰς τοῦτο, ἴσως συνετέλεσε καὶ τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὰς ἐκλογὰς δὲν μετέσχεν ἡ ἄκρα ἀριστερὰ καὶ μερὶς τοῦ κέντρου (Καφαντάρης, Τσουδερός, Πλαστήρας, Καρατάλης).

Ἡ Βουλὴ αὕτη, διὰ τοῦ Β' Ψηφίσματος (12 Ἰουνίου 1946), συνεκρότησεν ἐπιτροπὴν ἐκ 40 βουλευτῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέθεσε τὴν ἀναθεωρητικὴν ἐπί τοῦ Συντάγματος ἐργασίαν. Ἡ ἐπιτροπὴ ὤρισθη, πρὶν ἀκόμη ληφθῆ ἡ διὰ τοῦ Δ' Ψηφίσματος (27)30 Ἰουνίου 1946) ἀπόφασις περὶ ἐπισημύσεως τῆς διενεργείας τοῦ δημοψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο, κατ' ἀρχὴν, νὰ διεξαχθῆ τὸ 1948, ἔκτισε δὲ τὰς ἐργασίας τῆς ἀμέσως, ἐνῶ τὸ δημοψήφισμα ἔγινε τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1946. (Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος, εἰς τὸ ὁποῖον μετέσχον ἡ Ἀριστερὰ καὶ ὅλοιον τὸ Κέντρον, ἔδωσεν 68,3% ὑπὲρ τῆς ἐπάνοδου τοῦ Βασιλέως).

Αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνωτέρω ἐπιτροπῆς διήρκασαν μέχρι τῆς 19 Μαΐου 1948 καὶ ἀπέληξαν εἰς τὴν κατάστασιν Συνεδίου Συνταγματῶν ἐξ 145 ἀρθρων, τὸ ὁποῖον κατετέθη εἰς τὴν Βουλήν τὴν 15 Μαΐου 1948. Ἡ τότε, ὅμως, συμμαχικὴ κυβερνήσις Λαϊκῶν — Φιλελευθέρων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αἰμινηστοῦ Θεμ. Σοφοῦλη, δὲν ἔκρινε ἱκανοποιητικὸν τὸ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ διὰ τῆς πλειονοψηφίας τῆς ἐπέτυχεν νὰ ληφθῆ ἀπόφασις τῆς Βουλῆς (13 Ἰουλίου 1948), ὅτι ἐὼς βάσις τῶν συζητήσεων ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος θὰ ληφθῆ τὸ ἦδη ἰσχύον Σύνταγμα τοῦ 1911, τὸ δὲ σχέδιον τῆς ἐπιτροπῆς ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὡς τροπολογία ἐπενεκτικὴ εἰς τὰ ὀκεία αὐτοῦ ἀρθρα». Ἡ Βουλὴ, ὅμως, ἀφοῦ ἐψήφισε τὰ ἀρθρα 3—9 καὶ συνεζήτησε τὰ ἀρθρα 10 καὶ 11, συνέστησε, διὰ τοῦ ΕΗ' ψηφίσματος τῆς 25)29 Ἰουλίου 1949, νῆαν τεσσαρακονηταμῆ ἐπιτροπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέθεσε νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεράτωσε τὰς ἐργασίας τῆς τὴν 23 Δεκεμβρίου 1949 καὶ αὐθημερὸν κατέθεσε τὸ ἀναθεωρηθὲν Σύνταγμα εἰς τὴν Βουλήν, ἡ ὁποῖα, ὅμως, δὲν κατῴρωσε νὰ τὴν ψηφίσῃ, διότι, τὴν 8 Ἰανουαρίου 1950, ἐδημοσιεύθη Β. Διάταγμα διαλύσεως τῆς καὶ προκηρύξεως νέων ἐκλογῶν ἀπλῆς Βουλῆς.

Ἡ ἐκ τῶν ἐκλογῶν τῆς 5ης Μαρτίου 1950 προελθούσα Βουλὴ ἐπεδίωξε νὰ ψηφίσῃ τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ΕΗ' Ψηφίσματος τῆς 25)29 Ἰουλίου 1949, νῆαν Συμβούλιον τοῦ Στέμματος, συγκροτηθὲν τὴν 15 Μαΐου 1950, συνεφωνήθη νὰ καταρτισθῆ τὸ σχέδιον ψηφίσματος, προβλέπον τὴν ἀνευ συζητήσεως ψηφίσιν τοῦ Συντάγματος συναδικῶς. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον αὐτὸ δὲν συνεκέντρωνε τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἡμίσεος πλέον ἐνὸς τῶν βουλευτῶν καὶ οὕτω δὲν κατετέθη. Μετὰ 15 μῆνας, τὴν 25 Ἰουλίου 1951, κατετέθησαν εἰς τὴν Βουλήν δύο προτάσεις περὶ ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος (1864)1911, ἡ μία ὑπὸ τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ἡ ἕτερα ὑπὸ τοῦ κόμματος τῆς ΕΛΔ (Σβώλου). Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὅμως, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἀποφασισθῆ ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς καὶ ἡ προκήρυξις νέων ἐκλογῶν, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ ἐκείνῃ κομμάτων ὑπέγραψαν πρωτόκολλον διὰ τοῦ ὁποῖου ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ψηφίσουν τὸ Σύνταγμα τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΕΗ' ψηφίσματος ἐντὸς τῆς πρώτης συνόδου τῆς νέας Βουλῆς. Εἰς τὸ Διάταγμα τῆς διαλύσεως (30 Ἰουλίου 1951) ἡ προθεσμία αὕτη περιορίσθη εἰς δίμηνον.

Ἰδιότυπος ψήφισις

Ἐπειδὴ εἰς τὰς ἐκλογὰς τῆς 9 Σεπτεμβρίου 1951 πρώτον κόμμα ἀνεδείχθη ὁ ἀμέσως μετὰ τὸν διάλυσιν τῆς Βουλῆς ὑπὸ τὴν στρατηγὴν Παπάγον συγκροτηθεὶς «Ἑλληνικὸς Συναγερμὸς», ὁ ὁποῖος δὲν ἀνεγνώριζε τὴν ἰσχύϊ τῶν πρωτοκόλλων, ἐψ' ὅσον δὲν τὸ εἶχεν ὑπογράψῃ, ἀνέλαβον τὴν εὐθύνην τῆς ψηφίσεως τὰ κόμματα Φιλελευθέρων καὶ ΕΠΕΚ, ἐκ τῶν ὑπογραψάντων τὸ πρωτόκολλον, τὰ ὁποῖα καὶ ἐσχημάτισαν κυβερνήσιν. Πράγματι δέ, τὴν 21 Δεκεμβρίου 1951, τὸ Σύνταγμα ἐψηφίσθη διὰ ψήφων 132 ἐναντι 8 καὶ τριῶν ἀποχῶν, ἐπὶ παρόντων 142 βουλευτῶν καὶ συνόλου 256. Οἱ 114 βουλευταὶ τοῦ Συναγερμοῦ ἀπεχώρησαν τῆς ψηφοφορίας, διότι, κατὰ τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν διέτυπωσαν καὶ δι' ἐγγράφου δηλώσεως, ἡ ψηφίσις ἔγινε κατὰ τρόπον ἀντισυνταγματικόν.

Τὸ οὗτω ψηφισθὲν Σύνταγμα ἐδημοσιεύθη τὴν 1 Ἰανουαρίου 1952 καὶ ἀμέσως ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ. Τὰ δικαστήρια δὲν ἠρήθησαν τὴν ἐφαρμογὴν του, θεωρήσαντα ὡς νόμιμον τὴν διαδικασίαν ψηφίσεώς του. Οὔτε καὶ ὁ Συναγερμὸς, ἀνελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν τὴν 19 Νοεμβρίου 1952 ἠμφεσθῆσε τὴν ἰσχύϊ του.

ΓΡΗΓ. ΔΑΦΝΗΣ

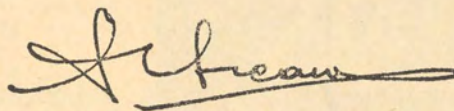
ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

ΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΖΟΝΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Σειρά άρθρων του κ. Γρ. Δαφνή

Β' ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η αναθεώρησις του Συντάγματος

Η ιστορία του ελληνικού Συντάγματος, με την όποιαν ησχολήθημεν χθές, αποδεικνύει με πόσην δημοκρατικήν διάθεσιν επεδιώχθη η κατοχύρωσις των συνταγματικών ελευθεριών...

ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ λεξικά γράφουν ότι η λέξις Δημοκρατία παράγεται εκ της ελληνικής Δήμος = λαός και κράτος = εξουσία, σημαίνει δε κυβερνήσιν εκ του λαού...

Ο όρισμός αυτός δεν ήμπορεί να θεωρηθεί πλήρης. Περιλαμβάνει στοιχεία περιορίζοντα την έκτασιν της έννοιας εκυβερνήσιν εκ του λαού...

Ο Γάλλος συγγραφέυς Ιωσήφ Ροβάν, εις το πρό δύο ετών έκδοθέν βιβλίον του «Μία νέα ιδέα: Η Δημοκρατία» και εις την προτελευταίαν αυτού σελίδα υποστηρίζει ότι «κάθε δημοκράτης έχει ιδιόν τον όρισμόν της Δημοκρατίας...»

Η εποχή μας, η όποια δεν πάσχει από υπερβολήν ή κατάχρησιν, άλλ' από έλλειψιν δημοκρατίας, έχει ανάγκην να αναζητήση κάτι στερεώτερον μιάς ιδέας, κάτι στερεώτερον και του consensus, δεδομένου ότι τά άτομα έχουν περισσότερον από ό,τι νομίζομεν αμθλοειαν δημοκρατικήν συνείδησιν...

Η γαλλική επανάστασις δεν ώδηγησεν εις την Δημοκρατίαν, δι' αυτό και η Γαλλία δεν έγνωρισε, μέχρι σήμερα, αληθώς δημοκρατικόν καθεστώς...

μετάλλευσιν, ώφέλσεν την ανθρωπότητα, διότι, χάρις εις αυτόν, επέτευχθησαν αι έπιστημονικαί άνακαλύψεις, αι όποια ήλλαξαν την μορφήν του κόσμου...

Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα Δημοκρατίας καθορίζουν οι Αμερικανοί συγγραφέες Carter και Herz εις τας σελίδας 10 - 12 του βιβλίου των «Κυβερνήσις και πολιτική εις τον 20όν αιώνα»...

Μία, όμως, πραγματική Δημοκρατία δεν ήμπορεί να άρκεσθής εις τους θεσμούς και τας έγγραφείας των δικαιωμάτων του άτόμου...

Η αναλυτική αυτή διατύπωσις των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της Δημοκρατίας ήτο άπαραίτητος δια να ήμπορέσωμεν να άποφανθώμεν μετά θεβαιότητος εάν το Ισχύον Σύνταγμα είναι δημοκρατικόν και άν η επικείμενη αναθεώρησις του τείνη εις διέκρουσιν ή συρρίκνωσιν του δημοκρατικού περιεχομένου του...

ΓΡ. ΔΑΦΝΗΣ

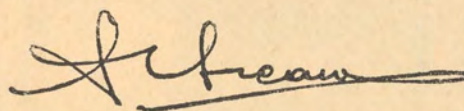
ΔΕΛΤΙΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

ΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΖΟΝΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

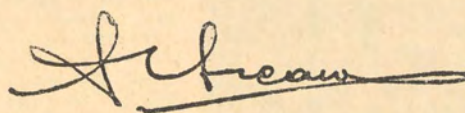
ΔΕΛΤΙΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

ΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΖΟΝΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Σειρά άρθρων
του κ. Γρ. Δαφνή

Δ'
ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Η αναθεώρησης του Συντάγματος

Η πρότασις περί αναθεώρησης των βουλευτών - μελών της κυβερνήσεως δεν προβλέπει μόνον την προσθήκην νέων διατάξεων εις τὸ κεφάλαιον τοῦ Συντάγματος «περὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων», ἀλλὰ καὶ τὴν τροποποίησιν ὑφισταμένων. Οὕτω, ζητεῖται ἡ μεταρρυθμίσις τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 11, τῆς ρυθμιζούσης τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἀπαγορεύουσις εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπεργίαν, «ἐὰν τὸν ἀκρίβεστον καὶ πλεόν ἀναποκρινόμενον πρὸς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις καθορισμὸν τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς». Ἄλλ' ἡ διάταξις αὕτη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπαγορεύει εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ὑπαλλήλους νομικῶν προσώπων καὶ ὀργανισμῶν δημοσίου δικαίου τὴν ἀπεργίαν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπιτρέπει ὅπως τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τῶν ἐν λόγῳ ὑπαλλήλων ὑποβληθῇ διὰ νόμου εἰς ὄρισμένους περιορισμούς.

Τὴν εἶδους ἀναπροσαρμογῆς τῆς διατάξεως αὐτῆς ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ; Νὰ ἀπαγορευθῇ, τελείως, καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν, ὡς εἶχεν ὑποστηρικθῆ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Β' Ψηφίσματος; Ἄλλὰ δὲν ἔπρεπε, τότε, φέρον, μήπως καὶ ἡ ἀπαγορεύσις αὐτῆ ἔχει τὴν ἴδιαν τύχην μὲ τὴν ἀπαγορεύσιν τῆς ἀπεργίας; Ἐκτὸς ἂν ἐπιχειρηθῇ συνταγματικῆ κατοχύρωσις τῆς ἐπιστρατεύσεως τῶν ὑπαλλήλων, εἰς περιπτώσιν ἀπεργίας, ἢ κατ' ἐπιλογιστικῆς, ἀπλῶς, ὡς κατατηριότητος τῶν. Ἄλλὰ δὲν θὰ ἀπετέλει τοιαύτη μεταρρύθμισις ὑποθέσειν τοῦ δικαίου τοῦ συνεταιρίζεσθαι, ἐνὸς ἐκ τῶν βασικῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων;

Ἡ ἐλευθεροτυπία

Ἐπίσης ζητεῖται ἡ μεταρρυθμίσις τοῦ ἀρθροῦ 14, περὶ ἐλευθεροτυπίας, ἐδῶν ἀφορᾷ ἴδια εἰς τὰ ἀξιόσημα διὰ τοὺς ἐκδότας ἐφημερίδων προσόντα καὶ τὰ κατασταλτικὰ τῶν παραβάσεων μέτρα. Συναφῆς εἶναι καὶ ἡ αἰτουμένη μεταρρύθμισις τοῦ ἀρθροῦ 62, περὶ ἀνευθύνου τῶν βουλευτῶν διὰ γνώμην ἢ ψήφον δοθεῖσαν παρ' αὐτῶν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν βουλευτικῶν τῶν καθηκόντων, εἶνα προσδιορισθῶσιν αἱ προϋποθέσεις τῆς, πέραν τῶν μελῶν τοῦ κοινοβουλίου, ἐπεκτάσεως τοῦ ἀνευθύνου. Τὸ ἀρθρον 14 περιέχει, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Β' καὶ ΞΗ' Ψηφισμάτων, τῶσους περιορισμούς τῆς ἐλευθεροτυπίας, ὡστε προσθήκη καὶ ἄλλων θὰ ἀδηγήσῃ εἰς ὀριστικὴν κατάργησιν τῆς. Τὰ ἰσχύοντα σήμερον κατασταλτικὰ τῶν υπερβάσεων τῆς ἐλευθεροτυπίας μέτρα εἶναι περισσότερο τοῦ ἐπιτρεπτοῦ αὐστηρᾶ. Ἐὰν γίνοντο ἀσπληνέστερα θὰ ἐστήμηνε ὅτι ἐκ τύπου εἶναι ἐλευθερος, ἀρκεῖ μόνον νὰ γράφῃ ὅ,τι συμφέρει εἰς τὸν ἐκάστοτε κυβερνήσει. Ὁ καθορισμὸς, ἐξ ἄλλου, προσόντων διὰ τοὺς ἐκδότας τῶν ἐφημερίδων, ὡς ὀρθῶς ἐτονίσθη εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Β' Ψηφίσματος (δλ. πρακτικά, σελ. 1079), ἐκταραγεῖ τὴν ἐλευθεροτυπίαν. Ἡ ἀσπληνία αὐτῆν εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ κ.κ. Κ. Τσάτσος καὶ Κ. Παπακωνσταντίνου, μέλη ἀμφότεροι τῆς Ἐπιτροπῆς. Μάλιστα ὁ πρόεδρος ἐξ αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπε δυνατόν τὸν καθορισμὸν προσόντων διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας, ὑπεστήριξεν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἀξιωθῶν καὶ ἀπὸ τοὺς συντάκτας. Ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὁ κ. Κ. Τσάτσος εἶχεν ὑποστηρίξει τὰ ἀκόλουθα: «Ἀνέκαθεν τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐβασάνισε τὸν νομοθέτην. Ἐνθυμούμαι τὸν μακαρίτην Παπαναστασίου, καὶ τὸν ὁποῖον συνεζήτησα τὸ θέμα καὶ ὁποῖος δὲν ἤθελε νὰ δημιουργήσῃ περιορισμούς, ἀπὸ ἀπόψεως ἰδιοτήτων καὶ προσόντων διὰ τοὺς δημοσιογράφους καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας ἐφημερίδων. Εἰς τὴν διανοήσασθαι εἶναι καθιερωμένον ὅτι ἀπαγορεύεται εἰς ἐταιρίας νὰ ἐκδίδουν ἐφημερίδας. Αὐτὸ δὲν νομίζω ὅτι πράκτειται σαφῶς ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ κατοχυρώσωμεν. Δὲν ἡμποροῦμεν, ὅμως, νὰ ἀφήσωμεν τὸν νομοθέτην νὰ θέσῃ ὅσα προσόντα θέλει, διότι κινδυνεύομεν νὰ στερήσωμεν τὸν Ἕλληνα πολίτην ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆν. Ὁμιολογῶ ὅτι δὲν ζευρῶ τί ἄλλα προσόντα (ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι, δηλαδὴ, ὁ ἐκδότης πολίτης Ἕλληνας μὴ ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων) ἡμπορεῖ νὰ ζητηθῇ διὰ τὸν ἐκδότην ἢ ἡμπορεῖ νὰ ζητηθῶν ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην τὸν πληρῶνονα τοὺς δημοσιογράφους ὀλιγώτερον προσόντα, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς δημοσιογράφους. Ἐὰν ἐθέταμεν ἐν πίπτειν ὅτι ἀναπετυγχάνομεν τίποτε. Θὰ ἀναγκασθῶμεν, λοιπόν, νὰ ἀφήσωμεν πλήρη ἐλευθερίαν καὶ, τότε, θὰ καθορισθῶν ὅτι, πέραν αὐτοῦ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ποινικοῦ νόμου, οὐδεὶς περιορισμὸς οὐ ἡμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἂν διὰ τὸν διευθυντὴν καὶ διὰ τὸν ὀρθῶς δημοσιογράφου. Διότι θεωρῶ ὀξύμωρον νὰ τίθενται περιορισμοὶ διὰ τοῦ Συντάγματος εἰς τοὺς δημοσιογράφους, πῶς δὲν ὑπάρχουν διὰ τοὺς ἰδιοκτήτας». Ἐξ ἄλλου, ὁ κ. Θ. Τσάτσος, ἦδη πρῶτον εἰς τὴν Βόννην, εἶχεν ἀναφέρει ὅτι, μέχρι τὸ 1887, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑφίστατο ἡ ἀπαίτησις καταθέσεως ἐγγυήσεως διὰ τὴν ἐκδοσὴν ἐφημερίδος. «Κατηρήθη, ὅμως, προσέθετε, διότι ἐθεωρήθη ὅτι τοιοῦτος περιορισμὸς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκδοσὴν τῆς ἐφημερίδος, ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου». Ἄλλωστε, τὸ γεγονός ὅτι ἐπὶ μίαν δεκαετίαν δὲν ἐξεδόθη ὁ προβλεφθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς νόμος, ὁ ὅπως θὰ ὄριζε τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ προσόντα διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ επαγγέλματος, μαρτυρεῖ πόσον δικαίον εἶχον οἱ κ.κ. Κ. καὶ Θ. Τσάτσος, ἀντιταχθέντες εἰς καὶ τῆς τοιαύτης διατάξεως εἰς τὸ ἀρθρον 14.

Ἄλλ' ἐπὶ πλέον ἡ πρότασις ἀναθεώρησης περιλαμβάνει καὶ αἴτημα ὅπως αἱ ἐφημερίδες διώκονται, εἰς περιπτώσιν δημοσιεύσεως παρ' αὐτῶν ἀγορεύσεων, ἐρωτήσεων ἢ ἀπερωτήσεων βουλευτῶν. Διότι αὕτη εἶναι ἡ ἐννοία τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν προϋποθέσεων τῆς, πέραν τῶν μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπεκτάσεως τοῦ ἀνευθύνου τοῦ ἀρθροῦ 62. Ἀρμονικῶν, προφανῶς, οἱ προτείνοντες αὐτὰ, ὅτι ἐὰν ἀρχίσωμεν νὰ ζητοῦμεν εὐθύναν ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας διὰ τὰ ὅσα

λέγουν οἱ βουλευταὶ, ὀδηγοῦμεθα εὐθέως εἰς τὴν κατάργησιν τῆς δημοσιότητος τῶν συζητήσεων τοῦ Κοινοβουλίου καὶ εἰς τὴν κατάργησιν, οὕτω, βασικοῦ κανόνος τῆς Δημοκρατίας.

Θὰ ἴδωμεν, γὰρ, συνεπείαι, νὰ λεχθῇ ὅτι ἐὰν γίνοντο αἱ προτεινόμενα μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ ἀρθρα 14 καὶ 62 τοῦ Συντάγματος, ὡς καὶ ἐκεῖνα τῶν ἀρθρῶν 94 καὶ 95, αἱ ἀποσκοπούσιν τὴν κατάργησιν τοῦ ὀρκωτοῦ συστήματος, ἢ ἐλευθερία τῆς σκέψεως, τοῦ λόγου καὶ τοῦ τύπου θὰ καταστῇ γράμμα κενὸν περιεχομένου.

Παιδεία καὶ ἰδιοκτησία

Τὸ ἀρθρον 16, περὶ ἐκπαιδεύσεως, θὰ ἴτο δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι χρῆζει συμπληρώσεως, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ προστεθῇ ὡς ἀκροτελεύτιος παράγραφος τὸ ἀρθρον 8 τοῦ σχεδίου Συντάγματος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Β' Ψηφίσματος, ἡ ὁποῖον ὄριζεν ὅτι «ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῶν εἶναι ἐλευθεραὶ, τελοῦν δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον συμμετέχει εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξάπλωσιν αὐτῶν». Εἶναι πιθανὸν εἰς αὐτὸ νὰ τεινῇ ἡ προτεινόμενη μεταρρύθμισις, διότι ὁ κ. Κ. Τσάτσος εἶχεν ἀγωνισθῆ, ἐνώπιον τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ συνταγματικὴν κατοχύρωσιν τῆς ἐλευθερίας τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, φθάσας μέχρι τοῦ σημείου νὰ εἴπῃ: «Ἐπιτρέπω εἰς τὸν Μάρξ νὰ ἀπευθύνῃ εἰς τὴν λογικὴν καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοιτητοῦ καὶ νὰ τὸν διδάξῃ, διότι, ἄλλως, θὰ σκοτώσω τὴν ὑπαρξίν τῆς ἐλευθερίας ἐπιστημονικῆ σκέψεως. Δὲν τοῦ ἐπιτρέπω νὰ ἀπευθύνεται εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ εἰς τὸ αἶσθημά του». (Πρακτικά, σελ. 1147). Ἰσως καὶ νὰ ἐπιζητηθῇ ἡ συμμόρφωσις πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Οἰκουμένης Διεκκλητικῆς, ἢ ὁμοῖα ὅμοιαι περὶ δικαιώματος συμμετοχῆς τοῦ ατόμου εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης, καὶ πρὸς τὸ ἀρθρον 2 τοῦ Προσθετοῦ Πρωτοκόλλου τῆς Συμβάσεως τῆς Ρώμης, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα τῶν γονέων ὅπως ἐξασφαλίσουν τὴν μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τῶν, συμφώνως πρὸς τὰς ἰδίαις αὐτῶν θρησκευτικὰς καὶ φιλοσοφικὰς πεποιθήσεις. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θὰ πρέπει νὰ διαγραφῇ ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἀρθροῦ 16, ἢ ὅποια εἰς τὰ σχολεῖα Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ γίνονται ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Τέλος, ἐπιδικεῖται ἡ ἀναθεώρησις καὶ ἄλλου ἀρθροῦ ἐκ τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸ κεφάλαιον «περὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων», τοῦ ἀρθροῦ 17, τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν. Πρέπει, λέγει ἡ πρότασις ἀναθεωρήσεως, νὰ τροποποιηθῶν αἱ περὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως διατάξεις, ἐπρὸς διευκρίνισιν τῆς ἐκτέλεσεως καὶ ἀξιοποίησιν ἔργων ἐξυπηρετούντων τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς χώρας, τηρομένης ἀπολύτως τῆς ἀρχῆς τῆς προηγουμένης καταβολῆς πλήρους ἀποζημιώσεως, ὀριζομένης διὰ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἀφοῦ, ὅμως, δὲν θὰ θιγῇ ἡ ἀρχὴ τῆς προηγουμένης καταβολῆς πλήρους ἀποζημιώσεως, γεννᾶται ἡ ἀπορία, εἰς ποῦν περαιτέρω ἀπλοῦσιν τῆς διαδικασίας τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως ἡμπορεῖ νὰ ἀδηγήσῃ ἡ ἀναθεώρησις, ἀφοῦ, βάσει τῆς σημερινῆς διατυπώσεως τοῦ ἀρθροῦ 17 καὶ τῶν ἐκδοθέντων σχετικῶς νόμων, εἶναι ἀπολύτως εὐχερῆς ἡ ἀπαλλοτριώσις, ἀφ' ὅσον ἡ στήριξις τῆς ἰδιοκτησίας θὰ ἐξυπηρετῇ δημοσίαν ὠφέλειαν προσκρινόμενος ἀποδοθειμένη. Ἰσως, ὅμως, νὰ ἐπιχειρηθῇ ἡ ἀναθεώρησις, διὰ νὰ ἀπαλειφθῇ ὁ περιορισμὸς τῆς «δημοσίας ὠφελείας», ὅποτε πλεῖσται καιρίως ἡ ἰδιοκτησία. Ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως θὰ προστεθῇ ἡ διάταξις ἡ ὁποῖα ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἀρθρον 23 τοῦ σχεδίου Συντάγματος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Β' Ψηφίσματος καὶ ὄριζεν ὅτι «ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας ἢ μονοπωλιακοῦ οὐσιαστικοῦ χαρακτῆρος δύνανται νὰ ἀπαλλοτριωθῶν κατὰ τὴν γνώμην οἰκονομικοτεχνικοῦ συμβουλίου, ὡς νόμος θέλει ὀρίζει». Ὑπὲρ τῆς διατάξεως αὐτῆς εἶχε ψηφίσει ὁ κ. Κ. Τσάτσος, ἐνὸς ὁ κ. Κ. Παπακωνσταντίνου εἶχε κηρυχθῆ ἀντίθετος πρὸς τὰς ἐθνικοποιήσεις. Ἐν τῷ πλαισίῳ, ὅμως, μίας οἰκονομικῆς δραστηριότητος, σαφῶς σχεδιασμένης, ὡς τὴν θέλει ἡ πρότασις περὶ ἀναθεωρήσεως, θὰ ἴτο δύσκολον νὰ ἀπαλειφθῇ τὸ ἐνδεχόμενον τῶν ἐθνικοποιήσεων.

Ἐκ τῆς ἀναλύσεως εἰς τὴν ὀπιον προέβην τῶν προτεινόμενων τροποτήτων καὶ μεταρρυθμίσεων εἰς τὸ κεφάλαιον περὶ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων» προκύπτει τὰ ἐπιδικωμένα οὐσιαστικὰ μεταβολαί, αἱ ὁποῖαι εἶναι θὰ ἴτο δύσκολον νὰ ὑποστηρικθῇ ὅτι θίγουν τὴν οὐσίαν τοῦ σήμερον κρατούντος δημοκρατικοῦ - ἀστικοῦ - φιλελευθέρου καθεστώτος. Δι' αὐτὸ θὰ ἴτο ἀπαραίτητον νὰ δοθῶν ἐκ μέρους τῶν ὑπογραψάντων τὴν πρότασιν περὶ ἀναθεωρήσεως ἀνεπίδεκτοι ἀμφισβητήσεως διευκρινήσεις.

Εἰς τὸ αὐριανόν, τελευταῖον, ἀρθρον μας, θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰς προτεινόμενας μεταρρυθμίσεις εἰς τὰ κεφάλαια περὶ συστάσεως τῆς Πολιτείας, περὶ Βασιλείας, περὶ Βουλῆς καὶ περὶ Κυβερνήσεως.
ΓΡ. ΔΑΦΝΗΣ

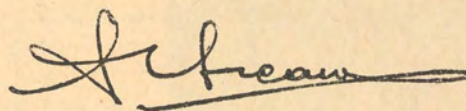
ΔΕΛΤΙΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

ΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΖΟΝΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

12.27

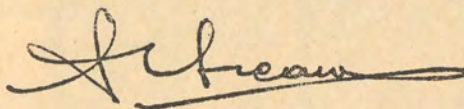
ΔΕΛΤΙΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

ΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΖΟΝΤΩΝ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΜΙΑ ΔΚΡΩΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΣ ΕΡΕΥΝΑ

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΗ ΚΑΙ ΤΙ ΝΑ ΠΕΡΙΕΧΗ; ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΔΙΑ ΝΑ ΕΠΙΖΗΣΗ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΛΕΓΕΙ Ο Κ. ΠΙΠΙΝΕΛΗΣ

Απαντούν οι έγκυρότεροι παράγοντες τής χώρας

Δημοσιεύμεν σήμερα κατωτέρω άρθρον του ύπουργού Έμπορίου και διακεκριμένου διπλωμάτου κ. Π. ΠΙΠΙΝΕΛΗ εν τώ πλαισίω τής δημοσιευθείσης έρευνής τής «Ακροπόλεως» επί των συνταγματικών μεταρρυθμίσεων. Ο κ. ύπουργός επιφυλάσσει όπως έπεκτείνη τας κατωτέρω άποψεις του και επί άλλων σημείων του θέματος εις προσεχές άρθρον, συμφώνως άλλωστε και προς την άρχικην του πρόθεσιν.

Η υπό τής «Ακροπόλεως» διεξαχθείσα έρευνα επί του θέματος τής αναθεωρήσεως του Συντάγματος, κατέδειξε, νομίζω, ότι μέγιστον—ών μη τι άλλο—τήμημα τής ενεργώς μετεχούσης τής πολιτικής ζωής έλληνικής κοινωνίας, έχει πλήρη συνείδησιν τής αναγκαιότητος τής αναληφθείσης σχετικώς υπό τής Κυβερνήσεως πρωτοβουλίας. Το γεγονός, ότι τόσο διακεκριμένοι έπιστήμονες έλαβον θέσιν ανεπιφυλάκτως υπέρ τής αναθεωρήσεως, έρχόμενον εις έπίρρωσιν των όσων εις παλαιότερας και νεωτέρας εποχάς έχουν διακηρύξει αι ήγεσίοι των κομμάτων, κλείει, νομίζω, το θέμα από τής πλευράς αυτής και δικαιοῦναι πλήρως την κυβερνητικήν άπόφασιν.

Όσον άφορᾷ θεβαίως την ουσίαν των εν όψει μεταρρυθμίσεων είνε αυτόνοτον, ότι καρποφόρος συζήτησις δέν είνε δυνατόν να διεξαχθῆ παρά μόνον όταν κατατεθώσιν εις την μέλλουσαν Βουλήν συγκεκριμένα κείμενα επί των διατάξεων, εις ός αναφέρεται ή πρότασις των εισηγουμένων βουλευτών. Είμαι θεβαίως, ότι τότε θα καταδειχθῆ περιτράνως, ότι αι πλείσται τουλάχιστον των κατά μέρος διατυπωθεισών έπικρίσεις, είτε από των στηλών τής «Ακροπόλεως» είτε άλλωθεν, στερούνται τελείως περιεχομένου και ότι απέδθησαν εις την κυβερνητικήν πλειονοψηφίαν προθέσεις ή έδόθη εις αυτάς έκτασις και μορφή τελείως ξένη προς την πραγματικότητα.

Από τούδε όμως επιβάλλεται να ελεγχθώσιν ώρισμένοι γενικώτερας φύσεως έπικρίσεις αναφερόμεναι εις τον πιθανολογούμενον ιδεολογικόν προσανατολισμόν τής αναθεωρήσεως. Έπ' αυτού πολλαχόθεν διευτυπώθη ή παρατήρησις, ότι αι μεταρρυθμίσεις, τας όποιαις έχει εν νώ ή Κυβέρνησις, είνε ύποπτοι δικτατορικών τάσεων, ότι εκείνο από το όποιον πράγματι πάσχομεν σήμερα δέν είνε ώρισμένοι καταχρήσεις δικαιομάτων, άλλ' άκριβώς ή ανεπαρκής κατοχύρωσις αυτών και ότι ή δημοκρατία όσάκις και όταν χρήξη θεραπειάς «δέν θεραπεύεται άλλως παρά με περισσότεραν δημοκρατίαν».

Έδῶ πρόκειται περὶ μιάς κεφαλαιώδους παρεξηγήσεως, ή όποία εάν δέν έκκαθαρισθῆ εύθυσ έξ άρχής, είνε φυσικόν να παρακολουθήσῃ

τήν όλην συζήτησιν από άρθρου εις άρθρον του Συντάγματος. Και είνε μὲν φανερόν, ότι ή σύγχυσις αυτή ήθελμένως καλλιεργείται από πολλών πλευρών. Έπειδή όμως προϋποθέτω την ύπαρξιν και πολλών καλής πίστεως συζητητών, εύλόγως έχομένων τής διαφυλάξεως των δημοκρατικών αρχών, θεωρώ επιβεβλημένην δι' αυτούς και μόνον μίαν ειλικρινή και ψύχραιμον συζήτησιν. Ο άθεοπέπων, άλλωστε προς θεράπειαν, πρώτον καθήκον έχει να προβή εις άσφαλή και έμπεριστάτωμένην διάγνωσιν.

Είνε όπωσδήποτε φανερόν, ότι αν Δημοκρατία σημαίνη έλευθεράν εκδήλωσιν τής σκέψεως, Κράτος δικαίου και έλευθεράν διακυβέρνησιν τής χώρας υπό των αντιπροσώπων του λαού, ούδεις είνε δυνατόν να ύποστηρίξη σοβαρώς, ότι πάσχομεν από έλλειψιν δημοκρατίας. Όταν εις ένα τόπον, όπως ο ιδικός μας, αυτοι ούτοι οι άπροκαλύπτως άπεργαζόμενοι την κατάλυσιν των δημοκρατικών θεσμών δύναται έλευθέρως να εκπροσωπούνται εν τῇ Βουλή, να συνέρχονται και να σκορπίζουν έλευθέρως τον σπόρον τής κοινωνικής άνωμαλίας' όταν εις ένα τόπον, όπως ο ιδικός μας, ή δικαστική έξουσία εφαρμοζή ανεπηρεάστως τους νόμους κατά τρόπον παγκοίως ανεγνωρισμένον, άκυρώνη όσας πράξεις διοικήσεως νομίζει και εκδίδη άποφάσεις έπιζημίους πολλάκις δια την Κυβέρνησιν' όταν ή ώργανωμένη εργασία — εργατική, άγροτική, βιοτεχνική — όρθούται ως καιρία δύναμις εν τῷ Κράτει ισόπαλος του Κοινοβουλίου' όταν αι εκλογαί ελέγχωνται από την δικαστικήν έξουσίαν και κατέληξε να γίνη εν είδος άγράφου κανόνος ή διεξαγωγή των υπό Κυβερνήσεων ύπηρεσιακών' όταν πᾶς τις δύναται να λέγη και να γράφῃ, ότι θέλει και οι χειρότεροι ακόμη να χρησιμοποιούν τον δημοσιογραφικόν χάρτην δια τον διασχυρισμόν και δια την έμπορείαν του πάθους, άποτέλει, νομίζω, άληθη φαιδρότητα ο ίσχυρισμός, ότι πάσχομεν από έλλειψιν δημοκρατίας.

Θα δεχθῶ εύχαρίστως, ότι επί όλων αυτών δύναται να σημειούνται εκάστοτε παρεκτροπαί — όπως κατά κανόνα ισχυρίζονται όλαί αι αντίπολιτεύσεις! Άλλά δια την επαλήθευσιν των παρεκτροπών αυτών δέν είνε θεβαίως άρμόδιος ο ί-

διος ο έχων άφορμήν παραπόνων, διότι τούτο θα ώδήγει εύθέως προς την άυτοδικίαν. Δια την διακρίβωσιν και την περιστολήν των παραβάσεων αυτών το ύφιστάμενον συνταγματικόν μας καθεστῶς έχει έγείρει ολοκληρον συγκρότημα έγγυήσεων — Έκλογοδικεία, ανεξαρτησίαν δικαστικής έξουσίας, Συμβούλιον Έπικρατείας, έλευθερίαν Τύπου κλπ. Και το σχέδιον αναθεωρήσεως έρχεται άκριβώς να προσθήσει εις όλας αυτάς εν ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον ως ύπερτάτην έγγύησιν τής έννομίας.

Άλλ' ή περι «δημοκρατικότητος» ή «μη δημοκρατικότητος» συζήτησις εnéχει μίαν βασικήν σύγχυσιν περὶ την έννοιαν τής δημοκρατίας' και είνε κατάδηλον, ότι εκείνοι, οι όποιοι όμιλούν παρ' ήμιν περὶ τής ανάγκης «περισσότερας δημοκρατίας» δέν έχουν έπαρκώς έντρίψει εις το τί είνε δημοκρατία και το τί είνε άπλούστατα όχλοκρατία. Η δημοκρατία, πράγματι, δέν δύναται επ' άπειρον να γίνεται «περισσότερον δημοκρατία» χωρίς να υπερβαίνη τα όρια τής έννομουμένης πολιτείας δια να καταλήξη εις ό,τι ο Έλευθ. Βενιζέλος ώνόμαζε «το βασίλειον τής δημαγωγίας», εν τέλει δε εις την κυριαρχίαν του όχλου (MOB RULE) και το πολιτικόν χάος. Αναπόσπαστον συστατικόν τής δημοκρατίας δέν είνε μόνον «ή κυβέρνησις υπό του λαού και δια τον λαόν», αλλά και οι άνασχητικοί φραγμοί κατά π ά σ η ς παντοδυναμίας — άκριβώς όπως αναπόσπαστον στοιχείον τής παραγωγικής αξιοποιήσεως των στοιχείων τής φύσεως, είνε και ο έλεγχος αυτών, ή κοίτη των ποταμών, τα φράγματα των χειμάρρων και αι μέθοδοι τής καλλιεργείας. Όταν την πολιτικήν σοφίαν εδίδασκεν ο Άριστοτέλης και όχι οι ρήτορες των εποχών τής καταπτώσεως, ή ουσία πάσης εύρύθμης συντεταγμένης πολιτείας καθωρίζετο ως εξής:

«Κοινόν δε και εν δήμω και ολιγαρχία και μοναρχία και πάση πολιτεία μήτ' αυξάνειν λίαν μηδένα παρά την συμμετριαν, αλλά μάλλον πειράσθαι μικράς και πολυχρονίους διδόναι τιμάς. Δια φ θ ε ι ρ ο ν τ α ι υ α ρ κ α ι φ ε ρ ε ι ν ο υ π α ν τ ο ς α ν δ ρ ο ς ε υ τ υ χ ι α ν».

Αι δημοκρατικά κατακτήσεις έχουν από ενός και πλέον αιώνως ολοκληρωθῆ και εύρίσκονται εν πλάτει αναγεγραμμένοι εις τους καταστατικούς χάρτας όλων των κρατών τής Δύσεως. Δέν ύπάρχει πλέον άκρασθήριον δια τον ρόλον ενός νέου MIRABEAU ή ενός νέου JAURES. Το πρόβλημα τής εποχής μας δέν είνε άλλο παρά το πῶς ή δημοκρατική διαδικασία θα κατορθώσῃ να ανταποκριθῆ εις τας

ΔΕΛΤΙΟΝ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ ΕΠΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

ΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΝΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΟΠΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΔΙΗΜΕΡΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ ΤΑ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΖΟΝΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ Κ. ΠΙΠΙΝΕΛΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ 1ην ΣΕΛΙΔΑ τεχνοκρατικής ανάγκης της σημεριν, διατηρούσα τα πραγματικά χαρακτηριστικά της.

«Οφείλομεν — έγραφεν ο πολύπειρος Έλβετος πολιτικός ETTER εις μελέτην του περι της συγχρόνου έλβετικής δημοκρατίας — να δώσωμεν εις το κράτος μας μίαν νέαν μορφήν, καθιερούσαν μίαν σώφρονα ισορροπίαν μεταξύ ισχυράς εξουσίας και καλώς νοουμένης ελευθερίας. Η εξουσία δεν πρέπει να καταπίπτη εις ώμην βίαν και η ελευθερία δεν πρέπει να εκφυλίζεται εις άκολασίαν».

Χθές μόλις εις την κοιτίδα του κοινοβουλευτισμού, την Μ. Βρετανίαν, ο νέος ήγέτης του Έργατικού Κόμματος Χάρολδ Ούίλσον, άνηγγειλεν ως πρώτον του μέλημα την συγκρότησιν έπιτροπής του κόμματός του δια την έπεξεργασίαν των αναγκαίων συνταγματικών μεταρρυθμίσεων. Και ο πολιτικός συνεργάτης των «TIMES» προσέθετε σχολιάζων την είδησιν, ότι «δεν δύναται να άγνοηθῆ, ότι μεταξύ των μελών της Βουλής παρατηρείται προϊούσα έπιθυμία όπως η Βουλή προσλάβη περισσότερον τα χαρακτηριστικά του έκσυγχρονισμού και της άποδοτικότητας».

Το να θέλωμεν να ισχυρισθώμεν ότι το πρόβλημα αυτό που άπασχολεί την αιώνόβιον έλβετικήν και την βρετανικήν δημοκρατίαν δεν υφίσταται παρ' ημίν και ότι όσοι το προβάλλουν είνε ύποπτοι... δικτατορικών τάσεων, άποτελεί τώ όντι πολύ κακής ποιότητος αντιδικίαν.

Ποίος ήμπορεί να άμφισβητήσῃ, ότι η άπόδοσις των νομοθετικών εργασιών είνε καταθλιπτικώς θραδεία; Ότι θέματα, επί των οποίων όλίγα ώραι θα ήρουν δια την πλέον έξονυχιστικήν έπεξεργασίαν, άπασχολούσιν επί έβδομάδας το Σώμα;

Ποίος δεν άνομολογεί, ότι εις τα πλαίσια ενός άμειλίκτου κομματικού ανταγωνισμού όλα τα κατά μέροσ ώργανωμένα συμφέροντα εύρίσκουσι πρόσφορον έδαφος πάσης φύσεως έκβι-

ασμών και ότι κατορθώνουσι συχνά, υπό την έξωραϊστικήν προσωνομίαν της «πολιτικής ανάγκης» να άποσπώσιν έκχωρήσεις άντιστρατευομένης πλήρως εις το συμφέρον της όλότητος;

Ποίος δεν άνομολογεί, ότι υπό την προστασίαν των συνταγματικών έγγυήσεων ή κομμουνιστική συνωμοσία άπεργάζεται ελευθέρως την άποσύνθεσιν του κρατικού και κοινωνικού όργανισμού μας; Ότι υπό την σκέπη της ελευθεροτυπίας διεξάγεται συχνότατα μία άύστολος καλλιέργεια έμπασθείας, κουράζουσα πολλάκις τους άνεπαρκώς ώπλισμένους με θάρρος η περιφρόνησιν και έκχυδαίζουσα τα πολιτικά μας ήθη;

Έάν θέλωμεν μίαν άκριβή διάγνωσιν των άδυναμιών του πολιτικού μας βίου και όχι άπλώς να ύποδυώμεθα παρωχημένους ιστορικούς ρόλους ήρώων των όδοφραγμάτων του 1830, προς αυτές τας πληγάς του θα πρέπει να στρέψωμεν την προσοχήν μας. Άποτελεί άσυγχώρητον πολιτικήν δειλίαν το να μη άνομολογούνηται άπεριφράστως. Ο δε έπισημονικός κόσμος της χώρας δεν έχει το δικαίωμα να λείψη από μίαν τιαύτην συζήτησιν, έπικαλούμενος ότι το θέμα έχει πολιτικές συναρτήσεις.

Η Έλλάς έχει πρό παντός άλλου ανάγκην ειλικρινείας. Καί η ειλικρίνεια έπιβάλλει να λεχθῆ, ότι η μη έγκαιρος αντιμετώπισις προδήλων αναγκών του δημοσίου μας βίου, είνε εκείνο ακριβώς, το όποιον οί άληθινοί έχθροί της δημοκρατίας περιμένουν.

Η Κυβέρνησις, πάντως, άναλαβούσα την πρωτοβουλίαν της άναθεωρήσεως ύφ' ό πνεύμα την ανέλαβεν, έχει καταφανώς συλλάβει το νόημα και τας ανάγκας της έποχής μας. Ηγεΐται ούτω του μέλλοντος της χώρας, αφήνουσα εις τούς μονοπωλούντας ύπέρ των βλέψεων των την υπεράσπισιν της δημοκρατίας, το πρόνομιον του να μένουν καθηλωμένοι εις το παρελθόν.

Π. ΠΙΠΙΝΕΛΗΣ